

Ämbetet anser, att löneregleringen icke, såsom av departementschefen förordats i 1948 års statsverksproposition, kunde anstå i avbidan på resultatet av pågående landsfiskalsutredning. Landsfiskalernas löneställning kunde bestämmas först i samband med ny indelning i landsfiskalsdistrikt. Hur denna indelning skulle verkställas vore beroende av den blivande kommunindelningsreformen. Frågan om lönereglering för stadsfiskalen i Boden skulle därför under angivna förutsättning hållas svävande under flera år framåt. Täta ombyten av tjänsteinnehavare kunde då förväntas, vilket måste vara till men för tjänstens behöriga skötande. Ämbetet föreslår, att kompetensvillkoren för tjänsten skärpas. Nu fordrades av innehavaren stadsfiskalskompetens. På grund av de maktpåliggande och i viss mån speciella uppgifter, som tillkomme poliskåren i Boden, borde i stället gälla samma fordringar som för landsfogdetjänst. Med hänsyn till anförda förhållanden och då löneregleringen borde taga sikte på att uppbringa lönen till ett belopp, som skulle ha bestämts för tjänsten, därest krigsfiskalsarvode icke kunnat påräknas, föreslår ämbetet, att tjänsten placeras i lönegrad Ca 31.

Länsstyrelsen i Norrbottens län och kommandanten i Boden ha i särskilda skrivelser den 18 och den 25 september 1948 instämt i riksåklagarämbetets hemställan.

I yttrande över riksåklagarämbetets framställning har *statskontoret* förklarat sig icke kunna finna tillräckliga skäl föreligga för skärpta kompetensfordringar. Ämbetsverket anser sig icke kunna tillstyrka höjd lönegradsplacering.

Statens lönenämnd har framhållit, att frågan om ändrad lönegradsplacering för befattningen syntes böra upptagas till prövning först sedan resultatet föreläge av det åt 1947 års landsfiskalsutredning lämnade utredningsuppdraget. Därest emellertid en omprövning av lönegradsplaceringen redan dessförinnan skulle anses böra komma till stånd, ville nämnden föreslå en provisorisk uppflyttning av tjänsten, varvid nämnden icke ansåge sig kunna förorda högre lönegradsplacering än i 29 lönegraden.

1947 års landsfiskalsutredning uttalar, att frågan om ny indelning av riket i landsfiskalsdistrikt sammanhängde med kommunindelningsreformen. Denna reform kunde icke antagas träda i kraft förrän år 1952. En förberedande undersökning beträffande Norrbottens län hade visat, att varken länsstyrelsen, landsfogden eller länsavdelningen av föreningen Sveriges landsfiskaler ansåge sig ha anledning föreslå ändring beträffande polis- och åklagarorganisationen i Bodens stad. Utredningen syntes därför under sitt fortsatta arbete knappast få anledning att taga ställning till stadsfiskalens i Boden arbetsuppgifter och löneförhållanden.

Departementschefen. I sin anslagsframställning för nästa budgetår har polischefen i Boden, efter samråd med riksåklagarämbetet, för egen del räknat med förhöjd löneställning. Spörsmålet om polischefens lönegradspla-

cering behandlades i statsverkspropositionen för innevarande budgetår. Jag fann mig då icke böra tillstyrka någon ändring av lönegradsplaceringen. Då jag fortfarande anser, att denna fråga ännu icke bör upptagas till prövning, räknar jag för nästa budgetår med oförändrad löneställning för stadsfiskalen.

Med hänsyn till vad polischefen i övrigt anfört i fråga om anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän tillstyrker jag, att densamma uppräknas dels med 1 720 kronor på grund av automatiska löneklassuppflyttningar, dels ock med lönen till ett ordinarie kontorsbiträde, 5 520 kronor. Anslagsposten bör alltså för nästa budgetår uppföras med $(270\,000 + 1\,720 + 5\,520)$ 277 240 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas till 277 200 kronor.

Vad angår förslaget om uppflyttning av fyra extra ordinarie konstaplar från lönegrad Ce 11 till Ce 14 får jag erinra, att Kungl. Maj:t genom beslut den 15 oktober 1948 medgivit sådan uppflyttning fr. o. m. den 1 januari 1949. I enlighet härmed böra, såsom polischefen föreslagit, jämväl de extra konstaplarna vid poliskåren erhålla förbättrad löneställning. Sålunda torde arvode till extra konstapel, som icke genomgått konstapelsklass vid polis-skola, böra utgå med belopp, motsvarande lön enligt 12 löneklassen. Extra konstapel, vilken genomgått konstapelsklass, torde böra placeras i lönegrad Cg 13. Beträffande medelsbehovet under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal finner jag mig i stort sett kunna godtaga polischefens beräkningar; dock bör för avlönande av semester-vikarie för polischefen avses ett 400 kronor mindre belopp än som upptagits i framställningen. I enlighet härmed skulle postens slutsumma bli 50 000 kronor.

För rörligt tillägg torde erfordras 37 800 kronor.

Frågan om storleken av den ersättning till statsverket, som Bodens stad på grund av avtal med kronan skall utgiva för den femårsperiod, som började den 1 januari 1947, är ännu icke avgjord. Under anslaget upptager jag såsom upp bö r d s m e d e l ett belopp av 75 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet kan alltså uppskattas till $(277\,200 + 50\,000 + 37\,800 - 75\,000)$ 290 000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att

- a) godkänna följande avlöningsstat för poliskåren i Boden, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 277 200
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal »	50 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 37 800

Summa kronor 365 000;

Särskilda uppbördsmedel:

Ersättning från Bodens stad kronor 75 000

Summa förslagsanslag kronor 290 000;

b) till *Poliskåren i Boden: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 290 000 kronor.

[163.] 7. Poliskåren i Boden: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	36 400	49 389
1948/49 (statsliggaren s. 1008)	50 000	—
1949/50 (förslag)	53 600	—

Den 14 maj 1948 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för poliskåren i Boden, att tillämpas under budgetåret 1948/49:

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	1 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	3 000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	13 000
4. Övriga utgifter:		
a. Underhåll av och drivmedel för motorfordon, <i>högst</i>	kronor	9 000
b. Inköp av en bil, <i>högst</i>	»	7 000
c. Underhåll av en polisradioanläggning, <i>högst</i>	»	500
d. Spilthyra och furage m. m. för hästar, <i>högst</i>	»	8 500
e. Inköp och underhåll av uniformer, <i>högst</i>	»	8 000
		» 33 000
	Summa kronor	50 000

Av posten till expenser ha för lyse och vatten avsetts förslagsvis 1 000 kronor samt för övriga expenser högst 12 000 kronor.

I skrivelse den 26 augusti 1948 har *polischefen i Boden* framlagt förslag rörande beräkningen av förevarande anslag för nästa budgetår.

Anslagsposten till *sjukvård m. m.*, vilken för budgetåren 1946/47 och 1947/48 belastats med 1 429 resp. 1 547 kronor, föreslås höjd från 1 000 till 1 500 kronor.

Till *reseersättningar* beräknas oförändrat 3 000 kronor.

Anslagsposten till *expenser* beräknas till sammanlagt 17 100 kronor. Härvid upptages för lyse och vatten oförändrat belopp, 1 000 kronor. Av utgifterna under övriga expenser uppskattas avgifter för kårens 18 telefoner till 5 000 kronor. Under senare hälften av budgetåret 1947/48 hade härför åtgått 2 500 kronor. Kostnaderna för städning, vilka under budgetåret

1947/48 uppgått till 3 164 kronor, ha beräknats till 3 400 kronor, därvid hänsyn tagits jämväl till utgifter för semestervikarie samt för tvätt av kårens linne. Med hänsyn till belastningen under förra budgetåret ha kostnaderna för skrivmateriel, underhåll av skrivmaskiner, inbindning av publikationer och protokoll, inköp av lagböcker och ortstidningar uppskattats till 3 000 kronor. För underhåll av kårens två polishundar, vilka omhändertavas av två polismän mot en ersättning av 45 kronor för månad, erfordras 1 100 kronor. Reparation och underhåll av cyklar, pistolammunion, sakkunnigutlåtanden m. m. beräknas draga samma kostnader som under budgetåret 1947/48 eller 2 300 kronor. Slutligen beräknas till viss nyanskaffning 1 300 kronor. Härom anföres:

Kåren äger 14 skrivmaskiner. En del av dessa övertogs från den kommunala kåren den 1 oktober 1942, då kåren började sin verksamhet. Samtliga skrivmaskiner användas regelbundet och äro till stor del tämligen nerslitna. Det är oundgängligen nödvändigt, att kåren tillföres en ny skrivmaskin för varje år en tid framåt. En kontorsskrivmaskin beräknas kosta 450 kronor.

Patrulleringen inom fästningens skyddsområde sker till en del på cykel och på skidor. Kårens cyklar ha under årens lopp varit utsatta för stark påfrestning och de flesta av dem äro i mindre gott skick. Två nya cyklar måste inköpas. Kostnaden beräknas till 400 kronor. Även kårens skidutrustningar äro i otillfredsställande skick. Nyanskaffning har icke skett sedan kåren inrättades. Kostnaderna för inköp av erforderliga 10 skidutrustningar kunna beräknas till 450 kronor.

Beträffande anslagsposten till övriga utgifter föreslås, såvitt angår delposten till underhåll av och drivmedel för motorfordon, en höjning från 9 000 till 12 400 kronor, betingad av det höjda bensenpriset.

Något bilinköp är icke avsett att äga rum under nästa budgetår, varför medel för sådant ändamål icke upptages i staten.

Kostnaderna för underhåll och service av en polisradioanläggning beräknas till oförändrat belopp, 500 kronor.

I fråga om utgifterna för stall och furage m. m. upplyser polischefen, att stallhyran belöpte sig till 940 kronor för år. Furaget beräknades draga en sammanlagd kostnad av 8 200 kronor. Dagsrationen per häst hade under budgetåret 1947/48 måst ökas till följd av ansträngande tjänstgöring. Detta hade medfört en höjning av kostnaden för densamma från 3 kronor 18 öre till 3 kronor 73 öre. Vidare upplyser polischefen, att för underhåll och komplettering av sadlar och remtyg, inköp av torvströ samt veterinärvård åtgått 1 407 kronor under det gångna budgetåret samt att dessa utgifter vore normala. Polischefen har upptagit utgifterna under förevarande delpost till 9 600 kronor.

Två hästar föreslås få inköpas nästa budgetår. Polischefen anför, att poliskåren från början tilldelats sju hästar. På grund av onormalt stor avgång hade hästbeståndet icke kunnat hållas vid detta antal. F. n. funnes endast fyra hästar. Av hästarna beräknades en, vilken vore född 1935

och behandlats för seninflammation i ett ben, icke vara tjänsteduglig mer än ytterligare ett år. En annan, född 1934, komme av alla tecken att döma att vara förbrukad om två år. De övriga två, födda 1944, vore förstklassiga hästar, som kunde beräknas tjänstgöra under åtskilliga år. Dessa båda vore inköpta som remonter och dresserade på kårens ridande avdelning. Dressyren hade givit ett mycket gott resultat. Priset på en remont uppginge till omkring 2 000 kronor inklusive kostnaden för transport till Boden. För inköp av två hästar fordrades alltså en medelsanvisning på 4 000 kronor. Polischefen räknar med inköp av två remonter nästa budgetår och föreslår anvisande av 4 000 kronor för ändamålet.

Vad slutligen angår delposten till inköp och underhåll av uniformer uppskattas kostnaderna till samma belopp — 8 000 kronor — som anvisats för innevarande budgetår.

Ifrågavarande anslagspost i sin helhet skulle således uppföras med $(12\,400 + 500 + 9\,600 + 4\,000 + 8\,000)$ 34 500 kronor.

Omkostnadsanslaget har i enlighet härmed upptagits till $(1\,500 + 3\,000 + 17\,100 + 34\,500)$ 56 100 kronor.

Statspolisintendenten har i utlåtande över framställningen förklarat sig icke ha något att erinra emot densamma.

Departementschefen. Anslagsposterna till sjukvård m. m. och reseersättningar anser jag böra bibehållas vid oförändrade 1 000 resp. 3 000 kronor.

Anslagsposten till *expenser* anser jag mig inte böra uppskatta högre än till 15 700 kronor. Jag räknar härvid med inköp av en skrivmaskin för 450 kronor.

Vad angår anslagsposten till *övriga utgifter* bör för nästa budgetår beräknas ett belopp av 12 400 kronor för underhåll av och drivmedel för motorfordon m. m. Delposterna till underhåll av en polisradioanläggning samt till inköp och underhåll av uniformer beräknar jag till oförändrade belopp resp. 500 kronor och 8 000 kronor. Kostnaderna för stall och furage uppskattar jag till sammanlagt 9 000 kronor. Med hänsyn till vad polischefen anfört angående hästbeståndet vid poliskåren anser jag det oundgängligt, att medel anvisas till inköp av två nya hästar. Utgifterna här för böra såsom föreslagits upptagas till 4 000 kronor. Anslagsposten i sin helhet bör alltså uppföras med $(12\,400 + 500 + 8\,000 + 9\,000 + 4\,000)$ 33 900 kronor.

Vid bifall härtill skulle för omkostnader erfordras $(1\,000 + 3\,000 + 15\,700 + 33\,900)$ 53 600 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Poliskåren i Boden: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 53 600 kronor.

[164.] 8. Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	350 000	533 273
1947/48	350 000	464 818
1948/49 (statsliggaren s. 1008—1009)	460 000	—
1949/50 (förslag)	575 000	—

[Lag den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket, ändrad genom lagar nr 87/1929, 274/1932, 447/1932, 712/1942, 763/1945, 767/1945, 474/1947 samt 194/1948; kungörelse den 24 november 1932 (nr 532) angående statsbidrag till polisväsendet, ändrad genom kungörelser nr 227/1935 och 904/1937.]

Beträffande de utgifter, som gäldas från ifrågavarande anslag, får jag hänvisa till en i 1935 års statsverksproposition i ämnet lämnad redogörelse (V s. 297).

I skrivelse den 31 augusti 1948 har *statspolisintendenten* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Intendenten upplyser därvid inledningsvis, att, såvitt för honom tillgängliga uppgifter gäve vid handen, kostnaderna för kalenderåret 1947 torde komma att uppgå till i runt tal 515 900 kronor. Härefter anför statspolisintendenten.

Under den senaste tiden ha polispersonalens löner höjts rätt avsevärt. Med hänsyn härtill skulle vid eljest oförändrade förhållanden i ersättning för hållande av reservpolis under kalenderåret 1949 böra beräknas i runt tal 548 800 kronor.

Till följd av ökat invånareantal äro städerna Motala, Oskarshamn och Kiruna skyldiga att fr. o. m. kalenderåret 1949 tillhandahålla vardera 3 reservpolismän. Ersättning härför torde första gången komma att rekvireras under kalenderåret 1950. Jag uppskattar härav föranledd kostnadsökning till sammanlagt omkring 20 100 kronor. Jämväl till följd av ökat invånareantal bliva städerna Stockholm, Eskilstuna, Linköping, Jönköping, Malmö, Hälsingborg och Göteborg skyldiga att fr. o. m. ingången av år 1949 tillhandahålla vardera ytterligare 1 reservpolisman. Den härav föranledda kostnadsökningen uppskattar jag till omkring 10 000 kronor.

I enlighet härmed har statspolisintendenten beräknat kostnaderna under förevarande anslag för budgetåret 1949/50 till (548 800 + 20 100 + 10 000) 578 900 kronor.

Departementschefen. Mot statspolisintendentens uppskattning av medelsbehovet har jag intet att erinra. Anslaget torde dock böra avjämnas till 575 000 kronor.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 575 000 kronor.

[165.] 9. Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	3 000 000	3 412 221
1947/48	3 400 000	3 864 796
1948/49 (statsliggaren s. 1009)	3 400 000	—
1949/50 (förslag)	3 800 000	—

[Lag den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket, ändrad genom lagar nr 87/1929, 274/1932, 447/1932, 712/1942, 763/1945, 767/1945, 474/1947 samt 194/1948; förordning den 6 juni 1925 (nr 172) med vissa bestämmelser angående befattningshavares vid polisväsendet rätt till lön och pension m. m., ändrad genom förordningar nr 243/1932 och 115/1935; kungörelse den 24 november 1932 (nr 532) angående statsbidrag till polisväsendet, ändrad genom kungörelser nr 227/1935 och 904/1937.]

Från anslaget gäldas statsverkets kostnader för den lokala polisorganisationen på landsbygden och landstingens polisväsen samt statens andel i kostnaderna för retroaktiva pensionsavgifter. En närmare redogörelse för dessa förhållanden återfinnes i 1935 års statsverksproposition (V s. 299).

Departementschefen. Med hänsyn till belastningen på anslaget under budgetåret 1947/48 torde detsamma för nästa budgetår böra upptagas till ett med 400 000 kronor förhöjt belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 3 800 000 kronor.

[166.] 10. Statens polisskola: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	185 000	174 511
1948/49 (statsliggaren s. 1009—1010)	214 700	—
1949/50 (förslag)	225 800	—

[Stadga den 10 december 1948 för statens polisskola.]

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt personalförteckning för polisskolan.

Vidare har Kungl. Maj:t den 11 juni 1948 fastställt följande avlöningsstat för skolan, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till en ordinarie tjänsteman, *förslagsvis* kronor 18 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, *förslagsvis* » 133 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal » 55 200
4. Rörligt tillägg, *förslagsvis* » 8 100

Summa förslagsanslag kronor 214 700

Samtidigt har Kungl. Maj:t förklarat, att anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar skall tills vidare disponeras på följande sätt:

Arvoden åt ledamöter och suppleanter i polisskolans styrelse, <i>förslagsvis</i>	kronor	284
Årsarvoden till två heltidsanställda lärare å 12 708 kronor, tillhopa	»	25 416
Ersättningar till timlärare, <i>högst</i>	»	104 700
Ersättningar till författare av läroböcker för polisskolans behov, <i>högst</i>	»	3 000
Summa kronor		133 400

I skrivelse den 31 augusti 1948 har *styrelsen för polisskolan* gjort framställning om anslag för nästa budgetår.

Under anslagsposten till avlöning till en ordinarie tjänsteman upptages avlöning till skolans rektor med 18 050 kronor, varav 1 008 kronor utgöra avlöningsförstärkning.

Vidare upprepar styrelsen ett i föregående anslagsframställning framfört förslag, att en extra ordinarie kontoristbefattning i lönegrad Ce 13 skulle utbytas mot en ordinarie kansliskrivartjänst i lönegrad Ca 15. Till stöd härför anföras i huvudsak samma skäl som i anslagsframställningen för innevarande budgetår. Styrelsen framhåller härjämte, att elevantalet vid skolan, vilket i första hand vore bestämmande för omfattningen av befattningshavarens åligganden, under detta läsår utgjorde cirka 565. Styrelsen upplyser, att innehavaren av kontoristtjänsten f. n. åtnjöte avlöning enligt löneklass 15 med en grundlön av 6 600 kronor. Vid bifall till styrelsens förslag skulle grundlön utgå enligt löneklass 16, d. v. s. med 6 864 kronor, vilket belopp avrundats till 6 900 kronor.

Styrelsen föreslår ytterligare, att ett vid skolan anställt extra ordinarie kontorsbiträde i lönegrad Ce 8 jämlikt grunderna för den reglerade befordringsgången erhåller ordinarie tjänst i lönegrad Ca 8. Medel till avlöande av befattningshavaren ha icke beräknats under förevarande anslagspost, då styrelsen förutsätter, att befattningshavaren skall bestrida en av styrelsen föreslagen ny icke-ordinarie kanslibiträdestjänst.

Enligt styrelsens beräkningar skulle således till avlöningar åt ordinarie tjänstemän behöva anvisas (18 050 + 6 900) 24 950 kronor.

Beträffande anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har styrelsen för *arvoden åt ledamöter och suppleanter i polisskolans styrelse* upptagit ett belopp av 300 kronor.

Vad angår utgifterna för *årsarvoden till två heltidsanställda lärare* har styrelsen erinrat, att arvodet senast fastställts till 12 708 kronor. I en av svenska polisförbundet gjord framställning till chefen för inrikesdepartementet hade hemställts, att arvoden skulle höjas till 14 400 kronor. Sty-

relsen biträdde denna framställning. I enlighet härmed har förevarande delpost upptagits till 28 800 kronor.

I fråga om medelsbehovet för *ersättningar till timlärare* anför styrelsen bl. a.

Styrelsen räknade för budgetåret 1948/49 med 12 avdelningar i konstapelsklassen. För nästa budgetår utgår styrelsen från att undervisningen skall bedrivas i samma omfattning.

Överkonstapelsklassen omfattade läsåret 1946/47 fem avdelningar med 25 elever i varje avdelning. Den kurs, som anordnades läsåret 1947/48, utvidgades med en avdelning. Till den kurs, som ägde rum läsåret 1947/48, ansökte 449 polismän om inträde. Av dessa kunde allenast 144 beredas plats. Till den kurs, som tagit sin början den 1 september 1948, ansökte 502 polismän, av vilka 152 vunno inträde. Ökningen av antalet avdelningar fr. o. m. läsåret 1947/48 har tydligen icke varit tillfyllest för att bereda plats åt så många sökande som vore önskvärt. Till mitten av augusti 1948 hade styrelsen inhämtat yttranden av landsfogdarna i riket och polischeferna i vissa större städer rörande frågan huruvida en ytterligare utökning av överkonstapelsklassen borde ske. Yttrandena gåvo vid handen, att redan med hänsyn till beräknade befordringar platsbehovet under läsåret 1949/50 kunde uppskattas till cirka 175 elevplatser. Styrelsen finner därför fullt motiverat att vid sin planläggning av kursverksamheten under ifrågavarande budgetår räkna med sju avdelningar i överkonstapelsklassen, vilket torde få anses vara ett minimum för att fylla det aktuella utbildningsbehovet. Härigenom blir det också möjligt att vid uttagningen av elever bättre än eljest tillgodose landsbygdens behov av polispersonal med den utbildning, som gives i denna klass.

Vid skolan har anordnats undervisning i kommissarieklassen under ett vart av budgetåren 1940/41—1943/44, 1946/47 och 1947/48. Medel ha jämväl för innevarande budgetår anvisats till detta ändamål. Då föreliggande behov av polispersonal med kommissariekompetens icke kan väntas bli täckt genom utbildningen i nyssnämnda kurs, föreslår styrelsen, att en kurs i kommissarieklassen anordnas även under budgetåret 1949/50.

Enligt inom nämnden för antagande av aspiranter å landsfiskalstjänst gjorda beräkningar erfordras en polischefskurs varje läsår.

Kostnaderna för arvoden till timlärare under budgetåret 1949/50 beräknas sålunda:

Konstapelsklassen (6 × 2), 12 avdelningar	kronor	50 000
Överkonstapelsklassen, 7 avdelningar	»	47 500
Kommissarieklassen, 1 avdelning	»	5 200
Polischefskurs, 1 avdelning	»	9 100
Summa kronor		111 800

Styrelsen förutsätter, att jämkning mellan posterna må kunna ske, om så skulle visa sig erforderligt.

Vidare har styrelsen erinrat om att styrelsen i skrivelse den 26 juni 1948 hemställt om undersökning av möjligheterna att till skolan knyta en skol-läkare, vilken skolans elever vid behov skulle kunna avgiftsfritt konsultera.

I skrivelsen hade uttalats, att det borde övervägas, huruvida ett sådant uppdrag skulle lämnas någon av de läkare, som meddelade undervisning i ämnet samarithjälp i skolans konstapelsklass, eller åt någon av tjänsteläkarna för polispersonalen i Stockholm. Styrelsen hemställer nu om rätt att fr. o. m. budgetåret 1949/50 för ändamålet anlita någon av de legitimerade läkare, som i egenskap av timlärare tjänstgöra vid skolan. Ersättningen till skolläkaren borde bestämmas att utgå dels i form av ett fast arvode med 2 000 kronor för år, dels ock såsom en konsultationsgottgörelse med 3 kronor för varje mottagen patient. Genom det fasta arvodet och konsultationsgottgörelsen borde skolläkaren anses ha tillika erhållit ersättning för utfärdande av behövliga intyg och recept. Kostnaderna för nästa budgetår beräknas till förslagsvis 3 000 kronor.

Under förevarande anslagspost har slutligen för *ersättningar till författare av läroböcker* upptagits ett oförändrat belopp av 3 000 kronor.

Enligt styrelsens beräkningar skulle således för arvoden och särskilda ersättningar behöva anvisas ($300 + 28\,800 + 111\,800 + 3\,000 + 3\,000$) 146 900 kronor.

Vad härefter angår anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal föreslår styrelsen — förutom tidigare omförmålt utbyte av den extra ordinarie kontoristtjänsten mot en ordinarie kansliskrivartjänst — att en befattning som kontorsbiträde i lönegrad Ce 8 ersättes med en kanslibiträdesbefattning i lönegrad Ce 11. Förslag härom framfördes även i anslagsframställningen för budgetåret 1948/49. Till stöd för styrelsens nu gjorda hemställan anföres i huvudsak samma motivering som i den tidigare framställningen. Enligt vad styrelsen upplyser åtnjuter kontorsbiträdet f. n. avlöning enligt löneklass 9 med en grundlön av 4 992 kronor. Grundlönen på kanslibiträdestjänsten skulle uppgå till 5 556 kronor, avrundat till 5 600 kronor.

Styrelsen beräknar lönerna för två lärare i juridiska ämnen (Ce 30) till 28 300 kronor, för ett laboratoriebiträde och ett kanslibiträde (Ce 11) till ($5\,850 + 5\,600$) 11 450 kronor, för ett kontorsbiträde i högst lönegrad Ce 8 till 4 750 kronor samt för ett skrivbiträde i lönegrad Cf 6 till 4 250 kronor. Såsom vikariatsersättning åt lärarna vid bestridande av de med rektorsbefattningen förenade göromålen har upptagits 200 kronor samt såsom ersättning åt vikarie å den föreslagna kansliskrivartjänsten 150 kronor. Övertidsersättningar och utgifter för extra skrivhjälp ha uppskattats till oförändrat belopp, 300 kronor.

Härutöver föreslår styrelsen, att på staten upptagas arvoden åt två militärpersoner, vilka vid de kurser i vapnens bruk och stridstaktik, som anordnades vid skolan, hade den ene att upprätta avlönings- och tjänstgöringstraktamentslistor för militära instruktörer och den andre att vara uppbördsman för tygmaterielen. Härom anföres.

Den 1 december 1944 hade Kungl. Maj:t föreskrivit, att vid statens polis-skola undervisning i vapnens bruk och stridstaktik skulle fr. o. m. läsåret

1944/45 tills vidare meddelas i konstapels-, överkonstapels- och kommissarieklasserna ävensom i polischefskurserna. Beträffande sättet för gäldande av de vid undervisningen uppkommande kostnaderna hade Kungl. Maj:t meddelat föreskrifter bl. a. den 25 april 1947. I föreskrifterna skildes mellan dels kostnader för förbrukningsmateriel, handräkningsarbeten och iordningställande av fältskjutningsmateriel m. m., dels resekostnads- och traktamentsersättning åt militära instruktörer, dels arvode till regementskassör, dels ock avlöning till viss militär instruktör. Kostnaden för avlöning till instruktören skulle avföras från fjärde huvudtitelns anslag till avlöningar till personal i arméns reserver, medan övriga kostnader skulle gäldas från olika anslagsposter på polisskolans stat. Hittills hade emellertid icke skett någon förhandsberäkning av dessa kostnader. Styrelsen hade i stället efter kursernas avhållande och sedan räkningar inkommit till skolans kansli hos Kungl. Maj:t anmält kostnaderna för betalning av skolan och anhållit, att Kungl. Maj:t måtte ställa erforderliga belopp till styrelsens förfogande.

Styrelsen anför, att, då ifrågavarande utbildning syntes komma att bibehållas, styrelsen funnit skäl att i samband med budgetbehandlingen göra framställning om anvisande av anslag för ändamålet. För budgetåret 1947/48 hade kostnaderna för berörda arvoden uppgått till 300 kronor. Samma belopp har upptagits för nästa budgetår.

Anslagsposten skulle alltså uppföras med $(28\,300 + 11\,450 + 4\,750 + 4\,250 + 200 + 150 + 300 + 300)$ 49 700 kronor.

För rörligt tillägg beräknar styrelsen 8 400 kronor.

Sammanlagda kostnaderna för skolans avlöningar under nästa budgetår skulle alltså enligt styrelsens förslag utgöra $(24\,950 + 146\,900 + 49\,700 + 8\,400)$ 229 950 kronor.

I yttrande över framställningen framhåller statskontoret, att ämbetsverket ej heller innevarande år kunde tillstyrka vare sig förändring av kontorstjänsten till kansliskrivarebefattning eller uppflyttning av kontorsbiträdestjänsten i lönegrad Ce 8 till lönegrad Ce 11. Jämväl förslaget om höjning av arvodet till de båda heltidsanställda lärarna i ordnings- och kriminalpolistjänst avstyrkes av statskontoret.

Beträffande skolläkarbefattningen hänvisar statskontoret till det utlåtande, som ämbetsverket avgivit i anledning av polisskolans skrivelse den 26 juni 1948 angående inrättande av en skolläkartjänst. I detta utlåtande hade statskontoret erinrat, att enligt vad som framginge av propositionen nr 78/1948 chefen för inrikesdepartementet icke ansett sig kunna biträda ett av de sakkunniga rörande polismännens utbildningskostnader framlagt förslag, att staten skulle lämna bidrag till dessa kostnader, då en sådan lösning i avsevärd mån skulle avvika från gällande principer angående fördelningen av kostnaderna för polisväsendet mellan staten och kommunerna. Enär rätten till fri läkare måste betraktas såsom en avlöningsförmån, hade även inrättandet av en skolläkartjänst synts statskontoret innebära ett avsteg från nämnda principer. Ämbetsverket avstyrker bifall till förslaget.

Statens lönenämnd har beträffande polisskolans hemställan om höjning av arvodena till de heltidsanställda lärarna erinrat, att nämnden i ett utlåtande den 10 september 1948 förklarat sig icke kunna tillstyrka, att arvodet bestämdes till högre belopp än 14 000 kronor. I fråga om förslaget att anställa en skolläkare har nämnden anfört, att, därest behov därav skulle anses föreligga, nämnden funnit sig kunna biträda de av styrelsen förordade ersättningsgrunderna. Förslaget, att en kontorist och ett kontorsbiträde skulle erhålla ställning som kansliskrivare resp. kanslibiträde, bör enligt lönenämndens mening komma under bedömande av 1947 års biträdesutredning.

Jag vill i detta sammanhang anmäla, att en av mig med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallad sakkunnig, ledamoten av riksdagens första kammare, överläraren B. Elmgren, i en *promemoria den 17 juni 1948* framlagt vissa förslag till förbättringar och förändringar inom nu gällande kostnadsram av undervisningen vid statens polisskola.

Den sakkunnige föreslår, bl. a., att rektorns undervisningsskyldighet minskas från 18 till högst 12 undervisningstimmar per vecka. Härom anföres:

Enligt skolstadgan har rektor att meddela undervisning i den omfattning styrelsen bestämmer, dock minst 18 undervisningstimmar varje vecka i medeltal för läsår räknat. Då läsår omfattar 42 arbetsveckor har sålunda rektor att meddela undervisning i minst (18×42) 756 timmar.

Det är ur skolsynpunkt icke välbetänkt att betunga rektor med omfattande undervisningsskyldighet. Hans uppgifter böra nämligen huvudsakligen ligga på det administrativa området. De administrativa göromålen äro av sådan omfattning, att de för ett behörigt utförande kräva, att rektors tid icke i någon större utsträckning upptages av undervisning. Bland särskilt tyngande arbetsuppgifter må nämnas granskning av ansökningshandlingar från sökande till skolans olika klasser, uppgörande av förslag till uttagning av elever, förberedelse till föredragningar inför skolans styrelse och ett omfattande schemaarbete, vartill rektor dock nödgas påkalla heltidslärarnas hjälp.

Rektors uppgift i fråga om undervisningen bör främst vara av övervakande natur. Han bör konferera med lärarna om undervisningsplaner och andra aktuella undervisningsfrågor och i den mån så påkallas giva direktiv, särskilt för att åstadkomma enhetlighet i fråga om kursfordringar i klassernas olika avdelningar. Enligt bestämmelse i skolstadgan åligger det rektor att noga följa undervisningens gång och elevernas uppförande och att om dessa söka vinna en så fullständig och noggrann kännedom som möjligt.

Till jämförelse må nämnas, att rektor vid allmänt läroverk i allmänhet åligger att undervisa 12—16 timmar i veckan eller för läsår om 38 veckor 456—608 timmar. Enligt stadgan för statens brandskola har rektor att meddela undervisning i den omfattning, styrelsen bestämmer. Ehuru brandskolan icke ens tillnärmelsevis har samma elevantal som polisskolan, utgör enligt uppgift den aktuella undervisningsskyldigheten för brandskolans

rektor endast cirka 400 timmar för läsår. Undervisningsskyldigheten för rektor vid statens polisskola är sålunda väsentligt större än enahanda skyldighet för rektorerna i nyssnämnda anstalter.

På grund av det anförda finner jag det skäligt, att undervisningsskyldigheten för rektor vid statens polisskola bestämmes så, att rektor ålägges att meddela undervisning i den omfattning styrelsen bestämmer, dock ej över 12 undervisningstimmar varje vecka i medeltal för läsår räknat.

Vidare föreslås, att heltidslärarnas undervisningsskyldighet i viss mån inskränkes. Deras undervisningsskyldighet vore i skolstadgan fastställd till minst 28 undervisningstimmar varje vecka i medeltal för läsår räknat. Detta betydde, att lärarna hade att under ett läsår undervisa i sammanlagt (28×42) 1 176 timmar. Undervisningsskyldigheten föreslås begränsad till 20—24 timmar per vecka. Till motivering härför anföres huvudsakligen följande.

Undervisningen vid polisskolan i de ämnen, som dessa lärare företräda, har huvudsakligen karaktär av föreläsningar och måste sålunda vara mer ansträngande än typisk skolundervisning. Vid de allmänna läroverken finnas kursplaner upplagda och tryckta läroböcker följas vid undervisningen, medan vid polisskolan lärarna ha att själva lägga upp kursplaner och författa kompendier till bruk vid undervisningen. Den omfattande nya lagstiftningen på områdena för undervisningen medför, att arbete med korrigering och nyskrivning av kompendier kommer att upptaga mycken tid. Undervisningen vid polisskolan avser vuxna elever, i de högre klasserna polismän med många års praktisk erfarenhet. Lärarnas verksamhet är således ständigt utsatt för kritiska iakttagare. En stark koncentration av kurserna gör, att arbetet blir mera hetsigt än i ett läroverk. Proven för eleverna innebära en väsentlig arbetsanhopning även för lärarna. Redan uppställandet av uppgifter för prov kräver åtskilligt. Särskilt i de högre klasserna eftersträvas att giva uppgifterna sådant innehåll, att eleverna få tillfälle att pröva olika lösningar. Meningen är att utröna deras förmåga att självständigt bedöma ett visst fall eller avgöra hur polisman skall handla i viss situation. Det är helt naturligt att, då sådana uppgifter givas, lärarna betungas avsevärt vid granskning och korrigering av elevernas skriftliga svar.

För heltidslärarna i juridik märkes vidare, att de jämlikt skolstadgan skola biträda rektor med förekommande uppgifter av expeditionell natur. Det är svårt att bestämt ange omfattningen av deras arbete i detta hänseende, men uppskattningsvis torde man kunna nämna en arbetsprestation om cirka 200 timmar för vardera av dessa två lärare. En ytterligare omständighet, som måste observeras, är den, att heltidslärarna vid polisskolan icke åtnjuta ferier utan tillerkännas semesterledighet i med tjänsteställning och ålder följande utsträckning. Det betyder, att de äro tjänstgörings-skyldiga under tid, då de icke ha semester, även om kurs icke skulle pågå vid skolan, t. ex. under viss del av sommaren.

Till jämförelse må anmärkas, att lektor vid allmänt läroverk (lönegrad Ca 30) jämlikt läroverksstadgan i allmänhet har skyldighet meddela undervisning under 20 till 24 undervisningstimmar i veckan för läsår om 38 veckor, sammanlagt 760—912 timmar. Adjunkt vid allmänt läroverk (lönegrad Ca 26) har i allmänhet att meddela undervisning i 24—30 timmar i veckan, dvs. 912—1 140 timmar för läsår. Lektor och adjunkt vid naviga-

tionsskola, vilka äro placerade i motsvarande lönegrader, ha en undervisningsskyldighet av 24—28 timmar i veckan under i allmänhet 37 veckors läsår, vilket sålunda utgör 888—1 036 timmar för läsår.

På grund av det anförda finner jag det rimligt, att heltidslärarnas undervisningsskyldighet bestämmes att i allmänhet omfatta 20—24 timmar varje vecka i medeltal för läsår räknat. I den mån lärare på grund av förhållandena nödgas åtaga sig undervisning i större utsträckning skall han vara berättigad till särskild ersättning i enlighet med vad som utgår till timlärare.

Den sakkunnige framhåller, att de föreslagna nedsättningarna i undervisningsskyldigheten för rektor och heltidslärarna kunna genomföras utan särskild kostnad för statsverket under förutsättning att timantalet i vissa ämnen reduceras.

Över promemorian ha utlåtanden avgivits av ett flertal myndigheter.

Statskontoret kan med hänsyn till den undervisningsskyldighet, som åligger andra lärarkategorier, icke tillstyrka större nedsättning i rektors och heltidslärarnas undervisningsskyldighet, än att för rektor bestämmes en undervisningstid av i medeltal minst 12 timmar för vecka och för heltidslärarna 24—28 timmar för vecka.

Överståthållarämbetet anser rektors undervisningsskyldighet f. n. allt för betungande med hänsyn till de omfattande administrativa uppgifter, som åvila honom. En nedsättning av hans undervisningsskyldighet anses därför nödvändig. Jämväl heltidslärarnas undervisningsskyldighet vore f. n. alltför omfattande. En ökning av heltidslärarnas antal borde ske.

Länsstyrelsen i Malmöhus län finner vad utredningsmannen anfört värt beaktande.

Förslagen ha från statspolisintendentens sida ej föranlett någon erinran.

Styrelsen för statens polis-skola instämmer till fullo i de synpunkter utredningsmannen anfört.

Departementschefen. Verksamheten vid skolan har från tiden för dess förstatligande avsevärt utvidgats. Undervisningsskyldigheten för rektor och de heltidsanställda lärarna har med hänsyn härtill redan vid ett tidigare tillfälle omreglerats, nämligen i samband med uppgörande av avlöningsstaten för budgetåret 1946/47. Därvid nedsattes undervisningsskyldigheten för rektor från 20 till minst 18 timmar per vecka och för de heltidsanställda lärarna från 32 till 28 timmar. Såsom utredningsmannen framhållit är emellertid undervisningsskyldigheten fortfarande alltför betungande. Detta gäller särskilt rektorn och lärarna i juridiska ämnen, vilka även ha att fullgöra vissa administrativa uppgifter. Jag är därför beredd tillstyrka en viss begränsning av undervisningsskyldigheten. Jag anser emellertid erforderlig lättnad i arbetsbördan kunna vinnas genom att undervisningsskyldigheten fastställas till lägst 12 timmar per vecka för rektor och lägst 24 timmar per vecka för de heltidsanställda lärarna. Då jag i likhet med utredningsmannen är av den uppfattningen, att timantalet

i vissa ämnen kan något begränsas, kommer förslaget icke att medföra kostnadsökning. Jag har emellertid funnit frågan böra anmälas för riksdagen. För den händelse riksdagen icke framställer erinran häremot har jag för avsikt att vidtaga åtgärder för reglering fr. o. m. den 1 juli 1949 av undervisningsskyldigheten i överensstämmelse med vad jag nu förordat.

I likhet med föregående år har styrelsen väckt förslag, att den extra ordinarie kontoristbefattningen skulle utbytas mot en ordinarie kansliskrivarbefattning. I avbidan på resultatet av pågående översyn av löneställningen för biträdespersonal i 7 och högre lönegrader anser jag mig icke kunna f. n. tillstyrka förslaget. Av enahanda skäl anser jag mig icke heller f. n. kunna biträda framställningen om ändring av den nuvarande kontorsbiträdesbefattningen i lönegrad Ce 8 till en kanslibiträdestjänst i lönegrad Ce 11. Där emot bör innehavaren av en kontorsbiträdestjänst enligt bestämmelserna för den reglerade befordringsgången fr. o. m. nästa budgetår överföras på ordinarie stat. Vid bifall till sistnämnda förslag komma två ordinarie tjänsteman att avlönas från ordinarieposten, nämligen rektorn och ett kontorsbiträde. På grund härav bör denna anslagspost benämnas avlöningar till ordinarie tjänstemän. Grundlönen för rektorn torde böra upptagas till 18 000 kronor. För grundlön till kontorsbiträdet beräknar jag 5 000 kronor. Anslagsposten bör alltså uppföras med (18 000 + 5 000) 23 000 kronor.

Från anslagsposten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, utgå arvoden till två heltidsanställda lärare. Styrelsen föreslår, att arvodet till heltidsanställd lärare för nästa budgetår bestämmes till 14 400 kronor. Jag vill erinra, att Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut (skrivelse nr 457) medgivit, att till sådan lärare finge under innevarande budgetår utgå arvode med 14 000 kronor. Arvodet för nästa budgetår torde böra upptagas med samma belopp. För arvoden till två heltidsanställda lärare skulle alltså erfordras ($2 \times 14\,000$) 28 000 kronor.

Mot den av styrelsen föreslagna omfattningen av undervisningen vid skolan under nästa budgetår har jag ej funnit anledning till erinran. Jag räknar således med att två konstapelsklasser med sammanlagt 12 avdelningar, en överkonstapelsklass med 7 avdelningar, en kommissarieklass och en polischefskurs komma att anordnas. Kostnaderna för arvoden till timlärare beräknar jag på grund härav till 111 800 kronor.

För ersättningar till författare av läroböcker samt till kostnader för arvoden till vissa ledamöter av skolans styrelse bör avses 3 000 resp. 300 kronor.

Styrelsens förslag att vid skolan inrätta en skolläkartjänst anser jag mig icke nu böra biträda.

Hela anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skulle alltså uppföras med (28 000 + 111 800 + 3 000 + 300) 143 100 kronor.

Från anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör i enlighet med vad jag tidigare förordat alltjämt gäldas kostnader för avlöning av kontoristen, varemot avlöningskostnaderna för den till ordinarie kontorsbiträdestjänst föreslagna befattningshavaren ej längre skulle belasta denna anslagspost. Härutöver skola från anslagsposten avlönas två heltidslärare i juridiska ämnen i lönegrad Ce 30, ett laboratoriebiträde i Ce 11, ett kontorsbiträde i Ce 8 och ett skrivbiträde i Cf 6. Grundlönerna till den icke-ordinarie personalen uppskattar jag till ett till 50 000 kronor avrundat belopp. För vikariatsersättningar böra avses 200 kronor samt för ersättning för övertidsarbete och extra skrivhjälp 300 kronor.

Såsom styrelsen erinrat, har Kungl. Maj:t den 1 december 1944 föreskrivit, att undervisning i vapnens bruk och stridstaktik skulle fr. o. m. läsåret 1944/45 tills vidare bedrivas vid skolan. Den huvudsakliga delen av kostnaderna för denna undervisning har på sätt styrelsen uppgivit gäldats från skolans anslag efter särskilda beslut av Kungl. Maj:t. Då stadigarvarande behov av kurserna åtminstone tills vidare synes föreligga, torde kostnaderna för desamma böra beräknas på resp. avlönings- och omkostnadsstaten för skolan. Jag tillstyrker därför, att 300 kronor anvisas till arvode åt två militärpersoner för bestyr med avlöningslistor och tygmateriel.

Medelsbehovet för nästa budgetår till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör alltså uppskattas till (50 000 + 200 + 300 + 300) 50 800 kronor.

För rörligt tillägg beräknar jag 8 900 kronor.

Enligt dessa beräkningar skulle till avlöningar under nästa budgetår åtgå (23 000 + 143 100 + 50 800 + 8 900) 225 800 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att i personalförteckningen för statens polis-skola må uppföras ytterligare en befattning såsom kontorsbiträde i lönegrad Ca 8;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens polisskola, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	23 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	143 100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	50 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	8 900

Summa förslagsanslag kronor 225 800;

c) till *Statens polisskola: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 225 800 kronor.

[167.] 11. *Statens polisskola: Omkostnader.*

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	61 300	98 516
1948/49 (statsliggaren s. 1010—1011)	59 700	—
1949/50 (förslag)	101 000	—

Den 11 juni 1948 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för statens polisskola, att tillämpas under budgetåret 1948/49:

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	100
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	200
3. <i>Expenser, förslagsvis</i>	»	18 000
4. Övriga utgifter (anskaffande av läroböcker och annan undervisningsmateriel, studiebesök m. m.), <i>högst</i>	»	41 400
Summa kronor		59 700

Av anslagsposten till *expenser* ha till bränsle, lyse, gas och vatten avsetts förslagsvis 2 000 kronor samt till övriga *expenser* högst 16 000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1948 har *styrelsen för polisskolan* gjort framställning om anvisande av medel för nästa budgetår.

Posten till *sjukvård m. m.* har med hänsyn till att belastningen på posten under budgetåret 1947/48 uppgått till 618 kronor ansetts böra höjas till 650 kronor. Härutöver har under posten upptagits ett belopp av 150 kronor för inköp av viss sjukvårdsmateriel att användas i skolläkarens verksamhet. Anslagsposten har sålunda upptagits till (650 + 150) 800 kronor.

Från posten till *reseersättningar* bestridas kostnaderna för de utanför Stockholm bosatta styrelseledamöternas resor för beivrande av styrelsens sammanträden. För detta ändamål beräknas för budgetåret 1949/50 samma belopp som för innevarande budgetår eller 200 kronor.

Under hänvisning till vad styrelsen anfört under avlöningsanslaget har styrelsen vidare under denna post upptagit utgifter för resekostnads- och traktamentsersättning till militära instruktörer för utbildning av skolans elever i vapnets bruk och stridstaktik. För budgetåret 1947/48 hade berörda utgifter uppgått till 5 568 kronor. Utgifterna vore svåra att beräkna. Styrelsen föreslår, att för ändamålet för budgetåret 1949/50 avses ett belopp av 6 000 kronor.

Anslagsposten skulle alltså uppgå till (200 + 6 000) 6 200 kronor.

Vad angår posten till *expenser* har styrelsen hemställt om anvisande av oförändrat belopp till bränsle, lyse och vatten eller 2 000 kronor.

För övriga expenser hade under budgetåret 1947/48 tagits i anspråk 15 996 kronor. Styrelsen föreslår, att delposten med anledning av ökade kostnader för avlönande av städningspersonalen höjes med 2 000 till 18 000 kronor.

Tillhopa skulle utgifterna under anslagsposten alltså utgöra (2 000 + 18 000) 20 000 kronor.

Såsom en ny anslagspost har styrelsen upptagit kostnader för undervisning i vapnens bruk och stridstaktik. Från posten avses skola bestridas utgifter för förbrukningsmateriel, handräckningsarbeten och iordningställande av fältskjutningsmateriel m. m. Enligt vad styrelsen upplyser uppgingo kostnaderna för dessa ändamål under budgetåret 1947/48 till 31 900 kronor. Militärkurserna beräknas av styrelsen bliva av ungefärligen samma omfattning under budgetåret 1949/50 som under det sist förflutna budgetåret. Anslagsbehovet har på grund härav uppskattats till 32 000 kronor.

För övriga utgifter förbrukades under budgetåret 1947/48 43 196 kronor.

Med utgångspunkt från ett beräknat elevantal av 150 i vardera av de två kurser i konstapelsklassen, som äro avsedda anordnas under budgetåret 1949/50, uppskattar styrelsen utgifterna för konstapelsklassen (läroböcker m. m.) till 15 900 kronor. För överkonstapelsklassen — vilken styrelsen förutsätter skola under budgetåret 1949/50 fördelas på sju avdelningar med cirka 25 elever i varje avdelning — beräknas motsvarande utgiftspost till 13 125 kronor. Utgående från att kommissarieklassen under budgetåret 1949/50 kommer att ha cirka 25 elever och polischefskursen cirka 30 elever, uppskattar styrelsen kostnaderna till 1 875 kronor för kommissarieklassen och till 2 250 kronor för polischefskursen. De sammanlagda kostnaderna för läroböcker m. m. skulle följaktligen utgöra (15 900 + 13 125 + 1 875 + 2 250) 33 150 kronor.

Från förevarande post utgående kostnader för pistolammunition för elevernas utbildning i vapnens bruk och stridstaktik uppskattar styrelsen till 5 000 kronor.

Vidare beräknar styrelsen under denna post i likhet med för innevarande budgetår 2 300 kronor för nyanskaffning av skrivmaskiner för undervisningsbruk samt av viss kriminalteknisk utrustning. För nyanskaffning av viss kriminalteknisk utrustning ansåges ett belopp av minst 1 000 kronor erforderligt.

Slutligen har styrelsen under förevarande anslagspost beräknat medel till föreläsungsverksamhet m. m. Härom anföres i huvudsak:

I skrivelse till styrelsen den 9 juni 1948 hade skolans lärarförening framhållit önskvärdheten av att åtgärder vidtoges för anordnande vid skolan av vissa föreläsningar av mera allmänbildande natur. Föreningen hade i skrivelsen påpekat, hurusom välgrundade skäl talade för att skoleleverna —

utöver den rent yrkesmässiga utbildningen — jämväl bereddes tillfälle vinna en allmän orientering i fråga om olika kulturella och sociala förhållanden, bl. a. frågor avseende nykterhetsarbetet, folkbildningsverksamheten och fångvården. Enligt föreningens förmenande skulle detta vara ägnat vidga polismännens allmänna livssyn, en omständighet, vilken komme att utöva ett gynnsamt inflytande, icke minst då det gällde polismännens förhållande till allmänheten. Styrelsen, som funnit föreningens synpunkter behjärtansvärda, hade i skrivelse den 26 juni 1948 till departementet hemställt, att för detta ändamål ett belopp av förslagsvis 500 kronor måtte ställas till styrelsens disposition för höstterminen 1948. För budgetåret 1949/50 hade styrelsen för samma ändamål beräknat ett belopp av 900 kronor.

Under övriga utgifter skulle alltså behöva anvisas ($33\,150 + 5\,000 + 2\,300 + 1\,000 + 900$) 42 350 kronor, vilket belopp avrundats till 42 400 kronor.

Omkostnadsanslaget i sin helhet skulle i enlighet härmed uppgå till ($800 + 6\,200 + 20\,000 + 32\,000 + 42\,400$) 101 400 kronor.

Statskontoret har mot förslaget att i omkostnadsstaten skulle intagas särskild anslagspost till undervisning i vapnens bruk och stridstaktik icke velat göra annan erinran än att från denna anslagspost bör bestridas resekostnads- och traktamentsersättningar till militära instruktörer samt att posten icke bör få överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande. Anslagsposten till reseersättningar borde därför enligt ämbetsverkets mening upptagas med oförändrat belopp.

Departementschefen. Med hänsyn till vad jag under föregående punkt anfört angående skolläkartjänsten avstyrker jag, att medel beräknas för inköp av sjukvårdsmateriel. I betraktande av belastningssiffrorna för budgetåren 1946/47 och 1947/48 — 682 resp. 618 kronor — torde dock anslagsposten till sjukvård m. m. böra uppräknas. Jag föreslår, att posten uppföres med 500 kronor.

Under hänvisning till vad jag under föregående punkt anfört föreslår jag, att under förevarande anslag beräknas vissa kostnader för utbildning i vapnens bruk och stridstaktik. Kostnaderna böra — även såvitt angår utgifter för deltagarnas resor — utgå från posten till övriga utgifter. Från posten till reseersättningar torde såsom f. n. endast böra bestridas utgifter för resor, som företagas av vissa av styrelsens ledamöter. Reseersättningsposten bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 200 kronor.

Vad angår posten till *expenser* bör för bränsle, lyse och vatten upptagas oförändrat belopp, 2 000 kronor. På de skäl, styrelsen anfört, torde för övriga *expenser* böra beräknas ett med 2 000 kronor till 18 000 kronor höjt belopp. Posten bör i enlighet härmed uppskattas till ($18\,000 + 2\,000$) 20 000 kronor.

Under posten till *övriga utgifter* har styrelsen beräknat oföränd-

rade belopp för inköp av ammunition, utbyte av skrivmaskiner och nyan-
skaffning av kriminalteknisk utrustning eller resp. 5 000, 2 300 och 1 000
kronor. Mot dessa beräkningar har jag intet att erinra. Till läroböcker och
annan litteratur, skrivmateriel m. m. bör avses 33 100 kronor. Jag tillstyr-
ker styrelsens hemställan om anvisande av 900 kronor till föreläsnings-
verksamhet i sociala och kulturella ämnen. För tillgodoseende av nu
nämnda ändamål torde för nästa budgetår alltså böra anvisas (5 000 + 2 300
+ 1 000 + 33 100 + 900) 42 300 kronor. Härutöver böra från posten bestridas
vissa utgifter för elevernas utbildning i vapnens bruk och stridstaktik. Sty-
relsens uppskattning av medelsbehovet härför grundar sig på tidigare me-
delsåtgång. I enlighet med styrelsens beräkning föreslår jag, att till rese-
kostnads- och traktamentsersättning åt militära instruktörer samt till be-
stridande av kostnader för förbrukningsmateriel, handräckningsarbeten och
iordningställande av fältskjutningsmateriel m. m. för nästa budgetår an-
visas 6 000 resp. 32 000 kronor, eller sammanlagt 38 000 kronor.

Medelsbehovet under posten till övriga utgifter bör alltså beräknas till
(42 300 + 38 000) 80 300 kronor.

Sammanlagt bör sålunda till omkostnader anvisas (500 + 200 + 20 000 +
80 300) 101 000 kronor. Jag hemställer följaktligen, att Kungl. Maj:t måtte
föreslå riksdagen

att till *Statens polisskola: Omkostnader* för budgetåret
1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 101 000 kronor.

[168.] 12. Statens kriminaltekniska anstalt: *Avlöningar*.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	348 100	486 510
1948/49 (statsliggaren s. 1011)	371 000	—
1949/50 (förslag)	395 000	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt personalförteckning för
kriminaltekniska anstalten.

Vidare har Kungl. Maj:t den 14 maj 1948 fastställt följande avlönings-
stat för anstalten, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	135 300
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	198 500
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	37 200

Summa förslagsanslag kronor 371 000

Samtidigt har Kungl. Maj:t föreskrivit, att av anslagsposten till avlö-
ningar till icke-ordinarie personal ett belopp av högst 6 000 kronor finge
användas till arvoden åt av anstalten anlidade experter, samt medgivit, att

från nämnda belopp finge bestridas kostnaderna för avlönande av en expert för biträde på anstaltens fingertrycksavdelning mot ett arvode av högst 300 kronor för månad.

Genom beslut den 27 augusti 1948 har Kungl. Maj:t uppdragit åt polismästaren i Malmö Nils Lünings att såsom sakkunnig biträda styrelsen för anstalten vid behandling av vissa personalorganisationsfrågor, som sammanhänge med styrelsens anslagsäskanden för budgetåret 1949/50.

I skrivelse den 25 oktober 1948 har *anstaltsstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet under nästa budgetår och därvid överlämnat ett av den sakkunnige utarbetat förslag till personalorganisation vid anstalten m. m.

Jag torde till en början få lämna en redogörelse för *utredningsmannens förslag*.

Inledningsvis framhåller utredningsmannen, att han funnit, att så gott som samtliga anstaltens underavdelningar arbetade med betydande balanser. Anstaltens uppdragsgivare hade vid flera tillfällen klagat över att anstalten på grund av brist på tid avvisat begärda undersökningar. Mottagna uppdrag hade icke utförts inom tid, som varit önskvärd. Därjämte hade resultaten av undersökningarna icke framlagts i sådan form, som varit eftersträfvansvärd. Utredningsmannen ansåge, att anstalten med den personal, som stode till förfogande, icke kunde på ett nöjaktigt sätt fullgöra sina nuvarande arbetsuppgifter. Vid utarbetande av förslag i ämnet hade emellertid utredningsmannen å andra sidan ansett sig böra taga hänsyn till dels att den pågående utredningen angående polisväsendets organisation kunde få till följd en omgestaltning av anstalten, dels ock att en av f. d. hovrättspresidenten Schlyter i riksdagen väckt motion angående omfattningen av polisens rätt att registrera personer kunde medföra, att registraturavdelningens nuvarande arbetsuppgifter komme att minska.

Kansliet.

Beträffande arbetsförhållandena på kansliet anför utredningsmannen bl. a.

Innehavaren av befattningen som kansliskrivare och redogörare har utan tvekan en väl tung arbetsbörda. Denna torde emellertid utan större olägenhet kunna icke oväsentligt minskas. Befattningshavaren för bl. a. huvuddiariet, vari huvudsakligen registreras alla till anstalten inkomna rekvisitioner på kriminalteknisk undersökning. Efter registreringen överlämnas dessa efter undersökningarnas art till laboratorie- eller registraturavdelningen, där rekvisitionerna på enahanda sätt införas i laboratorie- resp. enfingersjournalen. F. n. sker alltså en dubbelföring av ett stort antal ärenden.

I huvuddiariet böra föras endast ärenden av mera allmän natur, exempelvis sådana som röra anstalten i dess helhet. Övriga ärenden böra diarieföras på laboratorie- resp. registraturavdelningen. Härigenom skulle, enligt vederbörande befattningshavare, en daglig arbetstid av omkring två timmar

vinnas. Ärendena skulle jämväl snabbare än vad nu är fallet komma under vederbörandes prövning.

Laboratorieavdelningen.

Denna avdelning består av kemiska, allmänna, skrifttekniska och fotografiska laboratorierna samt verkstaden. Utredningsmannen framhåller, att undersökningarna vid avdelningen icke kunde utföras inom rimlig tid, vilket ogynnsamt återverkade på polismyndigheternas utredningsarbeten. Vidare erinrar utredningsmannen, att anstalten enligt sin instruktion hade att utöva självständig forskning. Utredningsmannen anför härom.

Anstalten har f. n. så gott som inga möjligheter till forskning och litteraturstudier. Jag finner detta förhållande mycket allvarligt. Kriminaltekniken har numera definitivt utvecklats till ett eget arbetsområde med sina egna speciella problem, som i sin tur kräva en egen forskningsverksamhet. Härvid fordras ett fortlöpande studium av litteratur i de vetenskaper och verksamhetsområden, vilkas resultat direkt påverka och inspirera utvecklingen och framåtskridandet inom kriminaltekniken. Om icke kriminaltekniken vid landets centrala kriminaltekniska institution skall nedsjunka till en torftig schablonmässig verksamhet, som står långt efter utvecklingen inom vetenskap och teknik i övrigt, synes härutinnan böra ske en upprustning av anstaltens resurser.

Då det är ovisst, huruvida avdelningen kommer att bestå i nuvarande skick, anser jag mig icke böra föreslå större personalförstärkning än att avdelningen hjälpligt kan fullgöra sina arbetsuppgifter. Något forskningsarbete i större utsträckning medgiver personalökningen icke.

Till kemiska laboratoriet äro f. n. knutna en byråingenjör (Cg 25), en biträdande byråingenjör (Cg 19) och ett laboratoriebiträde (Cg 9).

Till belysning av arbetsförhållandena på laboratoriet upplyser utredningsmannen, att av de under tiden 1 juli 1947—17 september 1948 inkomna och behandlade ärendena 35 procent redovisats inom tid, överstigande en månad, därav 15 procent senare än två månader. Av de 50 ärenden, som den 24 september 1948 icke voro slutbehandlade, voro 62 procent mer än en månad samt 52 procent mer än två månader gamla. På grund av det stora antalet mera komplicerade undersökningar samt brist på kvalificerad biträdespersonal hade byråingenjören och biträdande byråingenjören icke medhunnit undersökningarna inom den tid och i den form, som varit önskvärd. En ökning av den kvalificerade arbetskraften vore därför enligt utredningsmannens mening erforderlig.

Den personalförstärkning, som utredningsmannen föreslår för allmänna laboratoriet, avses i viss utsträckning kunna utnyttjas jämväl för de kemiska undersökningarna. För att avlasta ingenjörerna sådana arbetsuppgifter, som kunna anförtros kvalificerad biträdespersonal, föreslås dessutom inrättande av en ny befattning som förste laboratoriebiträde i lönegrad Cg 15.

Vidare förordar utredningsmannen, att biträdande byråingenjören erhåller tjänstetiteln byråassistent och uppflyttas till lönegrad Cg 21.

På allmänna laboratoriet tjänstgöra f. n. en förste kriminalassistent (Ca 24) och två kriminalassistenter (Ca 21). Personalen föreslås utökad med en förste byråassistent i lönegrad Cg 24. Till motivering anföres följande.

De nuvarande befattningshavarna ha kriminalutbildning. Den fackkunskap, som de otvivelaktigt äga i hög grad, ha de tillägnat sig under det arbete de utfört inom anstalten.

Det måste emellertid anses i hög grad otillfredsställande, att sådana undersökningar, som fordra en teoretiskt vetenskaplig utbildning, exempelvis brandundersökningar, icke ske under ledning av en väl utbildad befattningshavare. Det är att märka, att undersökningarnas resultat läggas till grund för åklagares och domstolars ställningstaganden. Det torde därför vara ofrånkomligt, att laboratoriet, som nu saknar vetenskapligt skolad befattningshavare, tillföres en sådan. Då befattningshavaren icke helt torde behöva tagas i anspråk av allmänna laboratoriet, bör han biträda byråingenjören på kemiska laboratoriet. Med hänsyn till att befattningshavaren kommer att intaga en ledande ställning, synes han i löneavseende böra jämföras med förste kriminalassistenten och benämnas förste byråassistent.

De vid skrifttekniska laboratoriet nu tjänstgörande fyra laboratorieassistenterna — tre i lönegrad Cg 18 och en i lönegrad Cg 15 — anser utredningsmannen böra uppflyttas till lönegrad Cg 21 med benämningen byråassistent. Utredningsmannen framhåller, att befattningshavarna utförde ett arbete, som hade särskilt värde för spaningsverksamheten. För att väl kunna fullgöra detta borde de vara förtrogna med främmande språk och besitta en icke ringa allmänbildning. Deras löneställning stode f. n. icke i relation till kompetensfordringarna. Befattningshavarna, som alla hade samma arbetsuppgifter, borde i lönehänseende jämföras med kriminalassistenterna och således placeras i 21 lönegraden.

Någon personalförstärkning på fotografiska laboratoriet förordas icke. Befattningen såsom fotograf — f. n. placerad i lönegrad Ce 11 — föreslås emellertid uppflyttad till lönegrad Ce 15. Till stöd härför anför utredningsmannen.

Fotografen har ålagts arbetsuppgifter, vilkas fullgörande kräver högt uppdriven yrkesskicklighet. Sålunda verkställer han fotografering av undersökningsobjekt, vilka till sin art äro varierande, reproducering av handlingar samt filter-, infraröd- och fluorescensfotografering ävensom mikrofotografering och, dock i begränsad omfattning, röntgenfotografering. Vid enstaka tillfällen utför befattningshavaren även fotografering på brottsplatser. Härtill kommer givetvis det mörkrumsarbete, som automatiskt sammanhänger med de nämnda grenarna av fotografering. Vid jämförelse med den löneställning, som tillkommer motsvarande befattningshavare vid andra statliga institutioner, kunna fotografens löneförmåner icke anses

tillfredsställande. Fotografen vid Nordiska museet är placerad i lönegrad Ca 21, fotografen vid försvarets forskningsanstalt i lönegrad Ce 15 samt fotografen vid resp. livrustkammaren, statens historiska museum och nationalmuseet i lönegrad Ce 21. En uppflyttning till åtminstone 15 lönegraden måste med hänsyn härtill anses vara motiverad.

Utredningsmannen förordar, att jämväl fotografbiträdenas löneställning förbättras. Det ena av biträdena är f. n. placerat i lönegrad Cg 2, det andra biträdet avlönas med ett arvode av 3 000 kronor för år. Utredningsmannen anser befattningshavarna böra placeras i lönegrad Cg 6 resp. Cg 2.

Slutligen föreslås, att det på verkstaden tjänstgörande verkstadsbiträdet med årsarvode av 3 000 kronor beredes anställning såsom extra tjänsteman i lönegrad Cg 2.

Registraturavdelningen.

Avdelningen, som närmast ledes av en avdelningsföreståndare i lönegrad Ce 29, omfattar sex underavdelningar, nämligen personregistret, godsregistret, cykelregistret, spaningsregistren, fingeravtrycksregistren och passregistret.

Utredningsmannen framhåller, att avdelningsföreståndarens tid toges i anspråk i synnerhet för utlänningsärenden i så hög grad, att han icke hade möjlighet att i tillräcklig utsträckning följa arbetet inom avdelningen. Detta hade medfört, att personalen på avdelningen icke kunnat få erforderlig ledning, varav följt en viss oenhetlighet i arbetet. Till undvikande härav föreslås, att den vid personregistret tjänstgörande förste kriminalassistenten i viss utsträckning skall biträda avdelningsföreståndaren vid handläggningen av utlänningsärenden.

På personregistret tjänstgöra f. n. en förste kriminalassistent (Ca 24), en kriminalassistent (Ca 21), två kanslibiträden (Ce 11 resp. Cg 10) samt sex kontorsbiträden. Utredningsmannen anför, att till registret hörande väsentliga arbetsuppgifter på grund av brist på personal icke kunnat fullgöras på ett godtagbart sätt. Sålunda hade ca 5 000 uppgifter om strafffriförklarade personer icke hunnit registreras, ca 1 500 uppgifter om sådana personer icke hunnit meddelas polismyndigheterna och omkring 1 500 uppgifter rörande på uppfostringsanstalter intagna personer icke registrerats. Inkommande post hade understundom legat obearbetad ända upp till tre veckor. En sådan balans äventyrade värdet av registret.

Såsom förut anförts har utredningsmannen föreslagit, att förste assistenten i ökad utsträckning skall biträda avdelningsföreståndaren med handläggning av utlänningsärenden. De mera okvalificerade ärenden, varmed förste assistenten nu tager befattning, anser utredningsmannen böra överflyttas till assistenten. Därjämte borde förste assistenten och assistenten tilldelas var sitt kontorsbiträde. För undvikande av stegrad balans borde ytterligare ett kontorsbiträde anställas. Kontorsbiträdena föreslås place-

24 — *Bihang till riksdagens protokoll 1949. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.*

rade i lönegrad Cg 6. Slutligen förordas, att kanslibiträdet i lönegrad Cg 10 uppflyttas till lönegrad Cg 11.

Den på godsregistret tjänstgörande personalen — en förste kriminalassistent (Ca 24) och tre kontorsbiträden — föreslås utökad med ett kanslibiträde i lönegrad Cg 11. Till motivering härför anföres.

Detta register måste, om det skall fylla sin uppgift, hållas så långt framme, att inkommande uppgifter registreras om möjligt samma dag de inkomma. På grund av brist på personal har detta icke kunnat ske. Tvärtom förekomma betydande balanser.

I registret böra endast sådana uppgifter införas, som kunna leda till identifiering. Eljest blir registret lätt för otympligt, vilket äventyrar registrets värde. Registret har i sistnämnda avseende icke förts tillfredsställelse, vilket huvudsakligen torde ha berott därpå att förste assistenten icke haft tid att i önskvärd utsträckning övervaka arbetet.

För att i någon mån nedbringa registret bör viss inskränkning göras beträffande registreringen av personkort. En nedskärning av registrets arbetsuppgifter härutinnan minskar likväl icke i nämnvärd grad behovet av ytterligare arbetskraft.

Det är önskvärt, att uppgifterna till registret gallras mera än vad f. n. är fallet. Detta tager längre tid än en mera ohämmad registrering. Vid detta arbete synes förste assistenten böra biträdas av mera kvalificerad arbetskraft, exempelvis ett kanslibiträde. Vid godsregistret bör därför anställas ett kanslibiträde i lönegrad Cg 11.

Beträffande cykelregistret föreslås allenast viss inskränkning av registreringen. Någon minskning av arbetskraftbehovet förutses icke i anledning härav.

Spaningsregistren omfatta brottsregistret och registren över förbrytares signalement, öknamn, särskilda kännetecken, brottsspecialiteter och tillvägagångssätt. Utredningsmannen upplyser, att registren äro av största värde för polisens spaningsarbete, därest de hållas aktuella. Registren hade emellertid endast delvis utbyggts och hade under senare tid i brist på personal icke kunnat fullständigas i önskvärd utsträckning.

Vid registren tjänstgjorde f. n. endast en kriminalassistent (Ca 21). För att registren skulle kunna nöjaktigt fylla sin uppgift erfordrades en personalförstärkning med ett kontorsbiträde. Utredningsmannen föreslår därför, att ett kontorsbiträde i lönegrad Cg 6 tillföres registret.

I fråga om fingeravtrycksregistren — bestående av enfinger-, tiofinger-, rundsöknings- och fotografiregistret — föreslås, att sistnämnda register sammanslås med personregistret. Utredningsmannen beräknar, att en sådan åtgärd skulle medföra arbetsbesparing vid fingeravtrycksregistren utan att arbetet vid personregistret nämnvärt skulle ökas. De uppgifter, som antecknades i fotografiregistret, fördes nämligen redan nu i viss utsträckning jämväl i personregistret. För arbetet med sammanslagningen erfordrades emellertid, att extra skrivhjälp anlätades. Kostnaden därför kunde beräknas till 7 000 kronor. Utredningsmannen upplyser vidare, att

registrens personal ombesörjde distribution till polismyndigheterna av material för tagande av fingeravtryck samt återsändning och inpackning av undersökta föremål m. m. Arbetet, som toge icke ringa tid i anspråk, borde utföras av ett expeditionsvaktbiträde. Det vid anstalten nu tjänstgörande expeditionsvaktbiträdet medhunnit icke mer än sina nuvarande uppgifter. Ytterligare en sådan befattningshavare borde därför anställas i första hand för att biträda registren samt i mån av tid anstalten i övrigt.

Vad härefter angår *passregistret* upplyser utredningsmannen, att det åligger personalen vid registret att bl. a. makulera av passmyndigheterna felskrivna pass. Makuleringen föreslås ske hos passmyndigheterna. Den registret tilldelade personalen — dels ett kanslibiträde (Cg 10) och ett kontorsbiträde, dels ock jämlikt beslut av Kungl. Maj:t den 17 juni 1948 ett antal kontorsbiträden i högst lönegrad Cg 6 — anses härigenom kunna minskas med ett kontorsbiträde i Cg 6. Härutöver föreslås, att kanslibiträdet i lönegrad Cg 10 uppflyttas till lönegrad Cg 11.

Utredningsmannen har beräknat *kostnaderna under förevarande anslag* sålunda: avlöningar till ordinarie personal 140 000 kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 268 000 kronor, däri inbegripet ett belopp av 7 000 kronor till extra skrivhjälp för sammanslagning av fotografi- och personregistren, samt rörligt tillägg 46 000 kronor. Avlöningsanslaget skulle alltså enligt dessa beräkningar uppföras med $(140\,000 + 268\,000 + 46\,000)$ 454 000 kronor.

Anstaltsstyrelsen har betonat, att utredningsmannens förslag byggde på förutsättningen, att anstaltens framtida organisation ännu icke vore slutligt fastställd, samt att förslagen endast avsåge att vinna lättnad för ögonblicket. Styrelsen har beträffande vissa delar av utredningens resultat uttalat tveksamhet men förklarat sig likväl i huvudsak ansluta sig till de framförda synpunkterna och förslagen dock med följande ändringar.

Den på laboratorieavdelningens verkstad tjänstgörande reparatören, vilken är placerad i lönegrad Ca 11, föreslås uppflyttad till lönegrad Ca 14. Till stöd härför anföres, att det med de anspråk, som anstaltens ledning måst ställa på innehavaren av tjänsten, i längden icke torde vara möjligt att med nuvarande lönegradsplacering varaktigt besätta tjänsten med lämplig person. Vidare föreslår styrelsen, att för nästa budgetår ett kontorsbiträde i lönegrad Cg 6 anställs för att påbörja arbetet med sammanslagningen av person- och fotografiregistren. Detta arbete måste fortgå även under följande budgetår.

Vad härefter angår medelsbehovet har anstalten beräknat detsamma på följande sätt.

Anslagsposten till *avlöningar till ordinarie tjänstemän* föreslås uppräknad från sitt nuvarande belopp, 135 300 kronor, till 140 000 kronor. Av ökningen belöper 2 586 kronor på löneklassuppflyttningar, 780 kronor på den föreslagna lönegradsuppflyttningen av reparatören samt

1 000 kronor på vikariatsersättningar, för vilka sistnämnda kostnader medel ej beräknats för innevarande budgetår. Återstoden av ökningen är ett avjämningsbelopp.

Beträffande posten till avlöningar till icke-ordinarie personal beräknas avlöningarna till föreslagna nya befattningshavare uppgå till följande belopp, nämligen för ett första laboratoriebiträde på kemiska laboratoriet (lönegrad Cg 15) 6 600 kronor, för en förste byråassistent på allmänna laboratoriet (lönegrad Cg 24) 10 236 kronor, för ett kanslibiträde (lönegrad Cg 11) 5 556 kronor, för fem kontorsbiträden (lönegrad Cg 6) 21 120 kronor samt för ett arvodesavlönat expeditivaktsbiträde på registraturavdelningen 3 000 kronor. I enlighet härmed skulle till nya tjänster erfordras (6 600 + 10 236 + 5 556 + 21 120 + 3 000) 46 512 kronor. Härutöver synes ha räknats med ytterligare ett kontorsbiträde i 8 lönegraden med en avlöning av 4 728 kronor. Förslagen om lönegradsuppflyttningar av vissa befattningar — en biträdande byråingenjör, fyra laboratorieassistenter, en fotograf, två kanslibiträden och ett fotografbiträde — kräva en ökad medelsanvisning av 8 796 kronor. Överförandet till extra anställning i lönegrad Cg 2 av ett fotograf- och ett verkstadsbiträde, båda nu arvodesavlönade, beräknas kosta 1 008 kronor. För automatiska löneklass- och lönegradsuppflyttningar fordras ett belopp av 5 170 kronor. Övertids- och vikariatsersättningar samt extra skrivhjälp uppskattar styrelsen till 7 000 kronor, vilket innebär en ökning med 2 000 kronor. För arvoden till av anstalten anlitade experter har avsetts ett med 3 600 kronor höjt belopp eller 9 600 kronor. Ökningarna på posten skulle alltså uppgå till (46 512 + 4 728 + 8 796 + 1 008 + 5 170 + 2 000 + 3 600) 71 814 kronor, avrundat till 72 000 kronor. I enlighet härmed har posten uppförts med (198 500 + 72 000) 270 500 kronor.

För rörligt tillägg upptages ett belopp av 46 500 kronor.

Anslaget för avlöningar i dess helhet uppskattas sålunda till (140 000 + 270 500 + 46 500) 457 000 kronor.

Slutligen har styrelsen erinrat, att Kungl. Maj:t genom beslut den 17 juni 1948 medgivit, att vid anstalten finge för bestyr med det centrala personregistret finnas anställda dels under hela budgetåret 1948/49 tio extra kontorsbiträden, dels ock under tiderna 1 juli—31 december 1948 samt 1—30 juni 1949 ytterligare femton extra kontorsbiträden, samtliga högst i lönegrad Cg 6. Styrelsen har räknat med att denna personalförstärkning är erforderlig jämväl under nästa budgetår. Kostnaderna härför ha uppskattats till ca 85 000 kronor.

Över anstaltsstyrelsens framställning ha yttranden avgivits av statskontoret och statens lönenämnd.

Statskontoret har uttalat.

I direktiven för den nu pågående utredningen angående polisväsendets organisation har uttalats, att statens kriminaltekniska anstalts uppgifter och ställning borde upptagas till prövning. Övervägas borde sålunda, huru-

vida icke anstaltens åligganden att föra vissa register och att utgiva tidningen Polisunderrättelser borde överflyttas till en central polisinstans, åt vilken jämväl skulle kunna anförtros att upprätthålla kontakten med utländska polismyndigheter. Om denna ordning genomfördes, skulle anstalten fungera väsentligen såsom en i förhållande till polisväsendet i övrigt självständig institution för kriminaltekniska undersökningar och vetenskaplig forskning inom kriminalteknikens område.

I avvaktan på resultatet av denna översyn böra åtgärder ej vidtagas, som kunna föregripa den framtida prövningen av på utredningen beroende frågor. Vid sådant förhållande torde tills vidare med omreglering av inrättade tjänster böra anstå, helst som löneställningen för de tjänster, vilka föreslås uppflyttade, i ett flertal fall under senare år varit föremål för statsmakternas prövning. Ämbetsverket vill dock icke motsätta sig, att fotografbiträdena samt verkstadsbiträdet redan nu uppflyttas till av anstaltsstyrelsen förordade lönegrader. Ej heller lär något vara att erinra mot att samtliga kanslibiträdets tjänster placeras i 11 lönegraden. Anledning torde däremot saknas att f. n. ändra gällande tjänstebestämmelser.

Då personalens storlek torde bli beroende av utformningen av anstalts organisation samt de arbetsuppgifter, som framdeles skola fullgöras vid anstalten, förutsätter statskontoret, att en förstärkning av anstaltens personella resurser ej vidtages i vidare mån än en utökning av personalen anses ofrånkomlig för att nuvarande uppgifter behörigen skola kunna lösas. Behovet av sådan personal undandrager sig statskontorets bedömande. Mot den föreslagna anställningsformen eller löneställningen har ämbetsverket i och för sig icke något att erinra. Det torde dock kunna ifrågasättas, om den för det kemiska laboratoriet avsedda laboratoriebiträdesbefattningen tills vidare bör placeras i högre lönegrad än Cg 11.

Enligt förenämnda direktiv skola de sakkunniga bl. a. pröva anstaltens åligganden att föra vissa centrala register. Försiktigheten torde därför bjuda att icke f. n. sammanslå fotografi- och personregistren.

Anstaltsstyrelsen föreslog i sin petitaskrivelse för innevarande budgetår, att ökade medel måtte ställas till förfogande för arvoden till experter. Då emellertid förslaget härom ej vann statsmakternas bifall och ej heller några nya omständigheter anförts, som kunna föranleda ett ändrat ställningstagande, avstyrker ämbetsverket en uppräknig av för detta ändamål avsedda medel.

I den mån kostnaderna för den tillfälliga personalen vid det centrala passregistret redan nu kunna med någon säkerhet bedömas, böra de inräknas i icke-ordinarieposten.

Statens lönenämnd har anfört.

Då frågan om löneställningen för den biträdande byråingenjören på kemiska laboratoriet prövats så sent som vid innevarande års riksdag, kan lönenämnden icke nu tillstyrka höjd lönegradsplacering för denna befattning. Vad angår förslaget att inrätta en första laboratoriebiträdesbefattning i Cg 15 på kemiska laboratoriet, anser lönenämnden, att befattningen tills vidare bör såsom laboratoriebiträdestjänst uppföras i Cg 11. En inplacering av tjänsten i den av styrelsen begärda lönegraden synes böra övervägas först sedan ställning tagits till det av laboratoriebiträdesutredningen avgivna betänkandet med förslag till reglering av löneställningen för laboratoriebiträden och vissa andra biträden.

Beträffande allmänna laboratoriet har hemställts om en befattning som förste byråassistent i Cg 24. Då lönenämnden under hand inhämtat, att som kompetensfordran för tjänsten kommer att krävas civilingenjörs- eller fil. magisterexamen, har nämnden — som förutsätter att viss praktisk tjänstgöring kommer att krävas före anställning i befattningen — funnit sig kunna biträda den förordade lönegradsplaceringen. Tjänstebenämningen förste byråassistent anser lönenämnden dock mindre lämplig. Benämningen byråassistent synes vara att föredraga.

De fyra laboratorieassistenterna på skrifttekniska laboratoriet ha erhållit nuvarande lönegradsplacering genom beslut av innevarande års riksdag efter att tidigare ha varit arvodesanställda. Lönenämnden uttalade i utlåtande över styrelsens anslagsäskanden för innevarande budgetår, att nämnden icke velat motsätta sig, att 2 av arvodesbefattningarna överfördes till extra ordinarie stat med placering i Ce 21 resp. Ce 19. För de övriga borde extra anställning tillämpas. Under hänvisning till detta uttalande vill lönenämnden nu föreslå, att 2 laboratorieassistenters inplaceras i 21 lönegraden och 2 i 19 lönegraden.

I anledning av ett av styrelsen för budgetåret 1948/49 väckt förslag om höjd lönegradsplacering för fotografen uttalade nämnden, att försvarets tjänsteförteckningssakkunnigas utredning omfattat även fotografpersonal. Enligt vad som framginge av propositionen 246/1947 skulle emellertid anstå med det definitiva ställningstagandet till frågan om lämplig lönegradsserie för dylik personal. I avbidan härpå skulle lönegradsserien 8, 11, 13, 15 och 17 tjäna som utgångspunkt för en provisorisk löneförbättring. I anslutning härtill ansåg sig lönenämnden då icke kunna förorda någon ändring i löneställningen för fotografen vid kriminaltekniska anstalten. Lönenämnden vill nu tillägga, att därest en omprövning av lönegradsplaceringen för denne befattningshavare skulle anses böra verkställas, innan slutlig ställning toges till spörsmålet om fotografpersonalens löneförhållanden, nämnden icke kan tillstyrka, att fotografen inplaceras i högre lönegrad än Ce 13.

Med anledning av styrelsens nu ånyo gjorda hemställan, att reparatörs-tjänsten skulle uppflyttas från Ca 11 till Ca 14 vill lönenämnden framhålla, att nämnden i remissutlåtande den 29 oktober 1947 icke ansett sig kunna förorda en uppflyttning av befattningen. Lönenämnden har av vad i förevarande framställning anförts icke funnit anledning frångå denna uppfattning.

Avlönings- och anställningsförhållandena för kontorsbiträdena böra regleras efter de i kungörelsen 436/1947 meddelade bestämmelserna angående befordringsgång för biträden för skriv- och kontorsgöromål.

I detta sammanhang torde jag få anmäla, att *civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund* i en skrift den 11 november 1948 hos Kungl. Maj:t hemställt om förbättringar i löneställningen för vissa av anstaltens befattningshavare.

Departementschefen. Jag vill först upptaga vissa spörsmål rörande anstaltens personalorganisation.

Till det föregående års statsverksproposition bifogade statsrådsprotokollet över inrikesärenden uttalade jag, att det med hänsyn till anstaltens utveckling vore nödvändigt, att personalorganisationen i dess helhet i en snar

framtid gjordes till föremål för en allsidig översyn. Den nu verkställda utredningen har avsett vissa personalorganisationsfrågor, vilka sammanhånga med styrelsens anslagsframställning för nästa budgetår. Utredningsmannen och anstaltens styrelse ha på grundval av de gjorda undersökningarna ansett sig böra föreslå en relativt betydande personalförstärkning. Därjämte ha önskemål framförts om förbättrad löneställning för vissa befattningshavare.

Jag vill för egen del uttala, att jag genom de verkställda undersökningarna erhållit den uppfattningen, att verksamheten vid anstalten f. n. på grund av otillräcklig personal i vissa hänseenden icke kan bedrivas på ett tillfredsställande sätt. Härigenom försvåras de lokala polismyndigheternas brottsbekämpande verksamhet. En viss personalförstärkning synes därför vara motiverad. Såsom av den förut lämnade redogörelsen framgår, pågår emellertid f. n. en utredning rörande organisationen av rikets polisväsende, vilken delvis berör även anstaltens verksamhet. På grund härav och med hänsyn till rådande ekonomiska läge finner jag mig tyvärr endast i begränsad utsträckning kunna tillstyrka de framlagda förslagen om personalökningar. I avbidan på resultaten av pågående utredningar rörande dels avlönings- och anställningsförhållandena för laboratoriebiträden och därmed jämförlig personal, dels ock löneställningen för högre biträdespersonal med skriv- och kontorsgöromål anser jag mig f. n. icke kunna förorda en ändring av den härav berörda personalens anställningsvillkor. Ej heller beträffande övrig personal anser jag mig kunna föreslå någon löneförbättring. I enlighet med vad jag sålunda anfört vill jag f. n. endast tillstyrka, att tre nya skrivbiträden i lönegrad Cf 4 anställas vid registraturavdelningen.

Jag förutsätter, att styrelsen med beaktande av de uppslag, som framförts av utredningsmannen, rationaliserar arbetet inom anstalten så långt detta är möjligt utan förgripande av resultaten av den pågående utredningen rörande polisväsendets organisation. Några särskilda medel för rationaliseringsuppgifternas genomförande torde dock icke böra anvisas.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän, vilken för budgetåret 1948/49 uppförts med 135 300 kronor, skulle med utgångspunkt från vad jag förut anfört böra upptagas med oförändrat belopp. Emellertid bör posten i anledning av löneklassuppflyttningar uppräknas med 2 500 kronor. Den bör alltså bestämmas till $(135\,300 + 2\,500)$ 137 800 kronor.

Till avlöningar till icke-ordinarie personal har för innevarande budgetår anvisats 198 500 kronor. Vid bifall till vad jag förut föreslagit torde posten böra höjas med 11 700 kronor. Därjämte bör posten ökas med 5 200 kronor på grund av löneklassuppflyttningar och uppflyttningar enligt den reglerade befordringsgången. Styrelsens hemställan om ökad medelsanvisning till arvoden till anlitade experter med 3 600 kronor samt till övertids- och vikariatsersättningar med 2 000 kronor anser jag

mig icke kunna tillstyrka. Anslagsposten bör alltså uppföras med (198 500 + 11 700 + 5 200) 215 400 kronor. Såsom av det föregående framgår har Kungl. Maj:t den 17 juni 1948 medgivit, att för bestyr med passregistret viss tillfällig biträdespersonal finge anställas vid anstalten. Då Kungl. Maj:t jämväl under nästa budgetår torde böra ha samma möjlighet att anställa tillfällig personal, bör posten uppföras förslagsvis.

För rörligt tillägg bör beräknas 41 800 kronor.

Anslaget bör enligt dessa beräkningar för nästa budgetår uppföras med (137 800 + 215 400 + 41 800) 395 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens kriminaltekniska anstalt, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 137 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 215 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 41 800

Summa förslagsanslag kronor 395 000;

b) till Statens kriminaltekniska anstalt: Avlöningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 395 000 kronor.

[169.] 13. Statens kriminaltekniska anstalt: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	259 000	327 880
1948/49 (statsliggaren s. 1012)	298 000	—
1949/50 (förslag)	294 000	—

Den 14 maj 1948 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för statens kriminaltekniska anstalt, att tillämpas under budgetåret 1948/49:

Omkostnadsstat.

Utgifter.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor 1 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	» 4 500
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	» 162 000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	» 130 000
5. Övriga utgifter (inköp av laboratorie- och fotografisk materiel samt nyanskaffning av apparatur), <i>högst</i>	» 15 500

Summa kronor 313 000

Särskilda uppbördsmedel.

1. Ersättning för försålda passformulär m. m.	kronor	8 000
2. Ersättning för utförda undersökningar m. m.	»	7 000
Summa kronor		15 000
Nettoutgift kronor		298 000

Tillika har föreskrivits, att av anslagsposten till expenser må tagas i anspråk: för lyse, gas och vatten förslagsvis 2 500 kronor, för övriga expenser för eget behov högst 59 500 kronor samt för expenser för annat än eget behov förslagsvis 100 000 kronor.

I skrivelse den 25 oktober 1948 har *anstaltsstyrelsen* gjort framställning om anslag för budgetåret 1949/50.

Kostnaderna för sjukvård m. m. och för reseersättningar beräknar styrelsen till oförändrade belopp, 1 000 resp. 4 500 kronor. I posten till ersättningar har styrelsen inräknat ett belopp av 300 kronor, avsett att bestrida befattningshavarnas kostnader för begagnande av taxeaomobil vid sådana tjänsteresor inom Stockholms stads planlagda områden, vilka oundgängligen krävde dylikt fortskaffningsmedel.

Under anslagsposten till expenser upptager styrelsen för lyse, gas och vatten samma belopp som i gällande stat.

Utgifterna för övriga expenser för eget behov ha under budgetåret 1947/48 utgjort 72 570 kronor. För nästa budgetår hemställas om 98 000 kronor. Härvid beräknas för renhållning och städning 9 500 kronor (förbrukning 1947/48 9 274 kronor), för telefon, telegram och annonsering 12 000 kronor (förbrukning 1947/48 12 537 kronor) för skrivmateriel, blankettryck o. dyl. 30 000 kronor (förbrukning 1947/48 27 672 kronor) samt för bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. m. 6 000 kronor (förbrukning 1947/48 5 760 kronor). Kostnaderna för inköp och underhåll av möbler, skriv- och räknemaskiner m. m., vilka under budgetåret 1947/48 uppgingo till 10 414 kronor, upptagas till 7 000 kronor. Därjämte beräknas för engångsanskaffning av stålskåp till anstaltens kortregister 19 324 kronor, varav 10 150 kronor i anledning av den föreslagna sammanslagningen av person- och fotografiregistren. Denna delpost uppföres alltså med (7 000 + 19 324) 26 324 kronor, avrundat till 26 500 kronor. Slutligen upprepar styrelsen ett i anslagsframställningen för innevarande budgetår framfört förslag om utvidgning av teleprinterätet till att omfatta även Sundsvall. Utgifterna för teleprinteranläggningen beräknas för budgetåret 1949/50 till 13 610 kronor, vilket belopp avrundats till 14 000 kronor. Härav hänföra sig 3 800 kronor till anläggningen i Sundsvall.

Utgifterna under delposten till expenser för annat än eget behov, vilkas storlek är beroende av utlandsresefrekvensen, uppgingo under budgetåret 1947/48 till 94 447 kronor. För nästa budgetår anses ett belopp av 100 000 kronor erforderligt eller lika mycket som för innevarande budgetår.

Sammanlagt skulle alltså för expenser avses (2 500 + 98 000 + 100 000) 200 500 kronor.

Anstaltens publikationstryck föranledde under budgetåret 1947/48 kostnader på 139 876 kronor. För nästa budgetår beräknas 140 000 kronor.

Övriga utgifter uppgingo under budgetåret 1947/48 till 15 180 kronor. Styrelsen hemställer, att posten höjes till 20 000 kronor. Højningen motiveras med att en försliten förstöringsapparat anses böra utbytas, den spektrografiska utrustningen kompletteras samt vissa instrument för analytiska ändamål nyinköpas.

Posterna till ersättning för försålda passformulär m. m. och ersättning för utförda undersökningar m. m. beräknas till 8 000 resp. 7 000 kronor. Ersättningarna hade under budgetåret 1947/48 uppgått till sammanlagt 21 542 kronor.

Enligt dessa kalkyler skulle medelsbehovet för nästa budgetår utgöra (1 000 + 4 500 + 200 500 + 140 000 + 20 000 — 8 000 — 7 000) 351 000 kronor.

I utlåtande över framställningen har *statskontoret* anfört.

Statskontoret vill icke motsätta sig en viss uppräknings av posten till övriga expenser, förslagsvis till 70 000 kronor. Ämbetsverket förutsätter härvid bl. a., att med hänsyn till vad beträffande detta spörsmål anförts vid innevarande års riksdag, medel ej anvisas för anläggning av teleprinterstation i Sundsvall, att sammanslagningen av fotografi- och personregistren ej kommer till stånd samt att personalorganisationen i huvudsak bibehålles oförändrad. I den mån ett anskaffande av möbler och inventarier i större utsträckning anses ofrånkomligt, torde särskild framställning om överskridande av vederbörande post i vanlig ordning få avlätas. Då för sistlidna budgetår till övriga utgifter anvisade medel, 16 000 kronor, icke helt tagits i anspråk, lära tillräckliga skäl icke föreligga för en uppräknings av posten.

Under titeln särskilda uppbördsmedel ha under budgetåret 1947/48 redovisats nettotinkomster till ett belopp av 21 542 kronor. För nästa budgetår torde med anledning härav böra räknas med ett belopp av i runt tal 20 000 kronor.

Departementschefen. För sjukvård m. m. och reseersättningar torde för nästa budgetår få avses samma belopp som enligt gällande omkostnadsstat eller 1 000 resp. 4 500 kronor. Styrelsens förslag rörande bestridande av kostnaderna i vissa fall för begagnande av taxeaubomobil inom Stockholms stads planlagda område föranleder från min sida ej någon erinran.

Den i anslagsposten till expenser ingående delposten till lyse, gas och vatten finner jag likaledes böra bibehållas vid oförändrat belopp, 2 500 kronor.

Vad angår delposten till övriga expenser för eget behov vill jag erinra, att Kungl. Maj:t den 23 januari 1948 medgivit överskridande för budgetåret 1947/48 av denna delpost för erläggande av inträdesavgift för en teleprinteranläggning vid försvarsstabens radiostation i Frösunda. Den nu för-

söksvis bedrivna verksamheten med teleprinteranläggningar — i Stockholm, Frösunda, Göteborg och Malmö — bör fortgå även under nästa budgetår. Däremot kan jag f. n. icke tillstyrka, att en teleprinteranläggning installeras i Sundsvall. Såsom jag framhöll till det 1948 års statsverksproposition bifogade statsrådsprotokollet torde emellertid, därest försöksverksamheten skulle ge sådana resultat, att ett hela polisväsendet omfattande teleprintersystem finnes böra komma till stånd, en fullständig plan för utbyggnaden jämte kostnadsberäkningar få i sinom tid underställas riksdagen. För driften av de nuvarande teleprinteranläggningarna torde böra avses ett belopp av 8 900 kronor. I övrigt räknar jag för nästa budgetår med ett oförändrat medelsbehov av tillhoppa 51 600 kronor med i stort sett följande fördelning, nämligen för renhållning och städning 9 000 kronor, för skrivmaterialier m. m. 25 000 kronor, för telegram, telefon och annonsering 9 100 kronor, för inköp och underhåll av inventarier 5 000 kronor samt för bokinköp och bindning av böcker 3 500 kronor. Sammanlagt skulle alltså medelsbehovet under delposten kunna uppskattas till (8 900 + 51 600) 60 500 kronor.

Å delposten till expenser för annat än eget behov torde böra avses samma belopp som för innevarande budgetår, 100 000 kronor.

För expenser erfordras sålunda en sammanlagd medelsanvisning å (2 500 + 60 500 + 100 000) 163 000 kronor.

Anslagsposterna till publikationstryck och övriga utgifter torde böra upptagas med oförändrade belopp, 130 000 resp. 15 500 kronor.

De sammanlagda utgifterna å omkostnadsanslaget beräknar jag alltså till (1 000 + 4 500 + 163 000 + 130 000 + 15 500) 314 000 kronor.

I ersättning för försålda passformulär m. m. och ersättning för utförda undersökningar m. m. ha under budgetåret 1947/48 influtit sammanlagt 21 542 kronor. Med hänsyn härtill torde uppbördsmedlen för nästa budgetår böra beräknas till 20 000 kronor.

Nettoutgifterna under anslaget kunna följaktligen uppskattas till (314 000 — 20 000) 294 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens kriminaltekniska anstalt: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 294 000 kronor.

[170.] 14. Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.

Anslaget är för budgetåret 1948/49 upptaget till 200 000 kronor (statsliggaren s. 1012—1013).

Kungl. Maj:t har den 14 maj 1948 föreskrivit, att från anslaget skola under budgetåret 1948/49 bestridas utgifterna för följande ändamål.

A. Gottgörelse till Stockholms stad för vissa pensionskostnader, <i>förslagsvis</i>				kronor	35 000
B. Gottgörelse till vissa polisdistrikt för polispersonal, som finnes anställd för hela rikets behov m. m.:					
1. Eda sockens polisdistrikt, <i>förslagsvis</i>				kronor	2 500
2. Dals Eds socken och Eds municipalsamhälles gemensamma polisdistrikt, <i>förslagsvis</i>				»	2 200
3. Stockholms, Malmö, Trelleborgs, Landskrona, Hälsingborgs, Brunnby och Göteborgs polisdistrikt, <i>förslagsvis</i>				»	149 980
				»	154 680
C. Bidrag till polisskolan i Göteborg				»	7 000
Summa kronor					196 680

Departementschefen. Grunder för statens bidrag till vissa städer för kostnader för gränskontrollen fastställdes vid 1937 års riksdag (propositionen nr 273, riksdagens skriv. nr 394). Enligt dessa grunder skulle i princip gälla, att staten svarade för kontrollen i vad den avsåge genomrese-
trafiken, medan kontrollen i övrigt skulle bekostas av vederbörande kommun. Med utgångspunkt från denna princip bestämdes vissa kvoter för bidraget. Sålunda skulle till Trelleborgs och Brunnby polisdistrikt utgå ersättning med hela den verkliga kostnaden, till Malmö och Hälsingborgs polisdistrikt med hälften, till Landskrona polisdistrikt med en tredjedel samt till Stockholms och Göteborgs polisdistrikt med en fjärdedel av de verkliga kostnaderna. Malmö polisdistrikt äger därjämte, jämlikt beslut av 1947 års riksdag, erhålla gottgörelse för hela kostnaden för upprätthållande av passkontroll ombord på färjan å tågfärjeleden mellan Köpenhamn och Malmö.

Det ankommer på Kungl. Maj:t att med iakttagande av de för bidragen sålunda gällande grunderna fastställa ersättningarnas exakta storlek.

Enligt beslut av Kungl. Maj:t den 24 september 1948 har Karlstads polisdistrikt tillerkänts ersättning för kostnaderna för passkontroll under år 1947 vid flygplatsen i Karlstad. Ersättningen bestämdes till hälften av de verkliga kostnaderna eller omkring 2 300 kronor. Gottgörelse bör även i framtiden utgå enligt denna beräkningsgrund.

Anslaget för nästa budgetår torde böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

[171.] 15. Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	200 000	536 889
1947/48	200 000	397 428
1948/49 (statsliggaren s. 1013—1016)	200 000	—
1949/50 (förslag)	200 000	—

Från förevarande anslag bestridas de kostnader för polisväsendet, som anses böra gäldas av statsmedel men icke lämpligen kunna hänföras till annat polisanslag. En redogörelse för vissa av de ändamål, för vilka anslaget pläгат disponeras, återfinnes i statsliggaren, till vilken redogörelse torde få hänvisas. Emellertid bör härjämte tilläggas, att från anslaget för budgetåret 1946/47 jämväl bestritts vissa utgifter, som hänfört sig till avvecklingen av den allmänna säkerhetstjänstens verksamhet, samt till andra utgifter, vilka sammanhängt med stormaktskriget.

Departementschefen. Enligt företagen utredning ha bruttoutgifterna å förevarande anslag under budgetåret 1947/48 uppgått till 399 000 kronor, varav ett belopp av cirka 66 000 kronor är att hänföra till kostnader för säkerhetstjänsten, utlänningsförläggningar, hamn- och gränsbevakning samt vissa andra krisutgifter. Bruttoutgifterna för ordinarie utgifter (inlösen av vapen, passkontroll, poliskurser m. m.) ha under samma tid uppgått till cirka 333 000 kronor. Allmänna säkerhetstjänsten har numera avvecklats. Utgifterna för övriga nyss angivna krisbetonade ändamål torde under nästa budgetår bliva av obetydlig storleksordning. Fr. o. m. den 1 april 1948 belastas emellertid anslaget enligt av Kungl. Maj:t den 30 april samma år meddelat beslut med utgifter för viss polispersonal, som avsetts för upprätthållande av polisverksamhet inom Kalix skyddsområde.

Anslaget för nästa budgetår anser jag böra upptagas med oförändrat belopp, 200 000 kronor.

På grund härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

[172.] 16. Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet.

	Anslag	Nettoutgift
1943/44	700 000	1 033 272
1944/45	800 000	1 026 987
1945/46	900 000	1 192 394
1946/47	900 000	1 141 653
1947/48	900 000	1 250 609
1948/49 (statsliggaren s. 1016—1017)	1 000 000	—
1949/50 (förslag)	1 100 000	—

[Lag den 6 juni 1925 (nr 179) om ersättning till polisman för skada å kläder, ändrad genom lag nr 710/1942; kungörelse den 26 juni 1925 (nr 344) med vissa bestämmelser angående tillämpningen av lagen nr 179/1925, ändrad genom kungörelser nr 230/1935 och 870/1947; kungörelser den 24 november 1932 (nr 533) angående vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet m. m., ändrad genom kungörelser nr 370/1933, 228/1935, 167/1936, 210/1937, 131/1938, 211/1939, 734/1941, 542/1942, 384/1943, 612/1943, 60/1946, 487/1947, 766/1947, 41/1948 och 265/1948.]

Från förevarande anslag gäldas resekostnads- och traktamentsersättningar samt vissa andra ersättningar till statspolisen, reservpolismän, fjärdingsmän och andra polismän.

Departementschefen. Anslaget för nästa budgetår torde med hänsyn till senaste belastningssiffra böra uppräknas. Jag föreslår dock, att uppräknningen tills vidare begränsas till 100 000 kronor. Av anslaget torde 120 000 kronor böra avräknas mot automobilskattemedel.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 100 000 kronor, därav 120 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[173.] 17. Poliskollegierna.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	2 000	2 636
1948/49 (statsliggaren s. 1017)	2 000	—
1949/50 (förslag)	2 000	—

[Kungörelse den 24 november 1932 (nr 533) angående vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet m. m., ändrad genom kungörelser nr 370/1933, 228/1935, 167/1936, 210/1937, 131/1938, 211/1939, 734/1941, 542/1942, 384/1943, 612/1943, 60/1946, 487/1947, 766/1947, 41/1948 och 265/1948.]

Från ifrågavarande anslag bestridas f. n. dagarvoden och reseersättningar till ordförande och ledamöter i poliskollegierna.

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Poliskollegierna* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 kronor.

[174.] 18. Ersättning vid förhör i polisiära disciplinärenden.

Anslaget anvisades första gången för budgetåret 1948/49 och upptogs därvid till 1 000 kronor.

Från anslaget bestridas ersättningar i vissa fall till den, som inkallas att höras upplysningsvis inför poliskollegium eller polischef.

Då erfarenhet rörande medelsbehovet under anslaget saknas, torde det samma böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning vid förhör i polisiära disciplinärenden* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kronor.

[175.] 19. Ersättning vid biträde åt ordningsmakten m. m.

[Förordning den 23 april 1948 (nr 195) om ersättning och belöning av statsmedel vid biträde åt ordningsmakten; kungörelse den 23 april 1948 (nr 196) med bestämmelser angående tillämpningen av sistnämnda förordning.]

Anslag under denna rubrik uppfördes första gången för budgetåret 1948/49 och anvisades då med 1 000 kronor.

Anslaget synes för nästa budgetår böra upptagas till oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning vid biträde åt ordningsmakten m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kronor.

[176.] 20. Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdragande av spioneri m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	1 500 000	1 213 386
1948/49 (statsliggaren s. 1017—1018)	2 890 000	—
1949/50 (förslag)	2 675 000	—

Anslag under denna rubrik anvisades första gången för budgetåret 1946/47 i samband med allmänna säkerhetstjänstens avveckling (proposition nr 284/1946, riksdagens skrivelse nr 450). Rörande verksamhetens organisation må framhållas, att det egentliga spaningsarbetet för hindrande och uppdragande av spioneri m. m. tillkommer de ordinära polismyndigheterna. Dessa skola dock i allmänhet äga anlita biträde av statspolispersonal. För kostnaderna för statspolispersonalen erhålla polisdistrikten gottgörelse av statsmedel enligt vanliga regler. Den övervakning av radiotrafiken, vilken ansetts böra äga rum, har lagts direkt på statspolisen under ledning av statspolisintendenten.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 4 juni 1948 fastställt stat för användningen av anslaget för budgetåret 1948/49. Enligt staten ha för spaningsverksamheten anvisats 2 060 160 kronor och för radiokontrollen 829 840 kronor.

I två särskilda skrivelser den 31 augusti 1948 har *statspolisintendenten* avgivit förslag till beräkning av medelsbehovet för budgetåret 1949/50.

Beträffande spaningsverksamheten föreslår intendenten, att befattningen som *biträdande kriminalpolisintendent*, vilken nu är förenad med ett arvode av 19 008 kronor för år, ombildas till tjänst som polisintendent i lönegrad Co 16. Härom anföres bl. a.

Befattningen inrättades vid övergången den 1 juli 1946 till nu gällande organisation. Med hänsyn till svårigheten att förutse, huruvida behovet av befattningen skulle komma att bli stadigvarande, fick densamma arvodeskaraktär. Arvodet utgår fr. o. m. den 1 juli 1947 med högst 19 008 kronor om året. I fråga om semester, tjänstledighet och sjukvård skola enligt Kungl. Maj:ts beslut den 29 juni 1946 tillämpas de bestämmelser, som för tjänstinnehavaren må vara gällande i hans egenskap av statlig eller kommunal befattningshavare.

Jag vill framhålla, att de polismän, som tillförts organisationen, äro ordinarie tjänstemän. Beaktas bör vidare, att bland befattningshavarna inom polis- och åklagareväsendet f. n. råder en betydande rörlighet till följd bl. a. av att i samband med införande av den nya rättegångsordningen ett stort antal polisjurist-(åklagare-)befattningar tillkommit. Så länge befattningen såsom biträdande kriminalpolisintendent har rent tillfällig karaktär torde under lång tid framåt komma att föreligga allvarlig risk för täta ombyten av tjänstinnehavare. Med hänsyn till arten av de arbetsuppgifter, som ankomma på befattningshavaren, måste sådana ombyten lända till uppenbart men för tjänsten, vars rätta fullgörande kräver — förutom synnerligen gedigna personliga egenskaper — stor yrkesskicklighet, lång erfarenhet och ingående kunskaper på detta speciella arbetsområde.

Vid ingången av budgetåret 1949/50 bör därför enligt min mening inrättas en ordinarie tjänst såsom chef för tredje rotelns stockholmsavdelning. Befattningshavaren bör med hänsyn till arbetsuppgifternas art kallas för polisintendent samt placeras i lönegrad Co 16 i statens allmänna avlöningsreglemente, vilket skulle motsvara stadsfiskalernas i Stockholm lönegradsplacering. Ehuru befattningen med hänsyn till sin beskaffenhet är att jämställa med intendentstjänsterna vid stockholmspolisens, vilka enligt nyligen träffad ännu icke definitiv överenskommelse placerats i lönegrad, motsvarande Co 18, torde den angivna placeringen vara tillfyllest för att nå det med förslaget avsedda syftet.

Avlöningskostnaden skulle vid förslagets genomförande uppgå till 22 730 kronor, varav 21 000 kronor utgjorde grundlön och 1 730 kronor rörligt tillägg. Medelsbehovet skulle sålunda öka med (22 730 — 19 008) 3 722 kronor.

Till *vikarier för biträdande kriminalpolisintendenten* har beräknats ett med 1 042 kronor sänkt belopp. Posten har sålunda upptagits till 950 kronor mot f. n. 1 992 kronor.

I staten för innevarande budgetår har uppförts en post på 700 kronor till *ersättning till två personer för samråd med statspolisintendenten*. Antalet personer, med vilka statspolisintendenten skall samråda, har numera ökats till fyra. Kostnaderna för ersättningar till dessa — 25 kronor för

sammanträdesdag samt i förekommande fall resekostnads- och traktementsersättning — ha av intendenten uppskattats till 2 500 kronor, vilket alltså innebär en ökning med 1 800 kronor.

Till *arvode till en sekreterare* har för innevarande budgetår anslagits 7 200 kronor. Statspolisintendenten föreslår, att befattningshavaren fr. o. m. nästa budgetår erhåller extra ordinarie tjänst med placering i lönegrad Ce 18. Intendenten anför, att den nuvarande sekreteraren, som vore filosofie kandidat, anställdes den 1 maj 1947. Hon hade under hela tjänstetiden varit fullt sysselsatt med översättningsarbeten och visat sig väl uppfylla de fordringar som ställts på henne. Hon vore skicklig stenograf samt snabb och säker maskinskriverska. Hennes företrädare hade frånträtt sysslan bl. a. av det skälet, att hon icke kunnat uppnå fast anställning. Risk föreläge, att den nuvarande sekreteraren komme att avgå av samma anledning. Ytterligare ombyten på befattningen skulle medföra stor olägenhet. Lönen i lönegrad Ce 18 beräknas till 8 316 kronor. Förslagets genomförande skulle alltså medföra en kostnadsökning av 1 116 kronor.

Till en av de båda *expeditionsvakterna* utgår f. n. ett arvode av 6 228 kronor för år, motsvarande lön enligt 11 löneklassen i statens allmänna avlöningsreglemente. Statspolisintendenten föreslår, att tjänsten överföres på extra ordinarie stat och därvid placeras i lönegrad Ce 9. Såsom motivering framhålles, att innehavaren av befattningen redan år 1940 anställdes vid säkerhetstjänsten, varifrån han sedermera överfördes till statspolisen. Förslaget innebure icke någon kostnadsökning. För den andre expeditionsvakten beräknas liksom för innevarande budgetår ett arvode av 5 580 kronor. För båda expeditionsvakterna uppgå alltså lönekostnaderna till 11 808 kronor eller 8 kronor mer än som anvisats för innevarande budgetår.

Såsom en ny utgiftspost har för nästa budgetår upptagits *sjukvårdskostnader för sekreterare, expeditionsvakt och skrivbiträdespersonal*. Intendenten beräknar dessa kostnader till 1 500 kronor.

Med hänsyn till den inträdda löneförbättringen för polispersonal har för *gottgörelse till polisdistrikten för avlöningar och andra förmåner till personalen m. m.* ansetts erforderligt att öka medelsanvisningen från 1 312 000 kronor till 1 397 000 kronor eller med 85 000 kronor.

Posterna för *inköp av bilar m. m. och underhåll och drift av motorfordon samt underhåll och vård av velocipeder* föreslås minskade med 98 500 resp. 3 200 kronor.

Till *inköp av inventarier och kostnader för utländska resor* har medel icke äskats, vilket innebär en minskning av medelsbehovet till spaningsverksamheten med 60 160 kronor resp. 2 000 kronor.

Medelsbehovet för spaningsverksamheten skulle således ökas med (3 722 + 1 800 + 1 116 + 8 + 1 500 + 85 000) 93 146 kronor och minskas med (1 042 + 98 500 + 3 200 + 60 160 + 2 000) 164 902 kronor. En nettominskning å (164 902 — 93 146) 71 756 kronor skulle alltså uppstå. Det 25 — *Bihang till riksdagens protokoll 1949. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.*

totala medelsbehovet för nästa budgetår uppginge sålunda till (2 060 160 — 71 756) 1 988 404 kronor.

Med avseende å radiokontrollen har statspolisintendenten ansett medelsbehovet kunna uppskattas till 688 755 kronor. Närmare redogörelse för förslagen torde icke böra inflyta i statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar torde i stället få lämnas riksdagens vederbörande utskott.

I enlighet härmed skulle alltså för ifrågavarande verksamhet behöva anvisas (1 988 404 + 688 755) 2 677 159 kronor.

Departementschefen. Polisverksamheten för hindrande och uppdagande av spioneri m. m. torde under nästa budgetår böra bedrivas under samma former som tidigare. I likhet med statspolisintendenten utgår jag vid medelsberäkningen från att personalbeståndet skall vara oförändrat. På Kungl. Maj:t torde böra ankomma att vidtaga sådana jämkningar i organisationen, som må finnas påkallade.

Med hänsyn till vad statspolisintendenten anfört torde det vara nödvändigt, att anställnings- och avlöningsvillkoren för den biträdande kriminalpolisintendenten förbättras. För att de med befattningen förenade arbetsuppgifterna skola kunna fullgöras på ett tillfredsställande sätt, måste innehavaren kvarstå i befattningen under en längre följd av år. Uppgifterna kräva lång erfarenhet, stor yrkesskicklighet samt ingående kunskaper på detta speciella arbetsområde. Det har hittills visat sig förenat med svårigheter att mot det erbjudna arvudet för tjänsten förvärva och behålla lämplig person. För uppgifterna bör därför enligt min mening inrättas en pensionsgrundande tjänst. Denna torde dock icke böra få statlig karaktär utan såsom statspolisintendentens tjänst uppföras på Stockholms stads stat. Befattningshavaren bör erhålla ställning som polisintendent. På grund härav föreslår jag, att Stockholms stad — i enlighet med 4 § polislagen — ålägges att för bestridande av de ifrågavarande uppgifterna inrätta en ordinarie tjänst såsom polisintendent.

Beträffande sekreterarebefattningen föreslår jag, att densamma överföres på extra ordinarie stat och såsom kansliskrivare placeras i lönegrad Ce 15.

I övrigt har jag icke något att erinra mot statspolisintendentens förslag. Jag tillstyrker sålunda bl. a., att extra ordinarie anställning i lönegrad Ce 9 beredes en nu arvodesavlönad expeditionsvakt.

Med de av mig gjorda jämkningarna i statspolisintendentens förslag torde medelsbehovet för nästa budgetår böra uppskattas till 2 678 035 kronor, vilket belopp torde böra avjämnas till 2 675 000 kronor.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av spioneri m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 2 675 000 kronor.

[177.] 21. Ersättningar åt befattningshavare på avgångsstat vid polis- och åklagarväsendet. I anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 353/1946 har riksdagen enligt skrivelse den 19 december 1946 (nr 564) bl. a. beslutat, att för befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet skall inrättas en avgångsstat enligt de grunder, som angivits i det till propositionen fogade statsrådsprotokollet. För ettvarit av budgetåren 1946/47, 1947/48 och 1948/49 har anslag för detta ändamål anvisats med 10 000 kronor. Anslaget har hittills icke till någon del tagits i anspråk. Anslaget, som är av förslagsanslags natur, torde för nästa budgetår böra anvisas med 100 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar åt befattningshavare på avgångsstat vid polis- och åklagarväsendet* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 100 kronor.

F. Civilförsvaret.**[178.] 1. Civilförsvarsstyrelsen: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	715 000	661 580
1947/48	850 000	807 916
1948/49 (statsliggaren s. 1018—1019)	814 000	—
1949/50 (förslag)	790 000	—

Kungl. Maj:t har den 26 juni 1948 fastställt personalförteckning för styrelsen.

Vidare har Kungl. Maj:t samma dag fastställt följande avlöningsstat för styrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	256 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	13 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	465 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	79 500

Summa förslagsanslag kronor 814 000

Samtidigt har Kungl. Maj:t förklarat,

dels att anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skall disponeras för följande ändamål:

arvode till generaldirektörens ställföreträdare	kronor	1 200
arvoden till fyra lekmannarepresentanter, envar efter		1 200
kronor för år	»	4 800
arvode till en civilförsvarsöverläkare	»	6 000
arvode till en militärassistent	»	1 080

Summa kronor 13 080

dels ock att anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal skall användas på följande sätt:

avlöningar till extra ordinarie personal för stadigvarande arbetsuppgifter och vikariatsersättningar, <i>högst</i>	kronor	405 000
ersättningar till särskilt tillkallade sakkunniga, <i>högst</i>	»	15 000
arvoden till ledamöter, suppleanter och sekreterare i krigsskyddsnämnden för kraftanläggningar, <i>högst</i>	»	3 000
ersättningar åt personer, som av styrelsen anlitas för uppehållande av kontakt med press, film och radio m. m., <i>högst</i>	»	5 000
ersättningar till inkvarteringschefer och representanter i militärbefälsstaber, <i>högst</i>	»	4 000
ersättningar till under budgetåret 1948/49 för uppgifter av övergående art anlita arbetskraft, <i>högst</i>	»	33 000

Summa kronor 465 000

I skrivelse den 28 september 1948 har *civilförsvarsstyrelsen* gjort framställning om anslag för nästa budgetår.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän har för att möjliggöra vissa löneklassuppflyttningar upptagits till ett med 3 800 kronor höjt belopp eller med 259 800 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, beräknas till oförändrat belopp, 13 500 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har — såvitt angår den extra ordinarie personalen — uppräknats med 7 800 kronor till 412 800 kronor. Uppräkningen är föranledd av löneklassuppflyttningar.

Till fullföljande av den påbörjade översynen av anvisningar för de olika tjänstegrenarna inom civilförsvaret avser styrelsen att anlita på olika områden framstående personer. Av denna anledning hemställer styrelsen, att för ersättningar till särskilt tillkallade sakkunniga för nästa budgetår anvisas ett med 10 000 kronor höjt belopp eller 25 000 kronor.

Till arvoden till ledamöter, suppleanter och sekreterare i krigsskyddsnämnden för kraftanläggningar ha för innevarande budgetår anvisats 3 000 kronor. Med hänsyn till medelsåtgången under budgetåren 1946/47 och 1947/48 — 3 700 resp. 4 663 kronor — föreslår styrelsen, att för nästa budgetår anvisas 5 000 kronor.

Kostnaden för ersättningar åt personer, som av styrelsen anlitas för uppehållande av kontakt med press, film och radio m. m., beräknas till oförändrat belopp, 5 000 kronor.

Till ersättningar till inkvarteringschefer och representanter i militärbefälsstaber har för innevarande budgetår upptagits ett belopp om 4 000 kronor. Inkvarteringscheferna tjänstgöra hos länsstyrelserna. Expenser och resekostnader för befattningshavarna bestridas från länsstyrelsernas stater. Civilförsvarsstyrelsen föreslår, att kostnaderna för inkvarteringscheferna helt överföras på länsstyrelserna. Från förevarande post skulle alltså endast bestridas ersättningar till representanter i militärbefälsstaber. Styrelsen anför, att förslag förelåge inom styrelsen att tillerkänna dessa befattningshavare viktiga befogenheter under krig. Med hänsyn härtill borde ett belopp av 8 000 kronor beräknas för ersättningar åt befattningshavarna, vilket skulle innebära en formell ökning av posten med 4 000 kronor.

För innevarande budgetår har ett belopp av 33 000 kronor beräknats för personal avsedd för uppgifter av övergående art. Styrelsen hemställer, att denna personal må få bibehållas även under nästa budgetår samt anför härom.

Ifrågavarande personal utgöres av fem kontorsbiträden för avslutande av förut eftersatta lagerbokföringsuppgifter samt en ingenjör i lönegrad Cg 24 för avveckling av balans i fråga om statsbidragsansökningar för anordnande av skyddsrum. Lagerbokföringsuppgifterna väntas visserligen bli

avslutade under innevarande budgetår, men bristen på kontorspersonal i samband med utökad verksamhet inom styrelsen har gjort det nödvändigt att anlita kontorsbiträdena för andra göromål, så snart de kunnat frigöras från lagerbokföringsuppgifter. Beträffande ingenjören må erinras, att bygandet av allmänna skyddsrum återupptagits innevarande budgetår. Som en följd härav måste även under nästa budgetår förstärkningen av den personal, som sysslar med granskning av statsbidragsansökningar för skyddsrum, bibehållas.

I enlighet med dessa beräkningar skulle alltså ifrågavarande anslagspost uppgå till $(412\ 800 + 25\ 000 + 5\ 000 + 5\ 000 + 8\ 000 + 33\ 000)$ 488 800 kronor.

Posten till rörligt tillägg uppskattas till 80 900 kronor.

Utgifterna under anslaget i dess helhet skulle sålunda utgöra $(259\ 800 + 13\ 500 + 488\ 800 + 80\ 900)$ 843 000 kronor.

Statskontoret har i utlåtande över framställningen erinrat, att civilförsvarsstyrelsens fredsorganisation ingående prövades av 1948 års riksdag. Någon närmare erfarenhet av organisationen och dess verkningar kunde ännu icke ha vunnits. Ämbetsverket kunde icke f. n. tillstyrka någon ändring därav, då icke skäl härför anförts, som ej varit kända för riksdagen vid dess prövning av organisationsfrågan. I enlighet härmed avstyrkte ämbetsverket fortsatt anställande av de befattningshavare, som för budgetåret 1948/49 anställts för avslutande av vissa eftersatta uppgifter. Ej heller kunde statskontoret tillstyrka höjning av ersättningarna till representanter i militärbefälsstaberna. För ändring av nu gällande bestämmelser torde närmare utredning erfordras angående vederbörandes tjänstgöring.

Departementschefen. Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän bör uppräknas med dels 1 200 kronor på grund av automatiska löneklassuppflyttningar, dels ock 1 100 kronor med hänsyn till av Kungl. Maj:t genom beslut den 29 oktober 1948 medgivna högre löneklassplaceringar av vissa befattningshavare. Posten bör alltså uppföras med $(256\ 000 + 1\ 200 + 1\ 100)$ 258 300 kronor.

Under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör anvisas oförändrat belopp, 13 500 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör — såvitt angår avlöningar till den extra ordinarie personalen — uppräknas med 1 400 kronor till följd av automatiska löneklassuppflyttningar. En ytterligare höjning med 2 200 kronor föranledes av Kungl. Maj:ts förut omförmälda beslut den 29 oktober 1948. Till avlöningar åt nu nämnd personal torde alltså böra avses $(405\ 000 + 1\ 400 + 2\ 200)$ 408 600 kronor.

Förslaget om ökning med 10 000 kronor av delposten till ersättningar till

särskilt tillkallade sakkunniga anser jag mig icke kunna biträda. Härför torde såsom för löpande budgetår böra beräknas 15 000 kronor.

Under hand har jag inhämtat, att antalet sammanträden med krigsskyddsnämnden för kraftanläggningar beräknas öka. Med hänsyn härtill bör delposten till arvoden till ledamöter, suppleanter och sekreterare i nämnden höjas med 2 000 kronor till 5 000 kronor.

Ersättningar åt personer, som av styrelsen anlitas för uppehållande av kontakt med press, film och radio m. m. beräknar jag till oförändrat belopp, 5 000 kronor.

I enlighet med vad jag anfört vid behandlingen av länsstyrelsernas avlöningsanslag böra inkvarteringschefernas ersättningar icke längre bestri-
das från förevarande anslag. Då frågan om arbetsuppgifterna för repre-
sentanter i militärbefälstaber enligt vad jag inhämtat alltjämt är under
prövning hos civilförsvarsstyrelsen, anser jag att delposten icke nu bör upp-
räknas. Jag förordar, att posten upptages till oförändrat belopp, 4 000
kronor.

De uppgifter av övergående art, för vilka viss tillfällig arbetskraft an-
ställt under innevarande budgetår, torde bli slutförda under budgetåret.
Den utökning av civilförsvarsstyrelsens personal, som ett fortsatt anstäl-
lande av dessa befattningshavare skulle innebära, anser jag mig icke kunna
tillstyrka.

Ifrågavarande anslagspost bör alltså uppföras med (408 600 + 15 000 +
5 000 + 5 000 + 4 000) 437 600 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg beräknar jag till 80 600 kronor.

Det för budgetåret 1949/50 erforderliga avlöningsanslaget uppskattar jag
sålunda till (258 300 + 13 500 + 437 600 + 80 600) 790 000 kronor.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå
riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för civilförsvarssty-
relsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 258 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, be- stämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 13 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 437 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 80 600

Summa förslagsanslag kronor 790 000;

b) till *Civilförsvarsstyrelsen*: Avlöningar för budgetåret
1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 790 000 kronor.

[179.] 2. Civilförsvarsstyrelsen: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	200 000	187 340
1947/48	190 000	140 321
1948/49 (statsliggaren s. 1020) ..	190 000	—
1949/50 (förslag)	190 000	—

För användningen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har Kungl. Maj:t den 26 juni 1948 fastställt följande omkostnadsstat:

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	1 500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	60 000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	81 000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	45 000
5. Omkostnader för representanter i militärbefälsstaber, <i>förslagsvis</i>	»	500
6. Omkostnader för krigsskyddsnämnden för kraftanläggningar, <i>förslagsvis</i>	»	2 000
Summa kronor		190 000

Kungl. Maj:t har vidare föreskrivit, att av anslagsposten till expenser må för nedan angivna ändamål tagas i anspråk följande belopp, nämligen:

1. Expenser för eget behov
 - a) Lyse, *förslagsvis* kronor 2 000
 - b) Övriga expenser, *högst* » 67 000
2. Expenser för annat än eget behov, *förslagsvis* » 12 000

I skrivelse den 28 september 1948 har *civilförsvarsstyrelsen* gjort framställning om anslag för budgetåret 1949/50.

Den i anslagsposten till *expenser* ingående delposten till expenser för annat än eget behov föreslås därvid uppräknad med 2 500 kronor till 14 500 kronor. Ökningen avser att möjliggöra för styrelsen att för länsstyrelserna inköpa litteratur av särskild betydelse för civilförsvaret.

Till omkostnader för representanter i militärbefälsstaber beräknas ett med 500 kronor höjt belopp eller 1 000 kronor. Højningen motiveras med att verksamheten för befattningshavarna väntas öka.

Övriga under anslaget upptagna poster ha upptagits med oförändrade belopp.

Omkostnadsanslaget skulle således ökas med (2 500 + 500) 3 000 kronor och har i enlighet härmed uppförts med (190 000 + 3 000) 193 000 kronor.

Statskontoret har i utlåtande över framställningen uttalat, att någon højning av anslaget icke torde vara påkallad av de skäl styrelsen anført.

Departementschefen. Jag anser medel icke böra anvisas för central upphandling av civilförsvarslitteratur. Anslagsposten till *expenser* torde alltså upptagas till oförändrat belopp.

Med hänsyn till vad jag anfört under föregående punkt avstyrker jag även uppräkningsposten till *omkostnader för representanter i militärbefälsstaber*. Posten bör alltså anvisas med samma belopp som för innevarande budgetår.

Jämväl övriga *anslagsposter* uppskattar jag till oförändrade belopp.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civilförsvarsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 190 000 kronor.

[180.] 3. **Civilförsvaret: Administrationen inom civilförsvarsområdena.**

Någon direkt motsvarighet till rubricerade anslag finnes ej i gällande riksstat. Från anslaget avser jag skola bestridas dels kostnader för avlöningar till civilförsvarsschefer, ställföreträdare för civilförsvarsschefer samt biträdespersonal åt civilförsvarsscheferna, dels omkostnader i samband med civilförsvarets administration, dels arvoden och andra ersättningar, som jämlikt avlöningsreglementet för civilförsvarspersonal utgår vid annan tjänstgöring än för utbildning och övning, dels ock inlösen av kontorsmateriel. Medel för vissa av dessa ändamål finnas f. n. anvisade under förslagsanslagen till bidrag till kommuner till kostnaderna för vissa arvoden m. m. samt till bidrag till kommuner för utbildning m. m. Enligt av 1948 års riksdag beslutade ändringar i civilförsvarslagen, vilka träda i kraft den 1 juli 1949, skall staten helt bestrida nu angivna kostnader. Med hänsyn härtill och då medelsanvisningarna för samtliga omförmälda ändamål avse administrationen inom civilförsvarsområdena, torde de lämpligen böra sammanföras under ett anslag med benämningen: Civilförsvaret: Administrationen inom civilförsvarsområdena. Anslaget bör anvisas förslagsvis.

Inom civilförsvarsstyrelsen pågår f. n. utredning rörande möjligheterna att effektivisera och i kostnadsbesparande syfte rationalisera den nuvarande organisationen i botteninstansen. Utredningen omfattar även frågan om avlöningsvillkor för civilförsvarsscheferna. Förslag torde icke kunna framläggas förrän i slutet av januari 1949. I avbidan härpå torde med den definitiva beräkningen av förevarande anslag få tills vidare anstå. Preliminärt tillstyrker jag, att anslaget i riksstatsförslaget upptages till 3 500 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Civildförsvaret: Administrationen inom civilförsvarsområdena* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 3 500 000 kronor.

[181.] 4. *Civildförsvaret: Utbildnings- och övningsverksamhet.*

Någon direkt motsvarighet till rubricerade anslag finnes icke i gällande riksstat. Från anslaget avser jag skola bestridas dels utgifter för utbildning vid statens civilförsvarsskola m. m., dels kostnader för central och lokal utbildning inom länen, dels utgifter för övningar, dels ock ersättningar till civilförsvarspersonal under deltagande i utbildning och övning. Medel för dessa ändamål finnas f. n. anvisade under fyra olika förslagsanslag, nämligen: Utbildning vid statens civilförsvarsskola samt vid kurser, anordnade av länsstyrelserna, Övnings- och försöksverksamhet, Bidrag till kommuner till kostnaderna för vissa arvoden m. m. samt Bidrag till kommuner för utbildning m. m. Då enligt av 1948 års riksdag beslutade ändringar i civilförsvarslagen, vilka träda i kraft den 1 juli 1949, staten har att helt bestrida kostnaderna för dessa ändamål, torde medelsanvisningarna härför lämpligen böra sammanföras under ett anslag. Detta anslag, vilket torde böra erhålla förslagsanslags natur, bör lämpligen uppföras under benämningen *Civildförsvaret: Utbildnings- och övningsverksamhet*. Vid bifall härtill samt till vad jag under föregående punkt förordat skulle samtliga de ändamål, vilka tillgodoses från anslagen till utbildning vid statens civilförsvarsskola samt vid kurser, anordnade av länsstyrelserna, och till bidrag till kommuner till kostnaderna för vissa arvoden m. m., överföras till nya anslag. I enlighet härmed böra anslagen till utbildning vid statens civilförsvarsskola m. m. samt till bidrag till kommuner till kostnaderna för vissa arvoden m. m. utgå ur riksstaten.

Inom civilförsvarsstyrelsen pågår f. n. utredning rörande ersättning till personal i allmänna civilförsvaret och verkskyddet ävensom till hemskyddsledare för deltagande i utbildning och övning. Då beräkningen av anslaget är beroende härav torde med den definitiva uppskattningen av medelsbehovet få tills vidare anstå. Preliminärt tillstyrker jag, att anslaget upptages till 5 000 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Civildförsvaret: Utbildnings- och övningsverksamhet* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 5 000 000 kronor.

[182.] 5. Civilförsvaret: Bidrag till vissa frivilliga organisationer.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	126 500	126 500
1947/48	141 500	131 500
1948/49 (statsliggaren s. 1020—1021)	285 000	—
1949/50 (förslag)	285 000	—

Genom beslut den 26 juni 1948 har Kungl. Maj:t föreskrivit följande disposition av anslaget:

A. Riksluftskyddsförbundets verksamhet: riksförbundet.			
Bidrag till kanslipersonalens avlöningar, <i>högst</i>	kronor	10 000	
Bidrag till lokalhyra, <i>högst</i>	»	4 000	
Bidrag till centrala instruktörskurser, <i>högst</i>	»	25 000	
Bidrag till upplysnings- och propagandaverksamhet, <i>högst</i>	»	5 400	
Ersättning till en av Kungl. Maj:t utsedd revisor	»	600	
B. Riksluftskyddsförbundets verksamhet: länsförbunden.			
Bidrag till avlöning av chefsinstruktörer och sekreterare (kassaförvaltare), <i>högst</i>	»	30 000	
Bidrag till expenser, <i>högst</i>	»	6 500	
Bidrag till utbildnings- och repetitionskurser för instruktörer, <i>högst</i>	»	20 000	
Bidrag till resekostnadsersättningar och traktamenten till chefsinstruktörer, <i>högst</i>	»	25 000	
C. Riksluftskyddsförbundets verksamhet för instruktörsutbildning av lärare, <i>högst</i>	»	43 500	
D. Bidrag till annan av riksluftskyddsförbundet anordnad frivillig utbildningsverksamhet, <i>högst</i>	»	100 000	
E. Bidrag till andra frivilliga organisationer än riksluftskyddsförbundet för medverkan vid utbildning	»	15 000	
Summa kronor		285 000	

Enligt samma beslut må riksluftskyddsförbundet efter civilförsvarsstyrelsens hörande disponera besparing, som kan uppkomma inom endera av förbundets verksamhetsgrenar, till bestridande av utgifter inom andra verksamhetsgrenar.

Civilförsvarsstyrelsen har i skrivelse den 28 september 1948 gjort framställning om anslag för budgetåret 1949/50.

Styrelsen förutsätter, att riksluftskyddsförbundets verksamhet under nästa budgetår skall bedrivas huvudsakligen i samma omfattning som under innevarande budgetår. Styrelsen föreslår emellertid, att medelsanvisningen till förbundet ökas med 10 000 kronor. Härom anföres.

Riksluftskyddsförbundet har hemställt, att statsbidraget till förbundets kanslipersonal måtte höjas med 10 000 kronor för att bereda förbundet

möjlighet att anställa en biträdande generalsekreterare främst för handhavande av den frivilliga utbildningsverksamhet, vartill statsbidrag fr. o. m. innevarande budgetår utgår med 100 000 kronor. En förstärkning av förbundets administration är nödvändig. Styrelsen anser dock ej uteslutet, att önskad effektivitet kan uppnås genom annan personalökning eller andra åtgärder än förbundet föreslagit.

Styrelsen föreslår vidare, att till andra frivilliga organisationer än riksluftskyddsförbundet anvisas ett belopp av 25 000 kronor i stället för f. n. 15 000 kronor. Ökningen avser att möjliggöra en intensifiering av den frivilliga utbildning av bilförare, som bedrivs i Sveriges kvinnliga bilkårers riksförbunds regi.

Anslaget upptages alltså till 305 000 kronor.

Departementschefen. I samband med anslagsberäkningarna för ifrågasvarande ändamål för tidigare budgetår har jag framhållit angelägenheten av att den obligatoriska utbildningen i civilförsvarstjänst kompletteras med frivillig sådan utbildning. I propositionerna nr 82/1948 och 233/1948 föreslog jag, att riksluftskyddsförbundets tidigare verksamhet skulle kompletteras med utbildning av lärare och viss annan frivillig utbildning samt hemställde om medel härtill med 43 500 resp. 100 000 kronor. Förslaget lämnades av riksdagen utan erinran. Förbundets verksamhet bör under nästa budgetår bedrivas i oförändrad omfattning.

Såsom av den förut lämnade redogörelsen framgår har riksluftskyddsförbundet hemställt om ökning av bidraget till förbundet med 10 000 kronor för avlönande av en biträdande generalsekreterare. Civilförsvarsstyrelsen har tillstyrkt ökat bidrag men ansett det ej uteslutet, att önskad effektivitet kunde uppnås genom annan personalökning eller andra åtgärder. För egen del anser jag mig icke kunna förorda någon höjning av bidraget, vilket alltså bör upptagas med oförändrat belopp.

Till bidrag till andra frivilliga organisationer än riksluftskyddsförbundet anvisades för budgetåret 1947/48 15 000 kronor. Beloppet var avsett att fördelas mellan lottarörelsen och Sveriges kvinnliga bilförares riksförbund, numera benämnt Sveriges kvinnliga bilkårers riksförbund, för medverkan till utbildning av allmänna civilförsvarets personal. Under hand har jag inhämtat, att av nämnda belopp cirka 7 600 kronor använts för utbildning av frivilliga bilförare för civilförsvaret. Det för innevarande budgetår anvisade bidraget på 15 000 kronor beräknas komma att helt tagas i anspråk för utbildning av bilförare. Det för Sveriges kvinnliga bilkårers riksförbund avsedda understödet har alltså för innevarande budgetår ökats med cirka 7 000 kronor. Innan ytterligare erfarenheter av den av förbundet bedrivna verksamheten vunnits anser jag mig icke kunna förorda, att bidraget till andra frivilliga organisationer än riksluftskyddsförbundet ökas.

Medelsbehovet under ifrågasvarande anslag beräknar jag således till oförändrat belopp.

I anslutning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civilförsvaret: Bidrag till vissa frivilliga organisationer* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 285 000 kronor.

[183.] 6. Civilförsvaret: Försöksverksamhet.

I gällande riksstat finnes icke uppfört något anslag under nämnda rubrik. Däremot har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag till Civilförsvaret: Övnings- och försöksverksamhet (statsliggaren s. 1021). För användningen av detta anslag, vilket är uppfört med 120 000 kronor, har Kungl. Maj:t den 26 juni 1948 fastställt följande stat, att lända till efterrättelse under budgetåret 1948/49:

Stat.

1. Kostnader för försöksverksamhet, <i>högst</i>	kronor 110 000
2. Övningar anordnade av civilförsvarsstyrelsen eller av länsstyrelserna enligt civilförsvarsstyrelsens anvis- ningar, <i>högst</i>	» 5 000
3. Kostnader för gasskyddslaboratorier (arvoden och materiel), <i>högst</i>	» 5 000
Summa kronor 120 000	

I skrivelse den 28 september 1948 har *civilförsvarsstyrelsen* hemställt om anvisande för budgetåret 1949/50 av ett anslag till Civilförsvaret: Försöksverksamhet.

Styrelsen har under anslaget upptagit dels kostnader för försöksverksamhet, dels ock kostnader för gasskyddslaboratorier.

Beträffande kostnader för försöksverksamhet framhåller styrelsen, att verksamheten, vilken innefattade jämväl försök på brandväsendets område, vore av den allra största betydelse. Stora uppgifter föreläge i fråga om skyddsmedel mot bl. a. gas och radioaktiv krigföring. Styrelsen kunde endast i ringa omfattning själv syssla med dessa problem. Om anslaget ökades skulle styrelsen bliva i stånd att i större omfattning än hittills anlita institutioner och enskilda forskare för lösande av avgränsade uppgifter inom civilförsvarets hela område, särskilt det tekniska. Styrelsen hemställer, att till ändamålet anvisas 145 000 kronor.

Till kostnader för gasskyddslaboratorier har beräknats oförändrat belopp, 5 000 kronor.

Anslaget i dess helhet uppskattas sålunda till (145 000 + 5 000) 150 000 kronor.

Departementschefen. Under punkten 181 har jag förordat, att på riksstaten för budgetåret 1949/50 skulle upptagas ett anslag under rubriken Civilförsvaret: Utbildnings- och övningsverksamhet. Från detta anslag skulle gäldas bl. a. kostnader för övningar, anordnade av civilförsvarsstyrelsen eller av länsstyrelserna efter civilförsvarsstyrelsens anvisningar. Dessa kostnader bestridas f. n. från anslaget till Övnings- och försöksverksamhet. Vid bifall till nämnda förslag skulle från sistnämnda anslag framdeles gäldas allenast kostnader för försöksverksamhet och för gasskyddslaboratorier. Med hänsyn härtill anser jag anslagsrubriken böra ändras till Försöksverksamhet.

Den senaste tidens utveckling i fråga om anfallsmetoderna under krig har ställt hemortsförsvaret inför problem av stor räckvidd. På grund härav skulle det i och för sig vara motiverat att ökade medel ställdes till förfogande för forskning på hithörande områden. Med hänsyn till rådande statsfinansiella läge anser jag mig emellertid icke f. n. kunna biträda civilförsvarsstyrelsens framställning om höjning av anslagsposten för detta ändamål. Då jämväl anslagsposten för gasskyddslaboratorier bör upptagas till oförändrat belopp, beräknar jag medelsbehovet under anslaget till (110 000 + 5 000) 115 000 kronor.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civilförsvaret: Försöksverksamhet* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 115 000 kronor.

[184.] 7. Civilförsvaret: Engångsanskaffning av materiel.

För innevarande budgetår har under denna rubrik anvisats ett reservanslagsanslag av 4 780 000 kronor (statsliggaren s. 1021).

I skrivelse den 28 september 1948 har *civilförsvarsstyrelsen* hemställt om anslag för nästa budgetår.

Styrelsen hemställer till en början om anvisande av medel för fullföljande av viss under budgetåret 1948/49 påbörjad materielanskaffning. Styrelsen hade i anslagsframställningen för nämnda budgetår upptagit ett sammanlagt belopp av 8 970 000 kronor till kostnader för signalanordningar, bombröjningsmateriel, impregnering av gasmasker, anskaffande av barngasmasker, impregnering av kollektivfilter, anskaffande av kollektivfilter, anskaffande av dimfilter, inköp av regenereringsanläggningar och anskaffning av dikloramin. Då enligt propositionen kostnaderna ansågos böra fördelas på två budgetår, anvisades för budgetåret 1948/49 hälften av nämnda belopp eller 4 485 000 kronor. Styrelsen hemställer nu, att återstående hälft, 4 485 000 kronor, ställes till förfogande.

Vidare erinrar styrelsen, att den för innevarande budgetår begärt att få upphandla 85 000 par gummistövlar för sammanlagt 1 020 000 kronor. Till förfogande hade ställts ett belopp av 300 000 kronor för inköp av 25 000 par stövlar. Styrelsen anhåller nu, att återstoden (1 020 000 — 300 000) eller 720 000 kronor anvisas för nästa budgetår.

Härutöver hemställer styrelsen om medel för anskaffning av följande materiel.

För alarmeringsanordningar begär styrelsen 245 000 kronor. Styrelsen upplyser, att med de medel, som hitintills ställts till förfogande, samtliga orter med lägst 1 000 invånare kunna förses med alarmeringsanläggningar. Enligt styrelsens mening böra emellertid även 65 viktigare orter med lägre antal invånare än 1 000 utrustas med dylika anläggningar. Kostnaderna för varje anläggning beräknas till 4 150 kronor och skulle sålunda för 65 anläggningar uppgå till 269 750 kronor eller i runt tal 270 000 kronor. Vidare erfordras enligt styrelsen komplettering av befintliga alarmeringsanläggningar inom 30 orter. Kostnaderna härför beräknas till $(30 \times 2\,800)$ 84 000 kronor. Till inköp för anläggningarna av reservmateriel, som f. n. icke finnes i tillräcklig omfattning, äskas 100 000 kronor. Anskaffningen av alarmeringsmaterielen anses kunna uppdelas på två budgetår. För nästa budgetår skulle alltså erfordras $\left(\frac{270\,000 + 84\,000 + 100\,000}{2}\right)$ 227 000 kronor.

I samband med automatisering eller utökad automatisering av telefonstationer har hitintills medel anvisats för samtidigt anskaffande av utrustning för telefonalarmering. Civilförsvarsstyrelsen räknar med att under nästa budgetår automatiseringen skall utvidgas vid 15 telefonstationer. Kostnaderna för anordnande av telefonalarmering i samband härmed beräknas till i runt tal 16 000 kronor.

Till anskaffning av alarmeringsanläggningar skulle alltså erfordras $(227\,000 + 16\,000)$ 243 000 kronor, vilket belopp avrundats till 245 000 kronor.

Under rubriken signalanordningar har styrelsen uttalat, att den innevarande budgetår påbörjade uthyggnaden av radioförbindelserna inom länsnätet borde fortsätta under budgetåret 1949/50. Styrelsen anser starkt behov föreligga att jämväl inom lokalnätet få till stånd tillräckliga radioförbindelser. Härom anföres:

Till uthyggnad av civilförsvarets lokala radioförbindelser har såsom statsbidrag till kommuner vid olika tillfällen sammanlagt anvisats ett belopp av 262 000 kronor. Sedan medel utgått för färdigställande av delar av lokalnätet i Stockholm, Göteborg, Malmö och Norrköping, torde av beloppet kvarstå utnyttjade cirka 60 000 kronor, vilka ingå i reservationsanslaget: Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m. Radioförbindelser för civilförsvaret böra utom i nämnda städer anordnas på vissa andra orter. Med hänsyn till att radiostationer, som anskaffats för polis och

brandkår, kunna utnyttjas även av civilförsvaret, behöva endast 40 stationer nyanskaffas. Envar station betingar ett pris av cirka 6 800 kronor. Anskaffningskostnaden för 40 stationer blir i runt tal 275 000 kronor. Upphandlingen torde kunna fördelas på två budgetår. Därest styrelsen erhåller bemyndigande att under budgetåret 1949/50 använda ovannämnda belopp av 60 000 kronor för anskaffning av radiostationer för lokalnätet, kan nyanvisningen begränsas till (137 500 — 60 000) 77 500 kronor eller avrundat 80 000 kronor.

Till kostnader för anordningar för manövrering av nu befintliga polisradiostationer, vilka under krig skola utnyttjas för civilförsvarets behov, från civilförsvarets ledningscentraler, för frekvensändringar i vissa fall samt för skydd av stationerna beräknar styrelsen 250 000 kronor.

Styrelsen hemställer tillika om medel för anskaffande av fälttelefoner för det lokala civilförsvaret. För en första anskaffning i mindre omfattning — 150 telefoner med tillbehör — beräknar styrelsen 40 000 kronor.

Enligt styrelsens beräkningar skulle sålunda kostnaderna för anskaffande av signalmateriel för nästa budgetår uppgå till (80 000 + 250 000 + 40 000) 370 000 kronor.

Till inköp av observationsmateriel äskas 40 000 kronor. Styrelsen anför, att 250 kikare erfordrades för observationsplatser samt för andra observationsändamål. Arméförvaltningen hade under år 1948 anordnat utförsäljning av armékikare. Kikarna, som vore väl användbara för civilförsvarets behov, betingade ett pris av cirka 155 kronor per styck.

Civilförsvarsstyrelsen framhåller, att gasskyddsmateriel — särskilt sådan, vari gummi ingår — i allmänhet bleve föråldrad och oanvändbar efter viss tid. Den nu lagerhållna materielen vore i vissa fall tio år gammal. Prov hade visat, att denna materiel till viss del ej längre vore användbar. Dylik materiel borde snarast ersättas med ny. En approximativ beräkning hade givit vid handen, att utbyte av viss i skrivelsen närmare angiven materiel borde ske till 10 procent av lagerhållningen. Vidare hade materiel i mindre omfattning måst kasseras. Slutligen hade gasskyddsmateriel efter Kungl. Maj:ts bemyndigande i viss omfattning försålts. Motsvarande nyanskaffning borde nu äga rum. Medelsbehovet för nästa budgetår för ersättning av föråldrad, kasserad och försåld gasskyddsmateriel beräknades av styrelsen till i runt tal 3 950 000 kronor. Civilförsvarsstyrelsen upplyser, att nu nämnda förslag framlagts efter samråd med försvarets forskningsanstalt.

Härutöver hemställer styrelsen, att — liksom för innevarande budgetår — 100 000 kronor anvisas för fortsatta försök med tillverkning av provserier av apparater för indikering av radioaktivitet.

I enlighet med vad sålunda föreslagits skulle för budgetåret 1949/50 för gasskyddsändamål erfordras (3 950 000 + 100 000) 4 050 000 kronor.

För inköp av sjukvårdsmateriel hemställer styrelsen om 780 000 kronor. Härav avses för att täcka behovet enligt organisationsplanerna

140 000 kronor till förbandsmateriel, 30 000 kronor till instrument, 8 000 kronor till bårutrustning samt 80 000 kronor till viss annan materiel, tillhoppa 258 000 kronor eller i runt tal 260 000 kronor. Nu nämnd materiel bör enligt styrelsens mening i sin helhet inköpas under nästa budgetår.

Vidare föreligger enligt vad styrelsen upplyser behov av 3 000 cykelbårkärror. Anskaffningen härav föreslås uppdelad på två budgetår. Efter ett pris per kärra av 100 kronor skulle alltså för budgetåret 1949/50 böra anvisas ($1\,500 \times 100$) 150 000 kronor.

Styrelsen föreslår, att vissa läkemedel upphandlas under nästa budgetår. Styrelsen anför härom.

Civildförsvaret lagrar f. n. inga läkemedel. Utrustningsbehovet för civilförsvarets del är nämligen för de flesta läkemedel så relativt litet, att det samma beräknas kunna täckas av i landet förefintliga handelslager. Så kan emellertid ej ske i fråga om dextran och septin, två nya läkemedel, som äro synnerligen viktiga för civilförsvarets sjukvårdstjänst. Dextran användes i stället för blodgivning och septin för behandling av sår. Jämförelsevis stora mängder av dessa läkemedel erfordras. De äro obeständiga och måste därför omsättas tämligen ofta. Civilförvarsstyrelsen har träffat överenskommelse med sjukvårdsberedskapsnämnden, att genom nämndens försorg de kvantiteter av nämnda läkemedel, som civilförvarsstyrelsen upphandlar, skola placeras på lasarett. Där skola läkemedlen omsättas på så sätt, att de av civilförvarsstyrelsen överlämnade kvantiteterna alltid skola finnas i lager.

Kostnaderna för inköp av läkemedlen ha uppskattats till 370 000 kronor.

Enligt dessa beräkningar skulle medelsbehovet för anskaffande av sjukvårdsmateriel för nästa budgetår bliva ($260\,000 + 150\,000 + 370\,000$) 780 000 kronor.

Under rubriken socialtjänstmateriel föreslås inköp under budgetåret 1949/50 av 1 200 samaritväskor och 25 000 filter. Efter ett pris av 20 kronor för väska och filt skulle sammanlagda kostnaden härför uppgå till ($1\,200 \times 20 + 25\,000 \times 20$) 524 000 kronor.

Det anses vidare erforderligt, att matlagningskapaciteten för socialtjänsten utökas. Styrelsen upplyser, att civilförsvaret f. n. hade 155 kokvagnar med en kapacitet av 200 portioner per vagn och timma. Som komplement till dessa behövdes — enligt approximativa beräkningar — 100 rörliga lågtrycksångpannor. Kapaciteten hos en dylik panna uppskattades till 450 portioner per timma. Styrelsen föreslår, att pannorna anskaffas under två budgetår. Under nästa budgetår borde således 50 pannor inköpas. Då varje panna betingade ett pris av 2 000 kronor, erfordrades sålunda en medelsanvisning av ($50 \times 2\,000$) 100 000 kronor.

Till socialtjänstmateriel har i enlighet härmed upptagits ett belopp av ($524\,000 + 100\,000$) 624 000 kronor, avrundat till 625 000 kronor.

Slutligen har civilförvarsstyrelsen under förevarande anslag beräknat vissa kostnader för personlig utrustning för allmänna

26 — Bihang till riksdagens protokoll 1949. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.

civilförsvarets personal. Sålunda hemställer styrelsen, att till försöksmodeller och försöksserier av en för allmänna civilförsvarets personal lämplig uniform samt till anskaffande av igenkänningstecken av enkelt utförande, vilka kunna anpassas till uniformen, för nästa budgetår anvisas tillhopa 500 000 kronor. Vidare hemställes om medel för personlig utrustning åt ordnings- och bevakningstjänstens personal. Styrelsen beräknar, att för denna tjänstegren erfordras 11 500 polisemblem à 2 kronor 25 öre per styck, 11 800 batonger à 5 kronor per styck samt 5 000 gevär (eller däremot svarande utrustning) à 80 kronor per styck och 3 000 pistoler à 60 kronor per styck. Anskaffningen anses i sin helhet böra ske under budgetåret 1949/50. Kostnaderna ha i enlighet härmed uppskattats till 664 875 kronor eller i avrundat tal 670 000 kronor.

Medelsbehovet för budgetåret 1949/50 för inköp av personlig utrustning skulle alltså bli (500 000 + 670 000) 1 170 000 kronor.

Kostnaderna i sin helhet under nästa budgetår för de under ifrågavarande anslag upptagna ändamålen ha sålunda beräknats till (4 485 000 + 720 000 + 245 000 + 370 000 + 40 000 + 4 050 000 + 780 000 + 625 000 + 1 170 000) 12 485 000 kronor.

Departementschefen. Jag vill till en början erinra, att medelsbehovet för innevarande budgetår för engångsanskaffning av materiel beräknades till sammanlagt 5 780 000 kronor. Då vid ingången av budgetåret på anslaget antogs kvarstå en odisponerad reservation på 1 000 000 kronor begränsades den nya medelsanvisningen till 4 780 000 kronor.

I propositionen nr 233/1948 föreslogs, att upphandlingen av viss civilförsvarsmateriel, för vars anskaffande medel ansågos böra beviljas, skulle fördelas på två budgetår. För budgetåret 1948/49 beräknades härför ett belopp av 4 485 000 kronor. Civilförsvarsstyrelsen hemställer nu, att för anskaffningens fullföljande samma belopp anvisas för budgetåret 1949/50. Detta förslag anser jag mig böra biträda.

Det av styrelsen för inköp av gummistövlar upptagna beloppet, 720 000 kronor, torde böra reduceras till 300 000 kronor, d. v. s. samma belopp som avsetts för innevarande budgetår.

I likhet med civilförsvarsstyrelsen anser jag påkallat, att civilförsvarets lokala radionät utbygges. Sålunda bör i större utsträckning än nu är fallet radioförbindelse kunna etableras mellan huvud- och distriktscentraler samt gruppstationer. Den härför erforderliga nyanskaffningen av 40 stationer bör ske under två budgetår. Emot uppskattningen av det för nästa budgetår erforderliga beloppet, 80 000 kronor, har jag intet att erinra. Jag förutsätter härvid, att det för motsvarande ändamål, på anslaget till kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum kvarstående beloppet på cirka 60 000 kronor tages i anspråk. För utnyttjande av befintliga fasta polisradiostationer för civilförsvarets räkning har styrelsen begärt en me-

delsanvisning av 250 000 kronor. Jag har under hand inhämtat, att styrelsen härvid räknat med 80 000 kronor för fjärrmanöverutrustning, 30 000 kronor för frekvensändringar samt 140 000 kronor för skydd mot splitterverkan. Nu ifrågavarande anordningar, vilka med undantag för skyddsanordningarna äro erforderliga för att åstadkomma samordning mellan civilförsvars- och polisradionäten, torde böra genomföras under två budgetår. För budgetåret 1949/50 räknar jag därför med ett till 125 000 kronor reducerat belopp.

Beträffande observationsmaterielen har jag inhämtat, att civilförsvaret f. n. förfogar över endast 135 kikare. Jag tillstyrker, att medel anvisas till inköp av i skrivelsen angivet antal kikare. Vid bifall härtill skulle hela behovet av kikare vara täckt. Kostnaderna beräknar jag till 40 000 kronor.

Med de medel, 100 000 kronor, som för innevarande budgetår stå till förfogande, bedrives försökstillverkning av apparater för mätning av radioaktiv strålning. Med hänsyn till angelägenheten av bl. a. att dessa provtillverkningar fortsättas, hemställer jag, att jämväl för nästa budgetår 100 000 kronor anvisas för angivna ändamål.

Den föreslagna upphandlingen av läkemedel bör enligt min mening fördelas på två budgetår. För nästa budgetår torde för ändamålet böra anslås 185 000 kronor. Även i övrigt torde viss upprustning av sjukvårdsmaterielen erfordras under nästa budgetår. Jag har inhämtat, att en i vissa fall avsevärd brist föreligger i fråga om förbandsmateriel och viss annan materiel (gummiförkläden, operationshandskar, operationsbord m. m.). Bristen på instrument varierar mellan 10 och 40 procent. Jämväl bårutrustningen är otillräcklig. Jag tillstyrker, att för inköp av materiel av ifrågavarande slag 125 000 kronor anvisas.

Erfarenheter från av civilförsvarsstyrelsen anordnade övningar ha visat, att civilförsvarets utrustning med kokvagnar är otillräcklig. Jag anser en förstärkning av socialtjänsten i detta hänseende angelägen. Den av styrelsen föreslagna anskaffningen av lågtryckspannor torde emellertid f. n. böra begränsas. Jag förordar, att under nästa budgetår 25 sådana pannor eller liknande kokanordningar inköpas. Kostnaderna härför beräknar jag till 50 000 kronor.

Övriga av civilförsvarsstyrelsen framförda förslag anser jag mig i rådande läge icke kunna tillstyrka.

I enlighet med det anförda skulle medelsbehovet för nästa budgetår för engångsanskaffning av materiel uppgå till (4 485 000 + 300 000 + 80 000 + 125 000 + 40 000 + 100 000 + 185 000 + 125 000 + 50 000) 5 490 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civilförsvaret: Engångsanskaffning av materiel* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 5 490 000 kronor.

[185.] 8. Civilförsvaret: Anskaffning av viss förbrukningsmateriel.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	50 000	49 947
1948/49 (statsliggaren s. 1021)	10 000	—
1949/50 (förslag)	75 000	—

Anslaget är avsett för anskaffning av sådan förbrukningsmateriel — huvudsakligen för den lokala utbildningen och övningar — som lämpligen bör upphandlas centralt. Hit hör framförallt pyroteknisk materiel, sprängmedel och indikeringsmateriel.

I skrivelse den 28 september 1948 har *civilförsvarsstyrelsen* gjort framställning om medelsanvisning för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1949/50.

Styrelsen framhåller, att anledningen till att anslaget för innevarande budgetår avsevärt reducerades i förhållande till vad tidigare gällt hade varit, att förbrukningsmateriel vid ingången av budgetåret funnits i lager i icke obetydliga mängder samt att utbildnings- och övningsverksamheten avsetts att bedrivas i relativt ringa omfattning. Dessa förutsättningar föreläge ej för nästa budgetår. Anslaget borde därför uppräknas. Styrelsen uppskattar medelsbehovet till 75 000 kronor.

I detta sammanhang har styrelsen anmält, att den under hand överenskommit med skolöverstyrelsen, att upphandling av förbrukningsmateriel för skolundervisningen i olycksfallsvård och brandskydd skulle ske centralt genom civilförsvarsstyrelsens försorg. Skolmyndigheterna skulle därefter mot självkostnadspris tillhandahållas erforderlig materiel. Civilförsvarsstyrelsen förutsätter, att den för upphandlingen erhåller bemyndigande att anlita disponibla medel.

Departementschefen. Av skäl, som civilförsvarsstyrelsen anfört, bör anslaget icke oväsentligt ökas för nästa budgetår. Jag uppskattar medelsbehovet till det av civilförsvarsstyrelsen angivna beloppet, 75 000 kronor.

Därest riksdagen icke framställer erinran däremot har jag för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att bemyndiga styrelsen att med anlitande av under händer varande medel upphandla viss förbrukningsmateriel för skolundervisningen, att tillhandahållas skolmyndigheterna till självkostnadspris.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civilförsvaret: Anskaffning av viss förbrukningsmateriel* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kronor.

[186.] 9. Civilförsvaret: Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	1 000 000	612 164
1948/49 (statsliggaren s. 1021)	1 000 000	—
1949/50 (förslag)	800 000	—

I skrivelse den 28 september 1948 har *civilförsvarsstyrelsen* föreslagit, att anslaget skulle tagas i anspråk för dels förrådshållning och reparationer av civilförsvarsmateriel, dels drift av offentliga alarmeringsanläggningar, dels ock kontroll och efterbesiktning genom försvarets forskningsanstalts försorg av gasskyddsmateriel.

Styrelsen upplyser, att länsstyrelserna beräknat kostnaderna för budgetåret 1949/50 för förrådshållning av befintlig civilförsvarsmateriel till i runt tal 850 000 kronor samt för drift av alarmeringsanläggningar till i runt tal 90 000 kronor. Enligt styrelsens mening böra kostnaderna för förrådshållningen med hänsyn till genomförda och pågående rationaliseringar upptagas till ett i förhållande till länsstyrelsernas beräkningar med tio procent reducerat belopp eller till 765 000 kronor. I enlighet med länsstyrelsernas beräkningar uppskattar styrelsen kostnaderna för drift av alarmeringsanläggningar till 90 000 kronor. För kontroll och efterbesiktning av gasskyddsmateriel erfordras enligt styrelsen — liksom för innevarande budgetår — 20 000 kronor. För förvaring och underhåll av befintlig materiel skulle alltså åtgå (765 000 + 90 000 + 20 000) 875 000 kronor. Med hänsyn till att upphandling av ny materiel f. n. pågår har civilförsvarsstyrelsen emellertid ansett sig böra hemställa, att för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1949/50 måtte anvisas oförändrat belopp, 1 000 000 kronor.

Departementschefen. Från detta anslag bestridas f. n. kostnader för förrådshållning, underhåll och reparation av viss civilförsvarsmateriel samt för kontroll och efterbesiktning genom försvarets forskningsanstalts försorg av huvudsakligen gasskyddsmateriel. Civilförsvarsstyrelsens förslag innebär, att från anslaget skulle bestridas jämväl kostnader för drift av statsägda alarmeringsanläggningar. Sistnämnda kostnader gäldas innevarande budgetår från förslagsanslaget till bidrag till kommuner för utbildning m. m. Jag tillstyrker förslaget i denna del.

Enligt de av 1948 års riksdag beslutade ändringarna i civilförsvarslagen, vilka träda i kraft den 1 juli 1949, ankommer det i princip på statsverket att bestrida kostnaderna för förvaring och underhåll av civilförsvarsmaterielen. På grund härav och i anledning av nyanskaffning ökas förrådshållningen för staten. Då jag emellertid förutsätter, att arbetet med rationalisering av förrådshållningen bedrivs med all kraft, torde anslagsbehovet för nästa budgetår minska i viss utsträckning. Kostnaderna böra enligt min mening beräknas till cirka 695 000 kronor.

F. n. utgår statsbidrag med två tredjedelar av verkliga kostnaderna för drift av statsägda alarmeringsanläggningar. Statsbidraget för innevarande budgetår är beräknat på grundval av en uppskattad verklig kostnad av 86 000 kronor. För nästa budgetår torde för drift av de statsägda alarmeringsanläggningarna böra avses 85 000 kronor.

Till kontroll och efterbesiktning av gasskyddsmateriel beräknar jag oförändrat 20 000 kronor.

Anslaget torde alltså för nästa budgetår böra uppföras med (695 000 + 85 000 + 20 000) 800 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civildförsvaret: Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 800 000 kronor.

[187.] 10. **Civildförsvaret: Vissa löpande kostnader för civilförsvarets verksamhet inom civilförvarsområdena.**

Någon direkt motsvarighet till rubricerade anslag finnes icke uppfört å riksstaten.

Civildförvarsstyrelsen har i skrivelse den 28 september 1948 föreslagit, att från anslaget skulle i huvudsak bestridas dels ersättning till ägare av fastighet, vari allmänt skyddsrum anordnats, för intrång i skyddsrumslokalens fredsmässiga utnyttjande, dels kostnader för abonnemang av telefoner i centraler m. m., dels statsbidrag i enlighet med av Kungl. Maj:t den 24 november 1944 meddelade bestämmelser till enskilda för anordnande av sådana skyddsrum för undervisningsanstalter, för hamnar eller andra trafikföretag av vikt för den allmänna samfärdseln än järnväg eller flyglinje, vilka icke äro allmänna skyddsrum, dels ock vissa kostnader enligt 7 kap. civilförvarslagen.

Vad angår medelsbehovet har styrelsen beräknat kostnaderna för ersättning till ägare av fastighet, vari allmänt skyddsrum anordnats, för intrång i skyddsrumslokalens fredsmässiga utnyttjande till cirka 37 000 kronor.

Till kostnader för abonnemang av telefoner i centraler m. m. har avsetts 135 000 kronor.

Vad angår statsbidrag till enskilda för anordnande av vissa skyddsrum anför civilförvarsstyrelsen.

Redan i sina anslagsäskanden för innevarande budgetår anmälde styrelsen, att aktiebolaget Stockholms spårvägar kunde väntas inkomma med ansökning om statsbidrag till kostnaderna för skyddsrum vid stationer för tunnelbanan och vissa andra banor (Gubbängsbanan och Örbybanan), vilka skyddsrum enligt beslut av Kungl. Maj:t skola göras fullträffsäkra. Bolaget hade förklarat, att skyddsrum för en anläggningskostnad av 1 700 000 kronor beräknades bli färdiga före den 1 januari 1949. Vid behandlingen av ärendet i proposition nr 82/1948 uttalade departementschefen, att ersättningen till bolaget icke torde behöva utbetalas under budgetåret 1948/49.

Bolaget har nu anmält, att skyddsrum till en kostnad av 1 000 000 kronor bliva färdiga före den 1 januari 1949 och för ytterligare 1 500 000 kronor före den 1 januari 1950. Styrelsen finner därför anvisandet av erforderliga medel till statsbidrag ej längre kunna uppskjutas. Medelsbehovet, som är beroende av viss skälighetsprövning, beräknas för budgetåret 1949/50 till 2 000 000 kronor.

Härjämte bör för statsbidrag till andra enskilda för anordnande av trafik- och skolskyddsrum upptagas ett belopp om 10 000 kronor.

Enligt styrelsens beräkningar skulle alltså för ifrågavarande ändamål erfordras (2 000 000 + 10 000) 2 010 000 kronor, vilket belopp avrundats till 2 000 000 kronor.

Beträffande slutligen vissa kostnader enligt 7 kap. civilförsvarslagen erinrar civilförsvarsstyrelsen, att jämlikt 70 § civilförsvarslagen äger den, som ålagts med stöd av 29 § att anordna enskilt skyddsrum av särskild beskaffenhet eller med stöd av bl. a. 57 och 69 §§ att vidtaga eller tåla vissa åtgärder, rätt att erhålla ersättning av statsmedel efter vad skäligt finnes. Styrelsen upplyser, att länsstyrelserna beräknat de kostnader, som för budgetåret 1949/50 kunde uppstå till följd av ålägganden enligt 57 och 69 §§, till 46 000 kronor. Styrelsen hade ingen anledning till erinran mot dessa beräkningar. Kostnaderna för ålägganden enligt 29 § beräknade styrelsen till 1 000 000 kronor. Styrelsen ville efter samråd med försvarsstaben och riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap understryka behovet av att skyddsrummen, särskilt vid krigsviktiga industrier, utfördes med bättre skydd än normalskydd. Utan att medel finnes tillgängliga för detta ändamål, torde dessa ur beredskapssynpunkt viktiga åtgärder ej komma till utförande.

Sammanlagda medelsbehovet för nu ifrågavarande ändamål har alltså beräknats till (46 000 + 1 000 000) 1 046 000 kronor eller avrundat 1 000 000 kronor.

Anslagets slutsumma skulle enligt dessa beräkningar uppgå till (37 000 + 135 000 + 2 000 000 + 1 000 000) 3 172 000 kronor, avrundat till 3 175 000 kronor.

Departementschefen. Civilförsvarsstyrelsens förslag innebär ett anslag skola sammanföras medelsanvisningarna för vissa , för vilka kostnaderna nu bestridas från förslagsanslagen till Bi kom- muner för utbildning m. m. och Gottgörelse till fastighets- fl. för anordningar och materiel m. m. Jag anser mig böra tillstyr örslag. Det nya anslaget, vilket torde böra erhålla förslagsanslag ör upp- föras under rubriken Civilförsvaret: Vissa löpande kostna ilförsva- rets verksamhet inom civilförsvarsområdena. Vid bifall t till vad jag förordat under punkterna 180, 181 och 186 skulle s e med an- slagen till bidrag till kommuner för utbildning m. m. sa görelse till fastighetsägare m. fl. för anordningar och materiel m. ändamålen överföras till skilda anslag. I enlighet härmed före att anslagen ej vidare uppföras på riksstaten.

I fråga om medelsbehovet under anslaget torde j inna, att statsbidrag f. n. utgår till kommunerna kostnaderna för ersättning till ägare av

början få er- tredjedelar av et, vari all-

mänt skyddsrum anordnats, för intrång i skyddsrumslokalens fredsmässiga utnyttjande samt för kostnader för abonnemang av telefoner i centraler m. m. Enligt de av 1948 års riksdag beslutade ändringarna i civilförsvarslagen, vilka träda i kraft den 1 juli 1949, skola kostnaderna för nu nämnda ändamål framdeles helt bestridas med statsmedel. Kostnaderna ha för innevarande budgetår beräknats till 36 000 resp. 109 000 kronor. Civilförsvarsstyrelsens uppskattning av medelsbehovet i dessa delar föranleder från min sida ej annan erinran, än att för abonnemang av telefoner torde böra upptagas ett belopp av 133 000 i stället för 135 000 kronor. I detta sammanhang vill jag upplysa, att ökningen från 109 000 till 133 000 kronor uteslutande orsakas av höjda abonnemangsavgifter. Jag tillstyrker alltså, att för nu nämnda ändamål för nästa budgetår anvisas 37 000 resp. 133 000 kronor.

Jag räknar med att de skyddsrum för aktiebolaget Stockholms spårvägar, vilka enligt Kungl. Maj:ts beslut skola göras fullträffs säkra, icke hinna färdigställas i snabbare takt än att det under nästa budgetår utgående statsbidraget kommer att stanna vid ett belopp av cirka 575 000 kronor. Statsbidragen till andra enskilda för anordnande av trafik- och skolskyddsrum uppskattar jag för nästa budgetår till 10 000 kronor. Medelsbehovet för statsbidrag till enskilda för anordnande av vissa skyddsrum beräknar jag alltså till (575 000 + 10 000) 585 000 kronor.

Vad slutligen angår vissa kostnader enligt 7 kap. civilförsvarslagen uppskattar jag desamma till cirka 20 000 kronor.

Medelsbehovet under detta anslag för budgetåret 1949/50 skulle alltså uppgå till (37 000 + 133 000 + 585 000 + 20 000) 775 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civilförsvaret: Vissa löpande kostnader för civilförsvarets verksamhet inom civilförsvarsområdena* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 775 000 kronor.

[188.] 1
m. m.

svaret: Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum

Under
anslag av

Anslage
bidrag till
1944 medde
skyddsrum,
skyddsrum, d

Av anslaget
bidrag till anor

rik har för budgetåret 1948/49 anvisats ett reservationskronor.

tts i huvudsak för bestridande av kostnader för statsdels i enlighet med av Kungl. Maj:t den 24 november eller bestämmelser om statsbidrag för anordnande av samma beslut för anordnande av trafik- och skolplanläggning av källarmursgenombrott.

rande budgetår ha 700 000 kronor avsetts för stats-
v trafik- och skolskyddsrum.

Civildörsvarsstyrelsen har i skrivelse den 28 september 1948 beräknat medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår samt därvid anført.

Byggandet av allmänna skyddsrum för civilförsvarets ledning och personal bör under nästa budgetår fortsättas. Länsstyrelserna anmälde i juni 1948, att ett trängande behov förelåg att anordna dylika allmänna skyddsrum till en kostnad av sammanlagt cirka 46 000 000 kronor. Statsbidraget skulle utgöra två tredjedelar eller 30 600 000 kronor. För ändamålet finnas 5 000 000 kronor anvisade för innevarande budgetår. Återstående belopp torde böra fördelas på två budgetår. Styrelsen äskar i enlighet härmed för nästa budgetår 12 000 000 kronor.

Styrelsen har tidigare hemställt om medel till statsbidrag för kostnader för civilförvarsåtgärder vid kommunala tekniska verk. I propositionen nr 81/1948 uttalade departementschefen, att spørgsmålet om dylikt statsbidrag borde prövas från fall till fall, när och där ny- eller ombyggnad av ett tekniskt verk bleve aktuellt. Riksdagen anmälde ej erinran häremot. Sådana verks skyddande ur civilförvarssynpunkt drager stundom betydande merkostnader. Göteborgs stad har hemställt om statsbidrag för ett numera redan färdigbyggt vattenverk, som dragit en merkostnad av 2 100 000 kronor, och för en planerad elektricitetsanläggning, där merkostnaden beräknats till 900 000 kronor. Vidare har Borås stad hemställt om statsbidrag för en planerad elektricitetsanläggning, där merkostnaden uppskattats till över 600 000 kronor. Jämväl andra städer ha hos styrelsen förhört sig om möjligheterna att för här avsett ändamål erhålla statsbidrag. Styrelsen hemställer, att för budgetåret 1949/50 ett belopp om 3 000 000 kronor anvisas till statsbidrag för kostnader för civilförvarsåtgärder vid kommunala tekniska verk.

Styrelsen har slutligen anmält, att den i särskild ordning ämnar göra framställning om ytterligare 5 000 000 kronor för skyddsrumsåndamål.

Enligt styrelsens beräkningar skulle alltså för budgetåret 1949/50 under anslaget erfordras (12 000 000 + 3 000 000 + 5 000 000) 20 000 000 kronor.

Departementschefen. Jag vill erinra, att sådant skyddsrum för undervisningsanstalt, för hamn eller annat trafikföretag av vikt för den allmänna samfärdseln än järnväg eller flyglinje, vilket icke är allmänt skyddsrum, skall anordnas på grund av direkt föreskrift i civilförvarslagen (24 §). Statsbidrag utgår till kommun för anordnande av sådant skyddsrum i enlighet med ett av Kungl. Maj:t den 24 november 1944 meddelat beslut. Kostnaderna för statsbidrag, vilka f. n. bestridas från detta anslag, äro alltså helt beroende av i vilken omfattning trafikföretag och undervisningsanstalter komma till stånd. Jag anser därför i likhet med civilförvarsstyrelsen, att fr. o. m. nästa budgetår ett särskilt anslag för ändamålet av förslagsanslags natur bör uppföras på riksstaten.

Efter bemyndigande av Kungl. Maj:t har jag tillkallat fyra sakkunniga för utredning av bl. a. frågan om de allmänna skyddsrummens framtida utformning. Utredningen torde icke bliva slutförd inom sådan tid, att förslag i anledning därav kunna föreläggas riksdagen under våren 1949. Jag anser mig därför nu böra definitivt uppskatta medelsbehovet för nästa budgetår.

Vad angår statsbidrag för anordnande av *allmänna skyddsrum* torde med hänsyn till förefintlig reservation och då anslaget för innevarande budgetår icke torde komma att helt tagas i anspråk före den 1 juli 1949 ytterligare medel för nästa budgetår icke behöva anvisas.

Civildéforsvarsstyrelsen har hemställt om medel till statsbidrag för merkostnader, föranledda av att vissa *kommunala tekniska verk* utföras i fullträffsäkert skick. Jag vill erinra, att 1945 års civilförsvarsutredning framhöll angelägenheten av att vissa kommunala tekniska verk byggdes fullträffsäkra. Jag uttalade i propositionen nr 81/1948, att merkostnaderna för inrättande av dylika fullträffsäkra verk uppenbarligen bleve avsevärda samt att kommunerna med hänsyn härtill knappast kunde åläggas att utan bidrag av statsmedel vidtaga sådana anordningar. Därest statsbidrag, såsom utredningen föreslagit, skulle utgå för en betydande del av merkostnaden, syntes å andra sidan ej i lag behöva föreskrivas skyldighet för kommunerna att vid utförandet låta civilförsvarssynpunkterna komma till sin rätt. Jag kunde vidare icke finna det lämpligt att upptaga sådana anordningar i organisationsplanen för civilförsvarsområde. Slutligen uttalade jag, att det här väsentligen vore fråga om huruvida statsverket kunde åtaga sig att, då behov uppstode av ny- eller ombyggnad av ett tekniskt verk, utan dröjsmål svara för nämnda merkostnader. Spörsmålet syntes böra prövas från fall till fall, när och där ny- eller ombyggnad av ett tekniskt verk bleve aktuell. Jag anser alltså, att denna fråga ej bör lösas efter generella normer.

Kommun, som avser att vid ny- eller ombyggnad av ett tekniskt verk göra detta fullträffsäkert, torde i framtiden böra förhöra sig hos den centrala civilförsvarsmyndigheten om lämpligheten av att verket göres fullträffsäkert. Frågan om statsbidrag bör givetvis i vanlig ordning underställas statsmakternas prövning. Ersättning torde icke böra utgå förrän verket färdigställts.

I fråga om ersättning till Göteborgs stad för det fullträffsäkra utförandet av ett vattenverk vill jag framhålla, att åtgärden vidtagits i den uppfattningen, att statsbidrag skulle utgå. Anläggningen är så utförd, att skydd erhållits på ett ur civilförsvarssynpunkt tillfredsställande sätt. Jag finner det på grund härav skäligt, att staden erhåller viss ersättning. Då anläggningen nu är i det närmaste helt färdigställd, torde medel böra beräknas för ersättning åt staden under nästa budgetår. Jag uppskattar medelsbehovet till omkring 1 400 000 kronor.

Övriga av civilförsvarsstyrelsen berörda framställningar avse verk, vilka äro under planläggning. Jag anser mig icke nu kunna taga ställning till frågan, huruvida statsbidrag i dessa fall bör utgå. Någon medelsanvisning i anledning av dessa framställningar torde således ej erfordras för nästa budgetår.

Utöver det av mig förordade statsbidraget till Göteborgs stad torde medel icke böra beräknas under anslaget. Jag förutsätter, att från anslaget må vid behov tills vidare bestridas kostnader för vissa skyddsrumsanordningar för

länsstyrelserna, såsom utgifter för inredningsarbeten m. m. i skyddsrumslokaler.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit skulle anslaget för nästa budgetår uppföras med 1 400 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civildförsvaret: Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 1 400 000 kronor.

[189.] **12. Civildförsvaret: Bidrag till kommuner för anordnande av vissa trafik- och skolskyddsrum.**

Någon direkt motsvarighet till rubricerade anslag finnes ej å gällande riksstat.

Civildförvarsstyrelsen har i skrivelse den 28 september 1948 gjort framställning om anslag för ifrågavarande ändamål. Styrelsen har efter samråd med skolöverstyrelsen hemställt, att 1 400 000 kronor måtte anvisas för ändamålet.

Departementschefen. Såsom jag anført under föregående punkt bör fr. o. m. nästa budgetår ett särskilt anslag upptagas på riksstaten till bestridande av kostnaderna för bidrag till kommuner för anordnande av vissa trafik- och skolskyddsrum. Anslaget bör vara av förslagsanslags natur.

För innevarande budgetår har under anslaget till *Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum* 700 000 kronor beräknats för de ändamål, som avses med förevarande anslag. För nästa budgetår torde böra anvisas samma belopp.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civildförsvaret: Bidrag till kommuner för anordnande av vissa trafik- och skolskyddsrum* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kronor.

[190.] **13. Civildförsvaret: Central upphandling av viss materiel för enskilda skyddsrum.**

För budgetåret 1948/49 har under denna rubrik anvisats ett reservationsanslag av 7 500 000 kronor.

Anslaget avses för central upphandling genom statens försorg av viss materiel för enskilda skyddsrum, vilken mot full ersättning skall tillhandahållas fastighetsägarna.

Civildförvarsstyrelsen har i skrivelse den 28 september 1948 föreslagit, att för ändamålet för nästa budgetår anvisas oförändrat belopp eller 7 500 000 kronor.

Departementschefen. Vid anmälan av motsvarande anslag för innevarande budgetår (propositionen nr 233/1948) räknade jag med en central upphandling för tillhoppa 15 000 000 kronor. Upphandlingen föreslogs uppdelad på två budgetår. I enlighet härmed anvisade riksdagen för innevarande budgetår ett anslag av 7 500 000 kronor.

Med hänsyn till rådande statsfinansiella läge anser jag, att upphandlingen av återstående materiel bör fördelas på flera budgetår. Jag förordar, att för materielupphandling under budgetåret 1949/50 anvisas 2 250 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civildförsvaret: Central upphandling av viss materiel för enskilda skyddsrum* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 2 250 000 kronor.

[191.] 14. **Civildförsvaret: Kostnader för viss motorfordonsberedskap.**

Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

Civildförsvarsstyrelsen har i skrivelse den 28 september 1948 gjort framställning om anslag för ifrågavarande ändamål.

Styrelsen upplyser att viss materiel, som anskaffats under innevarande budgetår, kunnat erhållas till lägre pris än beräknat. Statens bränslekommission hade meddelat styrelsen att sprithaltiga drivmedel icke ens under krig torde komma att ställas till civilförsvarets förfogande. Det belopp, som avsetts för inköp av materiel för motorfordonens omställning till drift med sprithaltiga drivmedel, komme därför, enligt vad styrelsen framhåller, icke att utnyttjas. I anledning av nu angivna förhållanden komme en besparing av omkring 400 000 kronor att uppstå på anslaget. Styrelsen erinrar, att den i sina anslagsäskanden för innevarande budgetår uppskattat kostnaderna under anslaget till sammanlagt 2 005 000 kronor samt att halva detta belopp anvisats. Styrelsen hemställer, att återstående behov — med undantag för materiel för omställning till drift med sprithaltiga drivmedel — tillgodoses under nästa budgetår. Kostnaderna härför beräknas till cirka 600 000 kronor.

Härutöver föreslås anskaffande av ringutrustningar till bilar till ett belopp av 280 000 kronor. Såsom motivering härför anför styrelsen, att under år 1944 för civilförsvarets räkning anskaffats 1 000 ambulanssläpkärror och lika många transportsläpkärror. Ringutrustningen utgjordes av redan då begagnade däck och slangar samt bestode av 6 000 bärande däck och 2 000 reservdäck. Numera vore ringutrustningen i så dåligt skick, att densamma måste helt ersättas under budgetåren 1949/50 och 1950/51. Halva antalet däck eller 4 000 borde sålunda anskaffas under förstnämnda bud-

getår. Kostnaderna härför kunde uppskattas till $(4\,000 \times 70)$ 280 000 kronor.

Vidare anser styrelsen, att ytterligare 300 ambulans- och 1 000 transportsläpkärror böra inköpas för att täcka det enligt organisationsplanerna föreliggande behovet. Anskaffningen anses kunna uppdelas på två budgetår. Kostnaderna för nästa budgetår beräknas för ambulanssläpkärrorna till $(150 \times 2\,250)$ 337 500 kronor och för transportsläpkärrorna till (500×850) 425 000 kronor, tillhoppa 762 500 kronor, avrundat till 770 000 kronor.

Slutligen hemställer styrelsen, att medel anvisas för inköp under två budgetår av viss materiel för motorfordon, avsedd att ingå i mobiliseringslager. För nästa budgetår begäres ett belopp av 230 000 kronor.

Enligt dessa beräkningar skulle alltså hela medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår uppgå till $(600\,000 - 400\,000 + 280\,000 + 770\,000 + 230\,000)$ 1 480 000 kronor.

Departementschefen. Enligt propositionen nr 233/1948 beräknades under detta anslag 50 000 kronor till besiktning av för civilförsvaret uttagna motorfordon för utvärderande av fordonens skick samt 950 000 kronor till inköp av viss utrustning.

För nästa budgetår torde för besiktning av för civilförsvaret uttagna motorfordon böra anvisas oförändrat belopp, 50 000 kronor. Den materielanskaffning, för vilken medel anvisats för budgetåret 1948/49, torde böra fullföljas i den omfattning, civilförsvarsstyrelsen föreslagit. Med hänsyn till inträdd kostnadsminskning på cirka 400 000 kronor för viss materiel samt den i anledning härav uppkommande reservationen på samma belopp, torde emellertid medelsanvisningen kunna begränsas till $(950\,000 - 400\,000 - 400\,000)$ 150 000 kronor.

Den för civilförsvarets ambulans- och transportsläpkärror avsedda ringutrustningen är nu i ett sådant skick, att förnyelse i viss utsträckning erfordras för att beredskapen icke skall minska. Under nästa budgetår torde, såsom civilförsvarsstyrelsen föreslagit böra anskaffas 4 000 däck. Kostnaderna härför beräknar jag till 280 000 kronor.

Övriga av civilförsvarsstyrelsen gjorda förslag finner jag i rådande läge icke kunna biträda.

Medelsbehovet under detta anslag skulle alltså för nästa budgetår uppgå till $(50\,000 + 150\,000 + 280\,000)$ 480 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civilförsvaret: Kostnader för viss motorfordonsberedskap* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 480 000 kronor.

G. Brandväsendet.**[192.] 1. Statens brandinspektion: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	103 500	100 176
1948/49 (statsliggaren s. 1023—1024)	106 800	—
1949/50 (förslag)	109 800	—

Kungl. Maj:t har den 26 juni 1948 fastställt personalförteckning för statens brandinspektion. Vidare har Kungl. Maj:t samma dag fastställt följande avlöningsstat för statens brandinspektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.**A. Riksbrandinspektören.**

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	kronor	17 400
2. Arvoden åt sakkunniga, <i>högst</i>	»	5 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	1 700

B. Länsbrandinspektörerna, länsskogsbrandinspektörerna och biträden åt länsskogsbrandinspektörerna.

Arvoden	»	82 700
Summa kronor		106 800

Kungl. Maj:t har tillika föreskrivit, att den i avlöningsstaten under B. upptagna anslagsposten skall disponeras på följande sätt:

Arvoden till länsbrandinspektörer och länsskogsbrandinspektörer, <i>högst</i>	kronor	74 500
Arvoden till biträden hos länsskogsbrandinspektörerna, <i>högst</i>	»	5 700
Ersättning till semestervikarier för länsbrandinspektörerna, <i>högst</i>	»	2 500
Summa kronor		82 700

I skrivelse den 29 september 1948 har *civilförsvarsstyrelsen* framlagt förslag angående anslagets beräkning för budgetåret 1949/50.

Styrelsen föreslår härvid beträffande de under A. upptagna anslagsposterna, att till *avlöning till ordinarie tjänsteman* och till *rörligt tillägg* anvisas samma belopp som för innevarande budgetår. Anslagsposten till *arvoden åt sakkunniga* anses böra uppräknas med 3 000 kronor till 8 000 kronor. Styrelsen anför, att riksbrandinspektören för styrelsen framhållit, att han med den personal, som nu stode till hans förfogande, icke kunde i önskvärd omfattning tillmötesgå från allmänna inrättningar och enskilda företag inkommande framställningar om råd och anvisningar

i brandskyddshänseende vid ny- eller ombyggnadsarbeten. Han behövde därför kunna anlita sakkunniga i större utsträckning än f. n.

I fråga om den under B. upptagna anslagsposten hemställer styrelsen om ökad medelsanvisning för att möjliggöra en mindre höjning av arvoden till länsbrandinspektörer och länsskogsbrandinspektörer. Styrelsen framhåller, att utarbetandet av brandordningar numera, åtminstone såvitt avsåge landskommunerna, praktiskt taget vore avslutat. Befattningshavarna hade därför f. n. i stort sett endast sådana arbetsuppgifter, som kunde betecknas såsom normala. Länsstyrelserna hade i sina förslag till anslagsberäkningar uppgivit, att länsbrandinspektörernas verksamhet starkt ökats. Såväl brandchefer som kommunala myndigheter och industrieföretag begärde sålunda numera i ökad omfattning länsbrandinspektörernas hjälp med utredningar av skilda slag. Vidare hade befattningshavarna att företaga besiktningar av mera betydande anläggningar i betydligt större utsträckning än tidigare. Styrelsen föreslår, att för arvodeshöjningarna avses ett belopp av 5 100 kronor. I samband därmed bör enligt styrelsens mening för ersättning till vikarier för länsbrandinspektörerna anvisas 200 kronor mer än för innevarande budgetår. Styrelsen anser det böra ankomma på riksbrandinspektören att framdeles avgiva förslag rörande den slutliga fördelningen av anslagsposten.

Enligt styrelsens kalkyler skulle alltså avlöningsanslaget upptagas till (106 800 + 3 000 + 5 100 + 200) 115 100 kronor.

Över framställningen har statskontoret yttrat sig. Ämbetsverket ifrågasätter, huruvida tillräcklig anledning förelåge att höja anslagsposten till arvoden åt sakkunniga. Enligt ämbetsverkets mening borde ytterligare erfarenhet angående medelsbehovet avvaktas, innan höjning vidtoges. Statskontoret kan icke heller tillstyrka, att ersättningarna till länsbrandinspektörerna och deras vikarier uppräknas. Härvid erinras, att frågan om en sådan arvodesförbättring prövades vid beviljande av anslag för innevarande budgetår. Enligt statskontorets mening borde frågan övervägas i samband med en allmän översyn av bisysslearvoden inom statsförvaltningen. I varje fall vore erforderligt, att närmare utredning företoges beträffande vederbörandes arbetsförhållanden.

Departementschefen. De för riksbrandinspektören upptagna anslagsposterna till *avlönning till ordinarie tjänsteman* och till *rörligt tillägg* böra enligt civilförsvarsstyrelsens förslag upptagas med oförändrade belopp, 17 400 resp. 1 700 kronor. Med hänsyn till vad styrelsen anfört rörande angelägenheten av att riksbrandinspektören beredes tillfälle att i ökad utsträckning anlita sakkunniga, vill jag föreslå, att anslagsposten till *arvoden åt sakkunniga* för nästa budgetår uppräknas med 3 000 kronor och alltså bestämmes till 8 000 kronor. Då närmare erfarenhet i fråga om omfattningen av riksbrandinspektörens normala arbetsuppgifter ännu icke

torde ha vunnits, förutsätter jag, att styrelsen i nästa års anslagsframställning särskilt överväger frågan huruvida behovet av sakkunnig hjälp kan nedbringas.

Jag kan f. n. icke tillstyrka, att arvoden till befattningshavare inom den lokala organisationen höjas. Anslagsposten till arvoden åt länsbrandinspektörerna, länsskogsbrandinspektörerna och biträden åt läns- skogsbrandinspektörerna torde därför böra uppföras med samma belopp som i gällande stat, 82 700 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av riksbrandinspektören, meddela beslut om fördelningen av denna post.

Avlöningsanslaget i sin helhet bör i enlighet med nu gjorda kalkyler anvisas med (17 400 + 1 700 + 8 000 + 82 700) 109 800 kronor.

På grund av vad sålunda anförts, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens brandinspektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

A. Riksbrandinspektören.

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	kronor	17 400
2. Arvoden åt sakkunniga	»	8 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	1 700

B. Länsbrandinspektörerna, länsskogsbrandinspektörerna och biträden åt länsskogsbrandinspektörerna.

Arvoden	»	82 700
---------	---	--------

Summa förslagsanslag kronor 109 800;

b) till *Statens brandinspektion: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 109 800 kronor.

[193.] 2. Statens brandinspektion: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	61 000	43 854
1948/49 (statsliggaren s. 1024—1025)	61 100	—
1949/50 (förslag)	60 000	—

För användningen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har Kungl. Maj:t genom beslut den 26 juni 1948 fastställt följande stat:

Omkostnadsstat.

A. Riksbrandinspektören.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	100
2. Reseersättningar åt riksbrandinspektören och tillkallade sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	»	7 500
3. Tryckningskostnader m. m., <i>högst</i>	»	5 000

B. Länsbrandinspektörerna, länsskogsbrandinspektörerna och biträden åt länsskogsbrandinspektörerna.

Reseersättningar	»	48 500
Summa kronor		61 100

Kungl. Maj:t har tillika meddelat beslut om fördelning länsvis av den under B upptagna posten till reseersättningar.

Riksbrandinspektörens kostnader för expenser bestridas från civilförsvarsstyrelsens omkostnadsanslag. Motsvarande utgifter för länsbrandinspektörerna och länsskogsbrandinspektörerna belasta länsstyrelsernas medel till expenser för eget behov.

I skrivelse den 29 september 1948 har *civilförsvarsstyrelsen* gjort framställning om anslag för nästa budgetår.

Styrelsen föreslår härvid ökning av anslagsposterna till reseersättningar åt riksbrandinspektören och tillkallade sakkunniga samt till reseersättningar åt länsbrandinspektörerna m. fl. Styrelsen anför härom:

Till reseersättningar åt riksbrandinspektören och tillkallade sakkunniga förbrukades under föregående budgetår 6 914 kronor 70 öre. Med hänsyn till förslaget om ökat anlåtande av sakkunniga och därav föranlett ökat behov av resor ävensom till de sedan ingången av år 1948 höjda biljettpri- serna på järnvägarna anser styrelsen anslagsposten böra uppräknas med 2 500 kronor till 10 000 kronor.

I fråga om reseersättningar till länsbrandinspektörerna m. fl. ha länsstyrelserna för riksbrandinspektören starkt framhållit önskvärdheten av att dessa befattningshavare beredas vidgade resemöjligheter. På grund härav och med hänsyn jämväl till de höjda biljettpri- serna finner styrelsen anslagsposten böra ökas. Styrelsen beräknar med ledning av från länsstyrelserna inkomna uppgifter ökningen till 7 150 kronor och föreslår därför att anslagsposten höjes till 55 650 kronor. Det torde få ankomma på riksbrandinspektören att framdeles avgiva förslag till närmare fördelning av anslagsposten.

Då styrelsen i övrigt icke föreslår någon ändring av omkostnadsposterna skulle alltså anslaget uppföras med (61 100 + 2 500 + 7 150) 70 750 kronor.

Statskontoret har i utlåtande över framställningen anført, att ämbetsverket med hänsyn till medelsåtgången under budgetåret 1947/48 ansåge, att en uppräkning av posten till reseersättningar åt riksbrandinspektören och tillkallade sakkunniga icke vore påkallad. För reseersättningar till länsbrandinspektörerna m. fl. hade redan för budgetåret 1948/49 begärts en

höjning från 48 500 till 55 650 kronor. Posten hade dock för nämnda budgetår ansetts böra upptagas med oförändrat belopp. Enligt statskontorets mening hade ej heller i den nu gjorda framställningen anförts tillräckliga skäl för anvisande av ytterligare medel.

Departementschefen. De för riksbrandinspektören avsedda omkostnads-posterna anser jag böra upptagas med oförändrade belopp. Enligt vad jag under hand inhämtat åtgick för länsbrandinspektörernas och övriga lokala befattningshavares resor under budgetåret 1947/48 endast omkring 33 000 kronor. Jag föreslår, att den härför avsedda posten, vilken i gällande stat är upptagen med 48 500 kronor, nedsättes med 1 100 kronor till 47 400 kronor. Omkostnadsanslaget skulle alltså för nästa budgetår beräknas till (61 100 — 1 100) 60 000 kronor.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens brandinspektion: Omkostnader* för budget-
året 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kronor.

[194.] 3. Statens brandskola: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	84 000	82 744
1948/49 (statsliggaren s. 1025)	88 000	—
1949/50 (förslag)	98 900	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt personalförteckning för statens brandskola.

Vidare har Kungl. Maj:t den 14 maj 1948 fastställt följande avlöningsstat för skolan, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	kronor 16 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 66 900
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 4 300
Summa kronor 88 000	

I skrivelse den 24 augusti 1948 har *styrelsen för statens brandskola* hemställt om anslag för budgetåret 1949/50.

Anslagsposten till avlöning till ordinarie tjänsteman upptages härvid med oförändrat belopp.

Från anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal utgå bl. a. avlöningar till en brandmästare, ett kanslibitråde och ett kontorsbiträde samt ersättning för tillfällig expeditionshjälp. Grundlönerna till nämnda befattningshavare beräknas till 19 968 kronor. För tillfällig skrivhjälp upptages samma belopp som för innevarande budgetår, 732 kronor.

Från anslagsposten bestridas vidare kostnaderna för arvoden till timlärare vid de av skolan anordnade kurserna. Vid anslagsberäkningen för innevarande budgetår upptogs till kursverksamheten ett belopp av 46 200 kronor. För nästa budgetår begäres medelsanvisningen höjd med 11 850 till 58 050 kronor. Detta belopp skulle fördelas på följande sätt.

Ä n d a m å l	Kronor
1 brandchefskurs kategori I (fjärde perioden)	13 500
1 brandmästarekurs kategori I	5 600
1 brandförmanskurs kategori I	4 950
1 brandchefskurs kategori II	1 900
2 brandmästare- och brandförmanskurser kategori II	1 600
12 brandchefskurser kategori III	10 800
12 repetitionskurser kategori III	6 000
1 mästarekurs för skorstensfejare	2 800
1 gesällkurs för skorstensfejare	2 900
33 skogsbrandsläckningskurser	8 000
Summa kronor	58 050

Styrelsen anför rörande kurskostnaderna följande.

De i förhållande till övriga kurser höga lärarkostnaderna för brandchefskurs kategori I, fjärde perioden, bero i första hand på att denna period omfattar ett betydligt större antal undervisningstimmar än övriga kurser, men även på att undervisningen handhas av högre kvalificerade lärare.

Gesällkursen omfattade enligt föreskriften i skolans stadga ursprungligen omkring åtta veckor. Genom beslut den 2 februari 1945 medgav Kungl. Maj:t att försöksvis gesällkurser med kortare varaktighet skulle få anordnas. Med stöd härav minskades timantalet från omkring 275 till omkring 185 timmar.

Samtidigt som brandförsvaret på landsbygden efter hand utbygges, ordnas därstädes även ofta sotningsväsendet. Detta har till följd att elever, som genomgått gesällkurs, söka sig ut till landsbygdskommuner, där de blija självständiga företagare. Med hänsyn till det ansvar, som vilar på en sådan självständig företagare, ha fackorganisationerna gjort framställning till styrelsen, att gesällkursen måtte utökas med omkring 40 undervisningstimmar. Styrelsen delar yrkesorganisationernas uppfattning och får därför föreslå, att gesällkurserna fr. o. in. budgetåret 1949/50 må omfatta omkring 225 timmar. Ökningen av antalet undervisningstimmar från omkring 185 till omkring 225 beräknas draga en merkostnad av 500 kronor per kurs.

Anslagsposten beräknas alltså till $(19\,968 + 732 + 58\,050)$ 78 750 kronor, vilket belopp avrundats till 78 800 kronor.

För rörligt tillägg upptages oförändrad medelsanvisning, 4 300 kronor.

Anslagets slutsumma blir följaktligen $(16\,800 + 78\,800 + 4\,300)$ 99 900 kronor.

Departementschefen. Anslagsposten till avlöning till ordinarie tjänsteman beräknar jag i likhet med styrelsen till oförändrat belopp, 16 800 kronor.

Under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal bör till grundlöner åt fast anställda befattningshavare och till tillfällig skrivhjälp i enlighet med styrelsens förslag avses sammanlagt (19 968 + 732) 20 700 kronor.

För kursverksamheten har styrelsen hemställt om en ökning av medelsanvisningen med 11 850 kronor. Härav hänför sig ett belopp av 9 500 kronor till brandchefskursen, kategori I, av vilken under nästa budgetår den sista (fjärde) och mest kostnadskrävande perioden skall anordnas. Vidare räknas med 2 brandmästare- och brandförmanskurser, kategori II, i stället för en sådan kurs 1948/49 samt med 12 i stället för 10 repetitionskurser, kategori III. Dessa utvidgningar av verksamheten påkalla en höjning av medelsanvisningen med 850 resp. 1 000 kronor. Slutligen upptages ett belopp av 500 kronor för ökning av timantalet i gesällkursen för skorstensfejare. Mot dessa förslag har jag icke annat att erinra än att jag finner repetitionskurserna böra begränsas till tio. I överensstämmelse härmed skulle medelsanvisningen till kursverksamheten ökas med (9 500 + 850 + 500) 10 850 kronor eller i runt tal 10 900 kronor.

Ifrågavarande anslagspost bör alltså uppföras med (20 700 + 46 200 + 10 900) 77 800 kronor.

För rörligt tillägg erfordras 4 300 kronor.

I enlighet härmed bör avlöningsanslaget för nästa budgetår anvisas med (16 800 + 77 800 + 4 300) 98 900 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens brandskola, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	kronor	16 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	77 800
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	4 300

Summa förslagsanslag kronor 98 900;

b) till *Statens brandskola*: Avlöningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 98 900 kronor.

[195.] 4. Statens brandskola: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	55 200	51 545
1948/49 (statsliggaren s. 1025)	55 200	—
1949/50 (förslag)	55 900	—

Kungl. Maj:t har den 14 maj 1948 fastställt följande omkostnadsstat för statens brandskola, att tillämpas under budgetåret 1948/49:

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	100
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	4 500
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	40 100
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	10 500
Summa kronor		55 200

Av anslagsposten till expenser ha 500 kronor avsetts för bränsle, lyse och vatten samt 39 600 kronor för övriga expenser.

I skrivelse den 24 augusti 1948 har *styrelsen för statens brandskola* hemställt om anslag för nästa budgetår.

Styrelsen föreslår, att posterna till sjukvård m. m., till reseersättningar och till övriga utgifter upptagas med oförändrade belopp.

Beträffande posten till *expenser* har styrelsen för tillhandahållande jämlikt § 4 stadgan för statens brandskola av kostnadsfria läroböcker till eleverna vid skolan beräknat 22 900 kronor enligt följande uppställning:

Ä n d a m å l	Kronor
1 brandmästarekurs kategori I (25 elever)	1 375
1 brandförmanskurs kategori I (25 elever)	1 125
1 brandchefskurs kategori II (25 elever)	1 000
2 brandmästare- och brandförmanskurser kategori II (50 elever)	1 300
12 brandchefskurser kategori III (400 elever)	8 000
12 repetitionskurser kategori III (400 elever)	8 000
1 mästarekurs för skorstensfejare (25 elever)	1 200
1 gesällkurs för skorstensfejare (25 elever)	900
Summa kronor	22 900

För skogsbrandsläkningskurser beräknar styrelsen samma belopp som för budgetåret 1948/49, 12 000 kronor.

För expenser i övrigt såsom lyse, städning, skrivmateriel till expeditionen, telefonavgifter samt inköp och underhåll av möbler och inventarier m. m. står nu till förfogande ett belopp av 6 100 kronor. Styrelsen framhåller, att städningskostnaderna ökat på grund av nytt kollektivavtal. Därjämte hade telefonkostnaderna stegrats i samband med att verksamheten under senare år utvidgats. Med hänsyn härtill föreslås anvisningen höjd till 6 500 kronor.

Sammanlagt skulle alltså medelsbehovet för expenser enligt styrelsens beräkningar uppgå till (22 900 + 12 000 + 6 500) 41 400 kronor.

Anslagets slutsumma beräknas således till (100 + 4 500 + 41 400 + 10 500) 56 500 kronor.

Departementschefen. Såsom styrelsen föreslagit, böra posterna till sjukvård m. m., till reseersättningar och till övriga utgifter upptagas med samma belopp som i gällande stat eller 100, 4 500 resp. 10 500 kronor. I fråga om expensposten torde med hänsyn till av mig föreslagen begränsning av antalet repetitionskurser böra avses ett något mindre belopp för läroböcker än styrelsen angivit. Jag beräknar för läroböcker 22 300 kronor. Då för skogsbrandsläkningskurser samt expenser i övrigt torde böra upptagas av styrelsen beräknade belopp, 12 000 resp. 6 500 kronor, skulle alltså expensposten uppgå till $(22\,300 + 12\,000 + 6\,500)$ 40 800 kronor. Omkostnadsanslaget för nästa budgetår bör följaktligen anvisas med $(100 + 4\,500 + 40\,800 + 10\,500)$ 55 900 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens brandskola: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 55 900 kronor.

[196.] 5. *Bidrag till svenska brandskyddsföreningen.* Såsom bidrag till svenska brandskyddsföreningen ha under åtskilliga år anslag anvisats på riksstaten. Anslaget har för vart och ett av budgetåren 1941/42—1948/49 utgått med 2 000 kronor. Såsom villkor för erhållande av bidraget har föreskrivits, att föreningen skall *dels* i förekommande fall utan kostnad för statsverket tillhandagå statens verk och myndigheter med de råd och upplysningar, vartill eljest medlemskap i föreningen berättigar, *dels ock* utan kostnad för statsverket tillställa statliga verk och myndigheter föreningens tidskrift »Brandskydd» i lämpligt antal exemplar.

I skrivelse den 31 oktober 1948 har *svenska brandskyddsföreningen* anhallit om statsbidrag för nästa budgetår med 5 000 kronor. Vid skrivelsen har föreningen fogat en styrelseberättelse rörande sin verksamhet under år 1947.

Civilförsvarsstyrelsen har i utlåtande över framställningen tillstyrkt densamma. Styrelsen framhåller, att svenska brandkårernas riksförbund erhöle ett årligt statsbidrag av 5 000 kronor. Skäl syntes icke föreligga att tilldela de båda organisationerna statsanslag med olika belopp.

Departementschefen. Till svenska brandskyddsföreningens upplysande och rådgivande verksamhet i brandskyddets tjänst bör även under nästa budgetår utgå statsbidrag, vilket torde böra bestämmas till samma belopp som för innevarande budgetår eller 2 000 kronor.

Med avseende å villkoren för bidragets åtnjutande bör gälla vad som föreskrivits för erhållande av bidraget för detta budgetår.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska brandskyddsföreningen* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 2 000 kronor.

[197.] 6. Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund. Till svenska brandkårernas riksförbund ha för stödjande av den av förbundet bedrivna verksamheten under senare år beviljats anslag på riksstaten. Fr. o. m. budgetåret 1944/45 ha anslagen utgått med 5 000 kronor.

I skrivelse den 17 september 1948 har *svenska brandkårernas riksförbund*, med överlämnande av redogörelse för förbundets verksamhet under år 1947, anhållit om anvisande även för budgetåret 1949/50 av ett statsbidrag av 5 000 kronor.

Civilförsvarsstyrelsen har i remissyttrande tillstyrkt bifall till framställningen. Styrelsen föreslår emellertid, att för bidragets erhållande skola gälla liknande villkor som de, vilka förbundits med statsbidraget till svenska brandskyddsföreningen. Sålunda borde föreskrivas, att förbundet skall *dels* i förekommande fall utan kostnad för statsverket tillhandagå statens verk och myndigheter med de råd och upplysningar, till vilka eljest medlemskap i förbundet berättigar, *dels ock* utan kostnad för statsverket tillställa de statliga verk och myndigheter, som f. n. erhålla förbundets tidskrift »Brandkårstidskrift», denna tidskrift i samma antal exemplar som hittills, så ock på därom gjorda framställningar andra statliga verk och myndigheter, vilka i sin verksamhet kunna ha behov av tidskriften, lämpligt antal exemplar av densamma.

Departementschefen. Jag tillstyrker, att svenska brandkårernas riksförbund även för nästa budgetår erhåller ett statsbidrag på 5 000 kronor. Bidraget torde böra förbindas med de villkor, som föreslagits av civilförsvarsstyrelsen. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 5 000 kronor.

[198.] 7. Bidrag till förebyggande och släckning av brand.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	340 000	1 334 762
1948/49 (statsliggaren s. 1026—1027)	385 000	—
1949/50 (förslag)	400 000	—

Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 14 maj 1948 skall anslaget under budgetåret 1948/49 disponeras enligt följande fördelning:

Skogsbrandbevakning, <i>högst</i>	kronor	249 000
Förnyelse av brandtorn, <i>högst</i>	»	26 000
Ersättning för verksamhet vid brandsläckning m. m., <i>förlagsvis</i>	»	85 000
Reparation av viss materiel, <i>högst</i>	»	25 000
Summa kronor		385 000

Genom beslut den 30 juli 1948 har Kungl. Maj:t meddelat särskilda bestämmelser rörande användningen av anslagsposten till skogsbrandbevakning.

I skrivelse den 29 september 1948 har *civilförsvarsstyrelsen* gjort framställning om anslag för budgetåret 1949/50.

Styrelsen erinrar till en början därom, att i anslagsposten till skogsbrandbevakning inginge kostnader för bemanning av brandtorn jämte ersättning åt brandfogdar, för telefonförbindelser samt för löpande underhåll. Kostnaderna hade under år 1947 uppgått till resp. 235 300, 25 800 och 14 700 kronor eller tillhopa 275 800 kronor. Styrelsen föreslår icke någon ändring av den totala medelsanvisningen för dessa ändamål. Styrelsen anser emellertid, att delposten till löpande underhåll bör sammanslås med anslagsposten till förnyelse av brandtorn. Den sammanslagna posten borde benämnas nybyggnad och underhåll av brandtorn m. m. Anledningen till styrelsens förslag vore, att den nuvarande uppdelningen vid upprepade tillfällen föranlett missförstånd. Styrelsen förutsatte, att den nya anslagsposten skulle få tagas i anspråk för vissa mindre kostnader, som hörde samman med brandtornens användning, t. ex. anskaffning och underhåll av kikare, kartor m. m., dvs. materiel, som städse inginge i brandtornens utrustning. Någon ökning av medelsanvisningen påkallades icke härav. Posten skulle få disponeras endast efter beslut av riksbrandinspektören i varje särskilt fall. Då styrelsen uppskattar kostnaderna för löpande underhåll till 14 000 kronor, skulle alltså för skogsbrandbevakning upptagas (249 000 — 14 000) 235 000 kronor samt till nybyggnad och underhåll av brandtorn m. m. (26 000 + 14 000) 40 000 kronor.

Enligt vad civilförsvarsstyrelsen upplyser har i ersättning för verksamhet vid brandsläckning m. m. under åren 1944—1947 utbetalats resp. 201 000, 268 000, 174 000 och 980 000 kronor. Styrelsen föreslår, att posten uppräknas till 200 000 kronor.

För reparation av viss materiel erfordras icke någon medelsanvisning för nästa budgetår.

Anslaget i dess helhet skulle alltså enligt styrelsens förslag uppföras med (235 000 + 40 000 + 200 000) 475 000 kronor.

Statskontoret har i utlåtande över framställningen lämnat densamma utan erinran.

Departementschefen. Jag har icke något att erinra mot vad styrelsen föreslagit i fråga om anvisande av medel till skogsbrandbevakning samt till nybyggnad och underhåll av brandtorn m. m. För dessa ändamål skulle alltså beräknas 235 000 resp. 40 000 kronor. Belastningen på anslagsposten till ersättning för verksamhet vid brandsläckning m. m. har under senare år — med betydande varia-

tioner de olika åren emellan — städse överstigit det belopp, som anvisats i staten. Jag föreslår, att medelsanvisningen för nästa budgetår ökas. I avbidan på ytterligare erfarenhet torde posten dock böra begränsas till 125 000 kronor. Den i gällande stat uppförda anslagsposten till reparation av viss materiel var avsedd att täcka kostnaderna för vissa engångsåtgärder, vilka nu slutförts. Den bör alltså icke upptagas i staten för nästa budgetår.

Vid bifall till vad jag nu förordadt bör anslaget beräknas till (235 000 + 40 000 + 125 000) 400 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till förebyggande och släckning av brand* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

[199.] 8. Bidrag till kommuner för inköp av motorbrandsprutor.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	270 000	105 183
1948/49 (statsliggaren s. 1027)	225 000	—
1949/50 (förslag)	50 000	—

Civilförsvarsstyrelsen har i skrivelse den 29 september 1948 gjort framställning om anslag för nästa budgetår. Styrelsen anför:

Styrelsen behandlar i detta sammanhang endast fredsbehovet av motorbrandsprutor. Det av styrelsen tidigare uppgjorda anskaffningsprogrammet för brandsprutor har numera fullföljts utom i vad avser 20 ryggburna sprutor samt 300 motorbrandsprutor. Under förutsättning av bifall till en av styrelsen gjord hemställan om anvisande av medel till statsbidrag för anskaffande av brandbilar reduceras emellertid sistnämnda antal till 150. Styrelsen anser, att under nästa budgetår böra anskaffas 20 ryggburna sprutor och förslagsvis en tredjedel eller alltså 50 motorbrandsprutor. Anskaffningskostnaden beräknar styrelsen för de förstnämnda sprutorna till 1 400 kronor och för de sistnämnda till 4 000 kronor per styck. Statsbidrag bör i likhet med vad som bestämts för innevarande budgetår kunna utgå med belopp motsvarande fulla anskaffningskostnaden och i övrigt i enlighet med nämnda bestämmelser.

Kostnaderna för den av styrelsen föreslagna anskaffningen skulle uppgå till 228 000 kronor. Kommunernas andel av kostnaderna beräknas till 28 000 kronor.

På anslaget fanns den 1 juli 1948 en reservation på cirka 470 000 kronor. Styrelsen upplyser, att av reservationen ett belopp av omkring 295 000 kronor bundits genom beslut under tidigare budgetår. Återstoden beräknades bli i det allra närmaste disponerad efter prövning av de ansökningar, som inkommit intill den 1 juli 1948.

I enlighet med det anförda upptager styrelsen anslaget till 200 000 kronor.

I utlåtande över framställningen har *statskontoret* — med hänsyn till bristen på arbetskraft och materiel av skilda slag — förklarat sig hysa betänkligheter mot förslaget.

Departementschefen. Civilförsvarsstyrelsen utgår vid anslagsberäkningen från att staten skall medverka vid anskaffande av brandbilar till kommunerna. Förslag om sådan anskaffning framfördes även i föregående års anslagsframställning. Jag ansåg mig då i rådande läge nödsakad att tills vidare icke föreslå åtgärder i anledning av detta förslag. Jag finner mig även nu böra intaga denna ståndpunkt.

Chefen för kommunikationsdepartementet tillstyrkte vid behandlingen av civilförsvarsstyrelsens anslagsframställning för budgetåret 1947/48, att för brandväsendet skulle — utöver tidigare anskaffad släckningsmateriel — inköpas ytterligare 120 motorbrandsprutor eller fast monterade pumpar och 60 ryggburna motorsprutor. Denna anskaffning ansågs vara särskilt angelägen. Departementschefen hemställde, att för budgetåret 1947/48 för ändamålet måtte anvisas ett anslag av 270 000 kronor, motsvarande kostnaden för inköp av hälften av det angivna antalet sprutor. Förslaget bifölls av riksdagen. För budgetåret 1948/49 ha till fullföljande av detta anskaffningsprogram medel anvisats till inköp av 60 motorbrandsprutor och 10 ryggburna motorsprutor (1948 års statsverksproposition p. 172, proposition 233/1948, riksdagens skriv. nr 374/1948). Det återstår sålunda att anskaffa 20 ryggburna sprutor. Utöver den nu angivna upprustningen med motorsprutor behöva emellertid kommunerna ytterligare sådan materiel för att släckningsberedskapen skall kunna anses tillfredsställande. Medel för en fortsatt utbyggnad av brandberedskapen böra därför ställas till förfogande.

På anslaget fanns den 1 juli 1948 en reservation av 470 000 kronor. Enligt gällande bestämmelser utgår bidrag till kommun, som åtnjuter skatteutjämningsbidrag, med den verkliga kostnaden för inköpet, dock högst med 4 000 kronor för motorbrandspruta eller pump, som avses för fast montering, och högst 1 000 kronor för ryggburen spruta. Annan kommun har att själv bidra till kostnaden med ett belopp, som motsvarar en höjning av kommunalskatten med 5 öre för skattekrona. Enligt vad som under hand inhämtats ha dessa bestämmelser medfört, att på de statsmedel, som anvisats för inköp av i propositionerna angivet antal sprutor, uppstått en besparing av cirka 90 000 kronor. Reservationen i övrigt har redan disponerats genom av civilförsvarsstyrelsen meddelade bidragsbeslut.

Med hänsyn till vad jag nu anfört och då jag anser, att den av civilförsvarsstyrelsen förutsatta anskaffningen av sprutor under nästa budgetår bör något begränsas, föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår bestämmes till 50 000 kronor. Jag förutsätter härvid, att besparingen på 90 000 kronor tages i anspråk för bidragsgivningen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för inköp av motorbrandsprutor* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

[200.] 9. Bidrag till kommuner för inköp av brandslang.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	400 000	74 278
1948/49 (statsliggaren s. 1027—1028)	750 000	—
1949/50 (förslag)	100 000	—

Civilförsvarsstyrelsen har i skrivelse den 29 september 1948 gjort framställning om anslag för nästa budgetår för fredsbehovet av slang.

Styrelsen erinrar, att till motorbrandspruta erfordras 500 meter slang med dimensionen 63 millimeter och till ryggburen spruta 250 meter med dimensionen 32 millimeter. Kostnaden för denna slang beräknas till 7 kronor resp. 3 kronor 50 öre per meter.

Sammanlagda kostnaden för inköp av slang till de sprutor, för vilkas anskaffande styrelsen hemställt om medel under föregående anslag (50 motorbrandsprutor och 20 ryggburna sprutor), uppskattas till 192 500 kronor.

Härutöver föreslår styrelsen, att medel anvisas för anskaffande av kompletteringsslang. Kommunernas behov av slang för detta ändamål hade i anslagsframställningen för budgetåret 1947/48 beräknats till 250 000 meter. Sedan anslag numera beviljats för inköp av 151 000 meter, återstode 99 000 meter. Styrelsen förordar, att inköpet av denna kvantitet fördelas på tre år. Då denna slang skall vara av dimensionen 63 millimeter med ett meterpris av 7 kronor skulle anskaffningen under nästa budgetår draga en kostnad av 231 000 kronor.

Sammanlagt skulle alltså för den av styrelsen föreslagna anskaffningen av brandslang erfordras (192 500 + 231 000) 423 500 kronor. Kommunernas andel i kostnaden föreslås skola liksom tidigare utgöra en fjärdedel. Under förutsättning att styrelsen för möjliggörande av centralupphandling bemyndigades att av disponibla medel förskottera kommunernas bidrag till inköpskostnaderna skulle statsmedel behöva anvisas endast för statsbidrag till inköpet. Då på anslaget förefintlig reservation beräknades vara i det närmaste helt disponerad, sedan de framställningar som innelågo den 1 juli 1948 prövats, borde anslaget för nästa budgetår upptagas med (423 500 — 105 875) 317 625 kronor eller i runt tal 318 000 kronor.

I yttrande över framställningen har *statskontoret* — med hänsyn till bristen på arbetskraft och materiel av skilda slag — förklarat sig hysa betänkligheter mot förslaget.

Departementschefen. Å detta anslag fanns den 1 juli 1948 en reservation av 412 000 kronor. Enligt vad jag under hand inhämtat skulle an-

skaffningen av de slangkvantiteter, för vilka statsanslag beviljats, icke komma att draga fullt den kostnad, som i propositionerna beräknats. Besparingen uppskattas till cirka 28 000 kronor. I övrigt har reservationen å anslaget numera helt bundits genom av civilförsvarsstyrelsen meddelade bidragsbeslut. Vid bifall till styrelsens anskaffningsprogram skulle således anslaget för nästa budgetår böra upptagas till (318 000 — 28 000) 290 000 kronor. Emellertid torde i nuvarande läge en begränsning av anskaffningen böra ske. Jag föreslår därför, att anslaget anvisas med 100 000 kronor. Jag förutsätter, att central upphandling av brandslang skall kunna verkställas av civilförsvarsstyrelsen med anlitande av disponibla medel.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen,

att till *Bidrag till kommuner för inköp av brandslang* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

[201.] 10. Bidrag till kommuner för anläggande av branddammars.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	400 000	118 824
1948/49 (statsliggaren s. 1028)	400 000	—
1949/50 (förslag)	100	—

[Kungörelse den 13 oktober 1944 (nr 696) angående statsbidrag till anläggande av branddammars.]

Förslag rörande anslaget för nästa budgetår har framlagts av *civilförsvarsstyrelsen* i skrivelse den 29 september 1948. I skrivelsen anfördes.

Till bidrag till kommuner för anläggande av branddammars har för ett vart av budgetåren 1945/46, 1946/47, 1947/48 och 1948/49 anvisats ett reservationsanslag av 400 000 kronor. Å anslaget kvarstod den 1 juli 1948 en reservation av 968 320 kronor. Beloppet är emellertid till fullo bundet genom redan beslutade bidrag.

Styrelsen vill starkt framhålla vikten av att behovet av vattenreserver för eldsläckningsändamål tillgodoses på ett tillfredsställande sätt. Beträffande storleksordningen av de kostnader, varom nu är fråga, torde få erinras om att styrelsen i sin framställning om medel för brandförsvaret för budgetåret 1945/46 beräknat en full utbyggnad av branddammansanläggningarna i riket draga en kostnad av omkring 20 000 000 kronor.

Med ledning av uppgifter, som lämnats av riksbrandinspektören, beräknar styrelsen medelsbehovet för nästa budgetår till samma belopp som av styrelsen äskats för innevarande budgetår eller 800 000 kronor.

Styrelsen hemställer alltså, att för nästa budgetår anvisas ett anslag av 800 000 kronor.

Över framställningen har utlåtande avgivits av *statskontoret*, som — med hänsyn till rådande brist på arbetskraft och materiel av olika slag — anför betänkligheter mot förslaget.

Departementschefen. På detta anslag fanns den 1 juli 1948 en reservation av i det närmaste 970 000 kronor. Jag har under hand inhämtat, att reservationen den 12 november 1948 stigit till 1 300 000 kronor. Av de anslag på tillhoppa 1 600 000 kronor, som beviljats för budgetåren 1945/46—1948/49, hade emellertid civilförsvarsstyrelsen genom beslut om statsbidrag disponerat sammanlagt cirka 1 475 000 kronor. De disponibla medlen uppgingo således nämnda dag till 125 000 kronor. Häremot svarade icke beviljade ansökningar på omkring 780 000 kronor. Man torde på grundval av dessa uppgifter kunna utgå från att hittills beviljade medel i sin helhet komma att vara disponerade vid utgången av innevarande budgetår. Å andra sidan är tydligt, att en avsevärd eftersläpning föreligger i fråga om utbetalningen av statsbidrag. Detta beror delvis på att i vissa fall kommuner, som beviljats statsbidrag för anläggande av branddammar, icke utfört anläggningarna. Enligt vad jag under hand inhämtat, ha intill utgången av år 1946 statsbidrag till ett sammanlagt belopp av cirka 158 000 kronor beviljats för branddammar, som ännu i mitten av november 1948 icke färdigställts. Civilförsvarsstyrelsen torde böra närmare undersöka i vilken omfattning medel, som bundits genom äldre bidragsbeslut, åter kunna göras disponibla. I avbidan på resultatet av en sådan undersökning och med hänsyn till storleken av förefintlig reservation anser jag anslaget för nästa budgetår endast böra upptagas med ett formellt belopp av 100 kronor.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[202.] 11. Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	400 000	102 459
1948/49 (statsliggaren s. 1028)	60 000	—
1949/50 (förslag)	100	—

De grunder, enligt vilka statsbidrag utgå, regleras genom kungörelsen den 13 oktober 1944 (nr 697) angående statsbidrag till uppförande av brandstationer. Bidrag kan enligt kungörelsen utgå med högst en tredjedel av kostnaden. Bidraget är maximerat till 6 000 kronor.

I skrivelse den 29 september 1948 har *civilförsvarsstyrelsen* anfört, att på anslaget den 1 juli 1948 förefanns en reservation av cirka 715 000 kronor. Därav hade genom redan beslutade bidrag bundits ett belopp av 375 000 kronor. Ansökningar om statsbidrag till belopp av i runt tal 235 000 kronor, vilka inkommit före den 1 juli 1948, hade ännu icke slutbehandlats av styrelsen. Angående behovet av ytterligare medel uttalar styrelsen.

För utbyggnaden av rikets brandförsvar i enlighet med den nya brandlagstiftningens principer beräknade styrelsen i sina anslagsäskanden för budgetåret 1946/47 det totala medelsbehovet för brandstationer till i runt tal 3 100 000 kronor.

Behovet av nya brandstationer är betydande. Dyrbar brandmateriel förvaras i många fall i underhålliga, för ändamålet helt olämpliga lokaler. Materielens livslängd förkortas härigenom avsevärt och dess funktionsduglighet äventyras i hög grad.

I likhet med annan byggnadsverksamhet hämmas uppförandet av brandstationer av den begränsade byggnadstillståndsgivningen. Men även om byggandet sker i jämförelsevis långsam takt, synas starka skäl tala för att statsbidragsgivningen med hänsyn till kommunernas påtagliga intresse för byggande av brandstationer fortsätter i minst samma omfattning som tidigare varit fallet. Det är givetvis av värde för kommunerna att erhålla beslut om statsbidrag även om med uppförandet av brandstationerna måste anstå någon tid.

Styrelsen beräknar medelsbehovet för nästa budgetår till 400 000 kronor. Med hänsyn till att viss del av den förefintliga reservationen är obunden föreslår dock styrelsen, att anslaget uppföres endast med 300 000 kronor.

Över framställningen har utlåtande avgivits av *statskontoret*, som — med hänsyn till rådande brist på arbetskraft och materiel av olika slag — anför betänkligheter mot förslaget.

Departementschefen. Såsom civilförsvarsstyrelsen framhållit måste det anses otillfredsställande, att dyrbar brandmateriel förvaras i olämpliga lokaler. Jag anser det därför angeläget, att beståndet av ändamålsenliga brandstationer ökas i den takt förhållandena medgiva. Till följd av byggnadsregleringen har en eftersläpning inträtt, som bl. a. givit sig till känna i form av en icke obetydlig reservation på detta anslag. Den för detta ändamål disponibla byggnadskvoten synes icke giva utrymme för ett nybyggnadsprogram av den storleksordning ett bifall till civilförsvarsstyrelsens äskanden skulle innebära. Med tillgång till reservationen, som den 1 juli 1948 uppgick till 715 000 kronor, torde det vara tillräckligt att för nästa budgetår upptages endast ett formellt belopp av 100 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

H. Diverse.

[203.] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Medicinalstyrelsens delfond.** Med åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till medicinalstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Medicinalstyrelsens delfond* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 4 794 000 kronor.

[204.] 2. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.** Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 2 701 000 kronor.

[205.] 3. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond.** Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till Uppsala universitets delfond: akademiska sjukhuset av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 434 000 kronor.

[206.] 4. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond.** Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till karolinska sjukhusets delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 079 000 kronor.

[207.] 5. Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark. Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till nämnda fond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 10 500 kronor.

[208.] 6. Statens utlänningskommission: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1945/46	700 000	2 654 156
1946/47	1 500 000	2 442 381
1947/48	1 632 000	2 005 490
1948/49 (statsliggaren s. 1028—1029)	1 780 000	—
1949/50 (förslag)	1 900 000	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt personalförteckning för statens utlänningskommission.

Vidare har Kungl. Maj:t den 4 juni 1948 fastställt följande avlöningsstat för kommissionen, att tillämpas under budgetåret 1948/49.

Avlöningsstat.

1. Ersättning till ordföranden för mistade avlöningsförmåner, <i>förslagsvis</i>	kronor	15 000
2. Arvoden åt ordförande, vice ordförande och ledamöter, <i>förslagsvis</i>	»	20 000
3. Ersättningar till av kommissionen anlitade sakkunniga, <i>högst</i>	»	2 000
4. Arvoden till ledamöter och suppleanter i utlänningsnämnden, <i>förslagsvis</i>	»	10 000
5. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>högst</i>	»	1 550 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	183 000
Summa kronor		1 780 000

I skrivelse den 8 september 1948 har *kommissionen* gjort framställning om anslag för budgetåret 1949/50.

Kommissionen lämnar till en början en redogörelse för utlänningsstocken i Sverige under de senaste åren. Under hösten 1944 hade utlänningsarnas antal starkt ökat. I början av februari 1945 vistades här 194 000 utlänningsar. Efter att under den närmast följande tiden ha något minskats ökades åter antalet och uppgick den 8 maj 1945 till 195 000. Det vid denna tid ingångna vapenstillståndet medförde en betydande nedgång, så att på hösten 1945 endast 120 000 utlänningsar voro kvar. Vid denna siffra höll sig utlänningsstocken i stort sett ända till försommaren 1947,

då den åter började öka. Den 1 juli nämnda år hade antalet stigit till 140 000, vilken siffra sedermera icke underskridits. Den 1 juli 1948 funnos 173 000 utlänningar i landet. I de nu nämnda siffrorna ingå förutom utlänningar med uppehållstillstånd såväl barn på föräldrars pass som finska och kontinentaleuropeiska konvalescentbarn ävensom alla viseringsfria utlänningar utan uppehållstillstånd.

Antalet utlänningar med uppehållstillstånd utgjorde 60 000 sommaren 1944, 100 000 vid vapenstilleståndet, 60 000 vid årsskiftet 1945/46 och 88 000 den 1 juli 1948.

De arbetsanmälda utlänningarna voro 35 000 under sommaren 1945, 70 000 på hösten 1947 och 77 000 den 1 juli 1948.

Det totala antalet in- och utresor av utlänningar uppgick år 1947 — det första år för vilket fullständig statistik föreligger — till omkring 3 000 000. Siffrorna för första halvåret 1948 visa en ökning med 18,8 procent i jämförelse med siffrorna för motsvarande tid år 1947.

Slutligen framhålles, att flyktingtrycket efter vapenstilleståndet betydligt minskats men aldrig helt upphört. Under senare halvåret 1945 anlände 1 162 flyktingar, av vilka 322 icke avvisades. Flyktingströmmen år 1946 räknade 2 162 personer. Antalet år 1947 uppgick till 2 552, av vilka 1 455 tillätos kvarstanna. Under första halvåret 1948 ankommo 2 608 vuxna flyktingar. Av dessa ha 1 834, åtföljda av 503 barn, icke avvisats.

Kommissionen övergår härefter till en granskning av medelsbehovet under de olika anslagsposterna.

Anslagsposten till ersättning till ordföranden för mistade avlöningsförmåner upptages till 17 000 kronor.

I arvoden åt ordföranden, vice ordföranden och ledamöter utbetalades under budgetåret 1947/48 omkring 16 800 kronor. Posten föreslås bestämd till 17 000 kronor.

För ersättningar till av kommissionen anlitade sakkunniga beräknas oförändrat belopp, 2 000 kronor.

Anslagsposten till arvoden till ledamöter och suppleanter i utlänningsnämnden belastades under budgetåret 1947/48 med utgifter på 7 300 kronor. En konstaterad stegring av antalet ärenden, som ankomma på nämnden, beräknas komma att kräva ökat antal sammanträden. Posten anses därför böra uppföras med 8 000 kronor.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal anföres, att kommissionen i anslagsframställningen för budgetåret 1948/49 framhållit, att vid beräkningarna tagits största möjliga hänsyn till det ansträngda statsfinansiella läget och att nedskärningar utöver kommissionens förslag måste få till följd, att arbetsuppgifterna icke kunde skötas på ett tillfredsställande sätt. Kommissionen hade även betonat, att utvecklingen ute i världen icke gått mot de normala förhållanden, som man efter kriget haft anledning räkna med. Sedan detta uttalande

gjordes, hade det internationella läget medfört, att utlänningsproblemen ytterligare komplicerats.

Kommissionen erinrar, att den vid avgivande av anslagsframställningen för budgetåret 1948/49 hade 321 befattningshavare i tjänst. Antalet hade beräknats kunna nedbringas till 260 tjänstemän den 1 juli 1948. Detta hade emellertid icke varit möjligt. Den 1 juli 1948 hade bortsett från tillfälliga semestervikarier funnits 291 befattningshavare.

Kommissionen framhåller, att de faktorer, som med gällande utlänningslagstiftning ytterst bestämde personalbehovet — antalet utläningar i landet, det utrikespolitiska läget och som följd därav antalet flyktingar, vilka anlände till rikets gränser — icke på förhand kunde beräknas med något större mått av säkerhet. Beräkningarna för budgetåret 1949/50 vore huvudsakligen grundade på förhållandena i augusti 1948. Vid personalbehovets bedömande borde beaktas, att remisser och förfrågningar från Kungl. Maj:t och andra myndigheter till följd av utlänningsstockens ökning stigit till antalet och kommit att utgöra en stor arbetsbörda för kommissionen. Under första halvåret 1948 hade dessa ärenden uppgått till ett antal av 929. Även antalet remisser från kommissionen till utlänningsnämnden i ärenden angående avvisningar och förpassningar hade stegrats avsevärt. Under tiden 1 januari—20 augusti 1948 hade 680 sådana ärenden handlagts, medan under hela år 1947 antalet uppgått till 649. Ärendena föredroges i utlänningsnämnden av kommissionens tjänstemän. Uppgiften krävde mycket arbete såväl av kvalificerad personal som av skrivbiträden.

Passbyrån.

Kommissionen anför, att den i avsikt att få till stånd en väsentlig minskning av passbyråns arbetsbörda i december 1947 beslutat att delegera avgörandet av största möjliga antal ansökningsärenden till de lokala polismyndigheterna. De ärenden, som överflyttats, hade avsett: 1) uppehålls- och arbetstillstånd (förstagångstillstånd för utläningar med viseringsfrihet), 2) förlängning av uppehålls- och arbetstillstånd för dessa utläningar, därest de innehade uppehållstillstånd för minst sex månader, 3) förlängning av uppehålls- och arbetstillstånd för övriga utläningar, som innehade uppehålls- och arbetstillstånd för minst sex månader, 4) förlängning av svenskt främlingspass, 5) tillstånd för utläning, som ej innehade främlingspass och vilkens uppehållstillstånd enligt anteckning i utlänningslegitimationshandling icke gällde för återresa till Sverige, att efter utresa återvända hit före tillståndstidens utgång (återresetillstånd) samt 6) tillfälligt tillstånd (s. k. permission) för vistelse i någon av rikets storstäder under högst 14 dagar. Man kalkylerade härvid med att cirka två tredjedelar av passbyråns ärenden rörande uppehålls- och arbetstillstånd skulle kunna behandlas och avgöras av polismyndigheterna och beräknade på

denna grundval passbyråns personalbehov under budgetåret 1948/49 till 87 befattningshavare.

Under första halvåret 1948 hade emellertid endast omkring en tredjedel av samtliga ansökningsärenden avgjorts av polismyndigheterna. Förklaringen härtill vore, att de ärenden, vilkas handläggning kommissionen förbehållit sig, avsevärt ökats på grund av det förändrade världspolitiska läget och de följer detta fått beträffande vissa nationalitetsgrupper, som vistades i Sverige. Sålunda hade vissa grupper av utlänningar i allt större utsträckning vägrat att hos härvarande hemlandsmyndighet söka pass eller låta förlänga desamma och i stället sökt främlingspass hos kommissionen. Sådana pass söktes i stor omfattning även av personer, som hitkommit för affärsbesök eller dylikt men som ville bryta med sina hemlandsmyndigheter. Efter tillkomsten av det s. k. resedokumentet som internationell legitimationshandling för speciellt »displaced persons» hade ansökningar därom förekommit i stigande omfattning. Under tiden 1 januari—31 augusti 1948 hade 1 150 resedokument utfärdats mot 336 under tiden 1 maj—31 december 1947. I samma mån som samfärdseln med Tyskland kommit i gång samt viseringar för affärs- och släktbesök beviljats i allt större utsträckning, hade antalet förlängningar av sådana tillstånd väsentligen ökats. Många av dessa ärenden avsåge i realiteten bosättning här i landet och fordrade en ingående prövning, varför de ej kunnat decentraliseras.

Därjämte torde beaktas, att arbetet med varje sådant ärende, som tillhörde någon av de nu angivna grupperna, i regel vore mera tidsödande än ett genomsnittligt passbyråärende. Utställande av främlingspass och resedokument förutsatte en grundlig undersökning av vederbörande utlänning. Vid avslag på en ansökan om främlingspass och i samband därmed uppehållstillstånd hände ofta, att utlänningen vägrade att lämna landet. Frågan om vederbörandes förpassning måste därvid upptagas till behandling, vilket betydde ett nytt arbetskrävande ärende. Slutligen hade ökningen av de ärenden, som kommissionen förbehållit sig, medfört en motsvarande ökning av antalet besökande på passbyrån. Vid stickprov, som gjorts under sommaren 1948, har besökandeantalet vissa dagar funnits uppgå till omkring 300 personer.

På grund av nämnda omständigheter hade personalen på passbyrån icke kunnat nedbringas i avsedd omfattning. Antalet anställda uppginge sålunda f. n. till 107. Kommissionen räknade med denna personal även under nästa budgetår.

På byrån skulle i enlighet härmed vara anställda följande befattningshavare: 1 byråchef (Ce 33), 1 förste byråsekreterare (Ce 29), 1 förste byråsekreterare (Ce 27), 1 förste byråsekreterare (Cg 27), 3 byråsekreterare (Ce 24), 10 amanuenser (17—24 lönegraderna), 1 assistent (Cg 19), 1

assistent (Cg 17), 1 kansliskrivare (Ce 15), 4 kontorister (Ce eller Cg 13), 10 kanslibiträden (Ce eller Cg 11) samt 73 skriv- och kontorsbiträden (4—8 lönegraderna).

Kontrollbyrån.

Beträffande denna byrå framhålles, att arbetsuppgifterna med gällande utlänningslagstiftning nödvändiggjorde en organisation, som till sin omfattning vore relativt fast. Emellertid hade även i fråga om kontrollbyrån det allmänna läget i världen medfört vissa ökade arbetsuppgifter, vilka gjort en personalförstärkning nödvändig.

Sålunda saknade vissa utlänningar pass eller andra legitimationshandlingar, varför stora svårigheter uppstode, när det gällde att fastställa deras identitet och bedöma deras eventuella politiska flyktingskap. Vidare vore de faktiska politiska och resetekniska förhållandena många gånger sådana, att meddelade avvisnings-, förpassnings- och utvisningsbeslut icke alls eller först efter lång tid kunde verkställas. Såsom en följd av dessa förhållanden hade kommissionen måst inrikta sig på att mera detaljerat följa vissa utlänningar. Statspolisintendenten hade även under hand till kommissionen framfört önskemål om ökad medverkan från kommissionens sida för övervakning i vissa fall. I anledning av den kritiska situation, som uppstått inom denna del av utlänningsverksamheten, hade Kungl. Maj:t genom beslut den 4 och 26 juni 1948 medgivit kommissionen att anställa tre extra förste byråsekreterare i lönegrad Cg 27. Såvitt nu kunde bedömas vore dessa befattningshavare behövliga även under budgetåret 1949/50.

Kommissionen anför vidare, att förpassnings- och avvisningsavdelningen arbetade under mycket pressande förhållanden. Särskilt hade svårigheter uppstått att medhinna utskrivandet och expedierandet av besluten. Den för dessa uppgifter avsedda biträdespersonalen, vilken för innevarande budgetår beräknats till fem befattningshavare, hade därför måst utökas till sju. Tidvis hade det varit nödvändigt att anlita elva tjänstemän. En ytterligare ökning med två befattningshavare i förhållande till budgetförslaget för innevarande år syntes därför ofrånkomlig.

För efterforskning beträffande »displaced persons» hade inom kontrollbyrån inrättats en särskild avdelning, vilken inginge som en del i en under ledning av UNRRA stående omfattande organisation av liknande myndigheter i ett stort antal länder. Denna avdelning hade i februari 1948 bestått av en amanuens jämte biträden. Kommissionen hade räknat med att arbetet på avdelningen skulle nedgå och att avdelningen skulle kunna avvecklas under budgetåret 1948/49. Arbetsuppgifterna hade emellertid icke avtagit på beräknat sätt utan snarare ökat sedan den 1 januari 1948, vilket syntes sammanhänga med att UNRRA:s arbete på ifrågavarande område övertagits av ett nytt organ Preparatory Commission for the International

Refugee Organisation (PCIRO). Dessutom hade kommissionen fått sig anförtrodd handläggningen av flyktigärenden av annan natur, som från PCIRO remitteras till svenska myndigheter. Enär arbetsmaterialet så gott som uteslutande komme från utlandet, vore det mycket svårt att beräkna avdelningens framtida arbetsbörda. Kommissionen räknade med en amanuens för denna verksamhet.

Slutligen framhåller kommissionen, att byråns omfattande registreringsarbete ökat. Byråns centralregister, vilket avsåge alla utlännningar, som vistades eller på senaste tiden vistats i landet, omfattade lågt räknat 200 000 kort. Antalet inkommande kort om in- och utresor hade under första halvåret 1948 utgjort 165 718. Antalet anmälningar från arbetsgivare angående arbetsanställning hade under samma tid uppgått till 90 771.

Kommissionen beräknar kontrollbyråns personalbehov, som för budgetåret 1948/49 uppskattats till 135 tjänstemän, till 143 befattningshavare. Ökningen omfattar de 3 förut nämnda förste byråsekreterarna i lönegrad Cg 27 för kontrollavdelningen, 1 amanuens för efterforskningsavdelningen samt 4 biträden för skriv- och kontorsgöromål, av vilka 2 för maskinskrivning på avvisnings- och förpassningsavdelningens kansli och 2 för registreringsarbeten.

Personalen skulle ha följande sammansättning: 1 byråchef (Ce 33), 1 förste byråsekreterare (Ce 29), 3 förste byråsekreterare (Ce 27), 3 förste byråsekreterare (Cg 27), 2 byråsekreterare (Ce 24), 6 amanuenser (17—24 lönegraderna), 1 assistent (Cg 19), 1 kansliskrivare (Ce 15), 4 kontorister (Ce 13), 12 kanslibiträden (Ce eller Cg 11) samt 109 skriv- och kontorsbiträden (4—8 lönegraderna).

Kansliavdelningen.

Kommissionen anför rörande personalbehovet på denna avdelning.

I och med att kommissionens personal icke minskat enligt de gjorda beräkningarna, har förutsättningen för en motsvarande nedgång av kansliavdelningens arbete med personalärenden bortfallit.

Inträffade händelser ha föranlett kommissionen att skärpa kontrollen över förvaringen av hemliga handlingar, av pass och andra legitimationshandlingar.

Chefen för kansliavdelningen bör i större utsträckning än som hittills varit möjligt få tillfälle att inrikta sig på rationaliseringsarbete. Då detta kommer att fordra mycket arbete, är det nödvändigt, att ifrågavarande tjänsteman frigöres från en del annat arbete genom anställandet av en amanuens.

Expeditionsvakternas antal har för budgetåret 1948/49 beräknats till fem. Därvid har man utgått från att kommissionens lokaler skulle vara koncentrerade till två ställen. Detta har icke gått att genomföra, utan kommissionen är alltså inrymd i fyra olika fastigheter. Denna omständighet i förening med skärpning av vakthållningen har nödvändiggjort, att sex expeditivsvakter bibehållits.

Med statistiskt arbete sysselsätts en förste aktuarie och nio biträden. Ökningen av antalet utlänningar har medfört en stegring av det statistiska materialet med genomsnittligt 19 procent jämfört med år 1947. Avdelningens merarbete har medfört, att avdelningen behöver förstärkas med ett biträde.

I jämförelse med beräkningarna för budgetåret 1948/49 har personalen ökat med fem befattningshavare, varav en amanuens, ett kanslibitråde för visst kontrollarbete, ett skrivbiträde för personalarbete och ett för statistik samt en expeditiionsvakt.

Kommissionen föreslår, att den personal, som nu finnes, bibehålles under nästa budgetår. Personalen skulle i enlighet härmed omfatta följande befattningshavare: 1 förste byråsekreterare (Ce 29), 1 förste aktuarie (Ce 27), 1 byråsekreterare (Ce 24), 2 amanuenser (17—24 lönegraderna), 2 assistenter (Cg 19), 1 registrator och kassör (Ce 18), 1 kontorist (Ce 13), 1 kontorist (Cg 13), 1 kanslibitråde (Ce 11), 1 förste expeditiionsvakt (Ce 11), 2 kanslibiträden (Cg 11), 3 expeditiionsvakter (Ce 9), 2 expeditiionsvakter (Cg 9), 20 skriv- och kontorsbiträden (4—8 lönegraderna) samt 4 telefonister (4—8 lönegraderna).

Utlänningsnämnden.

Utlänningsnämndens kansli består av en av Kungl. Maj:t utsedd sekreterare med ett arvode av 13 200 kronor för år och ett kontorsbiträde hos kommissionen, som avdelats för tjänstgöring hos nämnden. Ändring av personalen föreslås icke för budgetåret 1949/50.

Grundlönerna för den nu angivna personalen, i vilken ingå 136 extra ordinarie befattningshavare, uppskattar kommissionen till 1 719 000 kronor. Härvid har hänsyn tagits till automatiska löneklassuppflyttningar och uppflyttningar enligt reglerad befördringsgång. Därjämte upptagas — med ledning av utgifterna under budgetåret 1947/48 — till avlöningar under ledigheter för havandeskap och längre tids sjukdom (över 3 månader) 70 000 kronor, till övertidsersättning 25 000 kronor och till semestervikarier 20 000 kronor. Anslagsposten skulle alltså uppgå till (1 719 000 + 70 000 + 25 000 + 20 000) 1 834 000 kronor, vilket belopp avrundats till 1 835 000 kronor.

Till rörligt tillägg beräknas ett belopp av 220 000 kronor.

Avlöningsanslaget i sin helhet uppskattas enligt dessa kalkyler till (17 000 + 17 000 + 2 000 + 8 000 + 1 835 000 + 220 000) 2 099 000 kronor.

Över framställningen ha yttranden avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket och överrevisionen för krisförvaltningen.

Statskontoret anför, att behovet av den föreslagna personalökningen undandrog sig ämbetsverkets bedömande. Statskontoret ansåge emellertid, att anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal borde begränsas på sätt som skett för innevarande budgetår.

Med hänsyn till svårigheten att f. n. bedöma medelsbehovet för nästa

budgetår har *riksräkenskapsverket* funnit sig icke böra rikta någon erinran mot kommissionens förslag. Ämbetsverket har därvid förutsatt, att alla möjligheter till besparingar genom rationaliseringar eller andra åtgärder vidtagas.

Överrevisionen för krisförvaltningen uttalar, att den saknade möjlighet bedöma, huruvida personalbeståndet under rådande förhållanden måste bibehållas vid nuvarande storlek eller om minskning i antalet befattningshavare vore möjlig. Under den förutsättning, som kommissionen utgått från, hade överrevisionen icke något att erinra mot att anslaget till avlöningar bestämdes till av kommissionen angivet belopp.

Departementschefen. Anslagsposterna till ersättning till ordföranden för mistade avlöningsförmåner, till arvoden åt ordföranden, vice ordföranden och ledamöter, till ersättningar till av kommissionen anlitade sakkunniga samt till arvoden till ledamöter och suppleanter i utlänningsnämnden torde böra upptagas med av kommissionen angivna belopp eller 17 000, 17 000, 2 000 och 8 000 kronor.

Beträffande behovet av medel för avlöningar till icke-ordinarie personal vill jag framhålla, att kommissionen den 31 december 1947 hade 327 befattningshavare i tjänst. Vid denna tid vistades omkring 140 000 utlänningar i riket. Detta antal har sedermera stigit. Sålunda funnos här 146 000 utlänningar den 1 april 1948 och 173 000 den 1 juli 1948. Inom kommissionen ha långt gående rationaliserings- och decentraliseringsåtgärder vidtagits. Så har bl. a. beslutanderätten i vissa grupper av ansökningsärenden i december 1947 överlämnats till de lokala polismyndigheterna. Åtgärderna ha lett till att — oaktat utlänningsstockens ökning — personalen kunnat icke obetydligt reduceras. Befattningshavarnas antal uppgick den 1 juli 1948 till 291, vilket innebär, att personalen på ett halvt år minskats med 36 tjänstemän. Inom kommissionen räknade man från början med att ytterligare ett trettiotal befattningshavare skulle entledigas. Detta har emellertid på grund av inträffade omständigheter, sammanhängande med de internationella förhållandena, icke kunnat ske. Sålunda ha ärenden tillhörande sådana grupper, som ansetts icke kunna decentraliseras, avsevärt ökat i antal. Hit höra bl. a. ärenden angående utfärdande av främlingspass och resedokument. Vidare ha många viseringsansökningar avseende resenärer från Tyskland kommit att i realiteten gälla bosättning i Sverige, varför ansökningarna icke kunnat överlämnas till lokal myndighet. De ärenden, som på detta sätt måst handläggas inom kommissionen, ha i regel varit mera tidsödande än vanliga passbyråärenden. Under första halvåret 1948 inträdd stegring av antalet politiska flyktingar har föranlett, att kommissionen måst inrikta sig på att ägna större uppmärksamhet åt vissa utlänningar. Bl. a. härigenom har kontrollbyrån fått en icke beräk-

над ökning av arbetsbördan. Att personalen på pass- och kontrollbyråerna icke minskats i avsedd omfattning har givetvis påverkat omfattningen av kansliavdelningens arbetsuppgifter. Det personalbehov, som kommer att föreligga den 1 juli 1949, kan icke nu exakt beräknas, då några bestämda förutsägelser beträffande arbetsbelastningen f. n. icke äro möjliga. Liksom under innevarande budgetår torde personalorganisationen böra omfatta 136 extra ordinarie befattningshavare. Antalet extra tjänstemän torde få anpassas efter behovet. Jag förutsätter emellertid, att arbetet på rationalisering av kommissionens verksamhet kommer att fortsätta och bedrivas med kraft. Kommissionen torde härvid kunna påräkna stöd från överrevisionen för krisförvaltningen. Med hänsyn till den extra personalens nuvarande storlek torde emellertid medelstilldelningen för nästa budgetår böra bestämmas till något högre belopp än det för budgetåret 1948/49 beräknade. Jag föreslår därför, att icke-ordinarieposten i sin helhet uppföres med 1 660 000 kronor.

För rörligt tillägg beräknar jag 196 000 kronor.

Kommissionens avlöningsstat för budgetåret 1949/50 skulle i enlighet med dessa beräkningar upptaga följande poster:

1. Ersättning till ordföranden för mistade avlöningsförmåner	kronor	17 000
2. Arvoden åt ordförande, vice ordförande och ledamöter	»	17 000
3. Ersättningar till av kommissionen anlitade sakkunniga	»	2 000
4. Arvoden till ledamöter och suppleanter i utlänningsnämnden	»	8 000
5. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	1 660 000
6. Rörligt tillägg	»	196 000

Summa kronor 1 900 000

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens utlänningskommission: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 900 000 kronor.

[209.] 7. Statens utlänningskommission: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1945/46	150 000	504 621
1946/47	150 000	353 119
1947/48	280 000	274 264
1948/49 (statsliggaren s. 1029—1030)	225 000	—
1949/50 (förslag)	225 000	—

Kungl. Maj:t har den 4 juni 1948 fastställt följande omkostnadsstat för kommissionen, att tillämpas under budgetåret 1948/49:

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	15 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	15 000
3. <i>Expenser, förslagsvis</i>	»	195 000
Summa kronor		225 000

I skrivelse den 8 september 1948 har *kommissionen* gjort framställning om anslag för nästa budgetår.

Anslagsposten till sjukvård m. m. belastades under budgetåren 1946/47 och 1947/48 med utgifter på 7 903 resp. 19 372 kronor. Ökningen anges ha berott på att antalet sjukvårdsberättigade befattningshavare blivit större fr. o. m. den 1 juli 1947 till följd av ändrade bestämmelser för *kommissionen* i fråga om rätten till fri sjukvård. Posten föreslås uppförd med 20 000 kronor.

Till *reseersättningar* förbrukades under budgetåret 1947/48 ett belopp av 7 565 kronor. *Kommissionen* anför, att förbrukningen varit exceptionellt låg, vilket framförallt berott på att tjänstemännen på grund av bristande tid icke på långt när kunnat företaga inspektionsresor samt besök hos passkontrollerna och polismyndigheterna i den utsträckning, som varit önskvärd. *Kommissionen* beräknar posten till 12 000 kronor.

Medelsanvisningen till *expenser* anser *kommissionen* böra bestämmas till 232 000 kronor. För detta ändamål åtgick under budgetåret 1947/48 ett belopp av 246 578 kronor.

Omkostnadsanslaget i sin helhet skulle alltså uppgå till (20 000 + 12 000 + 232 000) 264 000 kronor.

I yttrande över framställningen har *riksräkenskapsverket*, med hänsyn till svårigheten att f. n. bedöma medelsbehovet, ansett sig icke böra rikta någon erinran mot anslagsäskandena. Ämbetsverket hade därvid förutsatt, att alla möjligheter till besparingar genom rationalisering och andra åtgärder tillvaratoges. *Överrevisionen för krisförvaltningen* har uttalat, att den under den förutsättning, från vilken *kommissionen* utgått vid sina beräkningar, icke hade något att erinra mot att omkostnadsanslaget bestämdes till av *kommissionen* angivet belopp.

Departementschefen. Jag föreslår, att anslagsposten till sjukvård m. m. beräknas till oförändrat belopp, 15 000 kronor. För *reseersättningar* torde med hänsyn till medelsåtgången under budgetåret 1947/48 böra avses endast 10 000 kronor. Medelsbehovet till *expenser* uppskattar jag till 200 000 kronor. Anslaget bör alltså uppföras med (15 000 + 10 000 + 200 000) 225 000 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens utlänningskommission: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 225 000 kronor.

[210.] 8. **Bidrag till internationellt hälsovårdsarbete.** Under denna rubrik anvisades anslag för första gången för budgetåret 1947/48. För innevarande budgetår är anslaget anvisat med 50 000 kronor. Anslaget är avsett att användas för bestridande av de kostnader, som föranledas av Sveriges anslutning till världshälsovårdsorganisationen, ävensom utgifter i övrigt för internationellt samarbete på hälso- och sjukvårdens område. Enligt uppgifter, som erhållits från organisationen, kan Sveriges bidrag till organisationens budget för år 1949, vilket bidrag kommer att belasta detta anslag för budgetåret 1949/50, preliminärt beräknas till omkring 100 900 dollars, vilket i svenska kronor skulle motsvara i runt tal 360 000 kronor. Här till komma kostnaderna för ombud och experter för deltagande i organisationens sammanträden. Med hänsyn till dessa utgifter ävensom kostnaderna i övrigt för internationellt samarbete på hälso- och sjukvårdens område torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med 400 000 kronor.

Jag hemställer alltså att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till internationellt hälsovårdsarbete* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

[211.] 9. **Vissa kostnader i anledning av allmänna val.** Från förevarande anslag bestridas samtliga de kostnader, vilka åsamkas statsverket på grund av allmänna val. Med anledning av valen till riksdagens andra kammare under hösten 1948 upptogs anslaget för budgetåret 1948/49 till 400 000 kronor.

För nästa budgetår har man för statsverkets del i första hand att räkna med vissa utgifter för resekostnads- och traktamentsersättningar till landstingsmän och stadsfullmäktige för deltagande i val till riksdagens första kammare. Med hänsyn till dessa utgifter ävensom till de kostnader för de under hösten 1948 förrättade valen, vilka möjligen kunna återstå oguldnade vid utgången av löpande budgetår, torde anslaget för budgetåret 1949/50 böra uppföras med ett belopp av 1 000 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader i anledning av allmänna val* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kronor.

[212.] 10. **Kommunal upplysningsverksamhet.** Anslag under denna rubrik beviljades första gången för budgetåret 1948/49. Det uppfördes med ett belopp av 180 000 kronor. Från anslaget skola bestridas kostnaderna för sådan upplysningsverksamhet för kommunala förtroendemän, som påkallas av kommunindelningsreformen.

Enligt av Kungl. Maj:t den 17 juni 1948 meddelade bestämmelser skall verksamheten omfatta korrespondensundervisning och muntliga kurser. Den skall ledas av en nämnd, kallad nämnden för kommunal upplysningsverksamhet. Nämnden består av fyra ledamöter, av vilka två utses av Kungl. Maj:t en av svenska landskommunernas förbund och en av svenska socialvårdsförbundet. Ledamot av nämnden åtnjuter ersättning för uppdraget i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen. Den direkta ledningen av korrespondensundervisningen skall ankomma på socialinstitutet i Stockholm. Administrationen handhaves av ett kansli, anknutet till svenska landskommunernas förbunds centralbyrå.

För användningen av anslaget för budgetåret 1948/49 har Kungl. Maj:t den 17 juni 1948 fastställt följande stat.

Stat.

1) Administrationskostnader:

a. Ersättningar till ledamöterna i nämnden för kommunal upplysningsverksamhet, <i>förslagsvis</i>	kronor	2 000	
b. Lön till en föreståndare för nämndens kansli, <i>högst</i>	»	15 000	
c. Lön till ett kanslibitråde, <i>högst</i>	»	6 300	
d. Extra skrivhjälp m. m., <i>högst</i>	»	6 000	
e. Telefon, porto, trycksaker m. m., <i>högst</i>	»	5 700	
f. Reseersättningar till kansliets föreståndare, <i>högst</i>	»	1 000	
g. Hyra m. m., <i>högst</i>	»	4 000	kronor 40 000
2) Korrespondensundervisning, <i>högst</i>	»	75 000	
3) Muntliga kurser, <i>högst</i>	»	65 000	
Summa			kronor 180 000

I skrivelse den 14 oktober 1948 har *nämnden för kommunal upplysningsverksamhet* gjort framställning om anslag för nästa budgetår.

För administrationskostnader anser nämnden ett belopp av samma storlek och med i stort sett samma fördelning på olika delposter som enligt gällande stat erforderligt. Med hänsyn till förestående reglering av pensionsunderlaget för kansliets föreståndare föreslås dock, att det för lön m. m. åt denne beräknade beloppet av 15 000 kronor höjes med 500 kronor till 15 500 kronor. Delposten till extra skrivhjälp anses å andra sidan kunna nedsättas med 500 kronor till 5 500 kronor.

Nämnden anför, att svenska landskommunernas förbund förklarat sig icke ha något att erinra mot att kansliet även nästa budgetår anknytes till förbundets centralbyrå. Nämnden förordar därför, att den gällande orga-

nisationen i avvaktan på ytterligare erfarenheter i detta hänseende bibehållas.

Beträffande omfattningen av korrespondensundervisningen uttalar nämnden.

För denna undervisning förfogar nämnden under innevarande budgetår över ett anslag på 75 000 kronor. Detta belopp har beräknats täcka kostnaderna för sex korrespondenskurser. Fr. o. m. den 1 juli 1948 har nämnden övertagit svenska landskommunernas förbunds korrespondenskurs i kommunal medelsförvaltning. Upplagan uppgår till cirka 900 exemplar. Nämnden har vidare träffat överenskommelse med Brevskolan och Svenska Socialvårdsförbundet om övertagande av författarrätten till en korrespondenskurs för barnavårdsmän. Denna kurs kommer genom nämndens försorg att utgivas i en ny, omarbetad upplaga under detta budgetår. Kurser i kommunal hälsovård och barnavårdslagen ha i betänkandet angående kommunal upplysningsverksamhet betecknats som mycket angelägna. I anledning härav har nämnden vidtagit åtgärder för utgivande under innevarande budgetår av kurser i dessa ämnen. Arbetet med redigeringen av kurserna pågår. Slutligen må nämnas, att nämnden överväger att under innevarande budgetår påbörja förberedelserna för utgivandet av ytterligare två korrespondenskurser. Ämnena för dessa ha ännu icke fastställts.

I nämnda betänkande framhölls även önskvärdheten av att kurser behandlande byggnadslagstiftningen, bostadspolitiken, den nya folkpensioneringen, barnavårdsnämndernas understödsverksamhet, fattigvården och nykterhetsvården liksom även kurser för folkskolestyrelsernas behov borde utarbetas.

Av det anförda framgår, att behov föreligger av ytterligare ett antal korrespondenskurser utöver de sex, som enligt uppgjorda planer skola utgivas under innevarande budgetår. Kurser avseende socialhjälp (fattigvården) och nykterhetsvården böra enligt nämndens uppfattning förberedas i så god tid, att de eventuellt kunna utgivas omedelbart efter det att riksdagen fattat beslut angående den planerade nya lagstiftningen på dessa områden.

Nämnden beräknar, att två nya kurser böra utarbetas under budgetåret 1949/50, varigenom antalet kurser under nästa budgetår kommer att uppgå till åtta. Den av nämnden övertagna upplagan av korrespondenskursen i kommunal medelsförvaltning beräknas taga slut under 1949, varför en ny, något omarbetad upplaga av denna kurs bör ingå i planerna för kursverksamheten under nästa budgetår. Nämnden räknar även med att någon av de kurser, som utarbetas under innevarande år, måste utgivas i ny upplaga före den 30 juni 1950.

I propositionen nr 165/1948 angående anslag till kommunal upplysningsverksamhet uppskattades de fasta kostnaderna för nya korrespondenskurser till 9 000 kronor per kurs och de rörliga kostnaderna, efter avdrag för kursavgifter, till 10 kronor per deltagare. Kalkylen grundade sig på antagandet, att 350 personer komme att delta i varje kurs. Nämnden anser, att medelsbehovet för budgetåret 1949/50 bör beräknas efter samma grunder.

I enlighet härmed upptagas de fasta kostnaderna för två nya korrespondenskurser till $(2 \times 9\,000)$ 18 000 kronor.

De fasta kostnaderna för nya upplagor av äldre kurser äro, enligt vad

nämnden framhåller, svårare att beräkna. Såväl författararvodets storlek som tryckningskostnaderna bleve beroende av huruvida större eller mindre ändringar måste vidtagas i den ursprungliga texten. Man syntes kunna beräkna kostnaderna till cirka 75 procent av kostnaderna för nya kurser. Enligt dessa grunder skulle således två nya upplagor draga en kostnad av $\left(2 \times \frac{75 \times 9\,000}{100}\right)$ 13 500 kronor.

Med tillämpning av de i propositionen nr 165/1948 angivna beräkningsgrunderna uppskattar nämnden de rörliga kostnaderna för kursverksamheten till $(8 \times 350 \times 10)$ 28 000 kronor.

Det totala medelsbehovet för korrespondensundervisningen under nästa budgetår skulle sålunda uppgå till $(18\,000 + 13\,500 + 28\,000)$ 59 500 kronor, vilket belopp avrundats till 60 000 kronor.

Nämnden förutsätter, att ett mindre antal förtroendemän i kommuner, som icke beröras av kommunindelningsreformen, efter prövning i varje särskilt fall, skola få deltaga i korrespondensundervisningen under villkor att staten icke åsamkas några kostnader härför.

För muntliga kurser har nämnden under innevarande budgetår ett belopp av 65 000 kronor till sitt förfogande. Detta belopp beräknas täcka kostnaderna för tio kursveckor. Nämnden anför, att korrespondensundervisningen icke kunde få någon större omfattning under innevarande budgetår. Den för budgetåret beviljade medelsanvisningen vore därför fullt tillräcklig.

För budgetåret 1949/50 anser sig nämnden böra räkna med sammanlagt minst 10 kursveckor. Efter de beräkningsgrunder, som tillämpats vid uppskattningen av kostnaderna för innevarande budgetår, beräknas anslagsbehovet till 65 000 kronor. Såsom redan skett under innevarande budgetår anser nämnden, att de muntliga kurserna även under nästa budgetår skola — i mån av plats och efter prövning i varje särskilt fall — stå öppna för ett mindre antal förtroendemän från kommuner, som icke beröras av kommunindelningsreformen, dock endast under förutsättning att staten icke åsamkas några kostnader härför.

Nämnden föreslår härjämte sådan utvidgning av verksamheten, att tillträde till kurserna rörande den kommunala hälsovården medges även för deltagare från kommuner, som icke beröras av kommunindelningsreformen, under villkor att deltagarna själva eller vederbörande kommuner bestrida kostnaderna för inkvartering samt för resor till och från kursorten. Utvidgningen anses få särskilt stor betydelse för de nordligaste länen, där endast ett fåtal kommuner komma att sammanläggas.

Till motivering för förslaget anføres.

Enligt vad nämnden erfarit har behovet av upplysningsverksamhet gjort sig särskilt starkt gällande inom den kommunala hälsovården. Detta gäller icke blott de kommuner, som beröras av kommunindelningsreformen, utan

även många, något större kommuner. Den allmänna hälsovården vilar till övervägande del på hälsovårdsnämndernas ledamöter. I ytterst få kommuner — huvudsakligen städer och köpingar — biträdas hälsovårdsnämnderna av särskilda hälsovårdstjänstemän. Utbildningen av hälsovårdstjänstemän har icke på långt när kunnat tillgodose behovet. Vid statens institut för folkhälsan har enligt uppgift hittills anordnats 8 utbildningskurser, därav 5 fortbildningskurser för redan anställda tjänstemän och 3 nybörjarkurser. Sammanlagt ha cirka 225 hälsovårdstjänstemän erhållit utbildning vid dessa kurser, cirka 125 vid fortbildningskurserna och cirka 100 vid nybörjarkurserna. Det torde vara uppenbart, att denna kursverksamhet icke förmår täcka behovet av specialutbildade tjänstemän inom den kommunala hälsovården. Under nuvarande förhållanden torde hälsovårdsnämnderna icke kunna påräkna någon mera aktiv medverkan från provinsialläkarnas sida, enär i praktiken sjukvården blivit provinsialläkarnas viktigaste och mest tidskrävande arbetsuppgift. Av en undersökning utförd våren 1944 (SOU 1948: 14) framgår, att av provinsialläkarnas genomsnittliga arbetstid, 9—9½ timmar, kom endast $\frac{1}{8}$ eller omkring 1,2 timmar dagligen på arbetet inom den allmänna hälsovården. Hälften av arbetstiden användes till mottagning för allmän sjukvård på stationsorten och en tredjedel åt sjukbesök i hemmen. Ett stort antal tjänsteläkare ha också ansett, att den förebyggande hälsovården blivit lidande på denna arbetsfördelning. Man har därför anledning räkna med att arbetet inom den kommunala hälsovården under överskådlig tid mestadels måste bedrivas av hälsovårdsnämndernas ledamöter utan biträde av tjänstemän.

Vid de konferenser, som under senare tid anordnats av kommunförbunden, ha hälsovårdsnämnderna uttalat sitt stora intresse för den av nämnden planerade brevkursen och därjämte framhållit önskvärdheten av att muntliga kurser i anslutning till brevkursen måtte anordnas även för hälsovårdsnämnderna i de kommuner, som icke beröras av kommunindelningsreformen.

Nämnden föreslår, att fem kurser av nu angiven art anordnas under nästa budgetår. Enligt de i betänkandet angående kommunal upplysningsverksamhet tillämpade beräkningsgrunderna uppskattas kostnaden för varje kurs till 2 000 kronor. För fem kurser skulle alltså åtgå ett belopp av 10 000 kronor.

Den muntliga undervisningen i sin helhet beräknas följaktligen draga en kostnad av $(65\,000 + 10\,000)$ 75 000 kronor.

Medelsbehovet under hela anslaget skulle enligt nämndens beräkningar uppgå till $(40\,000 + 60\,000 + 75\,000)$ 175 000 kronor.

I utlåtande över framställningen har *statskontoret* funnit sig icke böra göra annan erinran mot förslagen än att ämbetsverket i nuvarande läge ansåge sig icke kunna tillstyrka anvisande av medel till muntliga kurser utöver vad som anvisats för innevarande budgetår.

Departementschefen. Mot nämndens beräkning av kostnaderna för administrationen har jag intet att erinra. För detta ändamål bör alltså liksom för innevarande budgetår avses ett belopp av 40 000 kronor. Då svenska landskommunernas förbund förklarat sig icke ha något att in-

vända mot att nämndens kansli även nästa budgetår anknytes till förbundets centralbyrå och då denna anknytning visat sig fördelaktig, anser jag i likhet med nämnden, att den gällande organisationen bör tills vidare bibehållas.

Korrespondensundervisningen torde under nästa budgetår böra bedrivas i den av nämnden angivna omfattningen. Jag har intet att invända mot att ett mindre antal deltagare från kommuner, vilka icke beröras av kommunindelningsreformen, beredas möjlighet att delta i korrespondensundervisningen under förutsättning att statsverket icke åsamkas några kostnader härför. Dessa deltagare böra alltså erlägga kursavgift motsvarande de löpande kostnaderna (20 kronor). I enlighet med nämndens kostnadsuppskattning upptager jag medelsanvisningen för korrespondenskurserna till 60 000 kronor.

I fråga om de muntliga kurserna har nämnden föreslagit, att kurserna rörande den kommunala hälsovården skola få beviljas av deltagare från kommuner, som icke beröras av kommunindelningsreformen, mot att deltagarna eller vederbörande kommuner bestrida kostnaderna för inkvartering samt för resor till och från kursorten. Under nästa budgetår skulle fem sådana kurser anordnas. Förslaget föranleder en viss ökning av statens kostnader för de muntliga kurserna. Då behovet av en orientering för kommunalmännen i de frågor, som röra hälsovården, i enlighet med vad nämnden anfört synes trängande, anser jag mig emellertid böra tillstyrka framställningen i denna del.

Vad nämnden i övrigt föreslagit har ej heller föranlett erinran från min sida. I likhet med vad jag förordat i fråga om korrespondensundervisningen torde de muntliga kurserna i allmänhet, i mån av platstillgång och efter prövning i varje särskilt fall, böra såsom hittills skett stå öppna för ett mindre antal förtroendemän från kommuner, som icke beröras av kommunindelningsreformen, under villkor att staten därigenom icke åsamkas några kostnader. Medelsbehovet för den muntliga undervisningen uppskattar jag i likhet med nämnden till 75 000 kronor.

Anslaget för nästa budgetår bör alltså beräknas till (40 000 + 60 000 + 75 000) 175 000 kronor. Då ersättningarna till ledamöterna i nämnden för kommunal upplysningsverksamhet bestämts att utgå enligt kommittékungörelsens bestämmelser (dagarvode) och till sin sammanlagda storlek kunna komma att växla, torde anslaget böra uppföras förslagsvis.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommunal upplysningsverksamhet* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 175 000 kronor.

[213.] 11. Inlösen av en fastighet i Fjällbacka municipalsamhälle m. m. I skrivelse den 10 september 1948 har *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus*

län hemställt om anvisande av medel till inlösen av en fastighet i Fjällbacka municipalsamhälle jämte en därå uppförd byggnad. Länsstyrelsen lämnar till en början följande redogörelse för i ärendet gjorda framställningar.

I skrivelse den 25 april 1946 anmälde dåvarande arbetschefen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hamnarbeten inom västra distriktet, kaptenen Carl Bjuke, att verkställd undersökning av ett stort bergblock i den branta bergvägg, som flankerade huvudgatan i Fjällbacka municipalsamhälle, givit vid handen, att de i enskild ägo varande fastigheterna tomterna nr 1 och 2 i kvarteret Långan hotades av bergras, varigenom de i fastigheterna boende komme att utsättas för stor risk att bli skadade. I anledning av denna anmälan träffade länsstyrelsen preliminärt avtal med ägarna till fastigheterna angående förvärv av desamma för kronans räkning samt hemställde hos Kungl. Maj:t om anvisande av erforderliga medel till fastigheternas inlösen och godkännande av ingångna köpeavtal. Sedan Kungl. Maj:t underställt frågan riksdagens prövning (prop. nr 157/1947), anvisade riksdagen de erforderliga medlen (skrivelse nr 234).

I skrivelse den 23 april 1947 anmälde landsfiskalen i Kville distrikt, att natten till samma dag ett bergras inträffat på ifrågavarande plats, varvid stenar fallit ned på den öppna platsen mellan byggnaderna på tomterna nr 2 och 3 i nämnda kvarter. På den sistnämnda fastigheten vore uppförd en byggnad, i vilken inrymts en distributionslokal för mjölk. Affären vore den ojämförligt mest besökta i samhället. Den öppna platsen användes som uppställningsplats för den lastbil, som avlämnade mjölk till butiken.

Efter hänvändelse av landsfiskalen till Kville mejeriförening u. p. a., som innehade mjölkbutiken, blev denna utrymd och mjölkförsäljningen förlagd till annan lokal.

Över landsfiskalens anmälan inhämtade länsstyrelsen yttrande av Bjuke. Denne framhöll, bl. a., att raset icke innebure något nytt och oväntat utan utgjorde bekräftelse på tidigare yppade allvarliga farhågor för bergras inom ifrågavarande bergzon, att ehuru faran för ras vore störst vid tjällossningen, det dock icke funnes någon garanti mot ras även under annan tid på året, samt att utrymningen av mjölkaffären borde bestå, särskilt med hänsyn till det stora antal personer, som i synnerhet under sommarsäsongen brukade samlas inom och utom mjölkaffären. Bjuke föreslog dessutom utflyttning av gatan vid ifrågavarande fastigheter samt anordnande av ett skyddsbälte närmast intill berget.

Av utredning, som länsstyrelsen införskaffat från landsfiskalen och överlantmätaren i länet framgår, att tomten nr 3 i kvarteret Långan ännu ej är rättsligen bildad men att i den skola ingå följande områden, nämligen dels ett område om 102,2 m² av fastigheten Ödsmål Sörgården 3²⁹, dels två områden om tillhopa 67,3 m² av fastigheten Ödsmål Innergården 1⁵¹ och dels 1,7 m² av mark till en för fastigheterna Ödsmål Sörgården 3²⁹ och 3³⁰ samfällad brunn. Byggnaden, vari mjölkbutiken är inrymd, är helt belägen å det till fastigheten Ödsmål Sörgården 3²⁹ hörande området. I övrigt är tomten nr 3 ej bebyggd.

Ödsmål Sörgården 3²⁹ äges av trävaruhandlaren C. A. Nilssons i Göteborg dödsbo, byggnaden därå, vari mjölkbutiken inrymts, av fröken Elsa Dorthé, Fjällbacka, och Ödsmål Innergården 1⁵¹ av »Carl Larssons egendomsbolag», som tillika äger berget, varifrån raset kommit.

I framställning den 21 juni 1947 till länsstyrelsen har Kville mejeriförening u. p. a. hemställt, att länsstyrelsen måtte utverka ersättning av statsmedel till föreningen med tillhoppa 1 584 kronor för kostnader, som föreningen haft i anledning av utrymningen.

För egen del har länsstyrelsen hemställt, att ett belopp av 9 500 kronor måtte ställas till länsstyrelsens förfogande för förvärv av viss del av tomten samt den därå uppförda byggnaden. Till närmare motivering härför har länsstyrelsen anfört bl. a.

Tomten nr 3 i kvarteret Långan har åsatts ett taxeringsvärde av 900 kronor, markvärde, och byggnaden därå ett taxeringsvärde av 5 000 kronor. Den har brandförsäkrats till 20 000 kronor. Enligt av två ojäviga personer företagen värdering har tomten med därå uppförd byggnad åsatts ett värde av 9 500 kronor, vilket värde enligt landsfiskalen bör fördelas med 8 500 kronor på byggnaden och 1 000 kronor på marken.

Med hänsyn till omständigheterna i ärendet synes det länsstyrelsen, att därest kronan i föreliggande fall skall lösa, inlösningen bör begränsas till dels området om 102,2 m² av fastigheten Ödsmål Sörgården 3²⁹ och dels den därå uppförda byggnaden. Med ägarna till sagda område och byggnad har länsstyrelsen träffat avtal om områdets och byggnadens överlåtande på kronan för en köpeskilling av 1 000 resp. 8 500 kronor. Köpen ha avslutats under förbehåll om Kungl. Maj:ts godkännande. Därest kronan förvärvar nu ifrågavarande markområde, bör enligt länsstyrelsens mening sådan stadsplaneändring genomföras, att fastigheten utlägges som skyddsområde samt hinder icke möta mot att fastigheten utan ersättning överlåtes till municipalsamhället.

Länsstyrelsen kan icke finna tillräckligt starka skäl föreligga för ersättning av statsmedel åt mejeriföreningen. Den förlust, som tillskyndats föreningen, kan icke vara av någon större betydelse för densamma.

Statskontoret har i yttrande över framställningen icke velat motsätta sig bifall till densamma.

Departementschefen. Enligt det yttrande i ärendet, vilket avgavs av dåvarande arbetschefen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hamnarbeten inom västra distriktet, föreligger alltså risk för sådana bergras från den tvärbranta bergväggen över bl. a. ifrågavarande tomt, genom vilka skador på människor och egendom kunna uppkomma. Såsom framhölls i fråga om tomterna nr 1 och 2 i samma kvarter (jfr propositionen nr 157/1947), torde det icke böra ifrågakomma att söka förstärka bergväggen, då nämligen förstärkningsarbeten torde bli förhållandevis dyrbara och ändock icke ge full garanti mot bergras. För att förebygga skada torde därför den på tomten uppförda byggnaden böra utrymmas och förbud meddelas att beträda fastigheten. Detta medför emellertid, att egendomen förlorar allt värde för ägarna. Någon rättsgrund enligt vilken ägarna kunna göra gällande ersättningsskyldighet för ägaren till den fastighet, inom vilken bergpartiet är beläget, eller för kommunen (municipalsamhället) torde icke föreligga. Den förlust, som sålunda uppkommer, skulle alltså slutligt drabba

ägarna av egendomen, därest icke det allmänna träder hjälpende emellan. I likhet med länsstyrelsen och statskontoret finner jag billighetsskäl tala för att det allmänna ersätter förlusten. Detta synes — såsom skedde i fråga om tomterna nr 1 och 2 — böra tillgå så, att mark och byggnad inlösas av det allmänna för det belopp, som vid en sakkunnig värdering åsättes egendomen. Med hänsyn till omständigheterna finner jag riktigt, att inlösen begränsas till det i tomten ingående området om 102,2 kvadratmeter av fastigheten Ödsmål Sörgården 3° samt den på området uppförda byggnaden. Vid en sakkunnig värdering ha tomtdelen och byggnaden åsatts ett värde av tillhoppa 9 500 kronor, varav 1 000 kronor belöper på tomtdelen samt 8 500 kronor på byggnaden. För dessa belopp ha ägarna förklarat sig villiga överlåta egendomen till staten. Under rubriken Inlösen av en fastighet i Fjällbacka municipalsamhälle m. m. synes därför ett anslag av 9 500 kronor böra äskas av riksdagen.

Vid bifall till detta förslag och sedan fastigheten inlösts av staten torde sådan stadsplaneändring böra genomföras, att fastigheten utlägges som skydds- och säkerhetsområde. Hinder torde icke böra möta mot att fastigheten, vilken då kommer att sakna marknadsvärde, utan ersättning överlåtes till municipalsamhället.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inlösen av en fastighet i Fjällbacka municipalsamhälle m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 9 500 kronor.

[214.] 12. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** För budgetåret 1947/48 anvisades sammanlagt 525 000 kronor till kommittéer och utredningar inom inrikesdepartementet. Anslaget förstärktes därjämte genom att hälften av den vid utgången av budgetåret 1946/47 förefintliga behållningen på femte huvudtitelns kommittéanslag eller 55 000 kronor överfördes till inrikesdepartementets motsvarande anslag. Till inrikesdepartementets förfogande för budgetåret 1947/48 stod alltså ett belopp av (525 000 + 55 000) 580 000 kronor. För budgetåret 1948/49 har anslaget upptagits till 500 000 kronor. Under nästa budgetår har man alltjämt att räkna med betydande utgifter för flera nu arbetande kommittéer. Å andra sidan bortgå kostnaderna för vissa kommittéer, som under innevarande budgetår avslutat eller väntas avsluta sitt arbete, såsom 1943 års sockersjukutredning, ortoped- och vanförevårdssakkunniga samt 1946 års statsbidragssakkunniga för hälso- och sjukvården. Möjlighet måste emellertid finnas att i viss utsträckning igångsätta nya utredningar. Medelsanvisningen för budgetåret 1949/50 torde icke kunna fastställas till lägre belopp än 500 000 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

[215.] 13. **Extra utgifter.** För innevarande budgetår har detta anslag uppförts med 70 000 kronor. Då jag anser medelsanvisningen för nästa budgetår kunna bestämmas till samma belopp, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

[216.] 14. **Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 70 000 kronor. Medelsbehovet för nästa budgetår torde kunna uppskattas till 65 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 65 000 kronor.

Sammanfattning.

För budgetåret 1949/50 skulle, vid bifall till gjorda förslag, under elfte huvudtiteln uppföras	kronor	290 600 700
Då å riksstaten för budgetåret 1948/49 under huvudtiteln anvisats	»	278 863 200
skulle således slutsumman komma att ökas med	»	11 737 500

Förändringarna inom huvudtiteln's avdelningar framgå av följande sammanställning:

Avdelning	Anvisat 1948/49	Äskat 1949/50	Minskning eller ökning
A. Inrikesdepartementet	555 000	560 000	+ 5 000
B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården	174 108 700	182 823 200	+ 8 714 500
C. Alkoholistvård m. m.	4 257 500	4 709 700	+ 452 200
D. Överståthållarämbetet och landsstaten	48 458 000	52 095 000	+ 3 637 000
E. Polisväsendet	14 207 900	15 317 000	+ 1 109 100
F. Civilförsvaret	25 050 000	21 850 000	— 3 200 000
G. Brandväsendet	2 138 100	881 800	— 1 256 300
H. Diverse	10 088 000	12 364 000	+ 2 276 000

Vissa anslag ha endast kunnat upptagas med preliminärt beräknade be-
lopp.

Differenserna mellan löpande och nästkommande budgetår i fråga om
avlönings- och omkostnadsanslagen framgå av följande sammanställning:

Avlöningar och omkostnader.

	Avlöningar	Omkostnader
A. Inrikesdepartementet	+ 5 000	0
B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården	+ 2 501 200	+ 3 328 000
C. Alkoholistvård m. m.	+ 51 800	+ 30 400
D. Överståthållarämbetet och landsstaten	+ 3 210 000	+ 427 000
E. Polisväsendet	+ 49 100	+ 40 900
F. Civilförsvaret	— 24 000	0
G. Brandväsendet	+ 13 900	— 400
H. Diverse	+ 120 000	0
	+ 5 927 000	+ 3 825 900
	9 752 900	

Ökningen av avlöningarna beror beträffande avdelning B väsentligen på
en preliminär uppräknig av anslaget till Statens sinnessjukhus: Av-

lönningar. Härjämte ha icke obetydliga höjningar skett av anslaget till Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Avlöningar samt av anslagen till avlöningar vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet. I fråga om avdelning D må framhållas, att något mer än hälften av ökningen faller på länsstyrelserna, för vilka särskilt bensinransoneringen kräver en betydande personalförstärkning. Vidare har det preliminärt beräknade anslaget till avlöningar åt landsfiskalerna m. fl. höjts rätt avsevärt. Ökningen av omkostnaderna belöper huvudsakligen på det preliminärt beräknade anslaget till Statens sinnessjukhus: Omkostnader.

I det följande lämnas en översikt av mera betydande ändringar å *andra anslag än avlönings- och omkostnadsanslag*. Först behandlas de anslag, vilka återfinnas såväl i riksstaten för innevarande budgetår som i det huvudtitelsförslag, som nu framlägges.

Mera betydande ökningar.

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

	Kronor	Kronor
Utrustning av nya sinnessjukhus	1 075 000	
Driftkostnadsersättning för psykiatriska klinikerna i Lund och Uppsala	450 000	
Bidrag till uppförande eller inrättande av anstalter för bildbara sinnesslöa	400 000	
Bidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund	866 400	
Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos	550 000	
Bidrag till driften av folksanatorierna	103 500	
Bidrag till vanföreanstalter	550 000	
Bidrag till Eugeniahemmet	120 000	
Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.	300 000	
Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård	300 000	
Bidrag till avlöningar åt distriktstandläkare och distriktstandsköterskor m. m.	200 000	4 914 900

Alkoholistvård m. m.

Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m.	310 000
--	---------

Polisväsendet.

Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditionskostnader	179 000	
Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten	450 000	
Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.	115 000	
Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.	400 000	
Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet	100 000	1 244 000

	Kronor	Kronor
<i>Civiltjänsten.</i>		
Engångsanskaffning av materiel	710 000	
Administration inom civiltjänstverksamheterna, utbildnings-, övnings- och försöksverksamhet, vissa löpande kostnader för civiltjänstens verksamhet inom civiltjänstverksamheterna	7 324 000	8 034 000
<i>Diverse.</i>		
Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:		
Medicinalstyrelsens delfond	473 000	
Byggnadsstyrelsens delfond	218 000	
Bidrag till internationellt hälsovårdsarbete	350 000	1 041 000
Summa kronor		15 543 900

Ändamål, för vilka medel ej anvisats å riksstaten för budgetåret 1948/49.

<i>Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.</i>	Kronor	Kronor
Bidrag till uppförande eller inrättande av psykiatriska avdelningar vid lasarett	350 000	
Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar: Ombyggnad av rättarbostad m. m.	30 000	
Bidrag till vissa sanitära förbättringar m. m. vid svenska diakonsällskapets epileptikeranstalt å Stora Sköndal	80 000	
Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m.	451 400	
Bidrag till ny- och ombyggnad av Sabbatsbergs sjukhus	900 000	
Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulos-sjukvårdsanstalter	150 000	
Vissa byggnadsarbeten vid vanförestaltens i Stockholm skolhem i Lidingö	38 000	
Vissa byggnadsarbeten vid vanförestalten i Göteborg	42 000	
Bidrag till de vanföras riksorganisation	2 000	
Upplysningsverksamhet rörande sjuksköterskeyrket m. m.	13 000	
Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden	40 000	2 096 400

<i>Diverse.</i>		
Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:		
Karolinska sjukhusets delfond ¹	1 079 000	
Uppsala universitets delfond ¹	434 000	
Inlösen av en fastighet i Fjällbacka municipalsamhälle m. m.	9 500	1 522 500
Summa kronor		3 618 900

Utgiftsstegringarna å avlönings- och omkostnadsanslagen samt nyss redovisade större ökningar ävensom anslagen till nya ändamål uppgå sålunda

¹ Anslaget överfört från åttonde huvudtiteln.

till sammanlagt (9 752 900 + 15 543 900 + 3 618 900) 28 915 700 kronor. Å andra sidan ha minskningar om tillhoppa 17 845 600 kronor kunnat uppnås därigenom, att vissa anslag nedskurits medan andra helt bortfallit. I detta hänseende hänvisas till följande sammanställningar:

Större minskningar.

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

	Kronor	Kronor
Karolinska sjukhuset: Utrustning	500 000	
Bidrag till akademiska sjukhuset i Uppsala	1 320 000	
Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos	200 000	
Bidrag till driften av epidemivårdanstalter	300 000	
Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka	200 000	
Bidrag till distriktsbarnmorskas resor i samband med hemförlossning och eftervård	100 000	2 620 000

Polisväsendet.

Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdragande av spioneri m. m.	215 000
--	---------

Civildförsvaret.

Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.	200 000	
Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.	4 600 000	
Central upphandling av viss materiel för enskilda skyddsrum	5 250 000	
Kostnader för viss motorfordonsberedskap	520 000	10 570 000

Brandväsendet.

Bidrag till kommuner för inköp av motorbrandsprutor	175 000	
Bidrag till kommuner för inköp av brandslang	650 000	
Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar	399 900	1 224 900

Diverse.

Vissa kostnader i anledning av allmänna val	399 000
Summa kronor	15 028 900

I gällande riksstat upptagna anslag, för vilka medel icke äskats för budgetåret 1949/50.

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

	Kronor	Kronor
Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara	100	
Statens rättsläkarstation i Stockholm: Inredning och utrustning	374 000	
Om- och tillbyggnad av psykiatriska kliniken i Lund	750 000	
Serafimerlasarettet: Vissa byggnadsarbeten	46 000	

	Kronor	Kronor
Bidrag till anordnande av en transformatorstation vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m.	49 600	
Bidrag till allmänna barnbördshuset i Stockholm	425 000	
Bidrag till uppförande av en kvinnoklinik vid Sabbats- bergs sjukhus	200 000	
Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossnings- anstalter	200 000	
Barnmorskeläroanstalterna: Repetitionskurser för barnmorskor	7 000	2 051 700
<i>Alkoholistvård m. m.</i>		
Utrustning av en provisorisk alkoholistanstalt å Bona		60 000
<i>Civilförsvaret.</i>		
Inköp av brandmateriel		705 000
	Summa kronor	2 816 700

Vad föredragande departementschefen sålunda, med in-
stämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt be-
hagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Gunnar Olofsson.

Register

till

Elfte huvudtiteln för budgetåret 1949/50.**A. Inrikesdepartementet.**

Sid.		Kronor
	Inrikesdepartementet:	
1	Avlöningar	510 000
3	Omkostnader	50 000
		560 000

B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.**Medicinalstyrelsen med dithörande stater.**

	Medicinalstyrelsen:	
5	Avlöningar	1 510 000
17	Omkostnader	245 000
21	Beredskapsavdelning	30 000
	Sjukvårdsberedskapsnämnden:	
22	Avlöningar	96 100
23	Omkostnader	34 000
	Sinnessjuknämnden:	
24	Avlöningar	42 800
25	Omkostnader	3 900
	Statens bakteriologiska laboratorium:	
25	Avlöningar	1 430 000
38	Omkostnader	895 000
	Statens rättskemiska laboratorium:	
42	Avlöningar	208 000
45	Omkostnader	46 500
	Statens farmaceutiska laboratorium:	
46	Avlöningar	291 000
49	Omkostnader	89 000
52	Svenska farmakopékommittén m. m.	42 000
	Statens rättsläkarstation i Stockholm:	
53	Avlöningar	97 300
54	Omkostnader	16 200
56	Medikolegala besiktningar	30 000
	Provinsiälläkarstaten:	
	Förste provinsiälläkare och provinsiälläkare m. fl.:	
56	Avlöningar	7 950 000
61	Sjukvård m. m.	25 000
62	Reseersättningar	200 000
62	Bidrag till extra provinsiälläkares avlönande m. m.	75 000

Sjukvårdsanstalterna.

Sinnessjukvårdsanstalter:

Statens sinnessjukhus:

64	Avlöningar	50 000 000
64	Omkostnader	23 000 000
65	Övervakning av vissa försöksutskrivna patienter	16 000
65	Utrustning av nya sinnessjukhus	1 500 000
66	Driftkostnadsersättning för psykiatriska klinikerna i Lund och Uppsala	2 000 000
67	Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö	10 000 000
68	Bidrag till uppförande eller inrättande av psykiatriska avdelningar vid lasarett	350 000
69	Bidrag till driften av psykiatriska avdelningar vid lasarett	30 000
70	Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka	1 250 000
	Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar:	
71	Avlöningar	200 000
72	Omkostnader	120 000
72	Ombyggnad av rättarbostad m. m.	30 000
	Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor:	
74	Avlöningar	95 000
75	Omkostnader	45 000
75	Bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa	1 750 000
75	Bidrag till uppförande eller inrättande av anstalter för bildbara sinnesslöa	500 000
76	Bidrag till driften av anstalter för bildbara sinnesslöa	5 600 000
	Statens anstalt för fallandesjuka:	
80	Avlöningar	640 000
80	Omkostnader	236 000
80	Ferieresor för elever m. m.	6 000
81	Bidrag till epileptikeranstalter	700 000
83	Bidrag till vissa sanitära förbättringar m. m. vid svenska diakonsällskapets epileptikeranstalt å Stora Sköndal	80 000
85	Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn	225 000

Universitetssjukhus:

Karolinska sjukhuset:

87	Avlöningar	9 980 000
103	Omkostnader	4 150 000
106	Utrustning	175 000

Serafimerlasarettet:

106	Avlöningar	4 215 000
112	Omkostnader	1 980 000
114	Bidrag till akademiska sjukhuset i Uppsala	1 880 000
116	Bidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund	1 331 300
118	Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m.	451 400
122	Bidrag till ny- och ombyggnad av Sabbatsbergs sjukhus	900 000
124	Bidrag till pediatrik klinik och poliklinik i Stockholm	132 000

Sid.		Kronor
	Övriga egentliga sjukvårdsanstalter:	
125	Vissa bidrag till lasarett m. m.	15 800
125	Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.	700 000
126	Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulos-sjukvårdsanstalter	150 000
128	Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos	4 600 000
129	Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos	2 750 000
131	Bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna m. m.	60 000
132	Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna	140 000
135	Bidrag till driften av folksanatorierna	802 500
136	Bidrag till ambulatorisk behandling m. m. av vissa tuberkulospatienter	400 000
137	Behandling av medellösa lupuspatienter från landsorten	70 000
137	Bidrag till driften av epidemivårdanstalter	1 000 000
138	Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka	100 000
142	Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka	2 700 000
143	Bidrag till Lilla Hemmet	30 000
145	Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi	600 000
147	Bidrag till resor för patienter vid vissa anstalter för radiumbehandling m. m.	225 000
147	Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund	75 000
	Vanföreanstalter m. m.:	
148	Bidrag till vanföreanstalter	6 130 000
151	Vissa byggnadsarbeten vid vanföreanstaltens i Stockholm skolhem i Lidingö	38 000
153	Vissa byggnadsarbeten vid vanföreanstalten i Göteborg	42 000
156	Bidrag till resor för vanföra m. m.	440 000
156	Bidrag till kuratorsverksamhet vid vanföreanstalterna	36 000
157	Bidrag till Eugeniahemmet	400 000
160	Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettssavdelningar m. m.	225 000
161	Bidrag till de vanföras riksorganisation	2 000
163	Bidrag till anskaffande och drift av hörapparater	60 000
166	Bidrag till hörselfrämjandet	40 000
	Förlossningsanstalter:	
169	Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m.	2 700 000
170	Viss ersättning till barnbördshuset i Lund	1 400
	Hälsövård i allmänhet.	
	Statens institut för folkhälsan:	
171	Avlöningar	1 465 000
188	Omkostnader	555 000
	Barnmorskeläroanstalterna:	
190	Avlöningar	150 000
191	Omkostnader	140 000
	Statens sjuksköterskeskola:	
191	Avlöningar	129 000
197	Omkostnader	64 000

Sid.		Kronor
199	Stipendier till elever vid godkända sjuksköterskeskolor	22 000
201	Bidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor	5 000
202	Bidrag till utbildningskurser för instruktionssköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter m. fl.	30 000
205	Upplysningsverksamhet rörande sjuksköterskeyrket m. m.	13 000
208	Utbildningskurs för sysselsättnings- och arbetsterapeuter	60 000
209	Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.	4 500 000
210	Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.	2 900 000
212	Bidrag till distriktsbarnmorskas resor i samband med hemförlösning och eftervård	400 000
212	Understödande av dispensärverksamhet	2 000 000
219	Granskningscentral för allmän skärmbildsundersökning	187 000
225	Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård	2 600 000
231	Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård	450 000
232	Bidrag till folkbildningsorganisationerna för anordnande av allmän sexualhygienisk upplysningsverksamhet	50 000
232	Abortförebyggande åtgärder	160 000
237	Läkemedel åt vissa kvinnor och barn	1 000 000
239	Stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl.	250 000
240	Bidrag till avlöningar åt distriktstandläkare och distriktstandsköterskor m. m.	2 200 000
242	Lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader	45 000
243	Odontologisk försöksverksamhet vid Vipeholms sjukhus i Lund	83 000
246	Viss försöksverksamhet på yrkesmedicinens område	145 000
249	Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar	850 000
253	Skyddskoppympning	140 000
253	Skyddsympning mot difteri	50 000
255	Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård	75 000
256	Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader	270 000
256	Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden	40 000
258	Sjuktransporter med flygplan	53 000
	Centrala sjukvårdsberedningen:	
259	Avlöningar	121 000
263	Omkostnader	14 000
264	Arbetsstudier	50 000
265	Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård	100 000
		182 823 200

C. Alkoholistvård m. m.

Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes:

267	Avlöningar	452 000
270	Omkostnader	262 500

Sid.		Kronor
	Statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter:	
272	Avlöningar	35 800
275	Omkostnader	9 500
	Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt:	
276	Avlöningar	81 000
277	Omkostnader	33 000
	Statens alkoholistanstalt å Venngarn:	
278	Avlöningar	357 000
282	Omkostnader	247 300
	Statens alkoholistanstalt å Haknäs:	
284	Avlöningar	30 000
286	Omkostnader	21 100
287	Bidrag till frälsningsarméns räddningshem	3 000
287	Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m.	2 185 000
289	Tillfälligt omhändertagande av alkoholister m. m.	200 000
290	Resor vid tvångsinternering av alkoholister	35 000
291	Interneringskostnader i vissa fall	10 000
	Länsnykterhetsnämnderna:	
291	Avlöningar	235 000
294	Omkostnader	90 500
295	Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.	382 000
297	Bidrag till övervakning enligt alkoholistlagen	30 000
298	Bidrag till Stockholms stadsmission för viss alkoholist- vårdande verksamhet	10 000
		4 709 700

D. Överståthållarämbetet och landsstaten.

	Överståthållarämbetet:	
299	Avlöningar	3 000 000
307	Omkostnader	220 000
	Länsstyrelserna:	
309	Avlöningar	22 250 000
314	Sjukvård m. m.	70 000
315	Reseersättning	325 000
315	Expenser	2 600 000
316	Publikationstryck	130 000
	Landsfogdarna m. fl.:	
316	Avlöningar	760 000
319	Omkostnader	125 000
	Häradsskrivarna m. fl.:	
320	Avlöningar	7 790 000
322	Omkostnader	815 000
	Landsfiskalerna m. fl.:	
323	Avlöningar	11 800 000
323	Omkostnader	2 200 000
324	Resestipendier åt åklagare	10 000
		52 095 000

Sid.		Kronor
E. Polisväsendet.		
325	Statspolisintendenten m. fl.: Avlöningar	163 000
	Statspolisorganisationen:	
327	Inköp av motorfordon m. m.	174 500
330	Underhålls-, drift- och expeditiionskostnader	709 000
333	Gottgörelse till polisdistrikten	4 250 000
340	Polisradioväsendet	107 000
	Poliskåren i Boden:	
343	Avlöningar	290 000
348	Omkostnader	53 600
351	Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.	575 000
352	Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.	3 800 000
	Statens polisskola:	
352	Avlöningar	225 800
362	Omkostnader	101 000
	Statens kriminaltekniska anstalt:	
365	Avlöningar	395 000
376	Omkostnader	294 000
379	Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.	200 000
381	Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.	200 000
381	Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet	1 100 000
382	Poliskollegierna	2 000
382	Ersättning vid förhör i polisiära disciplinären	1 000
383	Ersättning vid biträde åt ordningsmakten m. m.	1 000
383	Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av spioneri m. m.	2 675 000
387	Ersättningar åt befattningshavare på avgångsstat vid polis- och åklagarväsendet	100
		15 317 000

F. Civilförsvaret.

	Civilförsvarsstyrelsen:	
388	Avlöningar	790 000
392	Omkostnader	190 000
	Civilförsvaret:	
393	Administrationn inom civilförsvarsområdena	3 500 000
394	Utbildnings- och övningsverksamhet	5 000 000
395	Bidrag till vissa frivilliga organisationer	285 000
397	Försöksverksamhet	115 000
398	Engångsanskaffning av materiel	5 490 000
404	Anskaffning av viss förbrukningsmateriel	75 000
404	Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.	800 000
406	Vissa löpande kostnader för civilförsvarets verksamhet inom civilförsvarsområdena	775 000
408	Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.	1 400 000

Sid.		Kronor
411	Bidrag till kommuner för anordnande av vissa trafik- och skolskyddsrum	700 000
411	Central upphandling av viss materiel för enskilda skyddsrum	2 250 000
412	Kostnader för viss motorfordonsberedskap	480 000
		21 850 000

G. Brandväsendet.

	Statens brandinspektion:	
414	Avlöningar	109 800
416	Omkostnader	60 000
	Statens brandskola:	
418	Avlöningar	98 900
420	Omkostnader	55 900
422	Bidrag till svenska brandskyddsföreningen	2 000
423	Bidrag till svenska brandkårens riksförbund	5 000
423	Bidrag till förebyggande och släckning av brand	400 000
425	Bidrag till kommuner för inköp av motorbrandsprutor	50 000
427	Bidrag till kommuner för inköp av brandslang	100 000
428	Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar	100
429	Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer	100
		881 800

H. Diverse.

	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
431	Medicinalstyrelsens delfond	4 794 000
431	Byggnadsstyrelsens delfond	2 701 000
431	Uppsala universitets delfond	434 000
431	Karolinska sjukhusets delfond	1 079 000
432	Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark	10 500
	Statens utlänningskommission:	
432	Avlöningar	1 900 000
440	Omkostnader	225 000
442	Bidrag till internationellt hälsovårdsarbete	400 000
442	Vissa kostnader i anledning av allmänna val	1 000
442	Kommunal upplysningsverksamhet	175 000
447	Inlösen av en fastighet i Fjällbacka municipalsamhälle m. m.	9 500
450	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	500 000
451	Extra utgifter	70 000
451	Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst	65 000
		12 364 000

Summa **290 600 700**

Bilaga 14 till

1949 års statsverksproposition.

Tolfte huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över folkhushållningsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms
slott den 3 januari 1949.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Härefter anmälas de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1949/50 av utgifterna under riksstatens tolfte huvudtitel, innefattande anslagen till folkhushållningsdepartementet, samt anföra därvid chefen för samma departement, statsrådet Kock, i inledningen och beträffande de under punkterna 1—8, 11—24 och 26—28 omförmälda frågorna samt chefen för handelsdepartementet, statsrådet Ericsson, beträffande de under punkterna 9, 10 och 25 angivna frågorna följande.

Inledning.

Verksamheten inom krisförvaltningen under år 1948 har präglats av skiljaktiga tendenser. På vissa punkter har denna verksamhet kunnat inskränkas tack vare att försörjningsläget medgivit en avveckling av en del regleringar, medan inom andra delar av krisförvaltningen en utvidgning av verksamheten varit nödvändig. På grund av det goda skördeutfallet har mjöl- och brödransoneringen kunnat hävas. Nyligen har beslut fattats om vedregleringens successiva avveckling, varjämte regleringen av handeln

1 — Bihang till riksdagens protokoll 1949. 1 saml. Nr 1. Bil. 14.

med papp och papper i väsentliga delar upphävt. Den av det valutapolitiska läget betingade regleringen av importen och den inom landet föreliggande varuknappheten på vissa områden har emellertid nödvändiggjort, att försörjningskommissionernas verksamhet i stor utsträckning måst bedrivas i oförändrad omfattning eller i vissa fall utvidgas. Bensinransonering har måst genomföras i valutabesparande syfte. Försörjningskommissionernas verksamhet har vidare i ökad grad kommit att inriktas på att främja exporten. Rådande ekonomiska läge har nödvändiggjort en utbyggnad av den statliga priskontrollen. För denna ha utfärdats skärpta, såsom provisoriska betecknade direktiv i syfte att uppnå den för inkomststabiliseringen nödvändiga prisstabiliteten. En förhandlingsdelegation med representanter för näringslivet, löntagarna och priskontrollnämnden har nyligen tillsatts för överläggningar rörande definitiva grunder för den prisreglerande verksamheten.

I organisatoriskt hänseende har krisförvaltningen under år 1948, bortsett från priskontrollnämnden, icke undergått några nämnvärda förändringar. Enligt ny instruktion för statens priskontrollnämnd den 21 maj 1948 skola nämndens ledamöter indelas till tjänstgöring på två avdelningar. I samband härmed har antalet nämndledamöter ökat till 15, av vilka 7 tjänstgöra på första och 7 på andra avdelningen. Ordföranden i nämnden är ordförande på bägge avdelningarna. De tidigare sektionerna inom nämnden skola enligt samma instruktion benämnas byråer. — Frågan om den av statens upplysningsbyrå bedrivna upplysningsverksamheten har varit föremål för utredning av särskilt tillkallad utredningsman. Denne har i avgivet betänkande föreslagit, att frågan härom bör slutligen prövas först i sammanhang med ställningstagandet till ett kommande förslag från kommittén för social upplysning beträffande statens upplysningsverksamhet särskilt på det sociala men även det ekonomiska området. — Slutligen bör nämnas, att i oktober 1948 tre utredningsmän tillkallats med uppdrag att utreda frågan om samarbetet mellan handelskommissionen och försörjningskommissionerna ävensom krisförvaltningens arbetsförhållanden i allmänhet, den s. k. krisförvaltningens effektiviseringskommitté.

Antalet befattningshavare hos industri-, bränsle-, livsmedels- och trafikkommissionerna samt priskontrollnämnden den 15 december 1947 och den 15 december 1948 framgår av tabell 1.

Antalet hos kristidsstyrelserna fast anställda och av styrelserna direkt avlönade befattningshavare vid samma tidpunkter utgjorde:

15 december 1947	730
15 december 1948	705

Utöver här angiven personal tjänstgör hos kristidsstyrelserna ett antal befattningshavare, vilka i första hand avlönas av vederbörande systembolag. Därtill komma tillfälliga befattningshavare.

Tabell 1. Översikt av personalstyrkan vid vissa centrala krisorgan den 15/12 1947 och den 15/12 1948.

	Krisorgan									
	Industri-kommissionen		Bränsle-kommissionen		Livs-medels-kommissionen		Trafik-kommissionen		Pris-kontroll-nämnden	
	15/12 1947	15/12 1948	15/12 1947	15/12 1948	15/12 1947	15/12 1948	15/12 1947	15/12 1948	15/12 1947	15/12 1948
Lönegrupp i av Kungl. Maj:t fastställt löneplan:										
I (175— 400 kr./mån.).....	53	56	18	25	26	47	20	18	15	11
II (225— 520 kr./mån.).....	59	96	34	74	42	53	5	7	51	54
III (275— 595 kr./mån.).....	26	23	61	47	34	34	5	4	30	26
IV (325— 700 kr./mån.).....	69	26	56	29	27	28	1	1	—	5
V (400— 900 kr./mån.).....	53	52	46	44	26	29	17	16	117	122
VI (550—1 050 kr./mån.).....	10	14	16	21	19	16	3	3	10	16
VII (700—1 250 kr./mån.).....	12	9	11	12	15	17	1	3	10	10
Befattningshavare med av Kungl. Maj:t fastställda arvoden.....	7	19	16	17	13	14	4	6	25	30
Summa befattningshavare ¹	289	295	258	269	202	238	² 56	² 58	³ 258	³ 274

¹ Tillfälliga befattningshavare icke inräknade.² Härtill komma 26 länstrafikledare.³ Härtill komma 9 befattningshavare å statens upplysningsbyrå.

Såsom framgår av tabell 2 komma de för budgetåret 1948/49 för krisförvaltningen beviljade anslagen att överskridas. Särskilt gäller detta anslagen till livsmedelskommissionen och kristidsstyrelserna. Anslagsberäkningarna beträffande dessa organ ha visat sig bygga på alltför optimistiska antaganden om möjligheterna till avveckling av krisregleringarna.

Anslagsbehovet för krisförvaltningen under budgetåret 1949/50 är vanskligt att bedöma och helt beroende av försörjningslägets utveckling. Med

Tabell 2. Avlöningar och omkostnader vid krisförvaltningen under budgetåret 1948/49.

	Avlöningar		Omkostnader	
	Av riksdagen beviljade anslag	Av Kungl. Maj:t anvisade belopp	Av riksdagen beviljade anslag	Av Kungl. Maj:t anvisade belopp
Industrikommissionen.....	2 175 000	2 425 000	500 000	450 000
Bränslekommissionen.....	2 000 000	2 150 000	650 000	1 020 000
Livsmedelskommissionen.....	1 980 000	3 345 000	1 800 000	3 320 000
Kristidsstyrelserna.....	5 138 000	6 273 000	1 036 000	1 591 000
Trafikkommissionen.....	707 000	745 000	181 000	381 000
Priskontrollnämnden.....	2 050 000	2 435 000	1 015 000	1 055 000
Överrevisionen för krisförvaltningen	115 000	122 000	5 000	10 000
Summa kronor	14 165 000	17 495 000	5 187 000	7 827 000

hänsyn till rådande stränga importreglering och strävandena till ökning av den svenska exporten synes det inhemska försörjningsläget knappast kunna antagas utveckla sig på ett sådant sätt, att en avveckling av huvudparten av förefintliga regleringar och ransoneringar kan beräknas bliva möjlig under nästa budgetår. I detta hänseende må här hänvisas till de planer beträffande import, export och inhemsk försörjning under tiden fram till och med 1952/53, som framlagts i det s. k. långtidsprogrammet. Uteslutet är emellertid icke, att en avveckling av vissa krisregleringar skall kunna företagas. Särskilt torde detta vara fallet på bränsleförsörjningens område. Det kan även nämnas, att undersökningar pågå om möjligheterna att upphäva tvättmedelsransoneringen.

I detta sammanhang bör nämnas, att i nu föreliggande anslagsberäkningar hänsyn icke tagits till eventuellt behov av medel för fortsatt importsubventionering under budgetåret 1949/50. Till detta ändamål ha för budgetåren 1946/47 och 1947/48 anvisats reservationsanslag å tillhopa 60 miljoner kronor. Subventionering har ägt rum av importen av bomull och hudar. Under budgetåren 1946/47—1947/48 ha för ändamålet förbrukats medel å sammanlagt omkring 26 miljoner kronor. Under innevarande budgetår kan kostnaden beräknas uppgå till omkring 23 miljoner kronor. Vid ingången av budgetåret 1949/50 kan sålunda beräknas kvarstå outnyttjat av tidigare beviljade reservationsanslag ett belopp av omkring 11 miljoner kronor. Frågan huruvida subventionspolitiken bör fortsätta under nästa budgetår torde få upptagas till prövning senare, då läget bättre kan överblickas än för närvarande.

Vid beräkningen av anslagsbehoven ha i allmänhet till utgångspunkt tagits kostnaderna för olika ändamål, sådana de för närvarande te sig, utslagna på helt år. I de sålunda erhållna beloppen ha vidtagits jämkningar med hänsyn till förändringar, som nu med någorlunda säkerhet kunna förutses. Osäkerhetsmomentet i anslagsberäkningarna är emellertid betydande och anslagen torde därför alltjämt liksom hittills höra ha förslagsanslags karaktär. I den mån en mera genomgripande avveckling av regleringarna inom något krisorgans verksamhetsområde skulle inträda under nästa budgetår, synas eventuellt kvarvarande arbetsuppgifter lämpligen kunna överflyttas på andra krisorgan, varvid torde få förutsättas, att de till dessa krisorgan beviljade anslagen kunna få i motsvarande mån överskridas.

Från folkhushållningsdepartementets sida söker man att, med biträde av överrevisionen för krisförvaltningen, utöva noggrann tillsyn över att krisförvaltningen icke erhåller större omfattning än omständigheterna kräva och att, därest avvecklingsåtgärder kunna vidtagas, sådana utan oskäligt uppskov äga rum.

Genom beslut den 3 juli 1948 (skriv. nr 433) medgav riksdagen, efter därom av Kungl. Maj:t framlagt förslag, att vid statens krisorgan finge in-

rättas sammanlagt högst 7 extra ordinarie byråchefstjänster i lönegrad Ce 33 och 7 extra ordinarie byrådirektörstjänster i lönegrad Ce 31. Med stöd av riksdagens ifrågavarande medgivande ha vid de statliga krisorganen hittills inrättats 4 byråchefstjänster och 7 byrådirektörstjänster. I avsikt att vinna en smidigare anpassning till föreliggande behov och samtidigt tillvarataga förefintliga besparingsmöjligheter avser jag, därest riksdagen ej har något att erinra däremot, att föreslå Kungl. Maj:t, att de återstående befattningarna må kunna inrättas antingen såsom extra ordinarie byråchefstjänster i lönegrad Ce 33 eller såsom extra ordinarie byrådirektörstjänster i lönegrad Ce 31.

I det följande lämnas redogörelse för de aktuella anslagsbehoven.

A. Folkhushållningsdepartementet.

1. Folkhushållningsdepartementet: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	240 400	233 943
1948/49 (statsliggaren s. 1033)	260 600	—
1949/50 (förslag)	260 100	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt personalförteckning för departementet (se statsliggaren för budgetåret 1948/49 s. 1033). Enligt beslut den 30 april 1948 gäller för departementet följande avlöningsstat:

1. Avlöning till departementschefen	kronor	27 600
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	57 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	59 000
4. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	92 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	25 000

Summa kronor 260 600.

Med hänsyn till de inledningsvis berörda omständigheterna bör man utgå från att behov av folkhushållningsdepartementet såsom centralorgan för krisförvaltningen allttjämt kommer att föreligga under hela budgetåret 1949/50.

Av de i avlöningsstaten ingående anslagsposterna upptages posten Avlöning till departementschefen till oförändrat belopp 27 600 kronor. Posten Avlöningar till ordinarie tjänstemän torde böra ökas till 77 000 kronor. Höjningen beror på att statssekreteraren och expeditionschefen i departementet, för vinnande av lättnad i arbetsbördan, från och med den 1 juli 1948 tills vidare åtnjuter befrielse från expeditionschefsgöromålen och att en av byråcheferna i departementet förordnats att med vikariatslön från och med samma dag tills vidare bestrida de göromål, vilka eljest ankomma

på expeditiönschef; den ifrågavarande byråchefstjänsten i departementet har i anledning härav tillsatts å förordnande med vikariatslön. Anslagsposten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, varifrån bestridas kostnaderna för särskilda föredragande inom departementet, torde, med hänsyn till att antalet särskilda föredragande nedgått från tre till två och visst personbyte, böra minskas till 36 000 kronor. Anslagsposten Avlöningar till icke-ordinarie personal torde med hänsyn till vissa löneklassuppflyttningar böra höjas till 94 500 kronor. Anslagsposten Rörligt tillägg torde böra upptagas med oförändrat belopp 25 000 kronor.

Det sammanlagda anslagsbehovet under förevarande anslag torde alltså böra upptagas till $(27\,600 + 77\,000 + 36\,000 + 94\,500 + 25\,000 =)$ 260 100 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för folkhushållningsdepartementet att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

1. Avlöning till departementschefen	 kronor	27 600
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	 »	77 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	 »	36 000
4. Avlöningar till icke-ordinarie personal	 »	94 500
5. Rörligt tillägg, förslagsvis	 »	25 000

Summa kronor 260 100;

b) till Folkhushållningsdepartementet: Avlöningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 260 100 kronor.

[2.] 2. Folkhushållningsdepartementet: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	15 000	19 115
1948/49 (statsliggaren s. 1034)	15 000	—
1949/50 (förslag)	19 000	—

Kungl. Maj:t har den 30 april 1948 fastställt följande omkostnadsstat för departementet.

1. Sjukvård m. m., förslagsvis	 kronor	1 000
2. Reseersättningar, förslagsvis	 »	500
3. Expenser, förslagsvis	 »	11 500
4. Publikationstryck, förslagsvis	 »	2 000.

Summa kronor 15 000.

Nettoutgiften å förevarande anslagspost utgjorde budgetåret 1947/48 19 115 kronor, vilket belopp med 4 115 kronor översteg det anvisade beloppet. Omkostnaderna fördelade sig därvid på följande sätt:

Sjukvård m. m.	kronor	2 108
Reseersättningar	»	1 456
Expenser:		
Bränsle, lyse och vatten	»	2 470
Övriga expenser	»	11 258
Publikationstryck	»	1 823

Summa kronor 19 115.

Som synes ha kostnaderna för sjukvård, reseersättningar och övriga expenser med relativt betydande belopp överstigit de beräknade. Då för budgetåret 1949/50 — liksom för budgetåret 1948/49 — omkostnaderna för departementet torde komma att uppgå till ungefär motsvarande belopp som för budgetåret 1947/48, synes anslaget nu böra höjas till 19 000 kronor. Därest detta förslag vinner riksdagens bifall, torde omkostnadsstaten för budgetåret 1949/50 böra fastställas enligt följande.

Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	2 000
Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	1 000
Expenser:		
Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	»	2 500
Övriga expenser, <i>högst</i>	»	11 500
Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	2 000

Summa kronor 19 000.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkhushållningsdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 19 000 kronor.

B. Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap m. m.

3. 1. Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap: Avlöningar.

	Anslag
1948/49 (statsliggaren s. 1034)	621 300
1949/50 (förslag)	621 700

Genom beslut den 26 juni 1948 har Kungl. Maj:t fastställt personalförteckning för riksnämnden att tillämpas tills vidare från och med den 1 juli 1948 (statsliggaren s. 1034). Enligt beslut samma dag har Kungl. Maj:t fastställt följande avlöningsstat för riksnämnden att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	174 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	14 500
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	366 200
4. Ersättningar till sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	»	22 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	44 600
Summa kronor		621 300.

I skrivelse den 13 september 1948 har riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap avgivit förslag rörande anslag till riksnämnden för budgetåret 1949/50.

Vad beträffar anslaget till riksnämndens avlöningar har riksnämnden i skrivelsen framhållit följande.

För budgetåret 1949/50 föreslås icke någon ändring av den ordinarie personalen. Med utgående härifrån beräknas anslagsbehovet till Avlöningar till ordinarie tjänstemän till 180 300 kronor. Højningen beror på, att nämnden i detta belopp inräknat kostnaderna för nu förutsedda uppflyttningar i löneklass av en del befattningshavare.

Anslagsposten till Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, från vilken bestridas arvoden till riksnämndens ledamöter och ett tilläggsarvode till direktören på 2 500 kronor, bör upptagas med oförändrat belopp.

I fråga om anslagsposterna till Avlöningar till icke-ordinarie personal och Ersättningar till sakkunniga erinrar riksnämnden till en början om att, när nämnden i sitt utlåtande den 20 oktober 1947 angående ordnandet av den ekonomiska försvarsberedskapen angav ett belopp av 22 000 kronor till sakkunniga, detta avsåg sakkunniga i en minimiorganisation och att nämnden räknade med att behov av ytterligare sakkunniga skulle uppkomma under budgetåret 1948/49. Med den i viss mån rörliga organisation som riksnämnden erhållit blir det ofta beroende på vad som är lämpligast i det enskilda fallet om ett utredningsuppdrag anförtros åt särskilda sakkunniga eller åt en eller flera tillfälligt anställda befattningshavare hos nämnden. Med hänsyn härtill synes det lämpligast att ersättningar i båda fallen utgå från samma anslagspost, lämpligen benämnd Avlöningar till icke-ordinarie personal m. m.

I sitt organisationsförslag upptog riksnämnden på den allmänna avdelningen två byrådirektörer förutom byrådirektören på den statistiska sektionen. I sin proposition i ämnet (nr 100/1948) upptog Kungl. Maj:t emellertid endast en byrådirektörstjänst på denna avdelning utöver byrådirektören på den statistiska sektionen. Under de närmaste åren komma avdelningens arbetsuppgifter att bli mycket omfattande. På avdelningen ankommer sålunda att samordna de olika myndigheternas beredskapsverksamhet samt att svara för planeringen av den särskilda statliga förvaltning som erfordras i händelse av krig eller avspärrning, utarbetande av förslag till instruktioner m. m. Den i tjänsteförteckningen upptagna förste byråsekreteraren i lönegrad Ce 29, vilken i riksnämndens organisationsplan och även i propositionen beräknats skola biträda vid handläggningen å särskilda planeringsavdelningen av frågor sammanhängande med upprättande av krigshushållnings-

planer, måste därför, såsom riksnämnden framhållit i skrivelse den 15 juli 1948, tills vidare i första hand användas för det på allmänna avdelningen ankommande arbetet med planeringen av den centrala och lokala krisorganisationen och övriga organisationsfrågor. Särskilda planeringsavdelningen kan emellertid icke i längden avvara denna arbetskraft, om arbetet skall kunna bedrivas i den takt, som riksnämnden anser påkallad. Nämnden anser sig därför nödsakad att hemställa om inrättande av ytterligare en förste byråsekreterartjänst i lönegraden Ce 29. Grundlönen i 29:e löneklassen utgör exkl. rörligt tillägg 13 224 kronor. Grundlönerna till de i nuvarande personalförteckning upptagna extra ordinarie befattningshavarna beräknas till 94 092 kronor. Sammanlagt skulle sålunda till grundlönerna till extra ordinarie befattningshavare i högre lönegrad än Ce 24 erfordras i avrundat tal 107 300 kronor. Avlöningar och arvoden till övriga extra ordinarie, extra och tillfälliga befattningshavare ävensom tekniska rådgivare, utredningsmän och övriga sakkunniga beräknas till 302 400 kronor. Därvid utgår riksnämnden i huvudsak från den omfattning som riksnämndens verksamhet avses komma att få under detta budgetår, så snart olika anställningsfrågor inom den närmaste tiden hava blivit avgjorda. Någon anledning att för budgetåret 1949/50 räkna med någon minskning av verksamheten torde för närvarande icke finnas. De betydelsefulla och omfattande planläggnings- och organisationsfrågor, som möta riksnämnden särskilt i början av dess verksamhet, torde knappast hinna lösas dessförinnan. Av nyssnämnda belopp å 302 400 kronor torde omkring 25 700 kronor kunna antagas komma att utgöras av rörligt tillägg till lönegradsplacerad personal.

Vid beräkningen av denna anslagspost har riksnämnden utgått från att den lokala förvaltningspersonalen vid nämndens cisternanläggningar, vilken personal för närvarande uppgår till 15 mera stadigvarande anställda personer, liksom hittills får avlönas med anlitande av inkomster av denna rörelse. Kostnaderna för denna personal beräknas för budgetåret 1949/50 till 100 000 kronor.

Vidare förutsätter riksnämnden, att ersättningen till den personal, för närvarande 2 personer med sammanlagt arvode av 16 860 kronor för år räknat, som har anställts uteslutande för handhavande av ett parti bildäck, som riksnämnden enligt beslut av Kungl. Maj:t den 13 augusti 1948 måst omhändertaga, får utgå från andra medel. Omhändertagandet av detta parti är icke betingat av försvarsberedskapsskäl och ligger utanför riksnämndens uppgift såsom beredskapsorgan. Kostnaderna härför synas därför icke böra belasta nämndens avlönings- resp. omkostnadsanslag utan bestridas av de inkomster, som inflyta vid försäljningen av dessa däck. Skulle förlust uppstå böra särskilda medel anvisas för täckande av denna. Eventuell vinst bör redovisas särskilt. I enlighet härmed har nämnden för avsikt att bestrida kostnaderna för handhavande av detta uppdrag av de medel, som inflyta vid försäljning av däcken. I avvaktan på sådana medel kommer nämnden att förskottera erforderliga belopp från statens reservförrädsfond.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 13 september 1948 har riksnämnden hemställt om bemyndigande att tills vidare under budgetåret 1948/49 anlita en auktoriserad revisor för fortlöpande granskning av nämndens räkenskaper samt för kassakontroll. Kostnaderna härför beräknas av nämnden till 6 000 kronor för räkenskapsår. Riksräkenskapsverket har nu under hand meddelat, att en fortlöpande daglig granskning och kontroll av den art

det här är fråga om icke syntes vara förenlig med verkets revisionsålganden utan vore att hänföra till intern kontroll hos vederbörande myndighet. Med hänsyn till affärsrörelsens omfattning anser riksnämnden emellertid dylik kontroll ofrånkomlig även efter utgången av innevarande budgetår. Riksnämnden har för avsikt att även i fortsättningen träffa avtal med en revisionsbyrå om sådan kontroll genom auktoriserad revisor. Nämnden föreslår, att kostnaderna härför, som för nästa budgetår kunna beräknas till omkring 6 000 kronor, få bestridas från riksnämndens omkostnadsanslag.

Till Avlöningar till icke-ordinarie personal m. m. skulle sålunda enligt nämnda beräkningar erfordras sammanlagt ($107\,300 + 302\,400 - 25\,700 =$) 384 000 kronor.

Anslagsposten till Rörligt tillägg kan beräknas till omkring 60 000 kronor. Riksnämnden har därvid räknat med tillägg av 12 % å förenämnda belopp av 180 300 kronor till avlöningar till ordinarie tjänstemän och 12 % å 107 300 kronor till avlöningar till extra ordinarie personal i högre lönegrader än Ce 24 ävensom 25 700 kronor för rörligt tillägg till övrig extra ordinarie och extra personal.

Sammanlagt skulle alltså för riksnämndens avlöningsanslag erfordras ($180\,300 + 14\,500 + 384\,000 + 60\,000 =$) 638 800 kronor.

I sitt organisationsförslag av den 20 oktober 1947 anförde riksnämnden, att en regementsofficer å försvarsstabens stat borde utses som förbindelseman för att biträda i frågor som röra riksnämndens förhållanden till militära myndigheter. Detta tillstyrktes av överbefälhavaren och 1946 års militära förvaltningsutredning. Ej heller försvarets civilförvaltning och 1945 års försvarskommitté funno principiella skäl till erinran häremot. Enligt civilförvaltningens mening torde dock saken bliva beroende av statsmakternas beslut i försvarsfrågan. Försvarskommittén föreslog, att en redan på försvarsstabens stat uppförd regementsofficer tills vidare borde komma i fråga för denna uppgift. I propositionen anförde föredragande departementschefen, att denna fråga — med hänsyn till att uppdraget icke torde få karaktär av heltidssyssla — syntes kunna lösas utan att en särskild befattning inrättades för ändamålet.

Behovet av en särskild militär förbindelseman har ytterligare styrkts under riksnämndens hittillsvarande verksamhet. Riksnämnden har hos chefen för försvarsstaben begärt att en för uppgiften väl kvalificerad officer från försvarsstaben snarast ställes till nämndens förfogande. Önskvärt vore att förbindelsemannen senast från ingången av nästa budgetår kunde tjänstgöra inom riksnämnden på heltid.

Under hand har upplysts, att möjligheter icke funnos att tillgodose sistnämnda önskemål med ordinarie personal inom försvarsstaben. I förslaget till anslagsaskanden för försvarsstaben för budgetåret 1949/50 har det därför föreslagits, att i personalförteckningen för försvarsstaben måtte upptagas en befattning för major i lönegraden Ma 10, avsedd såsom militärassistent hos riksnämnden. Riksnämnden biträder för sin del denna hemställan.

Departementschefen: Riksnämnden har i fråga om anslagsposterna Avlöningar till icke-ordinarie personal och Ersättningar till sakkunniga föreslagit, att ersättningar i bägge fallen få utgå från samma anslagspost, lämpligen benämnd Avlöningar till icke-ordinarie personal m. m. Anledningen härtill är, att det ofta är en lämplighetsfråga om ett utredningsuppdrag skall

anförtrös åt särskilda sakkunniga eller åt en eller flera tillfälligt anställda befattningshavare hos nämnden. Vad riksnämnden föreslagit i detta avseende föranleder icke någon erinran från min sida. Anslagsposterna Avlöningar till icke-ordinarie personal och Ersättningar till sakkunniga torde därför böra sammanföras till en gemensam anslagspost, benämnd Avlöningar till icke-ordinarie personal m. m.

I det förslag till organisation av riksnämnden, som legat till grund för Kungl. Maj:ts proposition i ämnet till 1948 års riksdag, upptog riksnämnden två byrådirektörstjänster å allmänna avdelningen, förutom byrådirektören på statistiska sektionen, den ena i lönegrad Ca 31, den andra i Ce 31. Av dessa båda befattningshavare avsågs en skola medverka vid på allmänna avdelningen ankommande planeringsarbete och en annan att handlägga på nämnden ankommande administrativa arbetsuppgifter ävensom ärenden sammanhängande med andra myndigheters beredskapsverksamhet. Min företrädare i ämbetet uttalade emellertid i statsrådsprotokollet vid frågans behandling, att, då det finge förutsättas att även kanslichefen komme att i betydande utsträckning ägna sig åt de nämnda arbetsuppgifterna, det syntes vara tillfyllest att för dem räkna med endast en byrådirektörstjänst, som borde placeras i Ca 31.

Riksnämnden har nu återkommit till spørsmålet om personalförstärkning å den allmänna avdelningen och föreslår inrättande av en förste byråsekreterartjänst i lönegrad Ce 29 på allmänna avdelningen i stället för den byrådirektörstjänst i Ce 31, vars inrättande min företrädare i ämbetet på anförda skäl icke ansåg sig kunna tillstyrka. De skäl, som därvid åberopades mot inrättandet av nämnda byrådirektörstjänst, synas alltså gälla. Med hänsyn härtill och då frågan om riksnämndens organisation varit föremål för prövning så sent som vid 1948 års riksdag, synes, i avvaktan på ytterligare erfarenheter, någon utvidgning av organisationen icke för närvarande böra vidtagas. Jag är därför icke beredd att tillstyrka förslaget om inrättande av ytterligare en förste byråsekreterartjänst i lönegrad Ce 29 hos riksnämnden.

Såsom riksnämnden anført torde den lokala förvaltningspersonalen vid nämndens cisternanläggningar liksom hittills få avlönas med anlitande av inkomsten av denna rörelse. Den av riksnämnden väckta frågan om bestridande av kostnaderna för den personal, som anställts för handhavande av ett parti bildäck, som riksnämnden enligt Kungl. Maj:ts beslut den 13 augusti 1948 fått omhändertaga, saknar numera aktualitet, sedan Kungl. Maj:t den 12 november 1948 bemyndigat riksnämnden att återleverera ifrågavarande gummidäcksparti och därvid som förutsättning uppställt kravet på att vederbörande företag täcker de kostnader, som riksnämnden åsamkats av omhändertagandet.

Med bifall till en av riksnämnden, efter samråd med riksräkenskapsverket, gjord framställning har Kungl. Maj:t bemyndigat riksnämnden att

för fortlöpande granskning av nämndens räkenskaper samt kassakontor tills vidare under budgetåret 1948/49 anlita en auktoriserad revisor samt att till denne utbetala ett arvode efter sextusen kronor för räkenskapsår. Riksnämnden har nu framhållit, att riksnämnden med hänsyn till affärsrörelsens omfattning ansåge en dylik kontroll ofrånkomlig även efter utgången av innevarande budgetår. Till detta riksnämndens uttalande kan jag ansluta mig. Såsom riksnämnden anförde torde kostnaden härför få bestriidas från riksnämndens omkostnadsanslag.

Riksnämnden har erinrat om att nämnden i sitt organisationsförslag hemställt, att en regementsofficer å försvarsstabens stat borde utses som förbindelseman för att biträda i frågor, som rörde riksnämndens förhållanden till militära myndigheter samt att föredragande departementschefen i propositionen i ämnet anförde, att denna fråga, med hänsyn till att uppdraget icke torde få karaktär av heltidssyssla, syntes kunna lösas utan att en särskild befattning inrättades för ändamålet. Riksnämnden har i sin framställning under förevarande punkt anförde, att behovet av en särskild militär förbindelseman ytterligare styrkts under riksnämndens hittillsvarande verksamhet. Riksnämnden hade med anledning härav hos chefen för försvarsstaben begärt, att en för uppgiften väl kvalificerad officer från försvarsstaben snarast ställdes till nämndens förfogande.

Chefen för försvarsdepartementet har tidigare denna dag vid anmälan av utgifterna under fjärde huvudtiteln för budgetåret 1949/50 ej ansett sig kunna tillstyrka, att särskild beställning inrättas på försvarsstabens stat för militärassistent hos riksnämnden. Frågan har för närvarande lösts på det sättet, att en officer på arméns stat, tillhörande visst regemente, ställts till riksnämndens förfogande. En anordning av motsvarande art synes böra äga bestånd även under nästa budgetår. Å riksnämndens avlöningsanslag torde böra beräknas kostnaden för det arvode, som synes böra tillerkännas ifrågavarande militära befattningshavare utöver lön. Arvodet synes böra bestämmas till samma belopp, som utgår till den hos civilförsvarsstyrelsen tjänstgörande militärassistenten, nämligen 1 080 kronor för år, och bestriidas från anslagsposten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

De av riksnämnden verkställda kostnadsberäkningarna böra justeras med hänsyn till vad förut anförts. Då jag icke anser mig kunna biträda riksnämndens förslag om inrättande av ytterligare en förste byråsekreterare-tjänst i lönegrad Ce 29, torde det av riksnämnden beräknade beloppet till Avlöningar till icke-ordinarie personal m. m. böra reduceras med 13 200 kronor till 370 800 kronor. Posten Rörligt tillägg torde med hänsyn såväl härtill som till att det av nämnden begärda beloppet, 60 000 kronor, innefattar en avrundning uppåt av det exakta beloppet för rörligt tillägg med omkring 4 000 kronor, böra upplagas till ett avrundat belopp av 55 000 kronor. Arvodet till den militäre befattningshavaren föranleder en höjning av

anslaget till Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, till 15 600 kronor. Anslagsposterna i avlöningsstaten med undantag av posten till Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde även för nästa budgetår böra upptagas förslagsvis. Överskridande av anslagsposten till Avlöningar till icke-ordinarie personal m. m. bör dock icke få äga rum utan Kungl. Maj:ts för varje särskilt fall lämnade medgivande.

Med beaktande av det anförda skulle således för riksnämndens avlöningsanslag erfordras ett belopp av sammanlagt (180 300 + 15 600 + 370 800 + 55 000 =) 621 700 kronor.

Under återopande av det anförda får jag därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	180 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	15 600
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal m. m., <i>förslagsvis</i>	»	370 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	55 000

Summa kronor 621 700;

b) till Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap: Avlöningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 621 700 kronor.

4.] 2. Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap: Omkostnader.

I riksstaten för budgetåret 1947/48 upptogs till ifrågavarande ändamål ett förslagsanslag av 60 000 kronor. Nettoutgiften å anslaget utgjorde 14 162 kronor.

Till Statens reservförrådsnämnd: Omkostnader uppfördes i riksstaten för budgetåret 1947/48 ett förslagsanslag av 60 000 kronor. Nettoutgiften å anslaget utgjorde 10 660 kronor.

För innevarande budgetår har till riksnämndens omkostnader anvisats ett förslagsanslag av 150 000 kronor (statsliggaren s. 1035). Kungl. Maj:t har den 20 augusti 1948 fastställt följande omkostnadsstat för nämnden.

1. Sjukvård, <i>förslagsvis</i>	kronor	2 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	50 000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	98 000

Summa kronor 150 000

I sin under nästföregående punkt omförmälda skrivelse har *riksnämnden*, i avsaknad av närmare erfarenhet om vilka kostnader, som riksnämnden kommer att draga sedan den blivit fullt utbyggd, hemställt, att anslaget för budgetåret 1949/50 upptages till samma belopp som för innevarande budgetår. Beloppet vore avsett även för kostnaderna för erforderliga tekniska undersökningar, för vilket ändamål för innevarande budgetår beräknats 10 000 kronor.

Departementschefen: Som under nästföregående punkt anförts torde från riksnämndens omkostnadsanslag få bestridas kostnaderna för fortlöpande granskning av nämndens räkenskaper genom auktoriserad revisor.

Enligt gängse praxis bestridas kostnaderna för utrikes tjänsteresor — bortsett från de affärsdrivande verken — från de under respektive huvudtitlar uppförda anslagen till Extra utgifter. Med hänsyn till den omfattande affärsrörelse, som bedrivs av riksnämnden, synes det emellertid lämpligast, att, därest riksdagen ej har något att erinra däremot, dessa kostnader få bestridas direkt från riksnämndens omkostnadsanslag på samma sätt som kostnaderna för utrikes tjänsteresor för de affärsdrivande verkens del belasta det å respektive verks driftskostnadsstat uppförda anslaget till omkostnader.

Under återopande av det anförda och då riksnämndens beräkning icke föranleder någon erinran från min sida hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap*:
Omkostnader för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslags-
anslag av 150 000 kronor.

[5.] 3. Omkostnader för statlig lagerhållning.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	2 000 000	130 666
1948/49 (statsliggaren s. 1035) . .	1 000 000	—
1949/50 (förslag)	1 000 000	—

I sin under punkt 3 omförmälda skrivelse har *riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap* beräknat medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår och därvid förordnat, att anslaget skulle upptagas till oförändrat 1 000 000 kronor. Riksnämnden har därvid anfört följande:

Från detta anslag bestridas dels lagringskostnader för nämndens varulager, såsom lagerhyror, kontroll m. m., dels kostnader för kompletterings- och underhållsarbeten å de av nämnden förvaltade cisternanläggningarna, löner till den lokala personalen jämte övriga kostnader för driften av cisternanläggningarna. Hyra för uthyrda cisterner och andra lagringsutrymmen ävensom inkomster för service tillföras anslaget. Kostnaderna för förvaltningen av nämndens cisterner beräknas att under budgetåret 1949/50 uppgå till i runt tal 1 100 000 kronor, däri inbegripna räntor och amorte-

ringar, beräknade i enlighet med bestämmelserna i Kungl. Maj:t beslut den 3 september 1948 angående avskrivning av vissa oljelagringsanläggningar. I inkomster av hyror och serviceavgifter beräknas inflyta ungefär samma belopp, vadan anslaget icke skulle komma att behöva anlitas för denna del av nämndens verksamhet. Kostnaderna för lagringsverksamheten i övrigt blir beroende på lagringens omfattning. Enligt vad nu kan bedömas, kommer lagringen att väsentligt ökas. Följaktligen behöver nämnden disponera sina lagringsutrymmen i större utsträckning än under de senaste åren, vadan inkomsterna av uthyrda lokaler minskas. I brist på säkrare hållpunkter för anslagsbehovets beräkning föreslår riksnämnden, att anslaget för budgetåret 1949/50 upptages med oförändrat belopp.

Departementschefen: Otvivelaktigt föreligger behov av särskilt anslag å driftbudgeten för bestridande av omkostnaderna för ifrågavarande lagringsverksamhet. Såsom riksnämnden framhållit, saknas säkrare hållpunkter för anslagsbehovets beräkning. Anslaget synes därför i enlighet med riksnämndens förslag böra upptagas med oförändrat belopp, 1 000 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Omkostnader för statlig lagerhållning* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

[6.] 4. Bidrag till uppförande av bombsäkra cisternanläggningar för flytande bränslen.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48 ¹	1 000 000	—
1948/49	—	—
1949/50 (förslag)	1 000 000	—

Enligt kungörelsen den 20 februari 1948 (nr 73) angående statsbidrag till uppförande av bombsäkra cisternanläggningar för flytande bränslen må, därest cisternanläggning för flytande bränslen utföres på sådant sätt att den däri lagrade varan kan anses skyddad mot förstöring genom bombanfall eller beskjutning, statsbidrag till anläggningskostnaden utgå, efter Kungl. Maj:ts beslut i varje särskilt fall. Statsbidraget utgår med belopp som Kungl. Maj:t prövar skäligt med hänsyn till å ena sidan de ökade kostnader, som betingas av att cisternanläggningen utföres såsom bombsäker samt å den andra de fördelar av olika slag, som lagring i en på sådant sätt utförd cistern medför för lagerhållaren. Bidrag beviljas i allmänhet icke för cisternanläggning, där lagringsutrymmet understiger 1 000 kubikmeter. Ansökan om statsbidrag ställes till Kungl. Maj:t och ingives, innan anläggningen utföres, till riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, som har att med eget utlåtande överlämna handlingarna i ärendet till Kungl. Maj:t för prövning och avgörande.

¹ Anvisat å tilläggsstat II.

I den under punkt 3 omförmälda skrivelsen har riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap avgivit förslag rörande anslag till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1949/50. Riksnämnden har därvid till en början framhållit, att riksnämnden söker dels genom samarbete med arbetsmarknadsstyrelsen, dels genom direkt kontakt med enskilda, främst företag inom oljebranschen, och kommuner, som ha för avsikt att uppföra cisterner för flytande bränslen, fortlöpande hålla sig underrättad om förekommande cisternbyggnadsplaner i avsikt att, där så låter sig göra och detta i övrigt är önskvärt ur försvarsberedskapssynpunkt, få byggnaderna utförda såsom bombskyddade anläggningar.

Enligt riksnämnden kan dock ett bombsäkert utförande av anläggningarna i allmänhet icke beräknas komma till stånd utan att statsbidrag till byggnadsarbetena medges. Riksnämnden beräknar det erforderliga statsbidragets storlek till i genomsnitt cirka 25 kronor för kubikmeter cisternvolym.

Riksnämnden har härefter anført.

Beträffande flera projekt — tillsammans omfattande en cisternvolym om minst cirka 80 000 kubikmeter — förhandlar riksnämnden för närvarande med vederbörande om anläggningarnas utförande såsom bombskyddade. Ehuru närmare förhandlingar med vederbörande ännu icke ha kunnat upptagas, känner riksnämnden till ytterligare byggnadsprojekt av ungefär samma storlek, vilka det ur beredskapssynpunkt är angeläget få utförade på ett sådant sätt, att bombskyddssynpunkterna bliva tillgodosedda. I runt tal skulle således erfordras statsbidragsmedel för en cisternvolym av cirka 180 000 kubikmeter. Enligt ovannämnda beräkningsgrund skulle härför krävas ett belopp av omkring 4 500 000 kronor. Härav äro för budgetåret 1947/48 redan anvisade 1 000 000 kronor, varför 3 500 000 kronor skulle behöva anvisas därutöver. Ehuru det, för att riksnämndens verksamhet på förevarande område skall kunna bedrivas med önskvärd planmässighet, är angeläget att medel i erforderlig utsträckning stå till förfogande, synes dock med hänsyn till beräknade byggnadstider det ytterligare medelsbehovet för budgetåret 1949/50 kunna begränsas till 3 000 000 kronor.

Riksnämnden har därför hemställt, att ett reservationsanslag till ifrågavarande ändamål av 3 miljoner kronor måtte anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen: Vid den planerade utbyggnaden av lagringsutrymmen för flytande bränslen är det angeläget att nödig hänsyn tages även till beredskapssynpunkter. Genom systemet med statliga bidrag till täckande av kostnaderna för cisternanläggningarnas utförande såsom bombsäkra ha statsmakterna sökt tillgodose dessa synpunkter. Ett anslag till ifrågavarande ändamål av 1 000 000 kronor har anvisats å tilläggsstat II för budgetåret 1947/48. För budgetåret 1949/50 har riksnämnden nu begärt ytterligare 3 000 000 kronor. Riksnämnden har vid denna beräkning tagit hänsyn såväl till de byggnadsprojekt, varom förhandlingar för närvarande pågå, som till de ytterligare byggnadsprojekt riksnämnden fått känne-

dom om. Emellertid synas medel till ifrågavarande ändamål icke nu böra anvisas i vidare mån än som kan beräknas åtgå under nästa budgetår. Med hänsyn till beräknade byggnadstider torde det nämligen vara tillräckligt, om medel finnas tillgängliga för utbetalande av statsbidrag till utförande av de cisternanläggningar om cirka 80 000 kubikmeter, varom riksnämnden förhandlat och vilka kunna beräknas bli utförda under ifrågavarande budgetår. Medlen få utnyttjas i den mån byggnadstillstånd erhålles. Med utgående från en statsbidragskostnad av i genomsnitt 25 kronor för kubikmeter cisternvolym skulle sålunda erfordras ett belopp av omkring 2 000 000 kronor. Då det för budgetåret 1947/48 å tilläggsstat II anvisade reservationsanslaget å 1 000 000 kronor hittills icke utnyttjats, torde därför ytterligare 1 000 000 kronor behöva anvisas. Anslaget synes böra ha reservationsanslags karaktär.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande av bombsäkra cisternanläggningar för flytande bränslen* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

C. Krisförvaltningen.

7.] 1. Statens industrikommission: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	1 465 000	2 222 026
1948/49 (statsliggaren s. 1035)	2 175 000	—
1949/50 (förslag)	2 320 000	—

Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t medgivit, att av anslaget finge tagas i anspråk för tiden 1 juli—31 december 1948 högst 1 225 000 kronor samt för tiden 1 januari—30 juni 1949 högst 1 200 000 kronor.

I skrivelse den 22 september 1948 har *industrikommissionen* avgivit förslag rörande anslag till kommissionen under budgetåret 1949/50. Kommissionens beräknade medelsbehov i vad avser avlöningskostnader framgår av följande sammanställning, därvid nu utgående avlöningar lagts till grund:

Ordförande och ledamöter	kronor	75 000
Rådet	»	—
Kansliet	»	315 300
Byggnadsavdelningen	»	302 600
Järnavdelningen	»	277 400
Kemiska avdelningen	»	176 000
Läderavdelningen	»	78 800

Metallavdelningen	kronor	39 600
Textilavdelningen	»	191 300
Verkstadsavdelningen	»	73 100
Elektriska byrån	»	79 100
Gumminibyrån	»	57 700
Juridiska byrån	»	30 000
Linoljebyrån	»	146 200
Planläggningsbyrån	»	37 200
Statistiska byrån	»	118 800
Utrikeshandelsbyrån	»	132 300
Maskinimportsektionen	»	23 000
Sakkunniga	»	110 000
Övertidsersättningar	»	12 000
Tillfälliga sorteringsarbeten m. m.	»	48 000

Summa kronor 2 323 400.

Kommissionen har anfört, att den i nuvarande läge icke ansåge sig böra räkna med någon mera väsentlig förändring i sin organisation, varför beloppet av nu utgående avlöningar torde kunna läggas till grund vid en uppskattning av anslagsbehovet för avlöningar under budgetåret 1949/50. Kommissionen har dock vid den sålunda redovisade beräkningen antagit, att det borde vara möjligt att, i samband med att industri- och handelskommissionerna under våren 1949 inflytta i delvis gemensamma lokaler, genomföra vissa organisatoriska förbättringar beträffande vakttjänsten och telefon-tjänsten. Kommissionen har beräknat de härigenom uppkommande besparingarna till ett belopp av 26 800 kronor.

På grund av de anförda beräkningarna hemställer kommissionen om ett förslagsanslag till kommissionens avlöningar under budgetåret 1949/50 av 2 323 000 kronor.

Departementschefen: I likhet med industrikommissionen anser jag mig böra räkna med att kommissionens verksamhet under budgetåret 1949/50 kommer att fortgå efter väsentligen oförändrade linjer.

Industrikommissionens beräkningar föranleda ingen annan erinran från min sida än att beloppet torde böra avrundas till 2 320 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens industrikommission: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 2 320 000 kronor.

[8.] 2. Statens industrikommission: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	445 000	441 172
1948/49 (statsliggaren s. 1038)	500 000	—
1949/50 (förslag)	450 000	—

Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t medgivit, att av anslaget finge tagas i anspråk för tiden 1 juli—31 december 1948 högst 250 000 kronor samt för tiden 1 januari—30 juni 1949 högst 200 000 kronor.

I sin under nästföregående punkt omförmälda skrivelse framhåller *industrikommissionen*, att medelsbehovet under nästa budgetår för kommissionens omkostnader torde, med stöd av vunna erfarenheter, kunna uppskattas till följande belopp:

Reseersättningar	kronor	120 000
Kontorsutensilier	»	25 000
Statistisk bearbetning	»	50 000
Telefonkostnader	»	100 000
Tryckningskostnader	»	100 000
Vakt, lyse och renhållning	»	50 000
Annonsering	»	10 000
Sjukvård m. m.	»	20 000
Övriga expenser	»	25 000

Summa kronor 500 000.

Kommissionen hemställer därför för budgetåret 1949/50 om ett förslagsanslag för ifrågavarande ändamål av 500 000 kronor.

Departementschefen: Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t medgivit, att av anslaget till *industrikommissionens* omkostnader finge för innevarande budgetår tagas i anspråk sammanlagt högst 450 000 kronor. Anslaget synes för nästa budgetår icke böra upptagas till högre belopp än det nämnda. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens industrikommission: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 450 000 kronor.

[9.] 3. Statens bränslekommission: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	1 400 000	2 129 187
1948/49 (statsliggaren s. 1038)	2 000 000	—
1949/50 (förslag)	1 800 000	—

Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t medgivit, att av anslaget finge tagas i anspråk för tiden 1 juli—31 december 1948 högst 1 150 000 kronor samt för tiden 1 januari—30 juni 1949 högst 1 000 000 kronor.

I skrivelse den 30 september 1948 har *statens bränslekommission* avgivit förslag angående medelsbehovet för kommissionens verksamhet under budgetåret 1949/50.

Kommissionen anför till en början att det, liksom fallet var då det gällde att på förband bedöma förhållandena innevarande budgetår, icke heller nu

syntes möjligt att med säkerhet beräkna medelsbehovet för kommissionens verksamhet under nästa budgetår. Omfattningen av denna verksamhet vore i första hand beroende av hur importen av fossila och flytande bränslen utvecklades samt av valutaläget.

Kommissionen fortsätter:

Med ledning av det aktuella läget anser sig kommissionen icke kunna räkna med att importen av flytande och fasta fossila bränslen under budgetåret 1949/50 kommer att få en sådan omfattning, att landets behov av nämnda bränslen vid fri förbrukning blir täckt. Beträffande vedförsörjningen under bränsleåret 1949/50 hyser kommissionen den uppfattningen att, därest bränsleimporten fortlöper efter nuvarande linjer under lugna och fredliga förhållanden, man icke torde behöva räkna med mera än normalvedsbehovet, och att vedavverkningen från och med avverkningsåret 1948/49 borde avse täckande av detta behov. Då uppköpsverksamheten visat en starkt sjunkande tendens, har kommissionen för avsikt att avveckla denna. Det är sålunda antagligt, att vissa inskränkningar av den personal, som sysslar med hithörande frågor, kan företagas under budgetåret 1949/50. Frågan om vedhandelsregleringens bibehållande eller upphävande är emellertid även en fråga om möjligheterna att bibehålla prisregleringen i dess nuvarande form med clearing. Så länge clearingen behöver bibehållas, måste man för vedhandeln ha organ, som kunna sköta clearingen. Kommissionen avser att inom kort framlägga förslag om ändrade bestämmelser i fråga om vedhandeln. Med hänsyn till de osäkra faktorer av olika slag, som här spela in, anser sig kommissionen vid framläggandet av sitt utgiftsförslag böra utgå från att inga andra förändringar i stort sett kunna göras än vissa inskränkningar av personalen på vedavdelningen.

Beträffande försörjningen med elektrisk kraft är läget mycket ovisst. För hösten och vintern 1949/50 har situationen hittills bedömts såsom något gynnsammare än för närvarande och man har hoppats på att kraftbalansläget skulle bli någorlunda normalt under vintern 1950/51. Det har emellertid nyligen blivit klart, att sådana betydande förseningar i generatorleveranserna äro att vänta, att dessa förseningar i förening med en beräknad fortsatt stegring av kraftbehoven göra att den nuvarande kraftbristen måste antagas komma att bestå under följande år fram till och med vintern 1950/51. Det synes därför vara nödvändigt räkna med att för säsongen 1949/50 reglerande åtgärder kunna bli nödvändiga. Kommissionen har därför beträffande kraftbyrån ansett sig böra räkna med oförändrat personalbehov.

Vad slutligen angår den verksamhet, som bedrives av kommissionens skogsindustribyrå och pappersbyrå, är denna mera betingad av landets behov av valutor än av den inhemska försörjningen med hithörande produkter. Då man för närvarande saknar fasta hållpunkter för bedömande av huruvida ifrågavarande regleringar behöva upprätthållas under budgetåret 1949/50, synes det ytterst vanskligt att nu bedöma personalbehovet för dessa byråer. Kommissionen har icke vågat räkna med någon egentlig nedskärning av personalbeståndet på dessa byråer.

Efter påpekande från överrevisionen för krisförvaltningen om vikten av personalinskränkningar har kommissionen beslutat vissa rationaliseringsåtgärder, som syfta till största möjliga begränsning av kommissionens personalbestånd.

Kommissionen anger anslagsbehovet för avlöningar under budgetåret 1949/50 på följande sätt.

Ordförande, ledamöter och råd	kronor	101 440
Sekretariatet	»	401 148
Kontrollbyrån	»	161 460
Juridiska byrån	»	35 700
Kameralbyrån	»	317 880
Planläggningsbyrån	»	465 540
Vedavdelningen	»	27 360
Kolavdelningen	»	220 980
Kraftbyrån	»	218 988
Pappersbyrån	»	138 300
Skogsindustribyrån	»	111 540
Städerskor	»	17 952
Kommissionens ombud i Skåne	»	6 000
» » » Polen	»	21 600
Experter och sakkunniga	»	15 000
		Kronor 2 260 888.

Avgår beräknad minskning på grund av vissa beslutade
rationaliseringsåtgärder

kronor	60 000
Kronor 2 200 888.	

Denna beräkning har skett med utgående från personalbeståndet den 1 september 1948 och beräknade sannolika reduktioner. Utöver den angivna minskningen med 60 000 kronor på grund av vissa beslutade rationaliseringsåtgärder har antagits en minskning av å vedavdelningen belöpande avlöningskostnader från 90 300 kronor till 27 360 kronor eller med nära 63 000 kronor.

Kommissionen hemställer på grundval av dessa beräkningar om ett anslag till kommissionens avlöningar under budgetåret 1949/50 av 2 200 000 kronor.

Föredraganden: Kungl. Maj:t har nyligen beslutat, att bestämmelserna om reglering av handeln med ved skola upphöra att gälla med utgången av år 1948 i fråga om försäljning av ved, som avverkats efter den 30 september 1948. Regleringen kvarstår dock för vissa statliga och kommunala inrättningar ävensom för vissa industrier. Även regleringen av handeln med papp och papper har numera till väsentliga delar upphävts. En viss avveckling av kolhandelsregleringen samt kraftregleringen torde vidare kunna beräknas ske. Med hänsyn till det anförda synes man böra räkna med en viss inskränkning av den av bränslekommissionen bedrivna verksamheten i för-

hållande till vad kommissionen utgått från vid sina anslagsäskanden. En nedskärning av anslaget till kommissionens avlöningar till i runt tal 1 800 000 kronor synes kunna företagas.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bränslekommission: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 800 000 kronor.

[10.] 4. *Statens bränslekommission: Omkostnader.*

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	521 000	1 189 624
1948/49 (statsliggaren s. 1041)	650 000	—
1949/50 (förslag)	800 000	—

Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t medgivit, att av anslaget finge tagas i anspråk, för tiden 1 juli—31 december 1948 högst 520 000 kronor samt för tiden 1 januari—30 juni 1949 högst 500 000 kronor.

I sin under nästföregående punkt omförmälda skrivelse har *bränslekommissionen* hemställt om ett anslag till förevarande ändamål för budgetåret 1949/50 av 900 000 kronor. Kommissionen har därvid anfört, att kommissionen vid beräkningen utgått från de faktiska utgifterna under budgetåret 1947/48 och samtidigt även tagit hänsyn till de uppskattade kostnaderna för tiden 1 juli—31 december 1948 enligt tidigare upprättat utgiftsförslag. Kostnaderna ha beräknats sålunda:

Rese- och traktamentsersättningar	kronor	125 000
Inventarier	»	10 000
Kontorsmateriel	»	50 000
Tryckningskostnader	»	200 000
Annonskostnader	»	250 000
Telefonkostnader	»	125 000
Bränsle, lyse och vatten	»	15 000
Sjukvård	»	15 000
Övriga expenser	»	70 000
Kostnader, som enligt särskilda Kungl. Maj:ts beslut skola täckas av kommissionens omkostnadsmedel	»	40 000
Summa kronor		900 000.

Föredraganden: Under hänvisning till vad under nästföregående punkt anförts och då kommissionens beräkningar synas vara väl högt tilltagna med hänsyn till de begränsningar av kommissionens verksamhet, som nu synas vara möjliga, torde beloppet kunna nedsättas till 800 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bränslekommission: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 800 000 kronor.

11. 5. Statens livsmedelskommission: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	1 670 000	2 979 915
1948/49 (statsliggaren s. 1042)	1 980 000	—
1949/50 (förslag)	2 800 000 ¹	—

Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t medgivit, att av anslaget finge tagas i anspråk för tiden 1 juli—31 december 1948 högst 1 650 000 kronor samt för tiden 1 januari—30 juni 1949 högst 1 695 000 kronor.

I skrivelse den 19 oktober 1948 har *livsmedelskommissionen* avgivit förslag rörande anslag till kommissionen under budgetåret 1949/50. Kommissionen har vid sin anslagsberäkning utgått från antagandet att ransoneringarna av köttvaror, matfett, socker och kaffe samt importregleringen komma att kvarstå i nuvarande omfattning under hela budgetåret 1949/50.

Vid de beräkningar, som kommissionen verkställt rörande medelsbehovet till kommissionens avlöningar för budgetåret 1949/50, har kommissionen räknat med så stor del av personalen, som erfordras dels för arbetet med de ransoneringar och regleringar, som antagits kvarstå, dels för kvarvarande arbetsuppgifter beträffande den ekonomiska försvarsberedskapen, regleringsåtgärder i fråga om fisk och ärenden rörande utrikeshandeln, dels ock för arbetet med jordbruksregleringen. Den härför behövliga personalstyrkan uppskattar kommissionen till cirka 390 befattningshavare (däri inberäknat kontrollanter och extra personal) i genomsnitt för budgetåret, jämfört med 422 befattningshavare per den 30 september 1948.

Det sammanlagda anslagsbehovet för avlöningar under budgetåret 1949/50 beräknas enligt den sålunda gjorda kalkylen uppgå till 2 800 000 kronor. Därav beräknar kommissionen 1 150 000 kronor komma på regleringar av krisnatur och 1 650 000 kronor på jordbruksregleringen.

Departementschefen: Vid 1947 års riksdag fattades principbeslut om inrättande av ett särskilt organ för jordbruksreglerande åtgärder, kallat statens jordbruksnämnd och bildat genom omorganisation av statens livsmedelskommission. Med stöd av Kungl. Maj:ts den 30 juni 1948 givna bemyndigande ha utredningsmän tillkallats för utredning rörande organisationen av den prisreglerande verksamheten på jordbrukets område m. m. Förslag rörande jordbruksnämndens organisation torde komma att framläggas i början av 1949. Då detta förslag med sannolikhet kommer att beröra även livsmedelskommissionens organisation och fortsatta verksamhet, synes det icke möjligt att nu fatta slutlig ståndpunkt till anslagsbehoven för livsmedelskommissionen. I avvaktan på avgörandet av frågan om jordbruksnämndens framtida organisation eller till dess klarhet vinnes om, huruvida utredningsmännens blivande förslag kommer att underställas

¹ Beräknat belopp.

årets riksdag, torde anslagen till livsmedelskommissionen böra upptagas med allenast beräknade belopp, enligt vad kommissionen föreslagit.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens livsmedelskommission: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 2 800 000 kronor.

[12.] 6. Statens livsmedelskommission: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	850 000	3 072 662
1948/49 (statsliggaren s. 1045)	1 800 000	—
1949/50 (förslag)	2 250 000 ¹	—

Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t medgivit, att av anslaget finge tagas i anspråk, för tiden 1 juli—31 december 1948 högst 1 660 000 kronor samt för tiden 1 januari—30 juni 1949 högst 1 660 000 kronor.

I sin under nästföregående punkt omförmälda skrivelse har *livsmedelskommissionen* avgivit förslag rörande anslag till kommissionens omkostnader. Livsmedelskommissionen har därvid anført, att kommissionen uppskattade det sammanlagda anslagsbehovet för omkostnader under budgetåret 1949/50 till 2 250 000 kronor. Därav beräknades 800 000 kronor behövliga för tryckning av ransoneringskort o. d., som direkt sammanhänge med de eventuellt kvarvarande ransoneringsarna, samt 200 000 kronor för annonsering. För jordbruksregleringen vore ett belopp av 500 000 kronor erforderligt.

Departementschefen: Av skäl, som framgår av det under föregående punkt anförda, föreslår jag, att anslaget tills vidare upptages med allenast beräknat belopp, lämpligen till det av livsmedelskommissionen föreslagna, 2 250 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens livsmedelskommission: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 2 250 000 kronor.

[13.] 7. Kristidsstyrelserna m. m.: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	3 450 000	6 172 701
1948/49 (statsliggaren s. 1045)	5 138 000	—
1949/50 (förslag)	5 070 000	—

¹ Beräknat belopp.

Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t medgivit, att av anslaget finge tagas i anspråk för tiden 1 juli—31 december 1948 högst 3 348 000 kronor samt för tiden 1 januari—30 juni 1949 högst 2 925 000 kronor.

I den under punkten 11 omförmälda skrivelsen den 19 oktober 1948 har *statens livsmedelskommission* framlagt förslag även beträffande medelsbehovet för kristidsstyrelserna under budgetåret 1949/50.

Kommissionen anför, att kommissionen med utgående från de i skrivelsen angivna allmänna grunderna för anslagsberäkningarna räknade med att kristidsstyrelseorganisationen komme att i huvudsak bestå under hela budgetåret. Efter samråd med bränslekommissionen räknade kommissionen emellertid med att som regel några särskilda bränslekontor icke skulle erfordras för handläggning av eventuellt kvarvarande, kristidsstyrelserna åliggande arbetsuppgifter på bränsleförsörjningens område. I den mån sådana arbetsuppgifter alltjämt komme att åvila styrelserna, ansåg kommissionen nämligen, att dessa borde kunna handläggas av styrelserna utan att särskilda bränslekontor skulle behövas vid styrelserna. Av de nuvarande avdelningarna å kristidsstyrelserna räknade kommissionen således med att som regel kanslierna, priskontoren och kontrollbyråerna skulle bestå under budgetåret. Kommissionen komme emellertid i fortsättningen att ur olika synpunkter beakta de möjligheter, som kunde finnas för sammanslagning av olika avdelningar inom samma kristidsstyrelse. Livsmedelskommissionen förutsatte vidare, att månadsarvoden alltjämt komme att utgå till styrelsernas ordförande och vissa vice ordförande samt att sammanträdesarvoden skulle uppbäras av styrelsernas ledamöter och ledamöterna i de s. k. förtroenderåden. Kommissionen beräknade emellertid, att under nästa budgetår viss minskning skulle kunna ske i hithörande kostnader i jämförelse med de nuvarande kostnaderna. För *kansliernas* och *kontrollbyråernas* del vore lönekostnaderna direkt beroende av i vilken utsträckning de nuvarande livsmedelsransoneringarna samt regleringarna på jordbrukets område ävensom bensinransoneringen komme att vara i kraft under nästa budgetår. Kommissionen hade vid sina bedömanden utgått från antagandet, att ransoneringarna av köttvaror, matfett, socker och kaffe samt av bensin ävensom av vissa importerade förnödenheter till jordbruket komme att vara i kraft under hela nästa budgetår. Kansliernas nuvarande arbetsuppgifter beräknades på grund härav komma att i huvudsak bestå under nästa budgetår. Härvid räknade kommissionen med att som regel spannmålsombuden vid kristidsstyrelserna i Götaland och Svealand skulle finnas kvar, men att inskränkning skulle kunna ske av den personal i övrigt, som sysslade med jordbruksregleringarna. Då emellertid på kanslierna även handlades vissa andra ärenden, som vore gemensamma för kristidsstyrelsernas olika avdelningar, hade kommissionen icke ansett sig kunna räkna med någon större reducering av kansliernas lönekostnader. Beträffande kontrollbyråerna hade de nuvarande arvodeskostnaderna ansetts

kunna för nästa budgetår reduceras med i genomsnitt omkring 15 procent, motsvarande en minskning av nuvarande antalet befattningshavare med i genomsnitt omkring 20 procent. För handläggning av kristidsstyrelserna allttjämt åvilande arbetsuppgifter på *bränsleförsörjningens område* hade kommissionen, efter samråd med bränslekommissionen, uppskattat personalbehovet under nästa budgetår till i genomsnitt två befattningshavare för varje kristidsstyrelse, å vilken för närvarande funnes inrättat bränslekontor. Arvodeskostnaderna för denna personal hade beräknats till i genomsnitt omkring 30 000 kronor i månaden. Vad åter anginge *priskontoren* hade kommissionen, efter samråd med priskontrollnämnden, ansett sig böra räkna med att priskontrollen komme att i stort selt upprätthållas i samma omfattning som för närvarande. Med hänsyn till att under nästa budgetår en viss förstärkning av personalen på en del priskontor kunde bli erforderlig, hade kommissionen ansett sig böra räkna med en viss höjning av de nuvarande arvodeskostnaderna. Stockholms stads kristidsnämnd hade enligt en preliminär beräkning efter samma grunder, som tillämpats vid beräkning av kristidsstyrelsernas arvodeskostnader, funnit de nämndens arvodeskostnader, som enligt mellan kommissionen och nämnden träffade, av Kungl. Maj:t godkända överenskommelser skulle ersättas av statsmedel, komma att för nästa budgetår uppgå till 480 000 kronor mot för innevarande år 640 000 kronor.

Det av kommissionen beräknade medelsbehovet till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1949/50, fördelat på olika utgiftsposter, framgår av följande sammanställning, i vilken inom parentes angivits kostnaderna i september 1948, utslagna på helt år.

Ordförande, ledamöter, förtroenderåd	(153 600)	120 000
Kanslierna	(1 507 200)	1 416 000
Bränslekontoren	(1 368 000)	360 000
Priskontoren	(1 030 800)	1 140 000
Kontrollbyråerna	(1 860 000)	1 584 000
Stockholms stads kristidsnämnd	(640 000)	480 000
Summa kronor		(6 559 600) 5 100 000.

Departementschefen: Kristidsstyrelserna torde vara erforderliga under hela budgetåret 1949/50. Vissa inskränkningar i deras organisation synas emellertid bliva möjliga. Sålunda torde några särskilda bränslekontor icke behövas vid styrelserna. Även beträffande kostnaderna för kanslierna och kontrollbyråerna torde vissa reduktioner kunna genomföras. Vad beträffar spannmålsombuden har livsmedelskommissionen i sin anslagsberäkning dock utgått från att dessa som regel skulle finnas kvar under nästa budgetår. Då spannmålsombudens arbetsbörda minskats genom att regleringarna

av handeln med mjöl och bröd m. m. samt fodersäd upphävt ävensom systemet med fodersädsavstående tills vidare avskaffats, synas emellertid vissa möjligheter föreligga till besparingar på detta område. De arbetsuppgifter som nu åvila spannmålsombuden — fodermedelstilldelningar, bensintilldelning till jordbrukets traktorer m. m. — torde icke vara mera omfattande än att de kunna bestridas av dagavlönade spannmålsombud. Enligt vad jag under hand inhämtat från livsmedelskommissionen finnas för närvarande vid elva kristidsstyrelser heltidsanställda spannmålsombud. Vid två kristidsstyrelser fullgör kansliföreståndaren uppdraget som spannmålsombud och två styrelser ha gemensamt spannmålsombud. Vid övriga elva kristidsstyrelser i Götaland och Svealand samt Gävleborgs län finnas dagavlönade spannmålsombud, som vid behov inkallas till tjänstgöring.

Även om spannmålsombud alltså torde vara erforderliga för vissa uppgifter, synes det icke längre vara nödvändigt med heltidsanställd personal. Det torde därför ligga närmast till hands att de kristidsstyrelser, som fortfarande ha heltidsanställda spannmålsombud, söka ordna anställning med dagavlönade ombud.

En dylik övergång från heltidsanställda till dagavlönade spannmålsombud medför vissa besparingar. Den totala årskostnaden för spannmålsombudsinstitutionen belöper sig enligt vad jag under hand inhämtat från livsmedelskommissionen till omkring 120 000 kronor, därav 90 000 kronor för heltidsanställda ombud. Livsmedelskommissionen har uppskattat den möjliga besparingen genom en övergång till anställande av uteslutande dagavlönade spannmålsombud till omkring 30 000 kronor. Det torde emellertid icke vara uteslutet att ernå än större besparingar genom en sådan omläggning. Det av kommissionen föreslagna beloppet till kristidsstyrelsernas avlöningar torde i vart fall böra minskas med den angivna summan till 5 070 000 kronor för nästa budgetår. Den största uppmärksamhet kommer att fortlöpande ägnas åt möjligheterna att genomföra ytterligare besparingar på såväl det ifrågavarande området som inom andra delar av kristidsstyrelseorganisationen.

Under återopande av det anförda och då kommissionens beräkningar i övrigt icke föranleda någon erinran från min sida får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kristidsstyrelserna m. m.: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 5 070 000 kronor.

[14.] 8. Kristidsstyrelserna m. m.: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	750 000	1 398 087
1948/49 (statsliggaren s. 1046)	1 036 000	—
1949/50 (förslag)	1 100 000	—

Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t medgivit, att av anslaget finge tagas i anspråk för tiden 1 juli—31 december 1948 högst 841 000 kronor samt för tiden 1 januari—30 juni 1949 högst 750 000 kronor.

I den under punkten 11 omförmälda skrivelsen den 19 oktober 1948 har *statens livsmedelskommission* även framlagt beräkningar om storleken av erforderliga medel för bestridande av kristidsstyrelsernas omkostnader under budgetåret 1949/50. Kommissionen har härvid utgått från de under punkterna 11 och 13 omförmälda antagandena beträffande omfattningen av kommissionens och kristidsstyrelsernas verksamhet. Enligt beräkningarna komma omkostnaderna att uppgå till sammanlagt omkring 1 100 000 kronor enligt följande sammanställning, i vilken inom parentes angivits årskostnad, beräknad efter genomsnittlig kostnad för månad under tiden januari—september 1948.

Reseersättningar	(530 400)	408 000
Lokalhyror, bränsle, lyse och städning	(338 400)	240 000
Skrivmateriel och blankettryck	(120 000)	96 000
Telefon, bud, transporter och annonsering	(354 000)	252 000
Inköp, hyra och underhåll av möbler och kontors- kostnader	(56 400)	36 000
Sjukvårdskostnader	(24 000)	18 000
Stockholms stads kristidsnämnd	(70 000)	55 000

Summa kronor (1 493 200) 1 105 000

Kommissionen angiver, att den del av Stockholms stads kristidsnämnds omkostnader, som enligt träffade överenskommelser skall ersättas av statsmedel, av kristidsnämnden beräknas komma att för nästa budgetår uppgå till 55 000 kronor.

Departementschefen: Under hänvisning till vad som anförts under nästföregående punkt och då livsmedelskommissionens beräkningar icke föranleda annan erinran från min sida än att beloppet torde böra avrundas till 1 100 000 kronor får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kristidsstyrelserna m. m.:* Omkostnader för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 100 000 kronor.

[15.] 9. Bidrag till kristidsnämndernas verksamhet.

Enligt kungörelsen den 12 december 1941 (nr 936), ändrad genom kungörelsen den 30 april 1948 (nr 199), angående statsbidrag till kristidsnämndernas verksamhet äger kommun eller kommunalt kristidsförbund erhålla

statsbidrag för bestridande av kostnader, som erfordras för fullgörande av kristidsnämnds administrativa verksamhet. Bidraget utgår med 40 procent av den del av sagda kostnader, som överstiger 15 men icke 25 öres utdebitering för skattekrona, och med 50 procent av den del därav, som överstiger 25 öre för skattekrona. Ansökningar om statsbidrag skola ställas till livsmedelskommissionen samt ingivas till vederbörande kristidsstyrelse före den 15 februari året efter det, för vilket bidrag sökes, varefter kristidsstyrelsen efter granskning av ansökningshandlingarna skall före den 1 april med eget utlåtande överlämna handlingarna till livsmedelskommissionen, som har att besluta angående beviljande av statsbidrag.

Riksdagen har för ifrågavarande ändamål anvisat förslagsanslag för budgetåret 1947/48 med 1 900 000 kronor och för budgetåret 1948/49 med 1 600 000 kronor (statsliggaren s. 1047), varmed avsetts att täcka kostnaderna för statsbidrag till kristidsnämndernas verksamhet under kalenderåret 1946 respektive 1947. Enligt beslut av livsmedelskommissionen ha kristidsnämnderna tillerkänts statsbidrag för verksamheten under sistnämnda år med sammanlagt omkring 1 640 000 kronor.

I sin under punkt 11 omförmälda skrivelse den 19 oktober 1948 har *livsmedelskommissionen* anfört, att kostnaderna för kristidsnämndernas verksamhet under år 1948 torde komma att bli av ungefär samma storleksordning som under år 1947. Då det även syntes sannolikt, att det kommunala skatteunderlag, som skulle ligga till grund för beräkningen av statsbidragets storlek, i allmänhet icke undergått någon större förändring, hade kommissionen ansett sig tills vidare böra beräkna anslagsbehovet för nästa budgetår till samma belopp som beräknats för innevarande budgetår eller till 1 600 000 kronor.

I detta sammanhang har livsmedelskommissionen till behandling upptagit frågan om särskilt statsbidrag till kristidsnämndernas kostnader för slaktgodemännens verksamhet. Kommissionen har härom anfört följande.

I ett av kommissionen den 4 juni 1948 till chefen för folkhushållningsdepartementet avgivet remissyttrande med anledning av en framställning från Råggårds kristidsnämnd om att kristidsnämndernas kostnader för slaktgodemännens verksamhet måtte helt bestridas av statsmedel anförde kommissionen, bland annat, att kommissionen hade för avsikt att verkställa en utredning angående sagda kostnader och att, sedan denna utredning slutförts, till Kungl. Maj:t inkomma med utlåtande i förevarande fråga i samband med att kommissionen komme att avgiva förslag till beräkning av anslagsbehovet för olika ändamål inom kommissionens verksamhetsområde för nästa budgetår.

Enligt den verkställda utredningen kunna kristidsnämndernas kostnader för slaktgodemännens verksamhet beräknas uppgå till sammanlagt omkring 385 000 kronor per kvartal, huvudsakligen i form av arvoden till slaktgodemännen. Härvid är emellertid att märka att dessa kostnader höra till de kostnader, för vilka kommunerna kunna erhålla statsbidrag enligt bestämmelserna i förenämnda kungörelse.

Såsom skäl till att bevilja högre statsbidrag till kostnaderna för slaktdjurskontrollen än till kristidsnämndernas övriga kostnader har gjorts gällande, att förstnämnda kostnader drabba nämnderna särskilt ojämnt. Det torde icke heller kunna bestridas, att ganska stora skillnader i förevarande avseende kunna finnas, särskilt mellan städer och landsbygd men i vissa fall även mellan städer och landskommuner inbördes. Emellertid torde dessa skillnader uppvägas av andra, som verka i motsatt riktning. Så t. ex. behöva landskommunerna sedan den 15 mars 1948 icke längre avlöna särskilda prisombud, en skyldighet som däremot fortfarande åligger flertalet städer. Detta förhållande torde i stor utsträckning utjämna olikheten mellan städer och landskommuner beträffande utgifter för slaktdjurskontrollen. Vidare är att märka att från och med innevarande regleringsår sådana lättnader genomförts beträffande brödsäds- och fodersädsregleringarna, som för kristidsnämnderna i flertalet landskommuner komma att medföra en ganska väsentlig minskning i arbetsuppgifterna. Slutligen torde från och med nästa år jordbrukskommunernas kostnader för den av kommissionen anordnade skördeuppskattningen komma att bortfalla.

På grund av det anförda har kommissionen funnit övervägande skäl tala mot att bevilja särskilt statsbidrag till kristidsnämndernas kostnader för slaktgodemännens verksamhet. Kommissionen har därför icke framlagt något förslag i ämnet.

Departementschefen: Slutligt förslag rörande ifrågavarande anslag torde, liksom fallet var föregående år, redan nu böra framläggas. Beräkningen av anslagets belopp blir därvid givetvis osäkrare. Liksom föregående år torde dock avvikelserna knappast bli så stora att några större olägenheter kunna förorsakas därav. Livsmedelskommissionens beräkning av anslagsbeloppet finner jag mig böra godtaga.

Vad beträffar kostnaderna för slaktgodemännens verksamhet kunna kommunerna erhålla statsbidrag härför enligt den förutnämnda kungörelsen. Såsom livsmedelskommissionen framhållit kunna vissa skäl anföras för att medgiva högre statsbidrag till täckande av dessa kostnader. Emellertid torde ojämnheterna i detta hänseende, på sätt livsmedelskommissionen understrukit, på sistone ha väsentligen utjämnats. I likhet med livsmedelskommissionen anser jag mig därför icke vilja förorda högre statsbidrag till kostnaderna för slaktdjurskontrollen än till kristidsnämndernas övriga kostnader. Någon ökning av anslagsbeloppet för detta ändamål är jag således icke beredd att föreslå.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

till *Bidrag till kristidsnämndernas verksamhet* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 600 000 kronor.

[16.] 10. Statens trafikkommission: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	350 000	700 523
1948/49 (statsliggaren s. 1047)	707 000	—
1949/50 (förslag)	750 000	—

Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t medgivit, att av anslaget finge tagas i anspråk, för tiden 1 juli—31 december 1948 högst 370 000 kronor samt för tiden 1 januari—30 juni 1949 högst 375 000 kronor.

I skrivelse den 15 september 1948 har *trafikkommissionen* avgivit förslag rörande anslag för kommissionens verksamhet under nästa budgetår. Kommissionen framhåller här till en början svårigheterna att i förväg beräkna omfattningen av kommissionens arbetsuppgifter, som för närvarande huvudsakligen vore beroende på utvecklingen av valutaläget och det därav avhängiga försörjningsläget beträffande trafikmedel och trafikförnödenheter. Angivna svårigheter gjorde sig särskilt gällande i fråga om den trafikreglering, som avsåge bilar, bilgummi och drivmedel samt i fråga om regleringen av sjöfarten i avbidan på återgång till fri sjöfart och fri fraktsättning. Kommissionen hade emellertid vid anslagsberäkningen utgått från det antagandet, att någon mera genomgripande förändring i valuta-, import- och arbetskraftsförhållandena icke komme att äga rum under budgetåret 1949/50 samt att kommissionens verksamhet med anledning härav komme att hava minst samma omfattning som under budgetåret 1948/49.

Vid beräkning av avlöningarna för budgetåret 1949/50 har kommissionen utgått från att någon minskning av personalen icke kommer att äga rum. Tvärtom har kommissionen av beredskapsskäl beräknat kostnader för personal å ytterligare en sektion (räjongsektion), enär det enligt kommissionen torde ligga nära till hands att räjongbegränsning måste införas, därest en återgång till den ursprungligen för bensinransoneringen fastställda årsförbrukningen av motorbensin eller mindre skulle ifrågakomma.

Kostnaderna för av Kungl. Maj:t särskilt fastställda arvoden — till kommissionens ordförande och ledamöter, kanslichefen, två sektionschefer, ledamöterna av kommissionens råd samt av kommissionen anlitade sakkunniga — uppskattas till sammanlagt 106 000 kronor. Avlöningskostnaderna för övrig personal uppskattas av kommissionen till omkring 700 000 kronor. Härvid har kommissionen räknat med avlöningskostnaderna för dels den personal, som för närvarande är anställd hos kommissionen, till antalet uppgående till 79 personer, länstrafikledarna däri inbegripna, dels ock sex befattningshavare inom löneplan å en eventuellt inrättad räjongsektion. Sistnämnda avlöningskostnad beräknas till omkring 40 000 kronor. Kommissionen hemställer därför om ett förslagsanslag till kommissionens avlöningar under budgetåret 1949/50 av 806 000 kronor.

Departementschefen: I likhet med vad trafikkommissionen anfört finner jag mig böra räkna med att kommissionens nuvarande arbetsuppgifter komma att bestå i väsentligen oförändrad omfattning under budgetåret 1949/50. Vad beträffar inrättandet av en särskild räjongsektion, vartill kommissionen tagit hänsyn i sin anslagsberäkning, synes frågan härom böra prövas först i den händelse en nedskärning av bensinförbrukningen skulle visa sig erforderlig. Enär i sådant fall jämväl andra utvägar än en räjongbegränsning kunna stå till buds, synes det icke lämpligt att

redan i detta sammanhang taga ställning till denna fråga. Jag anser mig därför vid anslagsberäkningen icke böra taga hänsyn till kostnaderna för en dylik sektion. Av kommissionen angivna kostnader för av Kungl. Maj:t särskilt fastställda arvoden torde därför böra minskas med 18 000 kronor, vilket belopp kommissionen enligt vad jag under hand inhämtat beräknat som arvode för chefen å räjongsektionen, och avlöningskostnader för övrig hos kommissionen anställd personal med omkring 40 000 kronor. Då kommissionens beräkningar i övrigt icke föranleda någon erinran från min sida, finner jag mig böra föreslå, att anslaget upptages till ett avrundat belopp av 750 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens trafikkommission: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 750 000 kronor.

[17.] 11. Statens trafikkommission: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	85 000	245 050
1948/49 (statsliggaren s. 1049)	181 000	—
1949/50 (förslag)	440 000	—

Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t medgivit, att av anslaget finge tagas i anspråk för tiden 1 juli—31 december 1948 högst 196 000 kronor samt för tiden 1 januari—30 juni 1949 högst 185 000 kronor.

I sin under nästföregående punkt omförmälda skrivelse har *trafikkommissionen* beräknat sina omkostnader för nästa budgetår till 477 000 kronor enligt följande fördelning:

Reseersättningar	80 000
Inventarier	1 000
Expenser	
lyse	6 000
städning	9 000
telefon och telegram	40 000
tryckningskostnader	150 000
annonskostnader	70 000
kostnader för inköp av s. k. POL-kuponger ¹	70 000
övriga expenser	51 000
Summa kronor	477 000.

Kommissionen anmärker, att vid försäljning av POL-kuponger beräknas såsom uppbörd inflyta minst inköpssumman, 70 000 kronor.

¹ Kuponger för erhållande av för den svenska lastbils- och omnibustrafiken i och genom brittisk-amerikanska ockupationszonen i Tyskland erforderliga mängder driv- och smörjmedel.

Departementschefen: De i förhållande till nästföregående budgetår väsentligt ökade omkostnaderna för trafikkommissionen sammanhånga med bensinransoneringen, varigenom trycknings- och annonskostnaderna blivit betydande. Det torde böra framhållas, att det för budgetåret 1948/49 anvisade beloppet kommer att till följd härav väsentligt överskridas. Kommissionens beräkning synes dock väl hög beträffande posten kostnader för inköp av POL-kuponger. Enligt vad jag under hand inhämtat från kommissionen torde posten kunna upptagas till allenast omkring 40 000 kronor. Med hänsyn härtill torde anslaget böra upptagas med ett till 440 000 kronor avrundat belopp.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens trafikkommission: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 440 000 kronor.

[18.] 12. Statens priskontrollnämnd: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	1 380 000	2 078 688
1948/49 (statsliggaren s. 1049)	2 050 000	—
1949/50 (förslag)	2 450 000	—

Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t medgivit, att av anslaget finge tagas i anspråk för tiden 1 juli—31 december 1948 högst 1 215 000 kronor samt för tiden 1 januari—30 juni 1949 högst 1 220 000 kronor.

I skrivelse den 22 september 1948 har *priskontrollnämnden* framlagt beräkningar rörande nämndens medelsbehov för budgetåret 1949/50. Nämnden har härvid, med utgående från att nämndens verksamhet under nästa budgetår komme att fortgå i samma omfattning som för närvarande, beräknat de sammanlagda avlöningskostnaderna till 2 450 000 kronor enligt följande beräkningsgrunder. För ordföranden, nämndens övriga ledamöter, ledamöterna av nämndens råd samt befattningshavare med av Kungl. Maj:t fastställda arvoden har beräknats ett belopp för avlöningar av 437 496 kronor, för den enligt löneplanen avlönade personalen 1 939 700 kronor samt för sakkunniga 100 000 kronor. Då nämnden räknat med möjligheten att viss omläggning av arbetet inom nämnden kunde komma att medföra minskning av arbetsbelastningen, varigenom antalet befattningshavare, avlönade enligt löneplanen, i viss mån kunde reduceras, har nämnden ansett sig böra avrunda den enligt ovanstående beräknade summan för avlöningar på 2 477 196 kronor nedåt till 2 450 000 kronor.

I detta belopp ingå även de beräknade kostnaderna för fortsatt verksamhet under budgetåret 1949/50 vid statens upplysningsbyrå, uppgående till sammanlagt 62 400 kronor för avlöningar och i runt tal 10 000 kronor

(netto) för omkostnader. Jämlikt särskilda beslut av Kungl. Maj:t skall denna verksamhet pågå intill den 1 juli 1949. Frågan om en omläggning av den av upplysningsbyrån bedrivna upplysningsverksamheten har varit föremål för riksdagens uttalande i dess skrivelse nr 332 den 19 juni 1948. Riksdagen anhöll däri, att en översyn rörande de lämpligaste formerna för denna upplysningsverksamhet måtte verkställas. Genom beslut den 26 augusti 1948 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för folkhushållningsdepartementet att tillkalla en utredningsman för att biträda med översyn av formerna för den statliga upplysningsverksamheten rörande folkhushållningsfrågor m. m. Den med stöd av förenämnda bemyndigande tillkallade utredningsmannen, chefredaktören F. Severin, har den 20 november 1948 avgivit betänkande med förslag till ordnandet av den fortsatta upplysningsverksamheten rörande folkhushållningsfrågor m. m.

Utredningsmannen har i betänkandet diskuterat möjligheterna till nedläggning av statens upplysningsbyrå eller vidtagande av vissa inskränkningar av dess verksamhet i besparingssyfte. Utredningsmannen har emellertid icke för närvarande velat förorda några åtgärder i detta hänseende. Utredningsmannen uttalar nämligen, att frågan om statens upplysningsbyrås ställning sammanhänger med spörsmålet om statens upplysningsverksamhet särskilt på det sociala men även det ekonomiska området. Denna fråga befinner sig för närvarande under utredning av den inom socialdepartementet arbetande kommittén för social upplysning. Denna kommitté avsåge, enligt vad utredningsmannen inhämtat, att föreslå inrättandet av ett särskilt institut för social upplysning eventuellt i förening med ett av staten upprättat socialmuseum. Bland annat avsåge kommittén att föreslå, att denna särskilda upplysningstjänst skulle övertaga den av statens upplysningsbyrå utgivna tidskriften *Från Departement och Nämnder*, som kommittén tänkt sig utvidgad i varje fall beträffande upplagan. Det inginge vidare i kommitténs förslag att en utvidgad artikeltjänst skulle bedrivas och upplysningsverksamheten även på annat sätt intensifieras.

Skulle den av kommittén planerade utvidgningen av den statliga upplysningsverksamheten och därmed den tänkta institutionens övertagande av tidskriften *Från Departement och Nämnder* vinna Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande innebure detta, att, därest upplysningsbyrån nu nedlades, byråns verksamhet sedermera komme att återupptagas i utvidgat format. Med hänsyn härtill har det syntes utredningsmannen lämpligt att avvakta kommitténs för social upplysning betänkande och förslag, varefter Kungl. Maj:t kunde upptaga berörda frågor till prövning i ett sammanhang. Om Kungl. Maj:t därvid funne, att den nämnda utvidgningen av den statliga upplysningsverksamheten och dess förläggning till en särskild institution borde anstå, kunde enligt vad utredningsmannen i betänkandet uttalat frågan om nedläggning av statens upplysningsbyrå upptagas till prövning.

Över betänkandet ha, efter remiss, utlåtanden avgivits av kommerskollegium, socialstyrelsen, statens utlänningskommission, statens handelskommission, statens industrikommission, statens bränslekommission, statens livsmedelskommissionen, statens trafikkommission, statens priskontrollnämnd, statens upplysningsbyrå och överrevisionen för krisförvaltningen samt kommittén för social upplysning. Samtliga remissinstanser ha lämnat utan erinran utredningsmannens förslag att uppskjuta frågan om en eventuell omgestaltning av de nuvarande formerna för upplysningsverksamheten i folkhushållningsfrågor m. m., till dess att kommittén för social upplysning avgivit sitt betänkande.

Departementschefen: Spänningen på det prispolitiska området består alltjämt. Det kan förutses, att den skärpta priskontroll, som motiveras av rådande ekonomiska läge, måste upprätthållas även under nästa budgetår. Jag anser mig därför böra räkna med att priskontrollnämnden kommer att under budgetåret 1949/50 behöva bestå i ungefär nuvarande omfattning. Den ökning av avlöningsanslaget som föreligger i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade beloppet sammanhänger dels med det ökade antal nämndledamöter, som föranletts av att nämnden numera arbetar på två avdelningar, och dels med att antalet anställda ökat på grund av behovet att på vissa punkter utbygga priskontrollen.

Vad angår frågan om statens upplysningsbyrås ställning ansluter jag mig till utredningsmannens uppfattning, att denna fråga bör slutligen prövas först i sammanhang med ställningstagandet till det förslag som kommittén för social upplysning kommer att framlägga. Då det är ovisst, huruvida proposition i anledning av nämnda kommittés förslag kan komma att föreläggas 1949 års riksdag, torde i avlöningsanslaget till priskontrollnämnden för budgetåret 1949/50 böra inräknas erforderligt belopp jämväl för en fortsatt verksamhet vid statens upplysningsbyrå.

Under återopande av det anförda och då priskontrollnämndens beräkningar icke föranleda någon erinran från min sida hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens priskontrollnämnd: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 2 450 000 kronor.

[19.] 13. Statens priskontrollnämnd: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	590 000	918 083
1948/49 (statsliggaren s. 1052)	1 015 000	—
1949/50 (förslag)	1 090 000	—

Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t medgivit, att av anslaget må tagas i anspråk för tiden 1 juli—31 december 1948 högst 535 000 kronor samt för tiden 1 januari—30 juni 1949 högst 520 000 kronor.

I sin under nästföregående punkt omförmälda skrivelse beräknar *pris-kontrollnämnden* medelsbehovet under nästa budgetår för nämndens omkostnader till 1 090 000 kronor. Till stöd för sina beräkningar åberopar nämnden följande uppställning, vilken till jämförelse upptager jämväl de verkliga utgifterna för budgetåren 1946/47 och 1947/48 samt för juli och augusti månader 1948.

	Budgetåret 1946/47	Budgetåret 1947/48	Juli—augusti 1948	Budgetåret 1949/50
Reseersättningar	190 656	250 492	36 646	300 000
Inventarier.....	39 622	57 752	5 062	15 000
Tryckningskostnader	319 219	340 549	58 618	365 000
Telefon och telegram	44 306	63 757	11 837	70 000
Annonsering	139 870	171 506	33 357	175 000
Sjukvård.....	—	7 966	1 886	15 000
Övriga expenser	128 056	150 552	11 665	150 000
Summa kronor	861 729 ¹	1 042 574 ¹	159 071	1 090 000

Beträffande denna uppställning anmärker nämnden följande.

Reseersättningar.

Budgetåret 1947/48 ökade reseersättningarna med cirka 60 000 kronor jämfört med budgetåret 1946/47. Ökningen beror dels på den höjning av traktamentsersättningarna som genomfördes från och med den 1 januari 1947 och dels därpå att antalet kontrollanter utökats. Utgifterna för juli—augusti 1948 äro lägre än normalt beroende på att nämndens kontrollanter i stor utsträckning under dessa månader åtnjutit semesterledighet. Med hänsyn till att Kungl. Maj:ts nya direktiv för nämnden förutsätta utvidgning av prisövervakningen och på grund av de under våren 1948 inträffade höjningarna av resekostnaderna torde medelsbehovet för reseersättningar under budgetåret 1949/50 böra beräknas till 300 000 kronor.

Inventarier.

Då nämnden i april 1947 inflyttade i egna lokaler måste nyanskaffning av inventarier ske i stor utsträckning. Behovet är nu i huvudsak fyllt och medelsbehovet torde kunna inskränkas till det i sammanställningen angivna beloppet.

Tryckningskostnader.

Utgifterna för tryckningskostnader under budgetåret 1947/48 synas med hänsyn till nämndens verksamhet ha varit normala och nämnden anser sig böra räkna med samma belopp för budgetåret 1949/50. Man torde emellertid härvid icke böra bortse från att den sedan den 1 juli 1948 utgående pappersskatten kan komma att kvarstå under budgetåret 1949/50. På grund härav och med hänsyn till andra beräknade kostnadsökningar torde beloppet böra höjas med cirka 25 000 kronor.

Telefon och telegram.

Utgifterna för telefon och telegram under budgetåret 1947/48 äro något lägre än dem man torde ha anledning räkna med under budgetåret 1949/50

¹ Avser totala utgifter före avdrag av inkomster.

på grund av den höjning av telefonavgifterna som inträffat under våren 1948 och som väl kan beräknas kvarstå även under det kommande budgetåret.

Annonser.

Kostnaderna för annonsering under budgetåret 1947/48 torde kunna anses normala med hänsyn till omfattningen av nämndens verksamhet och nämnden har ansett sig böra räkna med motsvarande medelsbehov för budgetåret 1949/50.

Sjukvård.

Utgifterna för sjukvård under juli—augusti 1948 torde vara mera representativa såsom jämförelsetal än utgifterna för budgetåret 1947/48. Förmånen av fri sjukvård tillerkändes nämligen personalen först med ingången av nämnda budgetår och denna förmån utnyttjades till en början icke i full utsträckning. Nämnden anser sig emellertid böra beakta, att personalen under juli och augusti i stor utsträckning varit semesterledig, vilket torde ha orsakat att de ifrågakvarande utgifterna äro lägre än de eljest skulle ha varit.

Övriga expenser.

Utgifterna härför under juli och augusti 1948 ha varit onormalt låga och nämnden anser sig vid beräkningen av anslaget böra utgå från utgifterna under budgetåret 1947/48.

Departementschefen: Under hänvisning till vad som anförts under föregående punkt och då priskontrollnämndens beräkningar icke föranleda någon erinran från min sida hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens priskontrollnämnd:* Omkostnader för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 090 000 kronor.

[20.] 14. Överrevisionen för krisförvaltningen: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	100 000	99 313
1948/49 (statsliggaren s. 1052)	115 000	—
1949/50 (förslag)	115 000	—

Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t medgivit, att av anslaget finge tagas i anspråk för tiden 1 juli—31 december 1948 högst 61 000 kronor samt för tiden 1 januari—30 juni 1949 högst 61 000 kronor.

I skrivelse den 17 september 1948 har *överrevisionen för krisförvaltningen* hemställt om anslag till överrevisionens avlöningar under nästa budgetår med oförändrat belopp 115 000 kronor. Överrevisionen har härvid utgått från att arbetsuppgifterna under nästkommande budgetår komme att bli i stort sett oförändrade.

Departementschefen: Av vad som anförts i det föregående framgår, att samtliga under folkhushållningsdepartementet hörande krisorgan beräk-

nas komma att fortsätta sin verksamhet under budgetåret 1949/50. Med hänsyn härtill torde överrevisionens verksamhet under samma budgetår komma att hava väsentligen oförändrad omfattning. Mot det av överrevisionen beräknade beloppet för avlöningskostnaderna har jag intet att erinra.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Överrevisionen för krisförvaltningen: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 115 000 kronor.

[21.] 15. Överrevisionen för krisförvaltningen: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	5 000	7 073
1948/49 (statsliggaren s. 1053)	5 000	—
1949/50 (förslag)	5 000	—

Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t medgivit, att av anslaget finge tagas i anspråk för tiden 1 juli—31 december 1948 högst 5 000 kronor samt för tiden 1 januari—30 juni 1949 högst 5 000 kronor.

I sin under nästföregående punkt omförmälda skrivelse har *överrevisionen* hemställt, att ifrågavarande anslag måtte för budgetåret 1949/50 upptagas till oförändrat belopp, 5 000 kronor.

Departementschefen: Under hänvisning till vad under nästföregående punkt anförts och då överrevisionens beräkning icke föranleder någon erinran från min sida hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Överrevisionen för krisförvaltningen: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

D. Diverse.

[22.] 1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	416 000	689 428
1948/49 (statsliggaren s. 1053)	699 000	—
1949/50 (förslag)	622 000	—

Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört beträffande ersättning till statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 622 000 kronor.

[23.] 2. Kontroll å standardisering av mjölk.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	20 000	17 623
1948/49 (statsliggaren s. 1054)	18 000	—
1949/50 (förslag)	18 000	—

Gällande bestämmelser rörande ifrågavarande kontroll återfinnas i kungörelsen den 6 mars 1942 (nr 91) med vissa bestämmelser angående handeln med mjölk med däri genom kungörelser den 22 maj 1942 (nr 329) och den 16 mars 1945 (nr 64) gjorda ändringar. Bestämmelserna innebära i huvudsak, att all för överlåtelse till konsument avsedd mjölk skall ha standardiserats till viss fetthalt. Det åligger lantbruksstyrelsen att övervaka efterlevnaden av kungörelsen.

I skrivelse den 25 augusti 1948 anför *lantbruksstyrelsen*, att det för närvarande icke syntes möjligt att med säkerhet bedöma, huruvida försörjningsläget komme att göra det nödvändigt, att gällande bestämmelser om begränsning av den saluförda mjölkens fetthalt upprätthölles jämväl under budgetåret 1949/50. Vid sådant förhållande funne sig styrelsen böra räkna med att fortsatt kontrollverksamhet i oförändrad omfattning bleve erforderlig under sistnämnda budgetår. Styrelsen, som beräknade kostnaderna till 18 000 kronor, hemställde, att ett förslagsanslag av denna storlek måtte anvisas för ändamålet.

Departementschefen: De åtgärder, som vidtagits för att reglera fetthalten i konsumtionsmjölk, torde böra upprätthållas, åtminstone så länge matfettstransoneringen består. Det är icke sannolikt, att matfettstransoneringen kan upphävas under budgetåret 1949/50. Medel böra därför finnas tillgängliga för kontroll av regleringsbestämmelserna under samma budgetår. Jag ansluter mig till den av lantbruksstyrelsen gjorda beräkningen av medelsbehovet för denna verksamhet och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kontroll å standardisering av mjölk* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 18 000 kronor.

[24.] 3. Bidrag till hemmens forskningsinstitut.

	Anslag
1947/48	80 000
1948/49 (statsliggaren s. 1054)	80 000
1949/50 (förslag)	80 000

Genom beslut den 5 maj 1944 beviljade Kungl. Maj:t av det under elfte huvudtiteln anvisade reservationsanslaget till Vissa utredningar och undersökningar husmödrarnas samarbetskommitté och hushållslärarinnornas samorganisation ett statsbidrag för år 1944 av högst 50 000 kronor för bedrivande genom hemmens forskningsinstitut av forskningsverksamhet rörande hemhushållning och hemarbete. För statsbidragets åtnjutande skulle gälla följande villkor.

1. Kostnaderna för verksamheten skulle till belopp, motsvarande minst statsbidragets storlek, bestridas av medel, som ställdes till förfogande av enskilda personer eller organisationer.

2. Stadgarna för forskningsinstitutet skulle godkännas av priskontrollnämnden och finge icke utan dylikt godkännande ändras.

3. Verksamheten vid forskningsinstitutet skulle bedrivas i samråd med priskontrollnämndens sektion för aktiv hushållning.

4. Ersättning till personal, som anställdes hos forskningsinstitutet, skulle godkännas av priskontrollnämnden.

5. Vid upphörande av forskningsinstitutets verksamhet finge beslut om disposition av institutets tillgångar icke bringas i verkställighet med mindre beslutet godkänts av Kungl. Maj:t.

Genom beslut den 30 april 1948 beviljade Kungl. Maj:t hemmens forskningsinstitut ett statsbidrag för år 1948 av högst 80 000 kronor för bedrivande av forskningsverksamhet rörande hemhushållning och hemarbete. Därvid föreskrevs, att för statsbidragets åtnjutande skulle i tillämpliga delar gälla de villkor, som angivits i Kungl. Maj:ts nyssnämnda beslut den 5 maj 1944. Därjämte skulle det åligga priskontrollnämnden att tillse, att kostnaderna för verksamheten bestredes till belopp, motsvarande minst statsbidragets storlek, av medel, som ställdes till förfogande av enskilda personer eller organisationer.

Enligt för hemmens forskningsinstitut den 24 april 1944 antagna stadgar har institutet till uppgift att verka för systematisk rationalisering av arbetsförhållandena i de svenska hemmen genom forskning rörande de tekniska och ekonomiska problem, som äro förbundna med hemmens uppgifter som konsumtionscentra och arbetsplatser, med hänsynstagande till de psykologiska, hygieniska och sociala problem, som sammanhånga med hemmens allmänna uppgifter. Institutet utgör ett förmedlande och verkställande organ för dess medlemmar, vilka äro husmödrarnas samarbetskommitté och hushållslärarinnornas samorganisation.

I skrivelse den 9 november 1948 har *hemmens forskningsinstitut* hemställt om ett till 105 000 kronor höjt statsbidrag för budgetåret 1949/50. Beträffande medelsbehovet för år 1949 har institutet anfört följande.

Institutet uppbär under innevarande budgetår ett statsanslag på 80 000 kronor. Från industriens branschföreningar erhåller institutet ett årsan-

slag på 50 000 kronor och från Kooperativa förbundet 30 000 kronor. Dessutom har institutet ansökt om bidrag från Sveriges Köpmannaförbund och Sveriges lantbruksförbund samt räknar med vissa inkomster från provnings- och konsultationsuppdrag. Ett anslag för vissa undersökningar har även ställts i utsikt av Statens tekniska forskningsråd.

Institutets årliga utgifter belöpa sig för närvarande till cirka 200 000 kronor. Det möter stora svårigheter att från enskilda bidragsgivare och uppdragsgivare erhålla det belopp som behövs för att uppehålla verksamheten i dess nuvarande omfattning.

Såsom institutet redan i sin skrivelse till folkhushållningsdepartementet av den 28 november 1947 framhöll, äro institutets arbetsuppgifter växande. Bland annat har under de sista åren provningsverksamheten ökat. I och med att institutet blir mera känt och möts med allt större förtroende från näringslivets sida vända sig såväl konstruktörer och fabrikanter som importörer till institutet med begäran om att få utlåtande om produkter, som äro under konstruktion eller som de överväga att från utlandet införa på den svenska marknaden.

Ikke obetydliga summor torde under innevarande år ha inbesparats konsumenterna genom att förbättringar kunnat föreslås på köksinredningar, redskap och maskiner, som befunnit sig på konstruktionsstadiet eller förarbetats för standardisering, genom att fabrikanter avrättats från att lägga upp en tillverkning av olämpliga redskap eller hushållsartiklar samt genom att importörer avrättats från import av olämpliga artiklar.

Institutet har för närvarande svårt att uppehålla denna provningsverksamhet i behövlig omfattning på grund av bristen på personal. Tidigare ha även lokalsvårigheter minskat institutets möjligheter att effektivt bedriva provningarna. Då de nya lokalerna nu ge möjligheter att göra en bättre uppdelning än tidigare mellan de grundläggande undersökningarna och provningsverksamheten, anser institutet det i hög grad önskvärt att denna skall kunna intensifieras. Institutet anser det därför för nästa år behövt att utöka sin personal med en tekniker på deltid, en skolkökslärarinna och ett biträde.

Ett annat område, där institutet finner sig behöva en personalförstärkning, gäller dess kontakt utåt. Förfrågningarna från allmänheten och pressen äro mycket omfattande, likaså begäran om studiebesök, visningar, föredrag etc. Alla olika sorters förfrågningar och andra yttre kontakter få för närvarande skötas av undersökningspersonalen. Publikationsverksamheten skötes också av en person, som har hand om vissa undersökningsuppgifter.

Personalbristen på detta område har särskilt gjort sig märkbar innevarande år, då institutet mer än förut vänt sig direkt till allmänheten dels genom att ett vandringsutställningsmaterial iordningstänkts och dels genom publikationen av broschyren »Bra hushållsredskap», som tryckts i en upplaga på 100 000 ex. För att detta upplysningsmaterial skall nå sin fulla effekt fordras, att upplysningsverksamheten kontinuerligt fullföljes på olika vägar. Institutet finner det därför i hög grad behövt att kunna anställa en person som pressombudsman och sekreterare.

Som tidigare framhållits anser institutet det icke troligt, att institutet under kommande budgetår kan erhålla större anslag från enskilt håll än vad man hoppas få under det nuvarande. De önskvärda personalutvidgningarna torde därför bli beroende på om statsbidraget kan höjas. De ökade personalkostnaderna för dessa beräknar institutet till 25 000 kronor,

varför det belopp som institutet anser sig behöva i statsbidrag uppgår till 105 000 kronor.

I skrivelse den 17 november 1948 har institutet inkommit med kompletterande uppgifter, avsedda att klarlägga hur institutets arbete planerats för år 1949. Institutet har därvid särskilt framhållit, att kostnaden för lokaler på grund av institutets flyttning i oktober 1948 från Statens hantverksinstitut till Karolinska institutet beräknas öka från under år 1948 12 000 kronor till under 1949 20 000 kronor, vilket avsevärt belastade institutets budget. De befattningshavare — en arkitekt (på deltid), en pressombudsman, en hushållsassistent och ett kontorsbiträde — vilka kunde anställas endast under förutsättning av höjt statsanslag, torde vara nödvändiga om institutets arbetsprogram för 1949 skulle kunna genomföras. Om dessa tjänstemän ej funnes tillgängliga, torde i första hand följande arbeten behöva nedläggas. Studier av hushållens förvaringsutrymmen, som avsåges ligga till grund för Byggstandardiseringens förslag till konstruktion och utformning av förvaringsutrymmen inom hushållen, skulle icke kunna bedrivas. Utan experimentellt underlag kunde detta standardförslag ej utarbetas, vilket skulle fördröja hela frågan om den rationella utformningen av hushållens ekonomiutrymmen. Vidare torde studierna av tvättmaskiner och handtvätt inom hushållen samt underlag för badrummets standardisering avsevärt fördröjas. Även studierna av golvbeläggning och golvård torde, om tillräcklig arbetskraft ej funnes, endast kunna bedrivas i mycket ringa omfattning.

Över institutets framställning av den 9 november 1948 har yttrande avgivits av *statens priskontrollnämnd*. Nämnden har uttalat, att nämnden ej hade något att erinra mot storleken av det belopp om 105 000 kronor, som institutet begärt såsom statsbidrag för verksamheten under budgetåret 1949/50. Med hänsyn till att institutets verksamhet torde kunna intensifieras avsevärt, sedan dess lokalfråga numera blivit löst, talade enligt nämndens förmenande starka skäl för att det nu utgående statsbidraget höjdes till det begärda beloppet.

Departementschefen: Hemmens forskningsinstitut fyller uppenbarligen en viktig uppgift och institutet bör understödjas även i fortsättningen. Jag är därför beredd att jämväl för år 1949 förordna statsbidrag till institutets verksamhet. Även om jag till fullo inser vikten av att institutets verksamhet utvecklas, är jag av statsfinansiella skäl förhindrad att förordna någon höjning av det nu utgående statsbidraget, 80 000 kronor. Därtill kommer, att frågan om institutets framtida ställning och arbetsuppgifter torde komma att prövas i anledning av ett inom kort utkommande betänkande av 1946 års utredning rörande kvalitetsforskning och konsumentupplysning. Jag anser därför, att statsbidraget tills vidare bör utgå med oförändrat belopp. Jag vill i detta sammanhang nämna, att jag senare

denna dag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till Bidrag till hemmens forskningsinstitut å tilläggsstat II för innevarande budgetår anvisa ett anslag av 44 000 kronor till täckande av vissa flyttnings- och inredningskostnader, som åsamkats institutet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till hemmens forskningsinstitut* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 80 000 kronor.

[25.] 4. Omkostnader i samband med inköp och inlösen av ved m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	4 000 000	3 461 873
1948/49 (statsliggaren s. 1054)	2 700 000	—
1949/50 (förslag)	2 000 000	—

Anslaget är avsett att bestrida statens bränslekommissions omkostnader i samband med inköp och inlösen av ved samt att täcka sådana förluster för kommissionens vedclearingkassa som icke jämlikt 1944 års riksdagsbeslut (skr. nr 381) skola ersättas från kommissionens kolclearingkassa.

Såsom framgår av propositionen nr 247 till 1948 års riksdag har av anslaget för innevarande budgetår 500 000 kronor beräknats för bestridande av kostnaderna för auktoriserad mätning av ved, 200 000 kronor för utkörning av ved från centrallager i tätorter i zon 3 samt 2 000 000 kronor för täckande av prisförluster å långved.

I sin under punkt 9 omförmälda skrivelse har *bränslekommissionen* anför, att medel ur detta anslag torde bli erforderliga även under nästa budgetår. Behovets storlek vore dock för närvarande mycket svårt att beräkna, då detta sammanhänge med den utformning av regleringsbestämmelserna som kunde komma att fastställas. Man torde emellertid enligt kommissionen kunna förutsätta, att under alla förhållanden vissa prisförluster å långved komme att uppstå, varför ett anslag av 2 000 000 kronor preliminärt syntes böra beräknas.

Föredraganden: Kungl. Maj:t har nyligen beslutat, att bestämmelserna om reglering av handeln med ved skola upphöra att gälla med utgången av 1948 i fråga om försäljning av ved, som avverkats efter den 30 september 1948. Bränslekommissionen har emellertid samtidigt bemyndigats att vidtaga åtgärder för att skaffa ett statligt reservlager av ved i försörjnings- och prisreglerande syfte. Vid distribution av ved från det regleringslager om 2 å 300 000 kubikmeter ved, som kommissionen i enlighet härmed avses anskaffa, kunna vissa förluster befaras uppstå. Det av kommissionen äskade beloppet under förevarande anslag synes emellertid kunna täcka även ifrågavarande förluster. Ytterligare medel utöver de av kommissionen beräknade torde sålunda icke vara erforderliga.

Med åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Omkostnader i samband med inköp och inlösen av ved m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor.

[26.] 5. Extra utgifter.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	75 000	61 534
1948/49 (statsliggaren s. 1054)	75 000	—
1949/50 (förslag)	75 000	—

Anslaget, som är avsett att täcka, förutom kostnader av den art att de vanligen utgå från anslaget, utgifter för kommittéer och sakkunniga, torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 75 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

[27.] 6. Vissa kostnader för nationalbudgetarbetet m. m.

Kostnaderna för arbetet i samband med nationalbudgeten m. m. ha enligt särskilt beslut av Kungl. Maj:t den 4 juni 1948 bestritts från det å riksstaten för budgetåret 1948/49 under andra huvudtiteln uppförda anslaget till Avlöningar till statsråden utan departement m. m. För budgetåret 1949/50 synes ett särskilt anslag för ändamålet böra uppföras under tolfte huvudtiteln. Anslaget torde böra upptagas till ett belopp av 60 000 kronor och givas reservationsanslags karaktär.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för nationalbudgetarbetet m. m.* anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kronor.

[28.] 7. Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	800	699
1948/49 (statsliggaren s. 1054)	800	—
1949/50 (förslag)	500	—

Som utgifterna från förevarande anslag torde kunna beräknas nedgå med omkring 300 kronor under nästa budgetår, synes anslaget böra upptagas till 500 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 500 kronor.

Sammanfattning.

Tolfte huvudtitelnslutsumma för budgetåret 1948/49
utgjorde kronor 26 771 700

Tolfte huvudtitelnslutsumma kommer vid bifall till de
i det föregående framställda förslagen att för budget-
året 1949/50 uppgå till » 28 946 300
innebärande en ökning av » 2 174 600

Vad föredragandena sålunda med instämmande
av statsrådets övriga ledamöter hemställt behagar
Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Ingvar J:son Rörs.

Register
till
Tolfte huvudtiteln för budgetåret 1949/50.

Sid. **A. Folkhushållningsdepartementet.**

Folkhushållningsdepartementet:

5	Avlöningar	260 100
6	Omkostnader	19 000
	Säger för folkhushållningsdepartementet	279 100

B. Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap m. m.

Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap:

7	Avlöningar	621 700
13	Omkostnader	150 000
14	Omkostnader för statlig lagerhållning	1 000 000
15	Bidrag till uppförande av bombsäkra cisternanläggningar för flytande bränslen	1 000 000
	Säger för riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap m. m.	2 771 700

C. Krisförvaltningen.

Statens industrikommission:

17	Avlöningar	2 320 000
18	Omkostnader	450 000

Statens bränslekommission:

19	Avlöningar	1 800 000
22	Omkostnader	800 000

Statens livsmedelskommission:

23	Avlöningar	*2 800 000
24	Omkostnader	*2 250 000

Kristidsstyrelserna m. m.:

24	Avlöningar	5 070 000
27	Omkostnader	1 100 000
28	Bidrag till kristidsnämndernas verksamhet	1 600 000

Statens trafikkommission:

30	Avlöningar	750 000
32	Omkostnader	440 000

Statens priskontrollnämnd:

33	Avlöningar	2 450 000
35	Omkostnader	1 090 000

Överrevisionen för krisförvaltningen:

37	Avlöningar	115 000
38	Omkostnader	5 000

Säger för krisförvaltningen 23 040 000

* Beräknat belopp.

D. Diverse.

Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:

38	Byggnadsstyrelsens delfond	622 000
39	Kontroll å standardisering av mjölk	18 000
39	Bidrag till hemmens forskningsinstitut	80 000
43	Omkostnader i samband med inköp och inlösen av ved m. m.	2 000 000
44	Extra utgifter	75 000
44	Vissa kostnader för nationalbudgetarbetet m. m.	60 000
44	Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst	500
Säger för diverse		2 855 500
Summa		28 946 300

1949 års statsverksproposition.

Trettonde huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 3
januari 1949.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden
WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG,
NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Härefter redogöres för de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret
1949/50 av utgifterna under riksstatens trettonde huvudtitel, innefattande
anslagen till pensionsväsendet, varvid förekommer följande.

A. Statliga pensionsväsendet.

Chefen för finansdepartementet anmäler följande under 1—4 upptagna
anslag, anslaget 2 efter gemensam beredning med chefen för försvarsdepar-
tementet.

Tjänstepensioneringen.

[1.] 1. Pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst. Av ifrågava-
rande anslag, som i riksstaten för budgetåret 1948/49 är uppfört med
66 500 000 kronor, bestridas för närvarande huvudsakligen kostnaderna för
tjänstepensionsförmåner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst enligt
1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente samt enligt kungörelsen den
30 juni 1947 (nr 657) angående omreglerad tjänste- och familjepension
m. m. Undantagna äro emellertid dels förmåner, som tillkomma förutvaran-
de anställningshavare vid affärsverken — beträffande försvarets fabriksverk
dock allenast anställningshavare, som varit i tjänst efter utgången av juni

1944 — samt personal i försvarsväsendets reserver, dels ock förmåner, som bestridas från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. eller av statens pensionsanstalts medel.

I skrivelse den 25 oktober 1948 angående beräkning för budgetåret 1949/50 av vissa anslag under nu ifrågavarande huvudtitel har *statskontoret*, med ledning av föreliggande belastningssiffror och under hänsynstagande till beräknad utgiftsökning för nytillkommande pensioner, beräknat utgifterna för budgetåret 1949/50 för pensioner åt f. d. *civila* befattningshavare till i runt tal 32 500 000 kronor.

Beträffande pensioner till f. d. *militära* beställningshavare har statskontoret anført, att med stöd av tillgängliga belastningssiffror utgifterna för innevarande budgetår kunde beräknas till 30 500 000 kronor, vartill komme beloppet av innehållna pensionsförmåner för i arvodesbefattning placerad pensionerad personal, vilket belopp skall tillgodoföras respektive avlöningsanslag under fjärde huvudtiteln. Enär dessa pensionsmedel för budgetåret 1949/50 torde kunna uppskattas till samma belopp, som utgått för budgetåret 1947/48 eller 7 540 000 kronor, och då härjämte för budgetåret 1949/50 syntes böra räknas med en utgiftsökning å 1 000 000 kronor för nytillkommande pensioner, har statskontoret uppskattat anslagsbehovet för sistnämnda budgetår, såvitt angår f. d. militära beställningshavare, till 39 000 000 kronor.

Enligt sålunda återgivna grunder har statskontoret beräknat sammanlagda utgifterna å förevarande anslag för nästa budgetår till (32 500 000 + 39 000 000 =) 71 500 000 kronor.

Då jag icke funnit anledning till erinran mot statskontorets beräkningsgrunder får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst*
för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av
71 500 000 kronor.

[2.] 2. Pensioner åt personal i försvarsväsendets reserver. Motsvarande anslag i gällande riksstat är uppfört med 1 700 000 kronor.

Från detta anslag bestridas kostnaderna för dels pensionsförmåner, som utgå till militär och civilmilitär personal i försvarsväsendets reserver, och dels mot pension svarande kapitalvärden, som i vissa fall tillkomma anställningshavare av denna kategori eller deras dödsbon.

Under budgetåret 1947/48 ha nettoutgifterna å anslaget utgjort i runt tal 1 769 600 kronor, varav 1 239 000 kronor kostnad för pensioner och återstoden kostnad för kapitalvärden. Med ledning av utgiftsbelastningen under innevarande budgetår har *statskontoret* beräknat utgifterna å anslaget för budgetåret 1949/50 till 1 800 000 kronor.

Jag hemställer i anslutning till statskontorets förslag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt personal i försvarsväsendets reserver* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 800 000 kronor.

[3.] **3. Pensioner enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare m. m.** Från detta anslag, som i riksstaten för budgetåret 1948/49 är uppfört med 5 000 000 kronor, bestridas för närvarande i huvudsak kostnaderna för pensioner enligt 1947 års tjänstepensionsreglemente för arbetare samt enligt 1934 och 1942 års motsvarande tjänstepensionsreglementen beviljade, sedermera jämlikt förut omförmälda kungörelse den 30 juni 1947, nr 657, omreglerade pensioner, dock med undantag av pensioner åt arbetare vid affärsverken (beträffande försvarets fabriksverk allenast arbetare, vilka varit i tjänst efter utgången av juni 1944).

I skrivelse den 30 augusti 1948 angående beräkning för budgetåret 1949/50 av vissa anslag å trettonde huvudtiteln har *statens pensionsanstalt*, med ledning av utgifterna för pensioneringen under juli månad 1948 och med beaktande av inträdande automatisk utgiftsstegring, beräknat utgifterna å nu förevarande anslag för budgetåret 1949/50 till 5 703 000 kronor eller i avrundat tal 5 700 000 kronor.

Med biträdande av pensionsanstaltens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 5 700 000 kronor.

[4.] **4. Pensioner åt viss arbetarpersonal i statens tjänst.** Från anslaget, som i riksstaten för budgetåret 1948/49 är uppfört med 300 000 kronor, bestridas för närvarande kostnader för pensioner enligt kungörelsen den 30 juni 1947, nr 490 (de s. k. summariska pensionsbestämmelserna för arbetare), samt pensioner — numera omreglerade jämlikt kungörelsen den 30 juni 1947, nr 657 — enligt de tidigare i samma ämne utfärdade kungörelserna den 7 december 1934, nr 585, och den 30 juni 1942, nr 696. Från anslaget bestridas dock ej kostnaderna för pensioner åt arbetare vid affärsverken (beträffande försvarets fabriksverk arbetare, som varit i tjänst efter utgången av juni 1944).

Statens pensionsanstalt har i sin förenämnda skrivelse med utgångspunkt från hittillsvarande belastning å anslaget — utgifterna ha under månaderna april—juli 1948 uppgått till omkring 21 300 kronor för månad — ävensom med hänsyn till motsedd automatisk utgiftsstegring beräknat anslagsbehovet för budgetåret 1949/50 till samma belopp som för innevarande budgetår eller till 300 000 kronor.

I överensstämmelse med pensionsanstaltens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt viss arbetarpersonal i statens tjänst* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler härefter chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Vougé, det under 5 upptagna anslaget.

[5.] 5. Vadstena krigsmanshuskassa. Från detta anslag bestridas för närvarande samtliga utgifter för de till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare utgående förmånerna, däri jämväl inräknat dyrtidstillägg. I fråga om anslagets historik och användning hänvisas till 1934 års statsverksproposition (elfte huvudtiteln, s. 19—39). Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 1 120 000 kronor. Från och med budgetåret 1934/35 tillgodoföras anslaget dels Vadstena krigsmanshuskassa tillkommande ränte- och arrendemedel samt skatte- och åborättsavgifter m. m., dels ock från indelningsverkets besparingsfond samtliga årligen till fonden inflytande räntemedel. För budgetåret 1948/49 har vidare jämlikt riksdagens beslut till förevarande anslag från indelningsverkets besparingsfond av fondens kapitaltillgångar överförts ett belopp av 65 000 kronor.

I skrivelse den 30 augusti 1948 har *försvarets civilförvaltning* beträffande anslaget till Vadstena krigsmanshuskassa anfört bland annat följande.

Redovisade utgifter för soldatunderhållet och dyrtidstillägg åt kassans understödstagare hava uppgått till följande belopp:

för budgetåret 1945/46....	1 477 665 kronor
» » 1946/47....	1 381 396 »
» » 1947/48....	1 256 015 » .

Med hänsyn till den successiva nedgången i utgifterna torde man kunna beräkna utgifterna för soldatunderhållet och dyrtidstillägg till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare för budgetåret 1949/50 till omkring 1 050 000 kronor.

För täckande av dessa kostnader böra i första hand tagas i anspråk de Vadstena krigsmanshuskassa tillkommande arrendemedel samt skatte- och åborättsavgifter ävensom räntemedel från indelningsverkets besparingsfond, vilka i enlighet med 1934 års riksdags beslut (skrivelse nr 11) skola årligen tillföras förslagsanslaget till Vadstena krigsmanshuskassa. Dessa ränte- och arrendemedel m. m. beräknas under budgetåret 1949/50 uppgå till sammanlagt omkring 3 000 kronor.

Vidare bör för täckande av en del av ifrågavarande kostnader från indelningsverkets besparingsfonds kapitaltillgångar överföras ett belopp av 57 000 kronor eller det belopp, vartill utgifterna för underhåll och dyrtidstillägg jämlikt kungörelsen den 13 mars 1931 (nr 43) beräknas uppgå för budgetåret 1949/50. Dessa utgifter, vilka ingå i den beräknade utgiftssumman å 1 050 000 kronor, skola enligt beslut av 1931 års riksdag (skrivelse nr 40) gäldas av nämnda fonds kapitaltillgångar.

Förslagsanslaget till Vadstena krigsmanshuskassa torde alltså — under

förutsättning av oförändrade grunder för underhållets och dyrtidstilläggets utgående — böra å riksstaten för budgetåret 1949/50 uppföras med ett belopp av (1 050 000 — 3 000 — 57 000 =) 990 000 kronor eller avrundat 1 000 000 kronor.

Vid 1948 års riksdag väcktes motion (II: 142) om höjning av dyrtidstillägget till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare från nuvarande 150 kronor till 200 kronor för år. I sitt utlåtande nr 13 anförde bankoutskottet — med erinran att understödstagarnas försörjningsläge blivit i viss mån förbättrat efter genomförandet av den nya folkpensioneringen — att utskottet med hänsyn därtill och till att i nuvarande läge anslagsökningar borde undvikas icke vore berett att då förorda en höjning av dyrtidstilläggen. Utskottet förutsatte dock, att Kungl. Maj:t toge denna fråga under välvillig omprövning och, om förhållandena därtill gäve anledning, till riksdagen inkomme med förslag i ämnet.

För egen del anser jag, att här ifrågavarande förmåner under nästkommande budgetår böra utgå enligt oförändrade grunder. I överensstämmelse härmed och i enlighet med försvarets civilförvaltnings nyss återgivna beräkningar hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Vadstena krigsmanshuskassa* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor;

b) besluta, att till nämnda anslag skall efter ingången av budgetåret 1949/50 för samma budgetår från indelningsverkets besparingsfond av fondens kapitaltillgångar överföras ett belopp av 57 000 kronor.

Chefen för finansdepartementet anmäler härefter anslagen 6—10.

[6.] **6. Pensionering av viss flottans gemenskap.** Från detta anslag bestriktas kostnaderna för pensioner eller understöd, som utgå till f. d. anställningshavare tillhörande flottans gemenskap med undantag av f. d. daglönare vid marinen, jämte därå utgående rörligt tillägg eller annan tilläggsförmån. Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 135 000 kronor. Medelsbehovet för budgetåret 1949/50 har *statskontoret* i förutnämnda skrivelse den 25 oktober 1948 beräknat till oförändrat belopp, 135 000 kronor.

Jag hemställer, med biträdande av statskontorets förslag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensionering av viss flottans gemenskap* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 135 000 kronor.

Familjepensioneringen.

[7.] 7. Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst. Av anslaget, som i gällande riksstat är uppfört med 21 500 000 kronor, bestridas för närvarande i huvudsak utgifterna för familjepensionsförmåner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst enligt 1947 års allmänna familjepensionsreglemente samt enligt kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 657) angående omreglerad tjänste- och familjepension m. m. Undantag utgöra emellertid förmåner, som utgå till efterlevande till anställningshavare vid affärsverken — beträffande försvarets fabriksverk dock allenast efterlevande till anställningshavare, som kvarstått i tjänst efter utgången av juni 1944 — eller bestridas av anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. eller av statens pensionsanstalts medel.

Statskontoret har i sin skrivelse den 25 oktober 1948 med utgångspunkt från utgifterna under tredje kvartalet 1948, vilka utgjort i runt tal 960 000 kronor för månad beträffande änkor efter civila befattningshavare och 800 000 kronor för månad beträffande änkor efter militära befattningshavare, samt under beaktande av beräknad automatisk utgiftsstegring uppskattat anslagsbehovet för budgetåret 1949/50 till 22 000 000 kronor.

I enlighet med statskontorets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 22 000 000 kronor.

[8.] 8. Pensioner åt efterlevande till arbetare i statens tjänst. Anslaget är i riksstaten för budgetåret 1948/49 uppfört med 750 000 kronor. De utgifter, som bestridas från anslaget, utgöras för närvarande av familjepensionsförmåner enligt 1947 års familjepensionsreglemente för arbetare samt enligt 1936 och 1942 års motsvarande familjepensionsreglementen beviljade, sedermera jämlikt kungörelsen den 30 juni 1947, nr 657, omreglerade pensioner, dock med undantag av familjepensionsförmåner åt efterlevande till arbetare vid de affärsdrivande verken (beträffande försvarets fabriksverk efterlevande till arbetare, som varit i tjänst efter utgången av juni 1944).

Med ledning av anslagsbelastningen under närmast föregående budgetår samt med hänsyn till motsedd automatisk kostnadsstegring har *statens pensionsanstalt* i sin förenämnda skrivelse den 30 augusti 1948 beräknat medelsbehovet under budgetåret 1949/50 till 950 000 kronor.

Med biträdande av pensionsanstaltens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt efterlevande till arbetare i statens tjänst* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 950 000 kronor.

Gemensamma anslag.

[9.] 9. Understöd i vissa fall åt f. d. anställningshavare vid lotsverket m. fl. För nämnda ändamål är i gällande riksstat upptaget ett anslag å 15 000 kronor. I enlighet med av *lotsstyrelsen* i skrivelse den 25 augusti 1948 framlagt förslag torde anslaget för nästa budgetår böra upptagas med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd i vissa fall åt f. d. anställningshavare vid lotsverket m. fl.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 15 000 kronor.

[10.] 10. Diverse pensioner och understöd m. m. Av anslaget, som i gällande riksstat är uppfört med 3 400 000 kronor, bestridas utgifterna för *dels* pensioner i enlighet med för varje särskilt fall meddelade föreskrifter — huvudsakligen de s. k. riksdagspensionerna — *dels* understöd till vissa f. d. anställningshavare vid sinnessjukhusen, *dels* övergångsvis förekommande ersättningar åt efterlevande, då någon av lotsverkets betjäning till följd av tjänstutövning avlidit, *dels* ock pensioner åt vissa f. d. anställningshavare vid vägväsendet. Vidare bestridas från anslaget utgifter för omreglering av enligt vissa äldre bestämmelser utgående understöd åt efterlevande till stallbetjänter vid Strömsholms hingstdepå.

Statskontoret har beräknat anslagsbehovet för budgetåret 1949/50 till 2 880 000 kronor, häri ej inberäknat kostnader för pensioner åt förutvarande arbetare vid vägväsendet, vilka pensioner av *statens pensionsanstalt* utbetalas från förevarande anslag. Dessa sistnämnda kostnader ha för nästkommande budgetår av pensionsanstalten beräknats till 500 000 kronor. På grundval av sålunda gjorda beräkningar har statskontoret föreslagit, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp eller 3 400 000 kronor.

Anslaget synes mig i anslutning till vad ämbetsverken föreslagit böra uppföras med oförändrat belopp, 3 400 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Diverse pensioner och understöd m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 3 400 000 kronor.

B. Statsunderstödda pensionsväsendet.

Chefen för finansdepartementet anmäler härefter de under denna avdelning såsom 1—4 upptagna anslagen.

[11.] 1. Bidrag till pensioneringskostnaderna för *statens pensionsanstalt*. Anvisningen av statsmedel till *statens pensionsanstalt* har från och med budgetåret 1933/34 inskränkts till belopp, som — jämte anstaltens övriga inkomster — beräknats erforderliga för bestridande av anstaltens löpande

utgifter för pensioner och förvaltningsändamål utan anlitan- de av dess ka- pitalbehållning. För innevarande budgetår har för ändamålet ett belopp av 59 000 000 kronor uppförts i riksstaten såsom förslagsanslag.

Genom beslut den 30 juni 1948 (statsliggaren s. 1060) har Kungl. Maj:t, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1948/49, fastställt dels personalförteckning för statens pensionsanstalt dels ock följande stat för pensionsanstalten.

Stat.

Avlöningar:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	131 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	7 150
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	124 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	29 630
5. Barntillägg, <i>förslagsvis</i>	»	320

Säger för avlöningar kronor 293 100

Omkostnader:

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	800
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	52 200
3. Övriga utgifter:		
a. Hyra, <i>förslagsvis</i>	kronor	17 000
b. Depositionskostnader m. m., <i>förslagsvis</i>	»	3 000

Säger för omkostnader kronor 73 000

Summa kronor 366 100

Särskilda uppbördsmedel:

Förvaltningsbidrag från lärarinnornas pensionsanstalt	kronor	17 300
Hyresmedel	»	500

Säger för särskilda uppbördsmedel kronor 17 800

Nettoutgift kronor 348 300.

I skrivelsen den 30 augusti 1948 har *statens pensionsanstalt* avgivit förslag angående bidrag till pensioneringskostnaderna för pensionsanstalten för budgetåret 1949/50 och därvid till en början framlagt följande beräkning av pensionsanstaltens inkomster och utgifter för samma budgetår.

Inkomsterna av de årliga pensionsbidrag, som pensionsanstalten har att räkna med för nästa budgetår, har anstalten uppskattat till omkring 5 000 000 kronor. Beträffande till pensionsanstalten inflytande engångsavgifter har pensionsanstalten beräknat desamma till ungefär samma belopp som medeltalet av motsvarande inkomster under vart och ett av budgetåren

1946/47 och 1947/48 eller till omkring 600 000 kronor. Ränteinkomsterna ha av anstalten uppskattats till omkring 6 150 000 kronor, därvid anstalten förutsatt, att av anstaltens räntebärande tillgångar — omkring 200 miljoner kronor — omkring 190 miljoner kronor komma att vara placerade i riksgäldskontoret mot en uppskattad ränta av 3 procent (= 5 700 000 kronor) och återstående 10 miljoner huvudsakligen i kommunlån mot en medelränta av 4,5 procent (= 450 000 kronor). I enlighet härmed skulle anstaltens inkomster komma att utgöra sammanlagt omkring (5 000 000 + 600 000 + 6 150 000 =) 11 750 000 kronor.

Utgifterna för pensioner, vilka utgifter under budgetåret 1947/48 uppgått till omkring 60 931 600 kronor, har pensionsanstalten med utgångspunkt från utgifterna under juli 1948 beräknat till omkring 63 000 000 kronor för innevarande budgetår. Anstalten har för budgetåret 1949/50 räknat med en utgiftsökning av omkring 3 000 000 kronor i jämförelse med löpande budgetår. Under antagande att förvaltningsutgifterna under samma budgetår i enlighet med i det följande framlagda beräkningar komma att uppgå till omkring 375 300 kronor, har pensionsanstalten sålunda uppskattat de löpande utgifterna för nästa budgetår till (63 000 000 + 3 000 000 + 375 300 =) 66 375 300 kronor. Efter avdrag av beräknade inkomster, 11 750 000 kronor, skulle nettoutgifterna alltså utgöra 54 625 300 kronor. Med dessa utgångspunkter och under förutsättning att medelsanvisningen begränsas på sätt, som skett under senare år, har pensionsanstalten föreslagit, att förevarande anslag för budgetåret 1949/50 upptages till 54 600 000 kronor.

Vad beträffar förvaltningskostnaderna för nästa budgetår har pensionsanstalten i sin förenämnda skrivelse beräknat medelsbehovet å anslagsposten till *avlöningar till ordinarie tjänstemän* till 151 500 kronor, vilket belopp med 20 200 kronor överstiger det för innevarande budgetår anvisade beloppet 131 300 kronor. Pensionsanstalten har därvid räknat med dels att en genom förre innehavarens i mars 1948 beslutade sjukpensionering vakant kontorsbiträdesbefattning i lönegraden Ca 8 skall — i likhet med vad som gäller under innevarande budgetår — hållas obesatt även under nästa budgetår dels ock att den å personalförteckningen upptagna förste aktuariiefattningen i lönegrad Ca 29 skall — liksom för närvarande är fallet — under nästkommande budgetår uppehållas genom vikariatslöneförordnande för en extra ordinarie tjänsteman i lönegrad Ce 24. Vidare har anstalten utgått ifrån att fortsatta vikariatslöneförordnanden skulle meddelas dels för ett kanslibitråde i lönegraden Ca 11 att bestrida till tjänst i 15 lönegraden hörande göromål och dels för två kontorsbiträden i lönegraden Ca 8, det ena för att uppehålla nyss avsedda kanslibiträdes befattning i lönegrad Ca 11 och det andra för att bestrida till tjänst i sistnämnda lönegrad hörande göromål. Någon merutgift å anslagsposten på grund av sagda vikariatslöneförordnanden har dock anstalten icke räknat med. Anstalten har nämligen förutsatt, att — i anslutning till vad som hittills gällt — av utgående löneförmåner åt först och sist omförmälda vikariatslöneförordnade befatt-

ningshavare så stor del, som motsvarar kontorsbiträdeslön, frånsett rörligt tillägg, åt omförmälda kontorsbiträden i lönegrad Ca 8, skall avföras såsom utgift å förevarande anslagspost, medan däremot överskjutande kostnader för förordnandena skola bestridas från anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal. Beträffande vikariatslönen för det å kanslibiträdestjänsten förordnade kontorsbiträdet har pensionsanstalten erinrat, att densamma jämlikt gällande bestämmelser skall avföras å anslagsposten till ordinarie tjänstemän.

Anstalten har vidare föreslagit, att två extra ordinarie tjänster i lönegrad Ce 24, nämligen en aktuarie- och en byråsekreterartjänst, skola utbytas mot motsvarande ordinarie befattningar i lönegrad Ca 24, och härom anført i huvudsak följande.

Personalförteckningen för pensionsanstalten har i fråga om antalet ordinarie befattningar varit oförändrad från och med budgetåret 1931/32, om man bortser ifrån befattningarna såsom kontorsbiträden i lönegraden Ca 8, vilka tillkommit med anledning av den från och med den 1 juli 1947 tillämpade reglerade befordringsgången. I flera av sina petitatskrivelser under senare år, senast den 22 augusti 1947, har pensionsanstalten framhållit, att den fortgående ökningen av göromålen — övertagandet av arbetarpensioneringen åren 1934 och 1936, dennas ungefärliga fördubbling i fråga om omfattningen i och med vägväsendets förstatligande från och med år 1944, inordnandet av nya befattningshavargrupper i anstalten, såsom befattningshavarna vid hovkapellet och de kungl. teatrarna, pensionstagarbeståndets automatiska tillväxt samt det ökade arbetet med redovisningen av pensionsutbetalningarna och skatteavdragen — motiverade inrättandet av nya ordinarie tjänster. Med hänsyn till att befattningarnas uppförande på ordinarie stat tidigare skulle ha inneburit utgiftsökning och i betraktande av att frågan om anstaltens verksamhet och organisation var aktuell hade anstalten emellertid ansett sig tills vidare böra vänta med att till Kungl. Maj:t avgiva förslag härom.

Pensionsanstalten anser sig nu icke längre böra dröja med att föreslå utbyte av två extra ordinarie tjänster i lönegrad Ce 24, nämligen en aktuarie- och en byråsekreterartjänst, mot motsvarande ordinarie befattningar i lönegrad Ca 24. Dessa extra ordinarie tjänster uppfördes genom beslut av 1946 års riksdag i lönegrad Eo 21 från och med den 1 juli samma år. Närmast dessförinnan hade de till tjänsterna hörande göromålen bestritts av förste amanuenser medelst förordnanden mot vikariatsersättning. De arbetsuppgifter, som ankomma på aktuarien, bestå huvudsakligen i att bestrida göromål med utbetalning av pensioner till arbetare och deras efterlevande, att verkställa eller kontrollera de komplicerade uträkningarna av omreglerade pensioners belopp samt att biträda med arbetet med uträkning av årsavlöningarnas grundbelopp och de årliga pensionsavgifterna för befattningshavarna vid de kungl. teatrarna. Byråsekreteraren har till huvudsaklig uppgift att bereda och föredraga arbetarpensionsärenden. Om behovet av ifrågavarande befattningar för framtiden torde, oavsett eventuell omorganisation, någon tvekan icke kunna råda. Under sådana förhållanden anser pensionsanstalten det icke billigt att såsom extra ordinarie bibehålla dessa befattningshavare, av vilka den ene antagits i anstaltens tjänst år 1921 och den andre år 1934. Anstalten hemställer därför, att ifrågavarande extra ordinarie tjänster förändras till ordinarie befattningar i lönegrad Ca 24.

På grund av vad sålunda föreslagits och med beaktande tillika av kostnadsökning, som föranledes av motsedd löneklassuppflyttning, har pensionsanstalten beräknat nettoökningen å anslagsposten till förut omförmälda belopp, 20 200 kronor.

Till *avlöningar till icke-ordinarie personal* är för innevarande budgetår anvisat ett belopp av 124 700 kronor. Belastningen under budgetåret 1947/48, för vilket år anslagsposten å avlöningsstaten upptagits med 99 000 kronor, utgjorde i runt tal 140 700 kronor. I skrivelsen den 30 augusti 1948 har pensionsanstalten erinrat, att anstalten i skrivelse till Kungl. Maj:t den 13 februari 1948 angående förstärkning av ifrågavarande anslagspost för budgetåret 1947/48 framhållit, att anstalten för att möta den ökade arbetsbelastning, som föranletts av en kraftig ökning av antalet ärenden rörande omreglering av pensionsunderlag, bl. a. sedan anstalten jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 30 januari 1948 fått övertaga vissa sådana ärenden från länsstyrelserna, funnit det erforderligt att nyanställa en heltidsamanuens samt ett skrivbiträde. Även för nästa budgetår har anstalten ansett dessa befattningshavare, med vilka icke räknats vid uppgörandet av avlöningsstaten för löpande budgetår, vara erforderliga. Anstalten har därjämte ansett nödigt räkna med lön för ytterligare ett skrivbiträde med föranledande av den automatiska ökningen av pensionsärenden. Vidare har anstalten beräknat avlöning till icke-ordinarie ersättare för det förut omförmälda kontorsbiträde, som i mars 1948 avgått med sjukpension och vars ledigblivna ordinarie befattning förutsatts skola hållas vakant under nästkommande budgetår. Anstalten har därjämte förutsatt, att under budgetåret 1949/50 vikariatslöneförordnanden skulle, liksom under innevarande budgetår vore fallet, meddelas för två kanslibiträden i lönegrad Ce 11 att bestrida göromål, som eljest ankomma på innehavare av tjänst i trettonde lönegraden. Vid anslagspostens beräkning har pensionsanstalten vidare beaktat den besparing som uppkommer å anslagsposten genom bortfallandet av löner å de två icke-ordinarie tjänster i lönegrad Ce 24, vilka anstalten förutsatt komma att uppföras å personalförteckningen över tjänstemän på ordinarie stat, ävensom åt den icke-ordinarie tjänsteman, som erhållit vikariatslöneförordnande å befattning i lönegrad Ca 29. Med utgångspunkt härifrån samt under hänsynstagande till belastningen å anslagsposten för beredande av lönefyllnad åt i det föregående omförmälda ordinarie tjänstemän, vilka förordnats att bestrida göromål i högre lönegrad, ävensom till motsedda löneklassuppflyttningar och uppflyttningar inom reglerad befordringsgång, har pensionsanstalten beräknat de från anslagsposten utgående lönerna åt den under budgetåret 1949/50 behövliga personalen till 120 582 kronor. Ifrågavarande personal utgöres — bortsett från nyssnämnda ordinarie tjänstemän, vilka från anslagsposten skulle åtnjuta viss lönefyllnad — av en byråsekreterare i lönegrad Ce 24, en aktuarie i lönegrad Ce 24, två amanuenser i lönegrad Ce 22, två kanslibiträden i lönegrad Ce 11 med vikariatslöneförordnanden i 13 lönegraden, en expeditiönsvakt i lönegrad Ce 9, sju kontorsbiträden i lönegrad Ce 8 samt sex skrivbiträden i lönegrad Ce 6.

Det för vikariatsersättningar under nästa budgetår erforderliga beloppet har pensionsanstalten beräknat till omkring 800 kronor. Utgifterna för ersättningar åt tillfälliga biträden, för övertid ersättningar samt för göttgörelse för tillsyn över ämbetslokal och städning har pensionsanstalten uppskattat till samma belopp, som beräknats för innevarande budgetår, eller till respektive 5 000, 4 000 och 300 kronor.

I anslutning till sålunda gjorda beräkningar har pensionsanstalten — med förmälan tillika att det syntes bliva erforderligt för anstalten att framdeles inkomma med hemställan om viss förstärkning av förevarande anslagspost för innevarande budgetår — angivit medelsbehovet för budgetåret 1949/50 å anslagsposten till $(120\,582 + 800 + 5\,000 + 4\,000 + 300 =)$ 130 682 kronor eller i avrundat tal 130 700 kronor.

Beträffande anslagsposten till *rörligt tillägg* har pensionsanstalten anfört, att då de förmåner, å vilka dylikt tillägg utginge, för budgetåret 1949/50 kunde beräknas uppgå till omkring 273 100 kronor (härav löner åt ordinarie tjänstemän 147 000 kronor, löner åt icke-ordinarie tjänstemän 120 600 kronor, vikariatsersättningar 1 500 kronor och övertid ersättningar 4 000 kronor), medelsbehovet för ifrågasatt tillägg under nämnda budgetår kunde uppskattas till $(0,12 \times 273\,100 =)$ 32 772 kronor, vilket belopp för utjämning av statens slutsumma syntes böra jämkas till 32 730 kronor.

I fråga om den under Omkostnader uppförda anslagsposten till *övriga utgifter* har pensionsanstalten anfört, att grundhyran för den av pensionsanstalten förhyrda ämbetslokalen i gällande hyresavtal vore fastställd till 15 000 kronor. Härutöver utginge särskild bränsleersättning, som för nästa budgetår syntes böra beräknas till 1 400 kronor. Det under nästkommande budgetår för delposten till hyra erforderliga anslagsbehovet syntes därför kunna beräknas till $(15\,000 + 1\,400 =)$ 16 400 kronor, innebärande en minskning med 600 kronor i jämförelse med innevarande budgetår. Delposten till depositions-kostnader, vilken i gällande stat är upptagen till 3 000 kronor, har pensionsanstalten för budgetåret 1949/50 beräknat till 2 800 kronor.

Beträffande följande anslagsposter, nämligen till *arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, barntillägg, sjukvård m. m., expenser* samt *hyresmedel*, ifrågasätter pensionsanstalten för nästa budgetår ej någon ändring av de belopp, som äro upptagna i gällande stat.

Förvaltningsbidraget från lärarinnornas pensionsanstalt skall jämlikt föreskrift i förutnämnda brev den 30 juni 1948 för budgetåret 1948/49 utgå med fem procent av kostnaderna för tillämpning av staten för statens pensionsanstalt med undantag av de å anslagsposten till övriga utgifter fallande utgifterna. Pensionsanstalten har ansett förvaltningsbidraget för nästkommande budgetår böra utgå efter samma grunder. I överensstämmelse härmed skulle bidraget, därest staten ändrades på av anstalten föreslaget sätt, uppgå till $0,05 (151\,500 + 7\,150 + 130\,700 + 32\,730 + 320 + 800 + 52\,200 =)$ 18 770 kronor eller i avrundat tal 18 800 kronor.

Som jag icke funnit anledning till erinran mot pensionsanstaltens beräkningar av de olika anslagsposterna, förordar jag, att förslagsanslaget till bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt för budgetåret 1949/50 beräknas till 54 600 000 kronor. I samband härmed vill jag emellertid erinra därom att 1944 års pensionsutredning i betänkande den 30 oktober 1948 framlagt förslag till vissa ändrade grunder för den av statens pensionsanstalt bedrivna pensioneringsverksamheten. Ett genomförande av detta förslag — vilket synes kunna ske tidigast från och med ingången av år 1950 — kan förutsättas komma att endast i ringa mån påverka medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i den för statens pensionsanstalt gällande personalförteckningen upptaga ytterligare en befattning som aktuarie och en befattning som byråsekreterare, båda i lönegrad Ca 24;

b) godkänna följande stat för statens pensionsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

Stat.

Avlöningar:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	151 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t	»	7 150
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal..	»	130 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	32 730
5. Barntillägg, <i>förslagsvis</i>	»	320

Säger för avlöningar kronor 322 400

Omkostnader:

Omkostnader, *förslagsvis*

kronor	72 200
--------	--------

Säger för omkostnader kronor 72 200

Summa kronor 394 600

Särskilda uppbördsmedel:

Förvaltningsbidrag från lärarinnornas pensionsanstalt	kronor	18 800
Hyresmedel	»	500

Säger för särskilda uppbördsmedel kronor 19 300

Nettoutgift kronor 375 300;

c) till *Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 54 600 000 kronor.

[12.] 2. **Statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga extra provinsialläkare.** Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 8 000 kronor.

Statskontoret har i sin förenämnda skrivelse den 25 oktober 1948 med ledning av belastningen under innevarande budgetår beräknat anslagsbehovet för budgetåret 1949/50 till oförändrat belopp eller 8 000 kronor.

I enlighet med statskontorets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga extra provinsialläkare* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 8 000 kronor.

[13.] 3. **Bidrag till pensionering av den kvinnliga lärarpersonalen vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna.** Anslaget är i gällande riksstat upptaget med 10 000 kronor. I enlighet med förslag av *statskontoret* och *statens pensionsanstalt* torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till pensionering av den kvinnliga lärarpersonalen vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

[14.] 4. **Tilläggs pensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna.** I gällande riksstat är anslaget upptaget med 1 100 000 kronor. Från anslaget bestridas kostnaderna för tilläggs pensioner jämlikt kungörelse den 18 november 1921, nr 703, ävensom för den under år 1947 företagna förbättringen av pensioner och tilläggs pensioner från lärarinnornas pensionsanstalt.

Statens pensionsanstalt har i skrivelsen den 30 augusti 1948 beräknat anslagsbehovet för budgetåret 1949/50 till 1 075 000 kronor.

I överensstämmelse med pensionsanstaltens förslag får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tilläggs pensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 075 000 kronor.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för handelsdepartementet, statsrådet Ericsson, det under 5 upptagna anslaget.

[15.] 5. **Bidrag till pensioneringskostnaderna för handelsflottans pensionsanstalt.** Under åberopande av vad jag vid anmälan av tionde huvudtiteln anfört angående anslag till handelsflottans pensionsanstalt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att under kalenderåret 1949 dyrtidstillägg må utgå å pensioner från handelsflottans pensionsanstalt enligt samma grunder, som tillämpats under kalenderåret 1948;

b) till *Bidrag till pensioneringskostnaderna för handelsflottans pensionsanstalt* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 400 000 kronor.

C. Allmänna indragningsstaten.

Chefen för finansdepartementet anmäler de under denna rubrik upptagna anslagen 1 och 2.

[16.] 1. **Avlöningar till personal å indragningsstat m. m.** Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 550 000 kronor. Från anslaget bestridas jämväl kostnaderna för rörliga tilläggsförmåner till personal å indragningsstat. *Statskontoret* har med ledning av belastningssiffrorna för innevarande budgetår beräknat medelsbehovet för budgetåret 1949/50 till oförändrat belopp eller 550 000 kronor

I enlighet med statskontorets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avlöningar till personal å indragningsstat m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 550 000 kronor.

[17.] 2. **Ersättningar till f. d. befattningshavare vid av staten övertagna familjepensionskassor.** I gällande riksstat är anslaget uppfört med 27 500 kronor. *Statskontoret* har — med framhållande att utgifterna å detta anslag under nästkommande budgetår komme att minskas på grund av vissa befattningshavares tillträdande av pension — beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår till 13 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar till f. d. befattningshavare vid av staten övertagna familjepensionskassor* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 13 000 kronor.

Chefen för finansdepartementet anför slutligen:

Fördelning av vissa pensionskostnader på civilförvaltningen och försvarsväsendet under budgetåret 1947/48. I utlåtande nr 12 till 1943 års riksdag har bankoutskottet i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till ändrad uppställning av nu ifrågavarande huvudtitel framhållit, att förslaget innebure, att den ditintills tillämpade uppdelningen av pensionskostnaderna på särskilda anslag för civila och militära befattningshavare m. fl. skulle slopas. Då emellertid nämnda kostnader i räkenskaperna skulle bokföras var för sig, uttalade utskottet det önskemålet, att uppgift å kostnadernas fördelning på civila ändamål och försvarsändamål skulle offentliggöras i lämplig form, exempelvis i statsverkspropositionerna. I anledning av bankoutskottets sålunda uttalade önskemål torde i protokollet få intagas följande sammanställning å kostnadsfördelningen under budgetåret 1947/48 inom de anslag under ifrågavarande huvudtitel, från vilka pensionskostnader för såväl civila som militära befattningshavare m. fl. bestridas.

A n s l a g	Kostnader avseende förutvarande anställningshavare			
	vid civilförvaltningen		vid försvarsväsendet	
	för tjänstepension, kronor	för familjepension, kronor	för tjänstepension, kronor	för familjepension, kronor
Pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst	22 453 715	—	27 298 417	—
Pensioner enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare m. m.	770 861	—	2 453 125	—
Pensioner åt viss arbetarpersonal i statens tjänst	95 913	—	64 086	—
Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst	—	7 293 865	—	6 210 525
Pensioner åt efterlevande till arbetare i statens tjänst	—	121 770	—	378 230
Reglering av tjänste- och familjepensioner vid det statliga pensionsväsendet m. m.	9 670 782	4 060 205	11 998 578	3 484 458

Understöd åt efterlevande till vissa statsanställda. I detta sammanhang tillåter jag mig vidare erinra om 1930 års riksdags bemyndigande för Kungl. Maj:t (riksdagens skrivelse nr 74) att i huvudsaklig överensstämmelse med av riksdagens bankoutskott angivna riktlinjer till ett sammanlagt belopp av förslagsvis 30 000 kronor om året besluta om årligt understöd åt änkor och barn efter anställningshavare i statens tjänst.

Beviljade understöd åt efterlevande efter personer, anställda vid de affärsdrivande verken, skola gäldas av de medel, av vilka verkens omkostnader bestridas. Övriga understöd skola jämlikt beslut av 1934 års riksdag bestridas av anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

Genom särskilda beslut den 16 april, den 11 juni, den 24 september och

den 17 december 1948 har Kungl. Maj:t beviljat understöd åt 36 änkor efter i statens tjänst anställda personer samt uppfostringsbidrag åt 2 barn efter dylika personer till ett sammanlagt årsbelopp av 27 210 kronor. Av dessa understöd utgå

från *anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.*: 2 understöd å 529 kronor, 2 understöd å 658 kronor och 7 understöd å 840 kronor samt 2 uppfostringsbidrag å vardera 199 kronor, tillhoppa 8 652 kronor;

av *trafikmedel*: 1 understöd å 529 kronor, 9 understöd å 658 kronor och 11 understöd å 840 kronor, tillhoppa 15 691 kronor;

av *telegrafverkets medel*: 1 understöd å 658 kronor och 1 understöd å 840 kronor, tillhoppa 1 498 kronor;

av *statens vattenfallsverks medel*: 1 understöd å 529 kronor; samt

av *statens domäners fond*: 1 understöd å 840 kronor.

Sammanfattning.

Huvudtitelns slutsumma för budgetåret 1948/49 utgörande	kronor 162 515 500
kommer vid bifall till de framställda förslagen att för budgetåret 1949/50 uppgå till.....	» 164 456 000
innebärande en ökning av.....	» 1 940 500.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Hans Wenker.

Register

till

Trettonde huvudtiteln för budgetåret 1949/50.**A. Statliga pensionsväsendet.**

Sid.		Kronor
1	Pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst	71 500 000
2	Pensioner åt personal i försvarsväsendets reserver.	1 800 000
3	Pensioner enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare m. m.	5 700 000
3	Pensioner åt viss arbetarpersonal i statens tjänst.....	300 000
4	Vadstena krigsmanshuskassa.....	1 000 000
5	Pensionering av viss flottans gemenskap.....	135 000
5	Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst	22 000 000
6	Pensioner åt efterlevande till arbetare i statens tjänst	950 000
6	Understöd i vissa fall åt f. d. anställningshavare vid lotsverket m. fl.....	15 000
6	Diverse pensioner och understöd m. m.....	3 400 000
Säger för statliga pensionsväsendet		106 800 000

B. Statsunderstödda pensionsväsendet.

7	Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt	54 600 000
13	Statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga extra provinsialläkare.....	8 000
14	Bidrag till pensionering av den kvinnliga lärarpersonalen vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna.....	10 000
14	Tilläggs pensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna.....	1 075 000
14	Bidrag till pensioneringskostnaderna för handelsflottans pen- sionsanstalt.....	1 400 000
Säger för statsunderstödda pensionsväsendet		57 093 000

C. Allmänna indragningsstaten.

15	Avlöningar till personal å indragningsstat m. m.....	550 000
15	Ersättningar till f. d. befattningshavare vid av staten över- tagna familjepensionskassor.....	13 000
Säger för allmänna indragningsstaten		563 000
Summa		164 456 000.

- 15 Fördelning av vissa pensionskostnader på civilförvaltningen
och försvarsväsendet under budgetåret 1947/48.
- 16 Understöd åt efterlevande till vissa statsanställda.

Bilaga 16 till

1949 års statsverksproposition.

Oförutsedda utgifter.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott
den 3 januari 1949.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter frågan om anvisande av anslag å riksstaten till oförutsedda utgifter och anför därvid följande.

Oförutsedda utgifter. För bestridande av oförutsedda utgifter har riksdagen efter av Kungl. Maj:t gjorda framställningar å riksstaterna för de senaste budgetåren uppfört förslagsanslag å 1 000 000 kronor, att under vissa angivna villkor stå till Kungl. Maj:ts förfogande för bestridande av utgifter av så brådskande art, att frågan ej hinner underställas riksdagen.

Enligt Kungl. Maj:ts särskilda härefter angivna beslut ha under år 1948 följande utgifter anvisats att utgå från förevarande anslag, nämligen:

	Kronor
å utrikesdepartementets föredragning:	
Till gäldande av ersättning för vissa genom krigsförhållandena uppkomna förluster för statstjänstemän m. fl. (¹⁴ /s 1948)	10 500: —
å försvarsdepartementets föredragning:	
Till täckande av vissa medelsbrister, redovisade såsom proprietalanser i försvarets civilförvaltnings räkenskaper (⁶ /s 1948; jfr r. skr. 1948: 41)	38 000: —
• täckande av viss genom valutakursförändring uppkommen medelsbrist (⁵ /s 1948; jfr r. skr. 1948: 42)	51 000: —
• gäldande av vissa haverikostnader m. m. (⁴ /s 1948)	240 668: 36
å finansdepartementets föredragning:	
Till gäldande av belopp som Kronan enligt rådhusrättens i Stockholm lagakraftvunna dom i mål mellan fru Anna Olsson, kärande, samt Kungl. Maj:t och kronan och Sveriges riksbank, svarande, förpliktats utgiva (²⁶ /11 1948)	3 795: 35
• gäldande av belopp som kronan enligt Kungl. Maj:ts dom i mål mellan handelsaktiebolaget Ekonomia, sökande, samt Kungl. Maj:t och kronan, svarande, förpliktats utgiva (²⁶ /11 1948)	12 083: 33

å handelsdepartementets föredragning:	Kronor
Till beredande av täckning för viss i lotsstyrelsens räkenskaper redovisad brist (¹⁴ / ₆ 1948; jfr r. skr. 1948: 128)	5 725: 06
› gäldande av ersättning för skador i Malmö hamn förorsakade av isbrytarfartyget Atle (³⁰ / ₇ 1948)	8 765: 33
å inrikesdepartementets föredragning:	
› avskrivning av vissa fordringar, redovisade såsom propriëbalanser i medicinalstyrelsens räkenskaper (¹⁴ / ₆ 1948; jfr r. skr. 1948: 159)	47 370: 47
	Säger 417 907: 90

Under senare år har tillkomsten av särskilda tilläggsstater medfört ändrade former för medelsanvisningen till vissa oförutsedda utgifter under tid då riksdagen sammanträtt. Anslaget till oförutsedda utgifter har under sådan tid endast tagits i anspråk för utgifter av den art, varmed anslaget under normala förhållanden belastats, medan för andra utgifter, som hade kunnat bestridas därifrån, i stället äskats särskilda anslag hos riksdagen. Under tid då riksdag varit samlad men icke sammanträtt har anslaget där- emot enligt av riksdagen godkänd praxis anlitats i full utsträckning.

För budgetåret 1949/50 torde anslaget till oförutsedda utgifter kunna bestämmas till 1 miljon kronor. Beträffande dispositionen av anslaget synas de för innevarande budgetår stadgade villkoren böra gälla.

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag i proposition nr 183 medgav 1944 års riksdag (skr. nr 329), att från anslaget till oförutsedda utgifter finge, på sätt i det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet föreslagits, tills vidare under budgetåren 1943/44 och 1944/45 utgå ersättning för förlust av eller skada å egendom utom landet till personer, vilka i rikets tjänst vore där bosatta, ävensom till deras familj och personliga tjänare. De förluster som avsågos voro sådana som uppkommit på grund av krigsförhållandena. Samma bemyndigande lämnades av riksdagen för budgetåren 1945/46 och 1946/47. Något ytterligare bemyndigande i berörda hänseende ansågs däremot icke erforderligt för budgetåret 1947/48.

I proposition nr 282 till 1948 års riksdag upptogs emellertid ånyo frågan om ersättning för vissa förluster, varvid föredragande departementschefen anförde bl. a. följande.

På grund av de under efterkrigstiden rådande osäkra förhållandena i vissa främmande länder ha personer, vilka uppehålla sig i utlandet och äro i rikets tjänst, ävensom deras familjemedlemmar och personliga tjänare åsamkats förluster, som i stort sett äro av samma natur som de, för vilka ersättning tidigare beretts av statsmedel. Det är att förvänta, att dylika förluster kunna uppkomma även i fortsättningen. Det synes rimligt, att jämväl dessa personer tillerkännas ersättning efter enahanda grunder, som tillämpats i fråga om de genom krigsförhållandena uppkomna förlusterna. Framställningar om ersättning böra i så fall granskas på samma sätt som dittills skett.

Riksdagen medgav (skr. nr 406) i anledning av propositionen att från anslaget till oförutsedda utgifter finge tills vidare under budgetåret 1948/49

utgå ersättning för förlust av eller skada å egendom utom riket till personer, som uppehålla sig därstädes och äro i rikets tjänst, ävensom till deras familjemedlemmar och personliga tjänare.

Med hänsyn till att de förhållanden, som föranlett bemyndigandet, kunna väntas bestå ännu under avsevärd tid synes hemställan böra göras hos riksdagen om förlängt bemyndigande tills vidare under nästa budgetår att på oförändrade villkor från anslaget till oförutsedda utgifter utbetala ersättning för skador av ifrågakommande natur.

1948 års riksdag medgav vidare (skr. nr 297) på därom av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen gjord hemställan att belopp, som kronan genom lagakraftvunnen dom ålagts att utgiva, finge även under tid då riksdagen är samlad bestridas från förevarande anslag under förutsättning att andra medel ej stode till förfogande för ändamålet. Motsvarande bemyndigande torde böra inhämtas även beträffande nästa budgetår.

Beträffande båda de nu berörda särskilda bemyndigandena förutsättes att ifrågakommande dispositionsbeslut i likhet med övriga anvisningar bringas till riksdagens kännedom.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Oförutsedda utgifter* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor, att stå till Kungl. Maj:ts förfogande för bestridande av utgifter, vilka äro av så brådskande art, att frågan ej hinner underställas riksdagen, under villkor:

att utgiften är av den storlek, att vederbörande huvudtitels anslag till extra utgifter med hänsyn till därå förefintlig behållning icke lämpligen kan för ändamålet anlitas,

att utgiften är av beskaffenhet att ej kunna bestridas av andra till Kungl. Maj:ts förfogande stående medel,

att utgiften icke heller avser ändamål, för vilka anslag uppförts å sådan beredskapsstat, varom förmäles i § 63 regeringsformen,

samt att genast vid nästa lagtima riksdags början en särskild specificerad anmälan göres till riksdagen om de utgifter, Kungl. Maj:t under det senaste året anvisat att utgå av anslaget;

b) medgiva att från anslaget till oförutsedda utgifter må, på sätt i det föregående föreslagits, tills vidare under budgetåret 1949/50 utgå ersättning för förlust av eller skada å egendom utom riket till personer, vilka uppehålla sig därstädes och äro i rikets tjänst, ävensom till deras familjemedlemmar och personliga tjänare;

c) medgiva, att belopp, som kronan genom lagakraftvunnen dom ålagts att utgiva, må bestridas från anslaget till oförutsedda utgifter under förutsättning att andra medel icke stå till förfogande för ändamålet.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Hans Wenker.

1949 års statsverksproposition.

Riksdagen och dess verk m. m.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 3
januari 1949.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler fråga om anvisande av anslag för budgetåret 1949/50 till bestridande av kostnaderna för riksdagen och dess verk m. m. samt anför därvid följande.

Riksgäldskontoret har med skrivelse den 25 november 1948 överlämnat beräkningar rörande de anslag under huvudtiteln Riksdagen och dess verk m. m., som böra upptagas i riksstaten för budgetåret 1949/50. Jämte uppställning över anslagen har överlämnats specifikation, innefattande förslag till stater m. m. Beträffande innehållet i denna specifikation torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Beträffande anslagsberäkningen inhämtas följande av skrivelsen.

Anslaget under riksdagen till kostnader för riksdagstrycket har på grund av ökade trycknings- och papperskostnader höjts med 150 000 kronor till 950 000 kronor. Reservationsanslaget till utgivande av otryckta ständsprotokoll har uppförts med samma belopp som för närmast föregående budgetår eller 20 000 kronor. Anslaget till kostnader för riksdagens interparlamentariska grupp har på framställning av styrelsen för nämnda grupp uppförts med 32 000 kronor.

Anslaget till allmänt kyrkomöte har uppförts med ett formellt belopp av 100 kronor.

Avlöningsanslaget under riksdagens revisorer till avlöningar till personal har omräknats med hänsyn till den föreslagna omorganisationen av riksdagens revisorer och höjts med 29 000 kronor till 100 000 kronor.

Avlönings- och pensionsanslagen till riksgäldskontoret, riksdagens ekonomibyrå och riksdagsbiblioteket ävensom till justitie- och militieombudsmännen samt deras expeditioner ha beräknats med hänsyn till nu utgående löner och pensioner, varvid rörligt tillägg beräknats efter 12 %. Till följd av

personalminskning i riksgäldskontoret har avlöningsanslaget under riksgäldskontoret kunnat sänkas med 89 000 kronor.

I avvaktan på utredning hur folkrörelsernas sparkampanj skall ordnas för tiden efter utgången av innevarande budgetår har såsom anslag till sparkampanjen under anslaget till kostnader vid emission av statslån m. m. upptagits ett belopp av 500 000 kronor (budgetåret 1948/49 1 100 000 kronor).

Omkostnadsanslagen under riksdagen och riksdagens ekonomibyrå ha ansetts böra höjas med 65 000 resp. 60 000 kronor. Riksgäldskontorets omkostnadsanslag har däremot sänkts med 67 000 kronor. Vidare ha efter samråd med justitie- och militieombudsmansexpeditionerna omkostnadsanslagen till justitieombudsmannen och hans expedition samt till militieombudsmannen och hans expedition höjts med 1 000 resp. 3 000 kronor.

Riksgäldskontorets beräkning av de särskilda anslagen torde böra godtagas. I anslutning till vad jag anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor torde anslaget till ersättning till statens allmänna fastighetsfond: byggnadsstyrelsens delfond böra beräknas till 114 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts gör jag under följande punkter hemställa om anslag för budgetåret 1949/50 till riksdagen och dess verk m. m.

[1.] 1. Riksdagen: Arvoden till riksdagens ledamöter. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Arvoden till riksdagens ledamöter* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 2 885 000 kronor.

[2.] 2. Riksdagen: Reseersättningar till riksdagens ledamöter. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Reseersättningar till riksdagens ledamöter* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

[3.] 3. Riksdagen: Avlöningar till personal. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Avlöningar till personal* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 800 000 kronor.

[4.] 4. Riksdagen: Kostnader för riksdagstrycket. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Kostnader för riksdagstrycket* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 950 000 kronor.

[5.] 5. Riksdagen: Utgivande av särskilda publikationer. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Utgivande av särskilda publikationer* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 17 000 kronor.

[6.] 6. Riksdagen: Utgivande av otryckta ständsprotokoll. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Utgivande av otryckta ständsprotokoll* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 kronor.

[7.] 7. Riksdagen: Kostnader för riksdagens interparlamentariska grupp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Kostnader för riksdagens interparlamentariska grupp* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 32 000 kronor.

[8.] 8. Riksdagen: Övriga omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Övriga omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 315 000 kronor.

[9.] 9. Allmänt kyrkomöte. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmänt kyrkomöte* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 100 kronor.

[10.] 10. Riksdagens revisorer: Arvoden till revisorerna. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens revisorer: Arvoden till revisorerna* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 39 000 kronor.

[11.] 11. Riksdagens revisorer: Avlöningar till personal. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens revisorer: Avlöningar till personal* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[12.] **12. Riksdagens revisorer: Omkostnader.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens revisorer: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 17 000 kronor.

[13.] **13. Riksgäldskontoret: Avlöningar.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksgäldskontoret: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 242 000 kronor.

[14.] **14. Riksgäldskontoret: Kostnader vid emission av statslån m. m.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksgäldskontoret: Kostnader vid emission av statslån m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 240 000 kronor.

[15.] **15. Riksgäldskontoret: Övriga omkostnader.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksgäldskontoret: Övriga omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 190 000 kronor.

[16.] **16. Riksdagens ekonomibyrå: Avlöningar.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens ekonomibyrå: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 405 000 kronor.

[17.] **17. Riksdagens ekonomibyrå: Omkostnader.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens ekonomibyrå: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kronor.

[18.] **18. Riksdagsbiblioteket: Avlöningar.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagsbiblioteket: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 143 000 kronor.

[19.] **19. Riksdagsbiblioteket: Omkostnader.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagsbiblioteket: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 13 100 kronor.

[20.] 20. Riksdagsbiblioteket: Bokinköp och bokbindning. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagsbiblioteket: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

[21.] 21. Justitieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Justitieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 94 000 kronor.

[22.] 22. Justitieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader. Jag ställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Justitieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 10 100 kronor.

[23.] 23. Militieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Militieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 104 000 kronor.

[24.] 24. Militieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Militieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 14 100 kronor.

[25.] 25. Pensioner åt f. d. riksdagsmän. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt f. d. riksdagsmän* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 235 000 kronor.

[26.] 26. Pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 185 000 kronor.

[27.] 27. Pensioner åt efterlevande till befattningshavare. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt efterlevande till befattningshavare* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 44 000 kronor.

[28.] 28. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond. Under återopande av vad jag inledningsvis anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 114 000 kronor.

[29.] 29. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

[30.] 30. Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 2 300 kronor.

Slutsumman av huvudtiteln för riksdagen och dess verk m. m. kommer, vid bifall till vad jag sålunda föreslagit, att i riksstaten för budgetåret 1949/50 utgöra 10 515 700 kronor, vilket innebär en minskning i förhållande till gällande riksstat med 494 500 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Hans Wenker.

Bilaga 18 till 1949 års statsverksproposition.

Luftfartsfonden.

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms
slott den 3 januari 1949.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Nilsson, anmäler de frågor, som sammanhännga med luftfartsfonden, och anför därvid följande.

Med bifall till Kungl. Maj:ts i 1948 års statsverksproposition framlagda förslag har riksdagen för luftfartsfonden å riksstaten för budgetåret 1948/49 upptagit ett underskott av 5 miljoner kronor.

Genom beslut den 17 juni 1948 har Kungl. Maj:t fastställt följande stat för luftfartsverkets driftkostnader för budgetåret 1948/49.

	Kronor
1. Luftfartsstyrelsen: Avlöningar	1 340 000
2. Luftfartsstyrelsen: Omkostnader	296 000
3. Flygplatsorganisationen: Avlöningar	1 899 000
4. Flygplatsorganisationen: Omkostnader	190 000
5. Underhåll och drift av luftfartsleder	1 035 000
6. Hyres- och arrendeavgifter m. m.	110 000
7. Förbindelsetjänst	2 700 000
8. Utgifter för väderlekstjänst	1 266 000
9. Sveriges bidrag till internationella civila luftfartsorganisatio- nen	300 000
10. Pensionskostnader	3 000
11. Diverse utgifter	45 000
12. Projektering av flygplatser	15 000
13. Avsättning till värdeminskningsskonto	1 000

Summa kronor 9 200 000.

I anslutning härtill fastställdes personalförteckning för tjänstemän å ordinarie stat och extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 24. Härjämte meddelades regleringsbestämmelser beträffande avlönings- och omkostnadsposterna av i huvudsak samma omfattning som gäller för statsförvaltningen i allmänhet.

Luftfartsstyrelsen.

I skrivelse den 1 november 1948 har luftfartsstyrelsen framlagt förslag angående anslag till luftfartsväsendet för driftkostnader för budgetåret 1949/50 m. m.

Luftfartsstyrelsen har efter en redogörelse för lufttrafikens omfattning under 1947 och 1948 framhållit, att den betydande expansion inom luftfarten, som ägt rum under de senaste åren, försiggått i ett tempo som — i förening med av nuvarande ogynnsamma konjunkturläge orsakade svårigheter — för flygbolagens del medfört betydande påfrestningar i ekonomiskt hänseende. De vanskligheter för civilflyget, som under senare tid uppkommit till följd av valutarestriktioner och därav följande minskad resefrekvens samt svårigheter att anskaffa lämplig flygmateriel m. m. och vilka nära sammanhånga med det labila internationella läget över huvud taget, synas nödvändiggöra en ökad rationalisering och effektivisering av verksamheten för att återställa den ekonomiska stabiliteten. Självfallet komma nämnda omständigheter att i viss utsträckning återverka även på den erforderliga mark- och flygsäkerhetsorganisationen, varför luftfartsstyrelsen, vid upp rättandet av driftkostnadsstat för nästa budgetår, ansett försiktigheten bjuda att räkna med en driftinkomst, som endast obetydligt överstiger inkomsten under innevarande budgetår.

Styrelsen erinrar i detta sammanhang, att styrelsen i samband med inkomstberäkningarna för nästa budgetår, med utgångspunkt från nu kända planer för flygtrafikens omfattning, företagit en omprövning av de tidigare inkomstkalkylerna, vilka slutade på en sammanlagd inkomst under budgetåret 1948/49 av ca 4 300 000 kronor. Därvid har det visat sig, att inkomsterna under innevarande budgetår torde bli avsevärt lägre än vad som beräknats och totalt uppgå till i runt tal 2 900 000 kronor, varvid styrelsen räknat med följande ungefärliga inkomstbelopp, nämligen hyror och arrenden 1 035 000 kronor, trafikinkomster 1 700 000 kronor, besiktningssavgifter 82 000 kronor, ersättning för väderleksobservationer 8 000 kronor och diverse inkomster 75 000 kronor.

Rörande anledningen till minskningen av driftinkomsterna har luftfartsstyrelsen anfört i huvudsak följande.

Vid uppgörandet hösten 1947 av sina inkomstberäkningar för budgetåret 1948/49 ansåg sig luftfartsstyrelsen ha anledning antaga, att under nämnda budgetår den civila luftfartens omfattning skulle komma att uppvisa en fortsatt kraftig utökning. Dessa förhoppningar ha emellertid icke infriats. Den minskade omfattningen av luftfartsverkets inkomster under innevarande budgetår i förhållande till vad som beräknats har sin grund i olika samverkande omständigheter. Det ursprungligen planerade byggnadspro-

grammet för flygplatserna har på grund av svårigheterna på arbetsmarknaden ej kunnat fullföljas inom avsedd tid, varför vissa kalkylerade hyror icke komma att inflyta. Sålunda beräknas den nya hangaren vid Torslanda flygplats icke bliva fullt färdigställd förrän hösten 1949. Vidare planera de svenska, danska och norska linjeföretagen att såsom ett led i det utvidgade samarbetet företagen emellan omstationera den tillgängliga maskinparken samt reducera linjenätet inom Skandinavien, varigenom, såvitt nu kan bedömas, luftfartsverket kommer att erhålla minskade trafikinkomster. Av de största trafikflygplanen torde slutligen icke hela det antal, som man tidigare jämlikt uppgift från trafikföretagen haft anledning räkna med, komma att insättas i trafik, vilket sammanhänger med att antalet kontrakterade plan reducerats. Till inkomstminskningen bidrager även den omständigheten, att omfattningen av s. k. charter- och rundflygningsverksamhet nedgått. De ekonomiska svårigheter, med vilka lufttrafikföretagen för närvarande ha att kämpa, nödgå sålunda företagen att tills vidare inskränka sig till att söka upprätthålla en trafik av i stort sett samma omfattning som under närmast föregående budgetår. Såsom en följd härav kan förutses, att förutom trafikinkomsterna de icke obetydliga inkomsterna från driv- och smörjmedelsanläggningar vid flygplatserna komma att avsevärt understiga vad som ursprungligen beräknats. Då den civila luftfarten i hög grad är beroende av de allmänna ekonomiska och utrikespolitiska konjunkturerna, torde det dock finnas skäl antaga, att en förbättring på dessa områden kommer att snabbt återverka på luftfarten, varvid en ökning av luftfartsverkets inkomster från markorganisationen bör kunna påräknas. Självfallet äro de beräkningar rörande luftfartsverkets inkomster för nästa budgetår, som styrelsen framlagt, att betrakta såsom approximativa.

Trots stor återhållsamhet i fråga om luftfartsverkets utgifter under nästa budgetår har luftfartsstyrelsen vid uppgörandet av sina beräkningar nödgats konstatera tillkomsten av relativt betydande utgiftsökningar under vissa utgiftsposter. Styrelsen äsyftar härvid särskilt posten Sveriges bidrag till internationella civila luftfartsorganisationen samt posten Avsättning till värdeminskningsskonto. Förstnämnda post har i jämförelse med beräkningarna för innevarande budgetår ökat med 70 000 kronor, avseende visst ekonomiskt bidrag till Island. Den sistnämnda posten, vilken i luftfartsverkets driftkostnadsstat för innevarande budgetår upptagits allenast med ett formellt belopp av 1 000 kronor, beräknas för nästa budgetår till i runt tal 425 000 kronor. Vidare må erinras om att luftfartsverket har att å driftkostnadsstaten redovisa vissa kostnader, som icke direkt regleras av luftfartsverket. Så är förhållandet med kostnaderna under posterna Förbindelsetjänst (2 700 000 kronor) och Utgifter för väderlekstjänst (1 305 000 kronor). Av utgifterna för väderlekstjänst må nämnas, att ett belopp av 400 000 kronor beräknas såsom bidrag till en väderleksstation i Nordatlanten.

Luftfartsstyrelsen övergår härefter till att närmare beräkna luftfartsverkets inkomster och utgifter under nästa budgetår. Beräkningarna sluta på en sammanlagd inkomstsumma av 3 200 000 kronor och en utgiftssumma av 9 933 000 kronor. Luftfartsverkets underskott skulle således utgöra 6 733 000 kronor.

Styrelsen har i anslutning härtill lämnat följande specifikation över in-

komst- och utgiftsposterna, varvid såsom jämförelse även upptagits motsvarande belopp för innevarande budgetår.

<i>Inkomster</i>	1948 49	1949/50
1. Hyror och arrenden	1 035 000	1 165 000
2. Trafikinkomster	1 700 000	1 875 000
3. Besiktningssavgifter	82 000	110 000
4. Ersättning för väderleksobservationer	8 000	—
5. Diverse inkomster	75 000	50 000
Summa kronor	2 900 000	3 200 000
<i>Utgifter</i>		
1. Luftfartsstyrelsen: Avlöningar	1 340 000	1 380 000
2. Luftfartsstyrelsen: Omkostnader	296 000	293 000
3. Flygplatsorganisationen: Avlöningar	1 899 000	1 960 000
4. Flygplatsorganisationen: Omkostnader	190 000	210 000
5. Underhåll och drift av luftfartsleder	1 035 000	1 035 000
6. Hyres- och arrendeavgifter m. m.	110 000	190 000
7. Förbindelsetjänst	2 700 000	2 700 000
8. Utgifter för väderlektjänst	1 266 000	1 305 000
9. Sveriges bidrag till internationella civila luftfartsorganisationen	300 000	370 000
10. Pensionskostnader	3 000	5 000
11. Diverse utgifter	45 000	45 000
12. Projektering av flygplatser	15 000	15 000
13. Avsättning till värdeminskningsskonto	300 000	425 000
Summa kronor	9 499 000	9 933 000
Beräknat underskott	6 599 000	6 733 000.

Luftfartsstyrelsens framställning utmynnar i en hemställan, att, så vitt nu är i fråga, Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för luftfartsfonden å riksstaten för budgetåret 1949/50 upptaga ett underskott av i runt tal 6 735 000 kronor.

Yttrande.

Statens sakkrevision har den 2 december 1948 avgivit utlåtande över luftfartsstyrelsens framställning och därvid anført i huvudsak följande.

Den kommersiella flygtrafiken har efter en högkonjunktur i anslutning till vapenstilleståndet präglats av alltmer vikande konjunkturer. Detta har bland annat kommit till uttryck i att icke blott de svenska utan även de utländska flygtrafikföretagen uppvisat mycket ansenliga förluster. Detta förhållande har naturligt nog även återverkat oförmånligt på det allmännas nettokostnader för luftfartsväsendet. Sålunda må framhållas, att den svenska luftfartsmyndigheten under budgetåret 1947/48 uppvisade ett driftsunderskott av cirka 5,2 miljoner kronor. För innevarande budgetår förutses driftsunderskottet komma att uppgå till cirka 6,6 miljoner kronor, medan

i nu föreliggande anslagsäskanden för budgetåret 1949/50 kalkyleras med ett underskott av cirka 6,8 miljoner kronor.

Då förenämnda utveckling nödsakat trafikföretagen att vidtaga långt gående rationaliseringsåtgärder och beskrningar av trafikprogrammet, har sakrevisionen funnit angeläget att underkasta luftfartsverkets organisation och verksamhet granskning. För ledande av ifrågavarande utredning har sakrevisionen tillkallat f. d. generaldirektören G. Malm. Utredningsmannen syftar till att avlämna sitt betänkande senast under mars månad 1949.

Den hittillsvarande utredningen har givit vid handen, att de utgiftsposter, som äga samband med trafikledning, förbindelseväsende och flygväderlekstjänst, påkalla särskild uppmärksamhet. Det synes icke uteslutet, att genom vissa organisationsförändringar m. m. omkostnaderna för dessa verksamhetsgrenar kunna nedbringas. Likaså synas vissa ekonomiska fördelar kunna vinnas genom samordning vid flygplatserna av den utav luftfartsverkets lägre personal och aktiebolaget Aero transports stations- och verkstadspersonal utförda verksamheten. Dessutom övervägas även andra åtgärder av mera begränsad räckvidd, såsom nedläggande av smärre flygfält, slopande av optiska fyror o. d. vilka åtgärder kunna antagas var för sig medföra vissa besparingar.

Utredningen har emellertid ännu icke fortskridit så långt, att mera konkreta förslag i nu förevarande sammanhang kunna framläggas rörande möjliga besparingsåtgärder. Sakrevisionen måste fördenskull för närvarande begränsa sig till att uttala, att luftfartsstyrelsens föreliggande anslagsäskanden, särskilt i den mån desamma beröra förutnämnda verksamhetsområden, synas böra tillmötesgås, endast i den mån sådant befinnes oundgängligen nödvändigt.

Departementschefen.

Den av 1947 års riksdag godkända omläggningen av redovisningen å luftfartsfonden medförde med tillämpning från och med budgetåret 1947/48 att belastningen på luftfartsfonden bokföringsmässigt ökade med i runt tal 2 miljoner kronor. Underskottet å fonden beräknades på grund härav komma att för nämnda budgetår stiga till omkring 5 miljoner kronor. Det verkliga underskottet för detta budgetår uppgick till ca 5,2 miljoner kronor.

Såsom underskott å luftfartsfonden för budgetåret 1948/49 upptog riksdagen ett belopp av 5 miljoner kronor. Vid anmälan av frågan i 1948 års statsverksproposition framhöll jag, att det ej vore osannolikt att underskottet kunde bli va större med hänsyn till den minskade trafik som bleve en följd av arbetskonflikten vid aktiebolaget Aero transport. På grund av flera samverkande omständigheter, för vilka luftfartsstyrelsen närmare redogjort, kunna inkomsterna å luftfartsfonden för innevarande budgetår icke beräknas till högre belopp än ca 2,9 miljoner kronor mot ca 4,3 miljoner kronor enligt beräkningen hösten 1947. På grund härav och då utgifterna väntas överstiga de hösten 1947 beräknade med 0,2 miljon kronor beräknar luftfartsstyrelsen underskottet å fonden för innevarande budgetår till i runt tal 6,6 miljoner kronor.

För nästa budgetår har luftfartsstyrelsen uppskattat underskottet till ca 6,7 miljoner kronor. Styrelsen har därvid räknat med en i förhållande till innevarande budgetår obetydligt ökad driftinkomst. På utgiftssidan ha vissa utgiftsökningar ansetts nödvändiga. I anledning härav vill jag erinra om

den granskning av luftfartsverkets organisation och verksamhet som för närvarande pågår genom statens sakrevision. Granskningen väntas bli avslutad senast under mars månad 1949. Sakrevisionen anser sig emellertid redan nu kunna uttala, att det icke synes uteslutet att nedbringa omkostnaderna å vissa utgiftsposter samt nå besparingar genom samordning av den vid flygplatserna tjänstgörande personalen m. m. I detta sammanhang vill jag ytterligare understryka vikten av att den största sparsamhet iakttages för framtiden och att endast oundgängligen nödvändiga utgifter göras för luftfartsverket. Det är givetvis vanskligt att beräkna det under nästa budgetår uppkommande underskottet å luftfartsfonden. I avbidan på resultatet av sakrevisionens granskning anser jag mig böra förorda, att ett belopp av 6,7 miljoner kronor upptages såsom underskott å luftfartsfonden för nästa budgetår. Sedan granskningsresultatet framlagts, torde därav be-
tingade begränsningar av utgifterna böra vidtagas vid fastställande av staten för luftfartsverkets driftkostnader för nästa budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *Luftfartsfonden* å riksstaten för budgetåret 1949/
50 upptaga ett underskott av 6 700 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med
instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt
behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Gösta Kahm.

1949 års statsverksproposition.

Riksgäldsfonden.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den
3 januari 1949.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden
WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG,
NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler fråga om
stat för riksgäldsfonden för budgetåret 1949/50 m. m. samt anför därvid
följande.

Med skrivelse den 25 november 1948 har riksgäldskontoret överlämnat för-
slag till stat för riksgäldsfonden för budgetåret 1949/50. Å utgiftssidan upp-
tagas i detta förslag räntor till belopp av 318 500 100 kronor samt kapital-
rabatter m. m. om tillhoppa 1 200 100 kronor. Då inkomsterna beräknats till
3 700 200 kronor utvisar förslaget till stat ett underskott att avföras å riks-
staten å 316 000 000 kronor.

Mot riksgäldskontorets beräkningar har jag intet att erinra. Skulle änd-
ring ske i de förhållanden, som legat till grund för riksgäldskontorets be-
räkningar rörande lånebehovet för nästa budgetår, förutsätter jag, att riks-
gäldskontoret till riksdagen inkommer med förslag om erforderlig justering
av det nu framlagda förslaget. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå
riksdagen att

a) godkänna bilagda förslag till stat för riksgäldsfonden
för budgetåret 1949/50 (*bihang*);

Statsverkspropositionen: Bil. 19: Riksgäldsfonden.

b) för *Riksgäldsfonden* å driftbudgeten för budgetåret 1949/50 upptaga ett underskott av 316 000 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Hans Wenker.

*Bihang.***Förslag till stat för riksgäldsfonden för budgetåret 1949/50.**

		Kronor
Utgifter.		
A. Räntor å den fonderade statsskulden:		
Räntelöpande obligationslån:		
1. Ränta å 1934 års 3 % lån	4 529 982	
2. » » 1937 » 3 % amorteringslån av den $\frac{1}{2}$	2 503 155	
3. » » 1937 » 3 % » » » $\frac{1}{3}$	2 320 623	
4. » » 1939 » $2\frac{3}{4}$ % lån	3 151 327	
5. » » 1940 » $4\frac{1}{2}$ % amorteringslån	4 184 433	
6. » » 1941 » 4 % lån	18 405 676	
7. » » 1941 » 3 % » med vinstutlottning..	4 000 000	
8. » » 1941 » $3\frac{1}{2}$ % »	11 249 487	
9. » » 1942 » $3\frac{1}{2}$ % »	15 005 512	
10. » » 1943 » $3\frac{1}{2}$ % » av den $\frac{15}{3}$	8 103 610	
11. » » 1943 » $3\frac{1}{2}$ % » » » $\frac{15}{4}$	12 490 678	
12. » » 1943 » $3\frac{1}{2}$ % » » » $\frac{1}{11}$	12 266 100	
13. » » 1944 » $3\frac{1}{2}$ % » » » $\frac{15}{3}$	7 667 888	
14. » » 1944 » 3 % » » » $\frac{15}{3}$	8 117 175	
15. » » 1944 » $3\frac{1}{2}$ % » » » $\frac{15}{12}$	19 290 565	
16. » » 1945 » 3 % » » » $\frac{1}{7}$	15 498 180	
17. » » 1945 » 3 % » » » $\frac{1}{11}$	10 613 670	
18. » » 1946 » 3 % » » » $\frac{1}{2}$	26 817 300	
19. » » 1946 » 3 % » » » $\frac{15}{12}$, <i>förslagsvis</i>	3 565 410	
20. » » 1940—1945 års 3 % lån (för inlösen av enskilda järnvägar)	2 201 684	191 982 455
Premieobligationslån:		
21. Vinster å 1942 års premieobligationslån	9 872 000	
22. » » 1943 » »	5 253 000	
23. » » 1944 » »	5 991 500	
24. » » 1945 » »	7 880 000	
25. » » 1946 » »	3 700 000	
26. » » 1947 » »	7 400 000	40 096 500
Sparobligationer m. m.:		
27. Ränta å sparobligationer, <i>förslagsvis</i>	3 500 000	
28. » » rikskonton, <i>förslagsvis</i>	900 000	
29. » » inlåning från sparbanker, <i>förslagsvis</i>	3 040 050	7 440 050
Statsskuldförbindelser:		
30. Ränta å statsskuldförbindelser, <i>förslagsvis</i>		14 500 000
Lån hos statsinstitutioner och fonder m. m.:		
31. Ränta å lån hos statsinstitutioner och fonder m. m., <i>förslagsvis</i>		22 000 000

		Kronor
Av staten övertagna lån:		
32. Räkta å av staten övertagna lån, <i>förslagsvis</i>		1 420 000
Övrig fonderad statsskuld:		
33. Årsanslaget till Hans Maj:t Konungen	300 000	
34. Räkta å köpeskillingen för fastigheten nr 1 i kvar- teret Lejonet i Stockholm	90 000	
35. Räkta å konung Carl XIII:s hemgiftskapital	7 500	
36. » » Göta kanals reparationsfond	7 045	
37. » » innehållna felräkningspenningar, <i>förslagsvis</i>	50	404 595
		277 843 600
B. Räkntor å den tillfälliga statsskulden:		
1. Räkta å skattkamarväxlar, <i>förslagsvis</i>	21 000 000	
2. » » vissa till riksgäldskontorets förvaltning överlämnade medel, <i>förslagsvis</i>	11 000 000	32 000 000
C. Räkta å beräkнад ny upplåning:		
1. Räkta å beräkнад ny upplåning, <i>förslagsvis</i>		8 656 500
D. Kapitalrabatter m. m.:		
1. Kapitalrabatter, <i>förslagsvis</i>	1 000 000	
2. Inlösningsprovisioner m. m., <i>förslagsvis</i>	200 000	
3. Kursförluster, <i>förslagsvis</i>	100	1 200 100
Summa		319 700 200
Inkomster.		
A. Räkntor:		
1. Räkta å uppköpta statsobligationer	350 000	
2. » » utlånade medel m. m.	2 500 000	2 850 000
B. Uppgåld och kursvinster:		
1. Uppgåld	100	
2. Kursvinster	100	200
C. Diverse inkomster:		
1. Preskriberade obligationer och kuponger m. m.	750 000	
2. Depositionsavgifter för premieobligationslånen	50 000	
3. Övriga diverse inkomster	50 000	850 000
Underskott att avföras å riksstatens driftbudget		318 000 000
Summa		319 700 200

1949 års statsverksproposition.

Avskrivning av nya kapital- investeringar.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott
den 3 januari 1949.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler frågan om anslag till *avskrivning av nya kapitalinvesteringar* samt anför därvid följande.

Under huvudtiteln Avskrivning av nya kapitalinvesteringar uppföras nu anslag för täckning av den investeringsförlust, som uppstår i samband med genomförandet av helt eller delvis oräntabla nya kapitalinvesteringar. Dessa anslag ha tidigare ställts till riksgäldskontorets förfogande för att, i den mån investeringsanslagen uttagas, belastas till belopp motsvarande den beräknade investeringsförlusten. Samtidigt ha motsvarande avskrivningar verkställts i vederbörande kapitalfonders räkenskaper. Investeringens beskaffenhet har fått avgöra, huruvida avskrivningen skolat ske direkt eller genom det avskrivna beloppets uppförande på ett värdeminskningsskonto.

Vid omläggningen av kapitalbudgeten fr. o. m. budgetåret 1944/45 bibehölls förevarande huvudtitel i princip oförändrad såtillvida att särskilda avskrivningsanslag åskades för de olika icke helt räntabla civila investeringsändamålen. Enär redovisningsskyldigheten mot riksstaten för investeringsanslagen överfördes till de fondförvaltande myndigheterna, medförde omläggningen emellertid den förändringen, att även avskrivningsanslagen numera ställas till dessa myndigheters förfogande, att i första hand utnyttjas för investeringsutgifternas bestridande.

Föreliggande riksstatsförslag innefattar åtskilliga anslag å kapitalbudgeten, beträffande vilka en investeringsförlust måste beräknas. Jag torde nu få i korthet redogöra för de fall, där så är förhållandet. Hemställan göres i anslutning till denna översikt om att erforderliga avskrivningsanslag skola äskas eller ock upptagas med beräknade belopp i riksstatsförslaget.

Statens affärsverksfonder. För avskrivning under statens affärsverksfonder torde endast de till försvarsberedskap vid telegrafverket och statens järnvägar äskade investeringsanslagen komma i fråga. Då dessa anslag böra avskrivas i sin helhet erfordras för avskrivningsändamål ett sammanlagt anslagsbelopp av 2 460 000 kronor, varav 2 000 000 kronor hänföra sig till anslaget till anordnande av reservtelegrafstation, 300 000 kronor till anslaget till reservutrustningar för automatiska telefonstationer och 160 000 kronor till anslaget till omändring av slutna godsvagnar för manskapstransport.

Statens allmänna fastighetsfond. Enligt av riksdagen godkända regler för avskrivning av investeringar i allmänna fastighetsfonden utgör grundavskrivningen vid nybyggnader för ämbetsverk 25 procent av anläggningskostnaden och vid nybyggnader för fångvården, sjukhus, forskningsinstitut och skolor 50 procent. Kostnader för ändrings- och reparationsarbeten, vilka icke öka fastighetsvärdet, avskrivas helt. För lotsverkets byggnader utgör grundavskrivningen 50 procent, dock avskrivas hamn- och fyranläggningar omedelbart i sin helhet. Kostnader för markförvärv avskrivas icke.

Med tillämpning av dessa grunder böra avskrivningsanslag i riksstatsförslaget uppföras på sätt framgår av följande sammanställning. Beträffande de investeringsanslag, vilka i riksstatsförslaget upptagits med allenast beräknade belopp, ha de däremot svarande avskrivningsanslagen likaledes beräknats.

A n s l a g	Investering Kronor	Avskrivning Kronor
Justitiedepartementet:		
Verkstadsbyggnad vid fångvårdsanstalten i Uppsala	66 000	33 000
Materialbod vid ungdomsanstalten på Skenäs	6 600	6 600
Bostadshus vid fångkolonien Tygelsjö	49 500	24 800
Modernisering av vissa äldre fångvårdsanstalter ..	125 000	125 000
Kommunikationsdepartementet:		
Om- och tillbyggnad av Arvfurstens palats	1 800 000	450 000
Nybyggnad för länsstyrelsen i Östergötlands län ..	235 000	58 800
Nybyggnad för länsstyrelsen i Jönköpings län	616 000	154 000
Tillbyggnad av landsstatshuset i Kalmar	175 000	43 800

*Statsverkspropositionen: Bil. 20: Avskrivning
av nya kapitalinvesteringar.*

3

A n s l a g	Investering Kronor	Avskrivning Kronor
Om- och tillbyggnad av länsresidenset i Kristianstad	433 000	108 300
Nybyggnad för länsstyrelsen i Skaraborgs län	416 000	104 000
Nybyggnad för länsstyrelsen i Värmlands län m. m.	328 000	82 000
Nybyggnad för länsstyrelsen i Västernorrlands län m. m.	104 000	26 000
Nybyggnad för länsstyrelsen i Västerbottens län m. m.	375 000	93 800
Merkostnader för vissa byggnadsarbeten	2 500 000	1 250 000
Finansdepartementet:		
Vissa byggnadsarbeten vid tullverkets kust- och gränsbevakning m. m.	500 000	125 000
Ecklesiastikdepartementet:		
Nybyggnader för kemiska och biokemiska institutionerna vid universitetet i Uppsala m. m.	500 000	250 000
Uppförande av nybyggnad för fysiska institutionen vid universitetet i Lund	1 100 000	550 000
Vissa byggnadsarbeten vid Lunds universitet	200 000	200 000
Nybyggnad för karolinska mediko-kirurgiska institutet	583 000	291 500
Uppförande av ett tandläkarinstitut i Malmö	1 250 000	625 000
Utbyggnad av tekniska högskolan i Stockholm ..	2 500 000	1 250 000
Nybyggnader för Chalmers tekniska högskola	114 000	57 000
Vissa byggnadsarbeten vid folkskoleseminarierna ..	2 000 000	1 000 000
Vissa till- och ombyggnadsarbeten vid småskoleseminariet i Strängnäs	270 000	135 000
Nybyggnad av skolhus för Skytteanska skolan i Tärna	*200 000	*100 000
Om- och nybyggnadsarbeten vid vårdanstalten för dövstumma med komplicerat lyte	345 000	172 500
Jordbruksdepartementet:		
Byggnadsarbeten vid veterinärhögskolan	27 400	27 400
Byggnadsarbeten vid skogshögskolan	115 000	57 500
Handelsdepartementet:		
Säkerhetsanstalter för sjöfarten	485 000	427 500

* Beräknat*belopp.

*Statsverkspropositionen: Bil. 20: Avskrivning
av nya kapitalinvesteringar.*

A n s l a g	Investering Kronor	Avskrivning Kronor
Inrikesdepartementet:		
Nybyggnad för statens rättskemiska och farmaceutiska laboratorier	1 000 000	500 000
Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.	*5 000 000	*2 500 000
Utbyggande av karolinska sjukhuset	*550 000	*275 000
Om- och nybyggnadsarbeten för öronkliniken och kirurgiska kliniken vid akademiska sjukhuset i Uppsala	170 000	85 000
Anordnande av ny landsfiskalsbostad i Hede distrikt	85 000	21 300

Investeringsanslagen till materialbod vid ungdomsanstalten på Skenäs å 6 600 kronor, till modernisering av vissa äldre fångvårdsanstalter å 125 000 kronor, till vissa byggnadsarbeten vid Lunds universitet å 200 000 kronor samt till byggnadsarbeten vid veterinärhögskolan å 27 400 kronor böra avskrivas i sin helhet, då investeringarna avse sådana anläggnings- och reparationsarbeten som icke väsentligt komma att höja fastigheternas värden. Investeringsanslaget till merkostnader för vissa byggnadsarbeten å 2 500 000 kronor avser byggnadsföretag, för vilka olika grundavskrivningsprocent — 50 eller 25 procent — tillämpats. Avskrivningsanslaget torde — liksom skett beträffande motsvarande å tilläggsstat II för budgetåret 1947/48 anvisade anslag — böra beräknas till 50 procent av investeringsbeloppet.

Försvarets fonder. För investeringar i försvarets fastighetsfond skall enligt gällande regler avskrivningsbehovet beräknas schablonmässigt till 50 procent av den totala investeringen i var och en av fastighetsfondens delfonder med undantag för kostnader för markförvärv, vilka icke underkastas någon avskrivning. Under arméns, marinens, flygvapnets och befästningars delfonder upptagas investeringsanslag om tillhopa 6 645 000, 2 240 000, 7 490 000 resp. 2 800 000 kronor. Härav avse 500 000 kronor under arméns delfond markförvärv. Avskrivningsanslagen under delfonderna böra alltså beräknas till 3 072 500, 1 120 000, 3 745 000 resp. 1 400 000 kronor.

Statens utlåningsfonder. För investeringar i värnpliktslånefonden, statens lånefond för universitetsstudier, allmänna studielånefonden och kronotorparnas inventarielånefond, beträffande vilka fonder utlämnade lån löpa räntefritt, torde total avskrivning böra ske. Avskrivningsanslagen upptagas alltså till 400 000, 950 000, 3 000 000 resp. 80 000 kronor. Investeringsanslaget till fiskerilånefonden å 1 250 000 kronor torde i enlighet med hittills tillämpade grunder böra avskrivas med 25 procent. Avskrivningsanslaget upptages alltså med 312 500 kronor.

*² Beräknat belopp.

Fonden för låneunderstöd. För de under fonden upptagna investeringarna till tilläggs lån till viss bostadsbyggnadsverksamhet å 15 000 000 kronor, till lån till uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder å 5 000 000 kronor, till lån till anordnande av kollektiva tvätterier å 2 000 000 kronor, till lån till anordnande av allmänna samlingslokaler å 1 000 000 kronor samt till lån för anskaffande av grästorkar å 100 000 kronor torde avskrivningsbehovet böra beräknas i enlighet med hittills tillämpade regler. Avskrivningsanslagen upptagas alltså i riksstatsförslaget med 29, 27, 25, 65 resp. 10 procent av de äskade eller beräknade investeringsbeloppen eller med 4 350 000, 1 350 000, 500 000, 650 000 resp. 10 000 kronor.

Sammanfattning och hemställan. Avskrivningsanslagen uppgå tillsammans till 34,6 miljoner kronor. En översikt över huru anslagen fördela sig på olika fonder och departement lämnas i följande tablå.

	Statens affärs- verks- fonder	Statens allmänna fastig- hets- fond	Försva- rets fonder	Statens utlå- nings- fonder	Fonden för låne- under- stöd	Summa
II. Justitiedeparte- mentet	—	189 400	—	—	—	189 400
IV. Försvarsdepar- tementet ...	—	—	9 337 500	400 000	—	9 737 500
V. Socialdepar- tementet	—	—	—	—	6 850 000	6 850 000
VI. Kommunika- tionsdepar- tementet...	2 460 000	2 370 700	—	—	—	4 830 700
VII. Finansdepar- tementet	—	125 000	—	—	—	125 000
VIII. Ecklesiastikde- partementet	—	4 631 000	—	3 950 000	—	8 581 000
IX. Jordbruksde- partementet	—	84 900	—	392 500	10 000	487 400
X. Handelsdepar- tementet ...	—	427 500	—	—	—	427 500
XI. Inrikesdepar- tementet	—	3 381 300	—	—	—	3 381 300
Summa	2 460 000	11 209 800	9 337 500	4 742 500	6 860 000	34 609 800

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels, under förutsättning att motsvarande investeringsan-
slag beviljas, anvisa följande *reservationsanslag* till avskriv-
ning av nya kapitalinvesteringar för budgetåret 1949/50 i
härefter angivna fonder, nämligen

*Statsverkspropositionen: Bil. 20: Avskrivning
av nya kapitalinvesteringar.*

Telegrafverkets fond:

Kommunikationsdepartementet:

Försvarsberedskap vid telegrafverket:

<i>Anordnande av reservtelegrafstation</i>	kronor	2 000 000
<i>Reservutrustningar för automatiska telefonstationer</i>	»	300 000

Statens järnvägars fond:

Kommunikationsdepartementet:

Försvarsberedskap vid statens järnvägar:

<i>Omändring av slutna godsvagnar för manskapstransport</i>	kronor	160 000
---	--------	---------

Statens allmänna fastighetsfond:

Justitiedepartementet:

<i>Verkstadsbyggnad vid fångvårdsanstalten i Uppsala</i>	kronor	33 000
<i>Materialbod vid ungdomsanstalten på Skenäs</i>	»	6 600
<i>Bostadshus vid fångkolonien Tygelsjö</i>	»	24 800
<i>Modernisering av vissa äldre fångvårdsanstalter</i>	»	125 000

Kommunikationsdepartementet:

<i>Om- och tillbyggnad av Arvfurstens palats</i>	»	450 000
<i>Nybyggnad för länsstyrelsen i Östergötlands län</i>	»	58 800
<i>Nybyggnad för länsstyrelsen i Jönköpings län</i>	»	154 000
<i>Tillbyggnad av landsstatshuset i Kalmar</i>	»	43 800
<i>Om- och tillbyggnad av länsresidenset i Kristianstad</i>	»	108 300
<i>Nybyggnad för länsstyrelsen i Skaraborgs län</i>	»	104 000
<i>Nybyggnad för länsstyrelsen i Värmlands län m. m.</i>	»	82 000
<i>Nybyggnad för länsstyrelsen i Väster- norrlands län m. m.</i>	»	26 000

Nybyggnad för länsstyrelsen i Västerbottens län m. m.	kronor	93 800
Merkostnader för vissa byggnadsarbeten	»	1 250 000

Finansdepartementet:

Vissa byggnadsarbeten vid tullverkets kust- och gränsbevakning m. m. ..	»	125 000
---	---	---------

Ecklesiastikdepartementet:

Nybyggnader för kemiska och biokemiska institutionerna vid universitetet i Uppsala m. m.	»	250 000
Uppförande av nybyggnad för fysiska institutionen vid universitetet i Lund	»	550 000
Vissa byggnadsarbeten vid Lunds universitet	»	200 000
Nybyggnad för karolinska medikokirurgiska institutet	»	291 500
Uppförande av ett tandläkarinstitut i Malmö	»	625 000
Utbyggnad av tekniska högskolan i Stockholm	»	1 250 000
Nybyggnader för Chalmers tekniska högskola	»	57 000
Vissa byggnadsarbeten vid folkskoleseminarierna	»	1 000 000
Vissa till- och ombyggnadsarbeten vid småskoleseminariet i Strängnäs	»	135 000
Om- och nybyggnadsarbeten vid vårdanstalten för dövstumma med komplicerat lyte	»	172 500

Jordbruksdepartementet:

Byggnadsarbeten vid veterinärhögskolan	»	27 400
Byggnadsarbeten vid skogshögskolan	»	57 500

Handelsdepartementet:

Säkerhetsanstalter för sjöfarten	»	427 500
--	---	---------

Inrikesdepartementet:

Nybyggnad för statens rättskemiska och farmaceutiska laboratorier		500 000
---	--	---------

*Statsverkspropositionen: Bil. 20: Avskrivning
av nya kapitalinvesteringar.*

<i>Om- och nybyggnadsarbeten för öron- kliniken och kirurgiska kliniken vid akademiska sjukhuset i Uppsala</i>	<i>kronor</i>	<i>85 000</i>
<i>Anordnande av ny landsfiskalsbostad i Hede distrikt</i>	<i>»</i>	<i>21 300</i>

Försvarets fonder:

Försvarsdepartementet:

Försvarets fastighetsfond:

<i>Arméns delfond</i>	<i>kronor</i>	<i>3 072 500</i>
<i>Marinens delfond</i>	<i>»</i>	<i>1 120 000</i>
<i>Flygvapnets delfond</i>	<i>»</i>	<i>3 745 000</i>
<i>Befästningars delfond</i>	<i>»</i>	<i>1 400 000</i>

Statens utlåningsfonder:

Försvarsdepartementet:

<i>Värnpliktslånefonden</i>	<i>kronor</i>	<i>400 000</i>
---------------------------------------	---------------	----------------

Ecklesiastikdepartementet:

<i>Statens lånefond för universitetsstudier</i>	<i>»</i>	<i>950 000</i>
<i>Allmänna studielånefonden</i>	<i>»</i>	<i>3 000 000</i>

Jordbruksdepartementet:

<i>Fiskerilånefonden</i>	<i>»</i>	<i>312 500</i>
<i>Kronotorparnas inventarielånefond</i>	<i>»</i>	<i>80 000</i>

Fonden för låneunderstöd:

Socialdepartementet:

<i>Lån till anordnande av allmänna sam- lingslokaler</i>	<i>kronor</i>	<i>650 000</i>
--	---------------	----------------

Jordbruksdepartementet:

<i>Lån för anskaffande av grästorkar</i>	<i>»</i>	<i>10 000</i>
--	----------	---------------

*dels, i avvidan på särskild proposition, beräkna följande
reservationsanslag till avskrivning av nya kapitalinveste-
ringar för budgetåret 1949/50 i härefter angivna fonder,
nämligen*

Statens allmänna fastighetsfond:

Ecklesiastikdepartementet:

<i>Nybyggnad av skolhus för Skytteanska skolan i Tärna</i>	<i>kronor</i>	<i>100 000</i>
--	---------------	----------------

Inrikesdepartementet:

<i>Vissa byggnadsarbeten vid statens sin-</i> <i>nessjukhus m. m.</i>	<i>kronor</i>	<i>2 500 000</i>
<i>Utbyggande av karolinska sjukhuset ..</i>	<i>»</i>	<i>275 000</i>

Fonden för låneunderstöd:

Socialdepartementet:

<i>Tillägglån till viss bostadsbyggnads-</i> <i>verksamhet</i>	<i>kronor</i>	<i>4 350 000</i>
<i>Lån till uppförande och förbättring av</i> <i>lantarbetarbostäder</i>	<i>»</i>	<i>1 350 000</i>
<i>Lån till anordnande av kollektiva tvät-</i> <i>terier</i>	<i>»</i>	<i>500 000</i>

Vad föredragande departementschefen sålunda, med
instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt
behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Hans Wenker.

1949 års statsverksproposition.

Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 3 januari 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler de frågor som röra anslag till *avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster* samt anför därvid följande.

I anslutning till 1938 års budgetreform upprättades per den 30 juni 1938 en fond för oreglerade kapitalmedelsförluster för redovisning av förluster, som uppkommit å statens kapitalfonder och överförts till fonden i den ordning Kungl. Maj:t för varje särskilt fall bestämt. Å fonden, som står under riksgäldskontorets förvaltning, skola icke redovisas följande förluster å statens kapitalfonder, nämligen förluster för riksbanksfonden, sådana förluster för statens affärsverksfonder, statens pensionsfonder och riksgäldsfonden, som äro av den mindre omfattning, att de normalt bära täckas av löpande inkomster, samt förluster, för vilka täckning kan beredas av inom vederbörande fond verkställda avsättningar till förnyelsefond eller värdepapperskonto. Innan jag ingår på de frågor om avskrivning av å fonden redovisade förluster, som nu bära anmälas för riksdagen, torde jag på sedvanligt sätt få anmäla spörsmålet om redovisning av vissa ackordsuppgörelser.

Ackordsuppgörelser angående lån från statens utlåningsfonder m. m. Med bifall till propositionen nr 281 har 1940 års lagtima riksdag (skr. nr 373) bemyndigat Kungl. Maj:t att i fråga om vissa statliga lån, i den mån ej annat föranledes av särskilda föreskrifter för viss låneverksamhet, efter prov-

ning av omständigheterna i varje föreliggande fall biträda ackord i eller utom gäldenärs eller löftesmans konkurs, ävensom att eljest vid gäldenärs eller löftesmans obestånd helt eller delvis eftergiva långivarens rätt, så ock att, där särskilt vägande skäl därtill föranleda, medge betalningsanstånd även i fall, då sådant anstånd ej påkallas av gäldenärs eller löftesmans iråkade obestånd.

Bemyndigandet gäller i fråga om lån från statens utlåningsfonder med undantag av lånefonden för anskaffning av motorvagnar m. m. åt enskilda järnvägar; lånefordringar under fonden för låneunderstöd, vilka hänföra sig till anslag för viss lånerörelse, med undantag av lån från allmänna järnväglånefonden, bibanelånefonden och allmänna byggnadslånefonden; lån från jämtländska lappväsendets fond, Västerbottens och Norrbottens lappfonder (fr. o. m. den 1 juli 1943 statens lappfond); samt lån från folkpensioneringsfonden för ändamål, som avses i § 4 mom. 1 punkt 8 i reglementet angående förvaltningen av nämnda fond.

Riksdagen medgav tillika, att befogenheten finge av Kungl. Maj:t delegeras åt underordnad myndighet, respektive riksbanken och riksgäldskontoret.

Vid lämnandet av detta bemyndigande uttalade riksdagen emellertid önskemålet, att redovisning i någon lämplig form årligen skulle lämnas riksdagen för beslut rörande ackordsuppgörelser och andra efterskänkanden, som fattats på grund av bemyndigandet.

Den äskade redovisningen torde på sätt tidigare skett få lämnas riksdagen i den formen, att avskrifter av de under föregående kalenderår fattade besluten angående biträdande av ackord ävensom andra efterskänkanden av statens rätt, som innefatta mera än ett medgivande av betalningsanstånd, tillställas riksdagens vederbörande utskott jämte en sammanfattande förteckning.

I enahanda ordning torde redovisning få lämnas för de fall, i vilka Kungl. Maj:t under föregående kalenderår tagit i anspråk det av 1942 års riksdag (prop. nr 241; skr. nr 388) lämnade bemyndigandet att tills vidare efter prövning av omständigheterna i varje särskilt fall biträda ackord i fråga om kronans fordringar för försåld fast egendom.

Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster. Enligt av 1939 års lagtima riksdag godkända principer skall under denna rubrik årligen äskas ett anslag till belopp, som kan antagas genomsnittligt bereda täckning för de förluster som för varje år bruka uppkomma. I riksstaterna för budgetåren 1939/40—1945/46 har ifrågavarande anslag upptagits till ett avrundat belopp av 1,5 miljoner kronor. Med hänsyn till det stora avskrivningsbehov, som väntats komma att framträda i fråga om vissa tidigare beslutade investeringar, bland vilka särskilt må nämnas de omfattande statliga investeringarna i bostadsproduktionen av delvis subventionsnatur, har anslaget för budgetåret 1946/47 uppförts i riksstaten med 10 miljoner kronor. Dessutom

ha sistnämnda budgetår under förevarande huvudtitel anvisats anslag å tillhoppa 13,9 miljoner kronor för avskrivning å vissa äldre kapitalinvesteringar. I riksstaterna för budgetåren 1947/48 och 1948/49 är anslaget uppfört med 50 miljoner kronor.

Med skrivelse den 4 december 1948 har riksgäldskontoret överlämnat en redogörelse angående överföring till fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster under budgetåret 1947/48 av förluster å statens kapitalfonder.

Av redogörelsen framgår att följande förluster av fondförvaltande myndigheter anmälts och per den 30 juni 1948 överförts till fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster:

	Myndighet och fond	Belopp kr.
Statskontoret:		
	Lånefonden för inköp av gasgeneratorer för motordrift.....	599: 50
	Industrilånefonden	20 952: 14
	Fonden för låneunderstöd:	
	Statskontorets delfond	32 716: 36
Egnahemsstyrelsen:		
	Egnahemslånefonden	57 506: 42
	Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden.....	2 488: 94
Riksbanken:		
	Statens bosättningslånefond	33 553: 36
	Fonden för låneunderstöd:	
	Riksbankens delfond	2 325: —
Försvarets civilförvaltning:		
	Försvarets fastighetsfond:	
	Arméns delfond.....	5 369: 61
	Summa	155 511: 33.

Vidare ha under budgetåret 1947/48 till följd av särskilda beslut av riksdagen och Kungl. Maj:t följande förluster överförts:

	Fond	Belopp kr.
³⁰ / ₆ —47 (K. br.)	Fonden för förlag till statsverket:	
	Vissa oljelagringsanläggningar i samband med överföring av anläggningarna till redovisning å försvarets fastighetsfond och väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond	2 877 858: 31
⁶ / ₂ —48 (K. br.)	Förskott av kostnader för uppgörande av byggnadsplaner:	
	Länsstyrelsen i Kronobergs län	4 815: —
¹² / ₅ —48 (R. skr. 200)	Fonden för anordnande av spannmålslagerhus och kylhus..	23 175: 99
	Summa	2 905 849: 30.

Fonden har sålunda för sistnämnda budgetår belastats för förluster med tillhoppa 3 061 360 kronor 63 öre.

Utöver vad som erfordras för årlig avskrivning av smärre oreglerade kapitalmedelsförluster böra medel under förevarande anslag även för nästa budgetår beräknas för retroaktiv avskrivning av vissa tidigare beslutade

investeringar. Anslaget synes tills vidare kunna beräknas till 25 miljoner kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster* för budgetåret 1949/50 beräkna ett anslag av 25 000 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Hans Wenker.

1949 års statsverksproposition.

Statens allmänna fastighetsfond.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 3 januari 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1949/50 och anför därvid följande.

Översikt av fastighetsfondens ställning m. m.

Statens allmänna fastighetsfond omfattar tio delfonder, av vilka slottsbyggnadernas delfond förvaltas av byggnadsstyrelsen och de övriga stå under förvaltning av fångvårdsstyrelsen, utrikesdepartementet, medicinalstyrelsen, byggnadsstyrelsen, generaltullstyrelsen, Uppsala universitet, Lunds universitet, direktionen för karolinska sjukhuset och lotsstyrelsen. Fastighetsfonden är anordnad såsom en kapitalfond, vilket innebär, att — förutom kapitalbehållningen — fondens inkomster och utgifter redovisas i rikshuvudboken. Inkomst- och utgiftsstat för fonden fastställs årligen av Kungl. Maj:t och riksdagen. Å utgiftssidan i denna stat upptagas anslagsposter för bestridande från fonden av reparations- och underhållskostnader m. m. samt för avsättning till värdeminskningskonto. Från fondens stat bestridas vidare hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden. Å statens inkomstsida beräknas, förutom hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden samt di-

verse inkomster, en post för varje delfond, benämnd ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler; över denna post redovisas de belopp som för nämnda ändamål anvisas under de olika huvudtitlarna på riksstaten. Fondens överskott redovisas på särskild titel på riksstatens inkomstsida.

Fastighetsfondens kapitalbehållning uppgick den 1 juli 1947 till 294,⁴⁶ miljoner kronor. Enligt en av riksräkenskapsverket i samband med riksbokslutet upprättad sammanställning ha under budgetåret 1947/48 kapitalinvesteringarna i fonden uppgått till 37,⁹³ miljoner kronor, medan utgifterna å motsvarande avskrivningsanslag utgjort 17,²⁸ miljoner kronor och avskrivningsmedlen inom fonden, bidrag från kommuner samt övriga kapitalmedel uppgått till 4,⁶⁵ miljoner kronor. Nettoökningen av fondens behållning på grund av nyinvestering har således uppgått till 16 miljoner kronor. Genom invärderingar och omföringar mellan kapitalfonder har fastighetsfondens kapitalbehållning ökat med 0,⁶¹ miljon kronor. Den utgående behållningen den 30 juni 1948 uppgick sålunda till 311,⁰⁷ miljoner kronor.

Den för budgetåret 1947/48 fastställda staten för fastighetsfonden balanserade på 27,²⁴ miljoner kronor. Inkomsterna beräknades till detta belopp, medan utgifterna och överskottet upptogs till resp. 15,⁵¹ och 11,⁷³ miljoner kronor. Utfallet av staten framgår av en i budgetredovisningen (s. 192 o. f.) intagen sammanställning. Enligt denna har fondens överskott uppgått till 12,²⁷ miljoner kronor, vilket belopp alltså tillförts statsregleringen. Till reparations- och underhållskostnader m. m. ha åtgått 7,⁰⁹ miljoner kronor. Behållningen av reserverade reparationsmedel har under budgetåret ökat från 2,⁴⁵ till 3,¹⁰ miljoner kronor, varav dock 0,⁰⁶ miljon kronor må disponeras först efter Kungl. Maj:ts medgivande.

Den för innevarande budgetår gällande staten för fastighetsfonden är fastställd genom brev den 5 mars 1948 (statsverkspropositionen del 22, riksdagens skrivelse nr 54).

Från och med budgetåret 1944/45 har genomförts en omläggning av arbetsåret för reparationsverksamheten, varigenom detta lösgjorts från sin förutvarande bundenhet vid budgetåret och nu i stället börjar i månaderna mars—april. Härigenom kan reparationsverksamheten förläggas till vår- och försommarmånaderna, så att den icke liksom tidigare sammanfaller med byggnadsindustriens högsäsong i slutet av sommaren och början av hösten. En förutsättning härför är, att Kungl. Maj:ts förslag till stat för fastighetsfonden framlägges i statsverkspropositionen och att staten fastställs av riksdagen under dess tidigare skede.

Det förslag till stat för allmänna fastighetsfonden, som framlägges i det följande (*bilaga*), slutar på ett belopp av 33 483 000 kronor, vilket innebär en ökning av omslutningssumman med 3 394 000 kronor. Ökningen betingas i första hand av en höjning av posterna till reparations- och underhållskostnader med sammanlagt 1 206 000 kronor. Avsättningen till värde-minskningskonto ökar med 243 000 kronor och hyresutgifterna med 359 000 kronor. Hyresinkomsterna förutses öka med 76 000 kronor och diverse inkomster med 58 000 kronor. Fondens överskott förutsättes öka med

1 586 000 kronor. Slutligen betingar balansen i staten en uppräknig av ersättningsanslagen till fonden med sammanlagt 3 260 000 kronor.

Till grund för förslaget till stat för fastighetsfonden ha lagts av vederbörande förvaltningsmyndigheter avgivna statförslag för resp. delfonder, varöver riksräkenskapsverket den 14 december 1948 avgivit utlåtande.

Förvaltningen av utrikesdepartementets delfond.

Utrikesdepartementets delfond av statens allmänna fastighetsfond tillkom i samband med fastighetsfondens inrättande fr. o. m. den 1 juli 1935. Å delfonden upptogs de statsägda beskicknings- och konsulatsfastigheterna. Utrikesdepartementets befattning med förvaltningen av ifrågavarande fastighetsbestånd innebar så till vida ingen nyhet, som departementet redan före nämnda tidpunkt förvaltade staten tillhöriga, av utrikesrepresentationen disponerade fastigheter i utlandet.

Allteftersom statsverkets fastighetsinnehav i utlandet ökats har det kommit att framstå som alltmera önskvärt, att utrikesdepartementet — som inom sig saknar för fastighetsförvaltningen erforderlig byggnadsteknisk och liknande expertis — avlastas från det huvudsakliga arbetet med förvaltningen av utlandsfastigheterna och att bestyret härmed i stället överflyttas till byggnadsstyrelsen. Genom Kungl. Maj:ts beslut den 28 november 1947 anbefalldes byggnadsstyrelsen att utreda frågan om en överflyttning av utrikesdepartementets delfond av statens allmänna fastighetsfond till byggnadsstyrelsens delfond.

Byggnadsstyrelsen avgav den 7 januari 1948 förslag i ämnet och förordade därvid, att förvaltningen av ifrågavarande utlandsfastigheter skulle överföras till styrelsen. I anslutning härtill anförde styrelsen i huvudsak följande.

För att värden av de under senare år i antal ständigt ökade utlandsfastigheterna skulle kunna ske på ett såväl tekniskt riktigt som ekonomiskt sätt vore det av vikt, att den förvaltande myndigheten ägde tillgång till byggnadstekniskt sakkunnig personal, som fortlöpande kunde följa de med förvaltningen av fastighetsbeståndet uppkommande frågorna. På grund av att fastigheterna i allmänhet hade en utpräglat representativ karaktär, vore det också av värde, att den förvaltande myndigheten disponerade över personal, som kunde bedöma frågor av arkitektoniskt slag. Det syntes därför rationellt, att byggnadsstyrelsen, som ägde sakkunskap av här angiven art och som förvaltade en betydande del av statens fastighetsinnehav, från utrikesdepartementet övertog förvaltningen av statens i utlandet belägna fastigheter. Några olägenheter för styrelsens del med hänsyn till styrelsens övriga arbetsuppgifter syntes ett dylikt övertagande icke behöva medföra.

Byggnadsstyrelsen fann, främst av bokföringstekniska skäl, att ifrågavarande fastigheter i samband med förvaltningsuppgifternas överförande från utrikesdepartementet till styrelsen borde upptagas till redovisning å styrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond.

Byggnadsstyrelsen framhöll vidare, att övertagandet av utrikesdepartementets delfond av statens allmänna fastighetsfond givetvis komme att medföra en ökad arbetsbelastning för byggnadsstyrelsen. Det vore emellertid svårt att bedöma i vilken utsträckning en förstärkning av styrelsens arbetskrafter fördenskull kunde bli erforderlig. På grund härav och för att pågående utredning rörande styrelsens organisation icke skulle föregripas synetes den arbetskraftsförstärkning, som kunde befinnas erforderlig, tills vidare böra få bestridas av de medel under styrelsens delfond, som avsåges för reparationer och underhåll.

Över byggnadsstyrelsens förslag avgåvos infortrade utlåtanden av *riksräkenskapsverket* den 16 juli 1948 och av *statskontoret* den 6 augusti 1948. Varken riksräkenskapsverket eller statskontoret hade därvid i princip någon erinran mot den förordade överföringen. Statskontoret hävdade emellertid, att innan överflyttningen komme till stånd omfattningen av den av byggnadsstyrelsen antydda personalförstärkningen närmare borde utredas och medel för dennas avlönande anvisas under byggnadsstyrelsens avlöningsanslag. Statskontoret kunde sålunda icke tillstyrka, att kostnaderna för nytillkommande personal skulle, på sätt byggnadsstyrelsen föreslagit, tills vidare få bestridas av de medel under styrelsens delfond, som avsetts för reparationer och underhåll. Olägenheterna av att personalkostnader belastade sakanslag vore nämligen erfarenhetsmässigt så stora, att varje utvidgning av en dylik anordning såvitt möjligt borde undvikas. Även riksräkenskapsverket ansåg, att erforderliga medel för eventuell förstärkning av byggnadsstyrelsens arbetskrafter borde för framtiden inräknas i styrelsens avlöningsanslag.

I sitt förenämnda utlåtande den 14 december 1948 har nu riksräkenskapsverket framhållit, att, då fråga uppkommit att överflytta förvaltningen av Uppsala och Lunds universitets fastigheter till byggnadsstyrelsen, det, enligt vad riksräkenskapsverket under hand erfarit från byggnadsstyrelsen, ur redovisningssynpunkt skulle vara olämpligt att sammanföra alla av byggnadsstyrelsen förvaltade fastigheter i en delfond. Riksräkenskapsverket, som biträdde denna uppfattning, har därför förordat, att, därest förvaltningen av utlandsfastigheterna överflyttas till byggnadsstyrelsen, de likväl i styrelsens räkenskaper — i likhet med de kungliga slotten, som i fråga om underhållet äro underställda styrelsens förvaltning — redovisas å en särskild delfond, förslagsvis benämnd beskickningsfastigheternas delfond.

Departementschefen. Statens fastighetsinnehav i utlandet är numera av sådan storlek, att det — av skäl som närmare utvecklats i det föregående — synes ändamålsenligt att fastighetsförvaltningen överföres från utrikesdepartementet till byggnadsstyrelsen. Förvaltningen av de å utrikesdepartementets delfond av statens allmänna fastighetsfond redovisade utlandsfastigheterna bör därför fr. o. m. ingången av budgetåret 1949/50 handhavas av byggnadsstyrelsen. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att meddela för ifrågavarande överflyttning erforderliga bestämmelser. I likhet med

riksräkenskapsverket, finner jag dock lämpligt, att ifrågavarande fastighetsbestånd även i fortsättningen redovisas å en särskild delfond. Jag föreslår, att denna delfond benämnas beskickningsfastigheternas delfond.

Såsom remissmyndigheterna framhållit torde icke vara lämpligt, att kostnaderna för den förstärkning av byggnadsstyrelsens personal, som kan visa sig erforderlig på grund av de nya arbetsuppgifternas övertagande, bestridas av reparations- och underhållsmedel. För ändamålet oundgängligen erforderliga medel torde i stället, sedan närmare utredning rörande personalbehovet förebragts, böra anvisas under byggnadsstyrelsens avlöningsanslag.

Jag utgår i det följande från vad jag i förevarande sammanhang föreslagit.

Reparations- och underhållskostnader m. m.

I enlighet med vad Kungl. Maj:t föreskrivit ha de fondförvaltande myndigheterna avgivit redogörelser för användningen under budgetåret 1947/48 av medel, som under här ifrågavarande anslagsposter ställts till förfogande. Beträffande redogörelsernas innehåll torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

I detta sammanhang må erinras, att vid behandlingen av förslaget till stat för fastighetsfonden vid 1943 års riksdag (prop. nr 71) ställning togs till frågan om principerna för beräkningen av medelsbehovet för reparationsändamål. De av Kungl. Maj:t i nämnda sammanhang godkända beräkningsgrunderna, mot vilka riksdagen icke riktat erinran, innebära huvudsakligen följande.

Beloppet av erforderliga reparationsmedel erhålles genom multiplicering av byggnadsbeståndets bokförda värde med en viss procentsats, underhållsprocenten. I byggnadsbeståndets bokförda värde ingå icke de byggnader, som färdigställas under det budgetår, som närmast föregår det budgetår statsförslaget avser. Underhållsprocenten anpassas efter byggnadernas ålder. Sålunda fastställas ett visst procenttal för gamla byggnader och ett annat för nya byggnader. Under de första åtta åren halveras vidare underhållsprocenten för de nya byggnaderna. Underhållsprocenten eller det erhållna reparationsmedelsbehovet omräknas slutligen med hänsyn till inträffade förändringar i prisläget på byggnadsmarknaden, vilka förändringar framgå av byggnadsstyrelsens reparationskostnadsindex.

Det sålunda beräknade beloppet av erforderliga medel för reparationer och underhåll utgör en ram för medelstildelningen, vilken sedan med hänsyn till läget på arbetsmarknaden, materialtillgången, den statsfinansiella situationen m. m. av statsmakterna underkastas eventuellt erforderliga justeringar.

I brev den 1 mars 1946 har Kungl. Maj:t förklarat, att beräkningen av medelsbehovet för reparations- och underhållskostnader tills vidare fr. o. m. budgetåret 1946/47 skall beträffande fångvårdsstyrelsens, medicinalstyrelsens, byggnadsstyrelsens, Uppsala universitets och Lunds universitets del-

fonder ske i enlighet med de principer, som förordats i förenämnda proposition, och att härvid värdena å nyuppförda byggnader i förekommande fall skola omräknas till 1935 års prisnivå i enlighet med de i 1946 års statsverksproposition, del 22, s. 6—7 återgivna, av byggnadsstyrelsen förordade principerna.

För att kunna bestämma de byggnadsvärden, som byggnaderna skulle ha betingat, därest de uppförts år 1935, måste en omräkning ske efter nybyggnadskostnadsindex. Genom beslut den 1 juni 1945 uppdrogs därför åt byggnadsstyrelsen att utarbeta en dylik index. I avvaktan på slutförandet av detta arbete har under de senare åren omräkning av byggnadsvärdena skett med tillämpning av ett av styrelsen med utnyttjande av tillgängliga indexserier uppgjort provisoriskt nybyggnadskostnadsindex.

Med skrivelse den 19 april 1948 har byggnadsstyrelsen till Kungl. Maj:t ingivit slutligt förslag till byggnadskostnadsindex jämte detaljerade anvisningar för omräkning av byggnadsvärdet för fastigheter av olika ålder och art. Rörande den närmare utformningen av ifrågavarande index torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

För att bereda de fastighetsförvaltande myndigheterna tillfälle att redan vid upprättandet av staterna för fastighetsunderhållet för nästkommande budgetår taga hänsyn till av byggnadsstyrelsen utarbetad byggnadskostnadsindex har styrelsen tillstått huvuddelen fondförvaltande myndigheter ifrågavarande index jämte anvisningar.

Enligt styrelsens åsikt böra de nu framlagda indextalen fortlöpande revideras med hänsyn till framtida prISRörelser i fråga om material, arbetslöner och transporter m. m. Med det fullständiga beräkningsunderlag som numera funnes tillgängligt komme en dylik revision att ganska lätt kunna vidtagas under förutsättning att prISRörelserna i det följande noga följdes.

Beträffande reparationskostnadsindex har byggnadsstyrelsen anmält att denna med 1935 som basår för år 1948 beräknats till 185 mot 177 för år 1947.

Riksräkenskapsverket har tillstyrkt, att byggnadsstyrelsens byggnadskostnadsindex användes vid beräkning av underhållskostnaderna för statens fastigheter.

Slottsbyggnadernas delfond. Till reparations- och underhållskostnader m. m. för denna delfond ha för innevarande budgetår anvisats sammanlagt 819 000 kronor, varav 511 000 för de kungl. slotten med tillhörande byggnader, 69 000 för uthyrda lägenheter vid Drottningholm, Ulriksdal och Haga, 185 000 för vissa historiska byggnader och byggnadsminnesmärken m. m. samt 54 000 för vissa iståndsättningsarbeten.

För nästa budgetår hemställer byggnadsstyrelsen om anvisande av sammanlagt 1 008 000 kronor, varav 534 000 för slottsbyggnaderna, 78 800 för uthyrda lägenheter, 156 700 för historiska byggnader m. m. samt 238 500 för iståndsättningsarbeten.

I fråga om delposterna för slottsbyggnaderna och de uthyrda lägenheterna ha i statförslaget dessa ökats med 23 000 resp. 3 100 kronor motsvarande enligt styrelsens indexberäkningar underhållskostnadernas stegring sedan

år 1947. Härutöver har föreslagits, att sistnämnda delpost uppräknas med 6 700 kronor för att möjliggöra en förenkling av bokföringen av de å arrendelägenheterna belöpande fastighetskatterna. I samband härmed har inkomstposten till hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden uppräknats med motsvarande belopp.

Beträffande de under delposten till reparations- och underhållskostnader för vissa historiska byggnadsminnesmärken m. m. anvisade medlen har byggnadsstyrelsen erinrat, att av dessa tillhoppa 35 000 kronor avsetts för särskilda utgifter av engångsnatur. För nästa budgetår kunde posten sålunda minskas med detta belopp. Återstoden 150 000 kronor, borde emellertid på grund av indexhöjning uppräknas till 156 700 kronor.

Slutligen har styrelsen hemställt om 238 500 kronor för vissa angelägna arbeten och därvid anfört i huvudsak följande.

Under år 1948 har Stockholms stads gatukontor, som enligt åtagande utan kostnad för ståthållareämbetet ombesörjer vård och underhåll av Hagaparken, i samråd med ståthållaren, riksantikvarien och slottsarkitekten verkställt omläggning av en promenadväg i grässlänten väster om Gustaf III:s paviljong. Kostnaden för detta arbete har uppgått till 2 500 kronor. Enär det utförda arbetet icke kan anses tillhöra parkens underhåll, synes det rimligt, att Stockholms stad gottgöres av statsverket för denna utgift.

Grindstugan vid Drottningholms slott, som är byggnadsminnesmärke, befinner sig numera i så dåligt skick, att den knappast kan upplåtas till permanent bostad för familj. Genom sin belägenhet vore den särskilt lämplig till bostad. Byggnaden, som är uppförd av tegel, innehåller visserligen endast ett rum och kök samt förstuga, men planlösningen är dock sådan, att en användbar bostadslägenhet kan erhållas efter inredning av toaletttrum och garderober. Samtidigt bör vattenledning och avlopp samt tidsenlig köksinredning jämte värmeledning anordnas. Kostnaden för fullständig renovering har beräknats till 21 000 kronor, varav arbeten för ca 5 000 kronor kunna anses såsom rena reparationsarbeten, som böra bestridas av underhålls-anslaget. Återstoden, 16 000 kronor, torde böra anvisas.

Ståthållareämbetet på Drottningholms slott är distributör för elektrisk ström inom visst område av Lovö kommun. Elektrisk energi levereras av Älvkarleby kraftverk i form av högspänd växelström. Från befintligt högspänningsställverk i Drottningholms maskinhus distribuerar slottsförvaltningen högspänd växelström till inom området befintlig transformator, där nedtransformering sker för abonnenternas behov. Till Drottningholms slott med tillhörande flygelbyggnader, Gustaf III:s teater och stallbyggnader jämte schweizeribyggnaden levereras dock likström. Den stationära utrustning, som alstrar likströmmen, är föråldrad och befinner sig i mycket bristfälligt skick. För att i fortsättningen kunna leverera likström är det nödvändigt att åtgärder utan dröjsmål vidtagas för utrustningens istandsättande. Kostnaderna härför hava beräknats till 42 000 kronor.

Även om nämnda arbeten fullföljas, är dock den stationära utrustningen fortfarande omodern och svårskött. Byggnadsstyrelsen finner därför, att distribueringen av elektrisk energi bör rationaliseras på så sätt, att likströmmen slopas och ersättes med växelström. Kostnaderna för en dylik spänningsomläggning beräknas till 51 000 kronor.

I samband med spänningsomläggningen synes nödvändigt att för slottets vidkommande anordna ett reservkraftsaggregat, som vid eventuellt strömavbrott kan uppehålla driften av i värmeanläggningen ingående motorer.

Kostnaden för ett sådant aggregat, dimensionerat så att detsamma även kan tjänstgöra som reserv för belysningen inom själva slottsbyggnaden, uppgår till 16 000 kronor.

I samband med en av byggnadsstyrelsens elektrotekniska avdelning verkställd utredning rörande den ifrågasatta spänningsomläggningen har konstaterats, att de elektriska inomhusinstallationerna i slottet, flyglarna, teatern och stallbyggnaden nu befinna sig i sådant skick, att en revision av väggapparater och ledningar inom dessa byggnader snarast måste utföras. Byggnadsstyrelsen vill särskilt framhålla, att de i huvudsak 40 år gamla ledningarna innebära en stor brandfara. Desamma kunna under inga förhållanden användas vid ifrågasatt omläggning av spänningen från lik- till växelström. Kostnaden för en dylik revision uppgår enligt approximativ beräkning till 147 000 kronor.

Det framlagda förslaget till modernisering av strömdistribueringen och istandsättningen av elektriska ledningssystemet inom slottets byggnader kan således kostnadsberäknas till 51 000 + 16 000 + 147 000 kronor. Till detta belopp måste läggas ca 6 000 kronor för erforderliga programhandlingar samt tillsyn och kontroll av arbetena, varför kostnaden i sin helhet uppgår till 220 000 kronor.

Fångvårdsstyrelsens delfond. Till reparations- och underhållskostnader m. m. för denna delfond ha varit anslagna följande belopp under resp. bud-
getår.

Budgetår	1945/46	1946/47	1947/48	1948/49
Kronor	325 000	260 000	300 000	369 000

Vid beräkning av underhållskostnaderna för nästkommande budgetår har fångvårdsstyrelsen jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 1 mars 1946 omräknat värdena å byggnader uppförda efter 1935 till detta års prisnivå, samt differentierat underhållsprocenten med hänsyn till byggnadernas ålder i enlighet med de i propositionen nr 71 till 1943 års riksdag förordade principerna.

I sitt förslag till stat för ifrågavarande delfond för budgetåret 1947/48 gjorde fångvårdsstyrelsen gällande, att de för underhållsmedlens beräknande fastställda procentsatserna — vid 1939 års prisnivå 1,75 för äldre byggnader, 0,35 för nya byggnader 1—8:e året och 0,70 för nya byggnader, fr. o. m. 9:e året — vore för låga och hemställde på anförda skäl, att procentsatserna vid 1939 års prisläge måtte höjas till 1,92, 0,38 resp. 0,76. Medelsanvisningen för budgetåren 1947/48 och 1948/49 har sedermera skett med utgångspunkt från de sålunda föreslagna procentsatserna. I regleringsbrevet för statens allmänna fastighetsfond för innevarande budgetår uppdrogs åt fångvårdsstyrelsen att i samråd med byggnadsstyrelsen verkställa utredning angående lämplig underhållsprocent för i fångvårdsstyrelsens delfond invärderade fastigheter.

Fångvårdsstyrelsen har nu anmält, att byggnadsstyrelsen efter verkställd utredning funnit den av fångvårdsstyrelsen föreslagna höjningen av underhållsprocenten ur underhållssynpunkt motiverad. I anledning härav har fångvårdsstyrelsen vid beräkningen av reparations- och underhållsanslaget till-

lämpat procentsatserna 1,92, 0,38 och 0,76, vilka med hänsyn till den efter år 1939 inträdda kostnadsstegringen uppräknats till 3,15, 0,62 resp. 1,24. Underhållskostnaderna framgå av följande uppställning.

	Byggnads- värde kronor	Underhålls- procent	Reparations- och under- hållskost- nader m. m. kronor
Äldre byggnader	9 539 841	3,15	300 505
Nya byggnader över 8 år	3 543 401	1,24	43 938
Nya byggnader ej över 8 år	748 692	0,62	4 642
Kronor	13 831 934	—	349 085

I överensstämmelse härmed har styrelsen föreslagit, att reparationsposten för nästa budgetår upptages till 350 000 kronor.

Utöver medel för normala underhållsarbeten erfordras enligt fångvårdsstyrelsens mening medel för vissa större reparations- och ändringsarbeten, vilka icke kunna utföras inom ramen för det normala reparationsanslaget. De avsedda arbetena äro installation av alarmanordningar vid fem fångvårdsanstalter samt förstärkning av fönstergaller vid vissa anstalter. Av handlingarna i ärendet inhämtas härom bl. a. följande.

Statens organisationsnämnd hade förordat, att allteftersom gallerisystemet försvunne genom igenläggning av genombrutna golv, alarmanordningar borde anordnas från de olika bottarna till portvakts- och kontorslokaler. Vunna erfarenheter av igenlagda bottnar hade visserligen icke visat, att sådana alarmanordningar vore nödvändiga, men kostnaden syntes motiverad genom att anordningarna borde motverka den känsla av otrygghet, som kunde uppstå hos en tjänsteman, vilken befunne sig ensam bland ett större antal intagna.

Enligt fångvårdsstyrelsens mening är det av stor vikt, att alarmanordningar utföras i enlighet med förslaget. Styrelsen har emellertid f. n. endast ansett sig böra begära medel för fem anstalter. Kostnaderna härför ha beräknats till 12 500 kronor, vartill lagts 2 500 kronor för vissa utvändiga alarmledningar.

En förstärkning av omkring 900 fönstergaller vid ett 15-tal anstalter är enligt fångvårdsstyrelsens mening nödvändig med hänsyn till att det under senare tid vid upprepade tillfällen inträffat att intagna utan större svårighet kunnat med jämförelsevis enkla medel såga av befintliga galler och därigenom bereda sig möjlighet att rymma. Kostnaderna ha beräknats till sammanlagt 90 000 kronor. Arbetet borde uppdelas på 3 år, varför för nästa budgetår skulle erfordras 30 000 kronor.

Fångvårdsstyrelsen har sålunda upptagit posten till reparations- och underhållskostnader m. m. till $(350\,000 + 12\,500 + 2\,500 + 30\,000 =)$ 395 000 kronor.

Beskickningsfastigheternas delfond. Den för denna delfond uppförda anslagsposten är uppdelad på en delpost till reparations- och underhållskostnader för delfondens fastigheter och en förslagsvis beräknad delpost till uppvärmning och belysning av tjänstebostäder i statens fastigheter för vissa tjänstemän vid utrikesförvaltningen. För nämnda ändamål ha anvisats följande belopp.

Budgetår	1945/46	1946/47	1947/48	1948/49
Reparations- och underhållskostnader				
i allmänhet m. m., kronor	162 000	160 000	185 000	265 000
Bränsle och lyse för vissa tjänstebostäder, <i>förslagsvis</i> , kronor	105 000	110 000	149 000	154 000

Byggnadsstyrelsen har för budgetåret 1949/50 beräknat kostnaderna för underhållet av delfondens byggnader och trädgårdar till 240 000 kronor, innebärande en ökning med 40 000 kronor, huvudsakligen betingad av inträffade kostnadsstegringar. Härtill komma onera m. fl. löpande utgifter, vilka beräknats till 110 000 kronor. I överensstämmelse härmed har delposten till reparations- och underhållskostnader i allmänhet m. m. uppförts med (240 000 + 110 000 =) 350 000 kronor.

Kostnaderna för uppvärmning och belysning av tjänstebostäder under budgetåret 1949/50 ha av utrikesdepartementet beräknats till 248 000 kronor.

Medicinalstyrelsens delfond. Till reparations- och underhållskostnader m. m. ha för denna delfond anslagits följande belopp.

Budgetår	1945/46	1946/47	1947/48	1948/49
Kronor	1 050 000	1 450 000	1 745 000	1 828 000

Av ett för budgetåret 1941/42 anvisat belopp å 1 015 000 kronor för ifrågavarande ändamål ställdes endast 800 000 kronor till medicinalstyrelsens förfogande för bestridande under samma budgetår av kostnaderna för reparationer och underhåll. Av den innehållna delen, 215 000 kronor, har Kungl. Maj:t sedermera genom beslut den 30 april 1943, den 25 april och den 9 maj 1947 samt den 30 juli 1948 medgivit styrelsen rätt att disponera ett belopp av sammanlagt 159 500 kronor.

Vid beräkningen av underhållskostnaderna för nästkommande budgetår har medicinalstyrelsen jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 1 mars 1946 omräknat värdena å byggnader uppförda efter 1935 till detta års prisnivå, varvid byggnadsstyrelsens nybyggnadskostnadsindex tillämpats. Underhållsprocenten har i enlighet med de i propositionen nr 71 till 1943 års riksdag förordade principerna differentierats med hänsyn till byggnadernas ålder. De fastställda procentsatserna vid 1939 års prisläge — 1,₃₀, 0,₇₀ och 0,₃₅ procent för äldre byggnader, nya byggnader över 8 år resp. nya byggnader ej över 8 år — ha i anledning av den fortgående reparationskostnadsstegringen uppräknats till 2,₁₃, 1,₁₅ och 0,₅₇. Underhållskostnaderna framgå av följande tabell.

	Bokfört byggnadsvärde kronor	Byggnadsvärde reducerat till 1935 års pris- nivå kronor	Underhålls- procent	Erforderliga un- derhållsmedel vid 1935 års prisinivå kronor
Äldre byggnader	94 918 781	94 918 781	2, ₁₃	2 021 770
Nya byggnader över 8 år..	2 255 397	2 255 397	1, ₁₅	25 937
Nya byggnader ej över 8 år	14 310 095	10 711 889	0, ₅₇	61 057
Kronor	111 484 273	107 886 067	—	2 108 764

Medicinalstyrelsen och byggnadsstyrelsen ha föreslagit, att de till sekundärsjukhus inom sinnessjukvården avsedda förutvarande flyktinglägren Ribbingelund, Rosöga och Olovsfors skola överföras från byggnadsstyrelsens till medicinalstyrelsens delfond per den 1 juli 1949. För underhåll av dessa läger, vilka ha ett bokfört värde av i runt tal 4 600 000 kronor, samt av visst å delfonden redan invärderat barackbestånd med ett byggnadsvärde av 838 497 kronor har äskats 103 100 kronor, varvid räknats med en underhållsprocent av 1,⁹⁰ mot 1,⁸⁰ för innevarande budgetår.

Medicinalstyrelsen har vidare framhållit, att underhållet av de å ifrågasvarande delfond upptagna fastigheterna i flera fall vore så starkt eftersatt, att det icke finnes möjlighet att inom ramen för de till underhåll anslagna medlen avhjälpa alla bristfälligheter. Vissa hygieniska förbättringar inom sjukpaviljongerna samt modernisering av personalbostäderna vore därjämte krav, som under krigsåren i stor utsträckning måst avvisas, men vilkas utförande nu icke längre kunde uppskjutas. Utöver de för egentliga underhållsarbeten beräknade kostnaderna har styrelsen därför hemställt om anvisande av 565 000 kronor för vissa istandsättnings- och moderniseringsarbeten, vilka icke i större mån komme att öka värdet å anläggningarna och för vilka särskilda investeringsanslag således icke borde äskas.

Styrelsen har sålunda föreslagit, att reparationsposten för nästa budgetår upptages till (2 108 764 + 103 100 + 565 000 =) i runt tal 2 775 000 kronor.

Riksräkenskapsverket har biträtt förslaget om överföring från byggnadsstyrelsens till medicinalstyrelsens delfond av de förutvarande flyktinglägren Ribbingelund, Rosöga och Olovsfors.

Byggnadsstyrelsens delfond. Under denna delfond ha till reparations- och underhållskostnader m. m. anvisats följande belopp.

Budgetår	1945/46	1946/47	1947/48	1948/49
Kronor. . . .	1 600 000	2 700 000	3 200 000	3 533 000

I sitt förslag till stat för byggnadsstyrelsens delfond för budgetåret 1949/50 har styrelsen upptagit anslagsposten för reparations- och underhållskostnader till 3 767 000 kronor. Till grund för uppskattningen av medelsbehovet har lagts bokföringsvärdet av de på delfonden den 30 juni 1948 redovisade byggnaderna. Från detta värde 218 989 207 kronor, har dragits värdet av byggnader under uppförande samt till delfonden hörande byggnader, beträffande vilka styrelsen icke svarar för underhållet eller endast har att bestrida det yttre underhållet. Vidare har avdragits i runt tal 4 600 000 kronor, utgörande det bokförda värdet av baracklägren Ribbingelund, Rosöga och Olovsfors, vilka enligt vad som förut nämnts föreslagits skola fr. o. m. den 1 juli 1949 överföras från byggnadsstyrelsens till medicinalstyrelsens delfond. Härtill har sedan lagts ett byggnadsvärde av tillhopa 1 250 000 kronor för centraldepåbyggnaden för blindas arbeten i Tomtebodas och svenska cement- och betonginstitutets byggnad vid tekniska högskolan, vilka bygg-

nader numera skola redovisas å delfonden, samt slutligen ett uppskattat byggnadsvärde av sammanlagt 334 000 kronor för fastigheten nr 26 i kvarteret Borgaren i Nyköping, fastigheten nr 10 i kvarteret Kansliet i Falun, fastigheten nr 6 i kvarteret Onkel Adam i Östersund samt landsfiskalsbostaden i Särna. Sammanlagda värdet av de byggnader, för vilka styrelsen bestrider underhållet, utgör 177 140 526 kronor. Detta värde har av byggnadsstyrelsen omräknats i enlighet med de i 1946 års statsverksproposition, del 22, s. 6—7 återgivna, av styrelsen förordade principerna, varefter erforderliga underhållsmedel vid 1935 års prisnivå beräknats i enlighet med följande tabell.

	Bokfört byggnadsvärde kronor	Byggnadsvärde reducerat till 1935 års pris- nivå kronor	Underhålls- procent	Erforderliga un- derhållsmedel vid 1935 års prisinivå kronor
Äldre byggnader	107 273 691	107 273 691	1,5	1 609 105
Nya byggnader över 8 år..	28 851 344	25 796 347	1,0	257 963
Nya byggnader ej över 8 år	41 015 491	25 527 220	0,5	127 636
Kronor	177 140 526	158 597 258	—	1 994 704

Till den sålunda erhållna summan 1 994 704 kronor ha lagts kostnaderna för yttre underhåll av de kungliga teatrarna samt av övriga byggnader för vilka byggnadsstyrelsen endast svarar för sådant underhåll. Dessa kostnader ha uppskattats till $(21\,500 + 8\,000 =)$ 29 500 kronor vid 1935 års prisläge, varvid erhållits summa 2 024 204 kronor. Då indextalet beträffande underhållskostnader för år 1948 stigit till 185 jämfört med 100 år 1935, har reparationsposten i staten för budgetåret 1949/50 föreslagits till $(1,85 \times 2\,024\,204 =)$ i runt tal 3 740 000 kronor.

Utöver de sålunda beräknade medlen för normala underhållsarbeten har byggnadsstyrelsen hemställt om 27 000 kronor för underhåll och drift av Tessinpalatset i Stockholm. Enligt vad styrelsen under hand inhämtat komme nämligen Tessinpalatset i enlighet med avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan samt Stockholms stad angående framtida avlöning av överståthållaren och underståthållaren att fr. o. m. budgetåret 1949/50 disponeras av kronan med skyldighet för kronan att underhålla fastigheten. Styrelsen, som förväntade sig bliva närmast ansvarig för vården av densamma, hade såsom framginge av styrelsens utlåtande den 21 januari 1947 angående förenämnda avtal beräknat kostnaden för drift och underhåll av palatset till 27 000 kronor årligen.

Byggnadsstyrelsen har sålunda föreslagit, att anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. upptages till ett belopp av $(3\,740\,000 + 27\,000 =)$ 3 767 000 kronor.

I skrivelse den 12 mars 1947 har *styrelsen för vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte* gjort framställning om anvisande av 9 000 kronor för vissa angelägna ändrings- och förbättringsarbeten, avseende in-

redning av förråds- och lagerrum, anordnade av förvaringsrum för kläder, inredning av anstaltens huvudförråd samt anordnande av snyggingsrum å arbetshemmet m. m.

Skolöverstyrelsen har i yttrande den 17 april 1947 vitsordat de föreslagna arbetenas behövlighet och tillstyrkt framställningen.

Generaltullstyrelsens delfond. Till reparations- och underhållskostnader m. m. för denna delfond ha anslagits följande belopp.

Budgetår	1945/46	1946/47	1947/48	1948/49
Kronor	40 000	60 000	60 000	60 000

Generaltullstyrelsen har för nästa budgetår upptagit anslagsposten med oförändrat belopp, eller 60 000 kronor.

Uppsala universitets delfond. Under denna delfond ha till reparations- och underhållskostnader m. m. för dels akademiska sjukhuset, dels övriga fastigheter anvisats följande belopp.

Budgetår	1945/46	1946/47	1947/48	1948/49
Akademiska sjukhuset.....	154 000	192 000	210 000	234 000
Övriga fastigheter.....	255 000	338 000	361 000	388 000
Kronor	409 000	530 000	571 000	622 000

För budgetåret 1949/50 har drätselnämnden föreslagit, att ifrågavarande anslagsposter upptagas med sammanlagt 677 400 kronor, varav 250 600 kronor för akademiska sjukhuset samt 426 800 kronor för övriga fastigheter. Till grund för uppskattningen av medelsbehovet har bokföringsvärdet av de på delfonden redovisade byggnaderna beträffande såväl akademiska sjukhuset som övriga byggnader i enlighet med de i proposition nr 71 till 1943 års riksdag angivna principerna uppdelats efter de olika byggnadernas ålder, varefter behovet av reparationsmedel vid 1935 års prisnivå framräknats med tillämpning av de för byggnadsstyrelsens fastigheter i Stockholm gällande procentsatserna. Resultatet härav framgår av följande tabell.

	Byggnads- värde kronor	Underhålls- procent	Reparations- medel kronor
<i>Akademiska sjukhuset:</i>			
Äldre byggnader.....	6 566 000	1,5	98 490
Nya byggnader över 8 år	1 885 250	1,0	18 852
Nya byggnader ej över 8 år	2 107 600	0,5	10 538
Kronor	10 558 850	—	127 880
<i>Övriga fastigheter:</i>			
Äldre byggnader.....	13 057 225	1,5	195 859
Nya byggnader över 8 år	2 106 547	1,0	21 065
Nya byggnader ej över 8 år.....	2 754 900	0,5	13 774
Kronor	17 918 672	—	230 698

De sålunda erhållna summorna 127 880 och 230 698 kronor ha multiplicerats med indextalet 1,85, varefter erhållits ett reparationsmedelsbehov av för akademiska sjukhuset 236 600 och för övriga fastigheter 426 800 kronor. Till förstnämnda belopp har härfter lagts 14 000 kronor, utgörande det beräknade medelsbehovet för psykiatriska kliniken vid akademiska sjukhuset, vilken fr. o. m. den 1 juli 1948 beräknas komma att tillföras ifrågavarande delfond. Delposten har sålunda upptagits med $(250\,600 + 426\,800 =) 677\,400$ kronor.

Lunds universitets delfond. För denna delfond ha tidigare till reparations- och underhållskostnader m. m. anslagits följande belopp.

Budgetår	1945/46	1946/47	1947/48	1948/49
Kronor.....	150 000	185 000	196 000	245 000

I statförslaget för budgetåret 1949/50 har äskats ett belopp av 227 000 kronor för reparations- och underhållskostnader. Till grund för uppskattningen av medelsbehovet har lagts bokföringsvärdet av de på delfonden den 30 juni 1948 redovisade byggnaderna. Från detta värde, 8 941 208 kronor, har dragits värdet av byggnader under uppförande. Reparationsmedelsbehovet vid 1935 års prisnivå har därefter uppskattats med ledning av de av byggnadsstyrelsen tillämpade procentsatserna för normalt underhåll. Resultatet redovisas i följande tabell.

	Byggnads- värde kronor	Underhålls- procent	Reparations- medel kronor
Äldre byggnader	6 841 552	1,5	102 623
Nya byggnader över 8 år	2 015 000	1,0	20 150
Kronor	8 856 552	—	122 773

Det sålunda erhållna beloppet har omräknats efter indextalet 185, varefter anslagsposten för nästa budgetår upptagits med ett avrundat belopp av 227 000 kronor.

Härutöver har äskats tillhoppa 177 600 kronor för vissa särskilda ändamål, för vilka det ordinarie reparationsanslaget icke förslår. Härom inhämtas av handlingarna i ärendet i huvudsak följande.

Enligt den år 1944 beslutade ändringen i byggnadsstadgan skall vissa byggnader förses med hållfasta och varaktiga anordningar till skydd mot olycksfall vid arbete å taket. Anordnandet av sådant skydd å universitetets nuvarande institutionsbyggnader beräknas draga en engångskostnad av 47 600 kronor.

För det vetenskapliga arbetet erfordras å flertalet medicinska och naturvetenskapliga institutioner liksom å universitetsbiblioteket elektrisk växelström. Å en del institutioner har sådan redan kunnat införas genom anlåtande av tidigare uppkomna besparingar. Alla besparingar äro nu förbrukade men å flera institutioner saknas ännu behöfvlig växelström för det vetenskapliga forskningsarbetet. Enligt särskild utredning skulle kostnaderna för de nu erforderliga installationsarbetena uppgå till 125 000 kronor. Det

må framhållas, att på grund av nytt kraftkontrakt dessa anläggningar måste utföras före år 1951.

På våren 1945 hemställde konsistoriet hos byggnadsstyrelsen om utredning rörande vissa restaureringsarbeten i universitetshuset och Kungl. Maj:t anslog därefter särskilda medel för ändamålet. Denna utredning är ännu ej färdig. Vid överläggning i ärendet mellan den förordnade utredningsmannen och riksantikvarien har emellertid från riksantikvarieämbetet föreslagits, att de för närvarande nedtagna kandelabrarna framför universitetets huvudentré redan nu borde restaureras och återuppsättas. Kostnaden härför har beräknats till 5 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen har i avgivet utlåtande framhållit, att enligt dess förmenande anordnandet av nockräck och snöräck på byggnadernas tak borde inräknas i normala reparationsarbeten, vilket tillämpades beträffande av styrelsen förvaltade byggnader.

Karolinska sjukhusets delfond. Rubriken för reparations- och underhållskostnader m. m. är för denna delfond i staten uppdelad på två anslagsposter, avseende den ena karolinska sjukhuset och den andra serafimerlasarettet. Under dessa rubriker ha anslagits resp. utgått följande belopp.

Budgetår	1945/46	1946/47	1947/48	1948/49
Karolinska sjukhuset	100 000	130 000	150 000	290 000
Serafimerlasarettet	60 000	125 000	100 000	100 000
Kronor	160 000	255 000	250 000	390 000

Av de för karolinska sjukhuset för innevarande budgetår anvisade medlen ha 200 000 kronor beräknats för löpande reparations- och underhållsarbeten och återstoden, 90 000 kronor, avsetts för vissa större kompletteringsarbeten. För nästa budgetår har direktionen för karolinska sjukhuset räknat med oförändrat medelsbehov för löpande underhåll och för större kompletteringsarbeten äskat sammanlagt 200 000 kronor, nämligen 50 000 kronor för inredning av vissa reservutrymmen inom den radioterapeutiska klinikens röntgenbehandlingsavdelning, 80 000 kronor för inredande av reservutrymmen för möjliggörande av en ifrågasatt överflyttning av verksamheten vid serafimerlasarettets nervpoliklinik till karolinska sjukhuset, 20 000 kronor för viss ombyggnad av röntgensektion C samt 50 000 kronor för en spång över Solnavägen. Rörande förstnämnda medelsbehov anför direktionen följande.

För budgetåret 1947/48 har riksdagen anvisat ett investeringsanslag av 20 000 kronor för inredning av en del av befintligt reservutrymme inom den radioterapeutiska klinikens röntgenbehandlingsavdelning. Lokalen är avsedd att användas för installation av en apparat för rotationsbehandling av kräfttumörer. Dessa arbeten ha ännu ej utförts, beroende på att det blivit aktuellt att inreda även den återstående delen av röntgenbehandlingsavdelningens reservutrymme och att det visat sig lämpligast att utföra dessa arbeten i ett sammanhang. 1948 års riksdag anvisade nämligen ett delanslag av 175 000 kronor för inköp av två röntgenbehandlingsapparater för hög spänning, den ena för 400 000 volt och den andra för 2 000 000 volt. För

installationen av en av dessa apparater har det visat sig behövt att inreda hela reservutrymmet, vilket beräknas kosta 70 000 kronor. Då härav 20 000 kronor redan anvisats, erfordras således 50 000 kronor.

Anslagsposten till karolinska sjukhuset har sålunda beräknats till $(200\,000 + 50\,000 + 80\,000 + 20\,000 + 50\,000 =)$ 400 000 kronor.

För serafimerlasarettet har direktionen för nästa budgetår föreslagit en höjning med 20 000 kronor till 120 000 kronor. Till stöd härför har direktionen framhållit, att de för löpande budgetår anvisade medlen icke syntes förslå för utförande av erforderliga underhållsarbeten på lasarettets byggnader, vilka på grund av sin ålder företedde betydande brister. Då redan nu en mängd påsynade och beslutade reparationsarbeten måst anstå på grund av bristande medelstillgång, syntes vid ingången av nästa budgetår lasarettet komma i en sådan situation, att det icke längre vore ekonomiskt försvarbart att ytterligare uppskjuta utförandet av vissa arbeten, framför allt yttre reparationer å tak och väggar. I övrigt åberopas önskvärdheten av en renovering av personalens bostadsrum samt stigande målningskostnader.

Byggnadsstyrelsen har i anledning av direktionens framställning om särskilda medel för en spång över Solnavägen framhållit, att ifrågavarande broförbindelse vore avsedd att ingå i den allmänna plan för kommunikationslederna inom Norrbackaområdet, som vore under utredning hos styrelsen och vartill förslag sedermera komme att underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Efter företagen besiktning har styrelsen funnit den förordade ökningen av de för serafimerlasarettet avsedda reparationsmedlen motiverad.

Riksräkenskapsverket har funnit att de av karolinska sjukhuset äskade medlen för inredning av vissa reservutrymmen samt för spång över Solnavägen böra anvisas å kapitalbudgeten.

Lotsstyrelsens delfond. Till reparations- och underhållskostnader för denna delfond ha under budgetåren 1944/45—1948/49 anvisats 240 000 kronor. I sitt statförslag för nästa budgetår har styrelsen upptagit posten till oförändrat belopp.

Departementschefen. Jag har intet att erinra mot att förvaltningsmyndigheterna såsom redan skett vid beräkningen av reparations- och underhållskostnaderna utgått från byggnadsstyrelsens nu framlagda byggnadskostnadsindex. Omräkningen av byggnadsvärdena till 1935 års prisnivå för fastigheter uppförda efter sistnämnda år bör alltså i fortsättningen ske efter ifrågavarande byggnadskostnadsindex. Det torde få ankomma på byggnadsstyrelsen att framdeles årligen komplettera dessa index.

För de arbeten vid Haga och Drottningholms slott, för vilkas utförande byggnadsstyrelsen äskat särskilda medel, bör i överensstämmelse med styrelsens förslag under *slottsbyggnadernas delfond* upptagas en delpost till vissa istandsättningsarbeten å avrundat 238 000 kronor.

Beträffande *fångvårdsstyrelsens delfond* har jag ingen erinran mot de av byggnadsstyrelsen och fångvårdsstyrelsen föreslagna grunderna för beräk-

ning av medel för normala underhållsarbeten. Däremot anser jag att med anvisande av särskilda medel för alarmanordningar och förstärkning av fönstergaller t. v. bör anstå. Delposten torde sålunda böra upptagas med 350 000 kronor.

För *medicinalstyrelsens delfond* bör i enlighet med föreliggande förslag för det löpande underhållet upptagas 2 210 000 kronor. I nuvarande läge anser jag mig däremot icke kunna tillstyrka att för istandsättnings- och moderniseringsarbeten anvisas medel i den utsträckning medicinalstyrelsen föreslagit. Jag förordar att för ifrågavarande ändamål äskas 100 000 kronor. Anslagsposten bör alltså uppföras med 2 310 000 kronor.

Under delposten till *byggnadsstyrelsens delfond* torde böra beräknas medel för de arbeten vid vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte, för vilka enligt det föregående äskats särskilda medel. Under anslagsposten torde i anledning härav böra anvisas tillhoppa 3 776 000 kronor.

Delposten till *Lunds universitets delfond* torde för nästa budgetår böra uppföras med 352 000 kronor, varvid särskilda medel f. n. endast böra beräknas för elektriska installationsarbeten vid vissa institutioner.

Beträffande *karolinska sjukhusets delfond* räknar jag för karolinska sjukhuset med en medelsanvisning av oförändrat 200 000 kronor för löpande underhåll och med ett till 120 000 kronor förhöjt belopp för byggnadsunderhållet vid serafimerlasarettet. Härutöver anser jag mig i nuläget endast kunna tillstyrka anvisande av 50 000 kronor för inredning av vissa reservutrymmen inom den radioterapeutiska klinikens röntgenbehandlingsavdelning.

I övrigt anser jag mig böra godtaga vad de förvaltande myndigheterna föreslagit, varför ifrågavarande delposter böra, i förekommande fall efter avjämning till jämnt tusental kronor, upptagas med av myndigheterna äskade belopp.

I enlighet med vad jag sålunda tillstyrkt skulle till reparations- och underhållskostnader m. m. för å fastighetsfonden redovisade byggnader för nästa budgetår upptagas ett sammanlagt belopp av 9 741 000 kronor med den fördelning på de olika delfonderna, som framgår av bilagan. Detta innebär en ökning i förhållande till innevarande budgetår med 1 206 000 kronor, varvid de största ökningarna upptagits för medicinalstyrelsens och byggnadsstyrelsens delfonder med 472 000 resp. 243 000 kronor.

Det torde böra få ankomma på Kungl. Maj:t att i samband med fastställande av stat för allmänna fastighetsfonden för nästa budgetår vidtaga de inskränkningar av myndigheternas dispositionsrätt till dessa poster, som situationen på byggnadsmarknaden kan föranleda.

Avsättning till värdeminskningsskonto.

För avskrivning av de å statens allmänna fastighetsfond bokförda tillgångarna tillämpas vissa allmänna, av riksdagen godkända grunder, vilka i huvudsak innebära, att avskrivningen å fondens byggnadsvärden avpassas så, att avskrivningstiden skall utgöra 60 år i normalfall men 40 år för bygg-

nader, beträffande vilka ett extraordinärt avskrivningsbehov anses föreligga (fängelser, sjukhus och forskningsinstitutioner). Grundavskrivning skall ske i det förra fallet med 25 procent, i det senare med 50 procent; avskrivningen skall i båda fallen fullföljas genom en årlig avsättning till värde-minskningskonto, beräknad till 1,25 procent. För grundavskrivningen anvisas erforderliga anslag å riksstatens driftbudget under huvudtiteln avskrivning av nya kapitalinvesteringar. Medel till den årliga avsättningen till värde-minskningskonto anslås å fastighetsfondens stat under förevarande rubrik. Enligt de av 1943 års riksdag godkända grunderna påbörjas den årliga avsättningen först under andra budgetåret efter det, under vilket en byggnad färdigställts. Härigenom vinnes den fördelen, att statberäkningen bygger på kända förhållanden.

I enlighet med angivna grunder har riksräkenskapsverket vid den slutliga beräkningen av årsavskrivningen för budgetåret 1948/49 upptagit denna årsavskrivning till 4 370 430 kronor.

Vid beräkningen av det belopp, som skall upptagas för avsättning till värde-minskningskonto å allmänna fastighetsfondens stat för nästa budgetår, bör till de för innevarande budgetår fastställda årsavskrivningarna läggas beloppet av den årliga avskrivningen å under budgetåret 1947/48 tillkomna värden för färdiga byggnader. I övrigt bör vid beräkningen hänsyn endast tagas till de avskrivningsbelopp, som bortfalla på grund av slutförda årsavskrivningar. Riksräkenskapsverket har under iakttagande härav beräknat avsättningsbehovet för budgetåret 1949/50 till 4 614 000 kronor. Fördelningen av detta belopp på de olika delfonderna framgår av bilagan.

Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden.

Fångvårdsstyrelsens delfond. Fångvårdsstyrelsen har föreslagit, att delposten för nästa budgetår nedsättes från 45 000 till 40 000 kronor.

Beskickningsfastigheternas delfond. För innevarande budgetår har delposten, från vilken bestridas kostnaderna för hyra, uppvärmning och belysning m. m. för förhyrda lokaler (tjänstebostäder för sändebud m. fl. samt kansli-lokaler), upptagits med 444 000 kronor. För nästa budgetår har utrikesdepartementet beräknat dessa kostnader till 604 000 kronor.

Medicinalstyrelsens delfond. Delposten har av medicinalstyrelsen beräknats till 13 000 kronor, innebärande en minskning med 6 000 kronor.

Byggnadsstyrelsens delfond. För löpande budgetår har för ifrågavarande ändamål beräknats 3 886 000 kronor. För nästa budgetår uppskattar byggnadsstyrelsen utgifterna under denna delpost till 4 094 250 kronor.

Generaltullstyrelsens delfond. Med hänsyn till belastningen å ifrågavarande delpost har generaltullstyrelsen föreslagit att posten för nästa budgetår upptages med 43 000 kronor mot 45 000 kronor för innevarande budgetår.

Uppsala universitets delfond. Delposten, som för innevarande budgetår är uppförd med 18 000 kronor, har av drätselnämnden upptagits med ett förhöjt belopp av 2 000 kronor. Som skäl härför anför nämnden, att det till följd av den utvidgade verksamheten vid ett flertal institutioner, för vilka lokalbrist föreligger, under nästa budgetår kommer att bli nödvändigt att i privata fastigheter förhyra ytterligare lokaler.

Lunds universitets delfond. Delposten, som för löpande budgetår upptagits med 20 000 kronor, har av drätselnämnden för nästa budgetår föreslagits höjd till 22 000 kronor för möjliggörande av förhyrning åt vissa institutioner av lokaler i privata fastigheter.

Under övriga delfonder har delposten upptagits med samma belopp som för innevarande budgetår.

Mot myndigheternas förslag har jag ingen annan erinran än att det i statförslaget för byggnadsstyrelsens delfond upptagna beloppet bör jämnas till 4 094 000 kronor och beräknar hyres- och arrendeutgifterna för fastighetsfonden till sammanlagt 4 946 000 kronor med den fördelning på olika delfonder, som framgår av bilagan.

Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler.

Den fastighetsfonden tillkommande ersättningen för till statsmyndigheter upplåtna lokaler bestämmes för samtliga delfonder utom slottsbyggnadernas och byggnadsstyrelsens delfonder så, att full förräntning erhålles å det av resp. delfonder disponerade statskapitalet. Den räntefot, vid vilken full förräntning skall anses vara för handen, har satts till 4 procent. För slottsbyggnadernas delfond upptages av redovisningstekniska skäl en formell överskottspost om 1 000 kronor.

Kapitalbehållningarna den 1 juli 1949 för de olika delfonderna utom slottsbyggnadernas och byggnadsstyrelsens delfonder framgå av följande sammanställning, vilken — i överensstämmelse med vad som tidigare tillämpats — beräknats med utgångspunkt från att vid ingången av budgetåret 1948/49 för investering i ifrågavarande delfonder disponibla medel i sin helhet tagits i anspråk före nämnda budgetårs utgång. Även om de på detta schablonmässiga sätt beräknade överskotten skulle komma att över- eller understiga de faktiska, påverkas statsregleringen likväl icke härav, eftersom ersättningsanslagen upptagas i anslutning till de beräknade överskotten och sedermera belastas i anslutning till de faktiska överskotten.

Kapitalbehållningarna för fastighetsfondens nämnda delfonder den 1 juli 1949 ha sålunda beräknats till följande belopp i runda tal, nämligen

för fångvårdsstyrelsens delfond	kronor	8 623 000
för beskickningsfastigheternas delfond	»	9 538 000
för medicinalstyrelsens delfond	»	48 119 000
för generaltullstyrelsens delfond	»	1 884 000
för Uppsala universitets delfond	»	4 638 000

för Lunds universitets delfond	kronor	6 588 000
för karolinska sjukhusets delfond	»	9 016 000
för lotsstyrelsens delfond	»	1 382 000.

I nästföljande tabell ha för här ifrågavarande åtta delfonder sammanförts *dels* de till 4 procent å förenämnda kapitalbehållningar beräknade överskotten, *dels* de i det föregående tillstyrkta utgifterna, *dels* ock de i det följande beräknade inkomsterna. För slottsbyggnadernas delfond ha angivits reparationsutgifterna, nyssnämnda formella överskottspost samt de beräknade inkomsterna. Ur dessa uppgifter framräknas så de erforderliga ersättningsanslagen. För fullständighetens skull ha i tablån även medtagits de för byggnadsstyrelsens delfond enligt den följande redogörelsen framräknade beloppen.

D e l f o n d	Överskott	Utgifter	Summa	Andra inkomster än ersättningsanslag	Ersättningsanslag
	kronor	kronor	kronor	kronor	kronor
Slottsbyggnadernas	1 000	1 008 000	1 009 000	516 000	493 000
Fångvårdsstyrelsens	345 000	516 000	861 000	201 000	660 000
Beskickningsfastigheternas	380 000	1 290 000	1 670 000	34 000	1 636 000
Medicinalstyrelsens	1 925 000	3 700 000	5 625 000	831 000	4 794 000
Byggnadsstyrelsens	10 591 000	9 680 000	20 271 000	1 271 000	19 000 000
Generaltullstyrelsens	75 000	118 000	193 000	61 000	132 000
Uppsala universitets	185 000	1 241 000	1 426 000	365 000	1 061 000
Lunds universitets	265 000	466 000	731 000	73 000	658 000
Karolinska sjukhusets	360 000	970 000	1 330 000	251 000	1 079 000
Lotsstyrelsens	55 000	312 000	367 000	64 000	303 000
Summa	14 182 000	19 301 000	33 483 000	3 667 000	29 816 000

Ersättningen till *slottsbyggnadernas delfond* bör i enlighet med förslag av byggnadsstyrelsen för nästa budgetår upptagas med oförändrade belopp under fjärde och åttonde huvudtitlarna, eller med 50 000 resp. 29 000 kronor. Styrelsen har ansett, att för nästa budgetår ersättningsanslag till delfonden bör uppföras under femte huvudtiteln med 4 000 kronor, utgörande det beräknade hyresvärdet för vissa av arbetsmarknadsstyrelsen i Landskrona slott för flyktingverksamheten disponerade lokaler. Med hänsyn till att ovisshet torde råda om huru länge lokalerna behöva disponeras för ifrågavarande ändamål samt till beloppets ringa storlek synes mig anledning icke föreligga att uppföra ett nytt ersättningsanslag under femte huvudtiteln. Till följd härav bör under sjätte huvudtiteln uppföras (493 000 — 79 000 =) 414 000 kronor, eller det belopp, som erfordras för att ett formellt överskott å 1 000 kronor skall erhållas å delfonden.

För *byggnadsstyrelsens delfond* skall ersättningen till fastighetsfonden beräknas med stöd av de kalkylerade hyresvärdena för de olika i delfonden ingående fastigheterna och förhyrda lokalerna, dock att hyresutgifterna för

bank- och fondinspektionen, sparbanksinspektionen, försäkringsinspektionen samt statens pensionsanstalt skola ersättas från inspektionernas specialbudgeter resp. från anstaltens stat. Byggnadsstyrelsen har i statförslaget verkställt beräkningar rörande ifrågavarande hyresvärden med uppdelning på olika anslag efter hyresvärdet (hyresutgiften) för lokaler åt de till resp. huvudtitlar hörande statsmyndigheterna. I dessa beräkningar, beträffande vilkas detaljer torde få hänvisas till handlingarna i ärendet, kommer summan av ersättningsanslagen att uppgå till 19 000 000 kronor, varav 7 456 000 kronor falla på åttonde huvudtiteln.

Med utgångspunkt från ersättningsanslaget från driftbudgeten å sammanlagt 19 000 000 kronor med tillägg av övriga inkomster enligt den följande framställningen å tillhopa 1 271 000 kronor samt med avdrag av utgifter å sammanlagt 9 680 000 kronor framkommer ett överskott för byggnadsstyrelsens delfond å 10 591 000 kronor.

Godtagande byggnadsstyrelsens beräkning förordar jag, att de särskilda anslagen upptagas med de belopp, som angivas i följande sammanställning. Det torde i anslutning härtill få anmärkas, att ersättningsanslaget till Uppsala universitets delfond uppdelats på åttonde och elfte huvudtitlarna samt att ersättningsanslaget till karolinska sjukhusets delfond överförs från åttonde till elfte huvudtiteln med hänsyn till att akademiska sjukhuset i Uppsala samt karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet numera tillhöra inrikesdepartementets förvaltningsområde.

H u v u d t i t e l		E r s ä t t n i n g s a n s l a g			
		till slotts- byggnadernas delfond	till bygg- nadsstyrelsens delfond	till annan delfond	Summa
Andra	huvudtiteln		719 000	¹ 660 000	1 379 000
Tredje	»		218 000	² 1 636 000	1 854 000
Fjärde	»	50 000	561 000		611 000
Femte	»		1 272 000		1 272 000
Sjätte	»	414 000	1 369 000		1 783 000
Sjunde	»		876 000	³ 132 000	1 008 000
Åttonde	»	29 000	7 456 000	⁴ 1 285 000	8 770 000
Nionde	»		2 152 000		2 152 000
Tionde	»		940 000	⁵ 303 000	1 243 000
Elfte	»		2 701 000	⁶ 6 307 000	9 008 000
Tolfte	»		622 000		622 000
Femtonde	»		114 000		114 000
Summa		493 000	19 000 000	10 323 000	29 816 000

De sålunda beräknade ersättningsanslagen äskas i annat sammanhang denna dag under vederbörande huvudtitlar.

¹ Fångvårdsstyrelsens delfond. — ² Beskickningsfastigheternas delfond. — ³ Generaltullstyrelsens delfond. — ⁴ Därav till Uppsala universitets delfond 627 000 kronor, och till Lunds universitets delfond 658 000 kronor — ⁵ Lotsstyrelsens delfond. — ⁶ Därav till medicinalstyrelsens delfond 4 794 000 kronor, till Uppsala universitets delfond 434 000 kronor och till karolinska sjukhusets delfond 1 079 000 kronor.

Hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden.

De av förvaltningsmyndigheterna beräknade beloppen under denna inkomsttitel uppgå sammanlagt till 2 901 700 kronor. Med godtagande av myndigheternas beräkningar förordar jag att posten för nästa budgetår efter viss avjämning uppföres med 2 902 000 kronor, innebärande en ökning i förhållande till detta budgetår med 76 000 kronor. Fördelningen på de olika delfonderna framgår av bilagan.

Diverse inkomster.

Slottsbyggnadernas delfond. Byggnadsstyrelsen föreslår att under denna delpost upptagas dels 150 000 kronor av Djurgårdsförvaltningens överskottsmedel och dels under övriga diverse inkomster 41 000 kronor.

I samband med äskande av ett belopp av 238 500 kronor för istandsättningsarbeten för vissa byggnader vid de kungl. slotten har styrelsen föreslagit, att kostnaderna härför intill ett belopp av 100 000 kronor bestridas av Haga och Ulriksdals slotts försäljningsmedels fonder.

Såsom jag tidigare förordat bör på staten för slottsbyggnadernas delfond under rubriken reparations- och underhållskostnader m. m. upptagas en särskild delpost för istandsättningsarbeten av 238 000 kronor. I likhet med byggnadsstyrelsen anser jag att dessa kostnader böra bestridas med bidrag av de i Haga och Ulriksdals slotts försäljningsmedels fonder uppsamlade intäkterna av grusförsäljning. Under förevarande rubrik bör därför i staten för nästa budgetår upptagas en särskild post under rubriken bidrag från Haga och Ulriksdals slotts försäljningsmedels fonder, vilken bör uppföras med 100 000 kronor, eller det belopp, som enligt vad statskontoret uppgivit kommer att finnas tillgängligt den 1 juli 1949.

Även beträffande övriga delfonder anser jag mig efter viss avrundning av beloppen kunna godtaga förvaltningsmyndigheternas förslag och föreslår, att under delposten diverse inkomster upptagas sammanlagt 765 000 kronor med den fördelning på olika delfonder som framgår av bilagan.

Hemställan.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna bilagda förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1949/50.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Hans Wenker.

Bilaga.

**Förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond
för budgetåret 1949/50.**

			Kronor
Inkomster.			
A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler:			
1. Slottsbyggnadernas delfond		493 000	
2. Fångvårdsstyrelsens »		660 000	
3. Beskickningsfastigheternas »		1 636 000	
4. Medicinalstyrelsens »		4 794 000	
5. Byggnadsstyrelsens »		19 000 000	
6. Generaltullstyrelsens »		132 000	
7. Uppsala universitets »		1 061 000	
8. Lunds universitets »		658 000	
9. Karolinska sjukhusets »		1 079 000	
10. Lotsstyrelsens »		303 000	29 816 000
B Hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden:			
1. Slottsbyggnadernas delfond		225 000	
2. Fångvårdsstyrelsens »		200 000	
3. Beskickningsfastigheternas »		33 000	
4. Medicinalstyrelsens »		830 000	
5. Byggnadsstyrelsens »		1 200 000	
6. Generaltullstyrelsens »		60 000	
7. Uppsala universitets »		22 000	
8. Lunds universitets »		22 000	
9. Karolinska sjukhusets »		250 000	
10. Lotsstyrelsens »		60 000	2 902 000
C. Diverse inkomster:			
1. Slottsbyggnadernas delfond:			
a. Djurgårdsförvaltningens överskottsmedel	150 000		
b. Bidrag från Haga och Ulriksdals slotts försäljningsmedels fonder		100 000	
c. Övriga diverse inkomster		41 000	291 000
2. Fångvårdsstyrelsens delfond		1 000	
3. Beskickningsfastigheternas »		1 000	
4. Medicinalstyrelsens »		1 000	
5. Byggnadsstyrelsens »		71 000	
6. Generaltullstyrelsens »		1 000	
7. Uppsala universitets delfond:			
a. Bidrag från universitetets egendoms- och skogsförvaltning		250 000	
b. Bidrag från Uppsala läns landsting		92 000	
c. Övriga diverse inkomster		1 000	343 000

				Kronor
8. Lunds universitets delfond:				
a. Bidrag från universitetets egendomsförvaltning.....	50 800			
b. Övriga diverse inkomster	200	51 000		
9. Karolinska sjukhusets delfond		1 000		
10. Lotsstyrelsens »		4 000		765 000
Summa				88 483 000
Utgifter.				
A. Reparations- och underhållskostnader m. m.:				
1. Slottsbyggnadernas delfond:				
a. Reparations- och underhållskostnader för de kungl. slotten med tillhörande byggnader.....	534 000			
b. Reparations- och underhållskostnader för uthyrda lägenheter vid Drottningholm, Ulriksdal och Haga	79 000			
c. Reparations- och underhållskostnader för vissa historiska byggnader och byggnadsminnesmärken m. m.	157 000			
d. Vissa iståndsättningsarbeten.....	238 000	1 008 000		
2. Fångvårdsstyrelsens delfond		350 000		
3. Beskickningsfastigheternas delfond:				
a. Reparations- och underhållskostnader i allmänhet m. m.	350 000			
b. Bränsle och lyse för vissa tjänstebostäder, förslagsvis	248 000	598 000		
4. Medicinalstyrelsens delfond		2 310 000		
5. Byggnadsstyrelsens »		3 776 000		
6. Generaltullstyrelsens »		60 000		
7. Uppsala universitets delfond:				
a. Akademiska sjukhuset	250 000			
b. Övriga fastigheter	427 000	677 000		
8. Lunds universitets delfond		352 000		
9. Karolinska sjukhusets delfond:				
a. Karolinska sjukhuset.....	250 000			
b. Serafimerlasarettet	120 000	370 000		
10. Lotsstyrelsens delfond		240 000		9 741 000
B. Avsättning till värdeminskningskonto:				
2. Fångvårdsstyrelsens delfond, förslagsvis	126 000			
3. Beskickningsfastigheternas » , förslagsvis	88 000			
4. Medicinalstyrelsens » , förslagsvis	1 377 000			
5. Byggnadsstyrelsens » , förslagsvis	1 810 000			
6. Generaltullstyrelsens » , förslagsvis	15 000			

				Kronor
7. Uppsala universitets delfond:				
a. Akademiska sjukhuset, <i>förslagsvis</i>	221 000			
b. Övriga fastigheter, <i>förslagsvis</i>	323 000	544 000		
8. Lunds universitets delfond, <i>förslagsvis</i>		92 000		
9. Karolinska sjukhusets » , <i>förslagsvis</i>		525 000		
10. Lotsstyrelsens » , <i>förslagsvis</i>		37 000		4 614 000
C. Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden:				
2. Fångvårdsstyrelsens delfond, <i>förslagsvis</i>		40 000		
3. Beskickningsfastigheternas » , <i>förslagsvis</i>		604 000		
4. Medicinalstyrelsens » , <i>förslagsvis</i>		13 000		
5. Byggnadsstyrelsens » , <i>förslagsvis</i>		4 094 000		
6. Generaltullstyrelsens » , <i>förslagsvis</i>		43 000		
7. Uppsala universitets » , <i>förslagsvis</i>		20 000		
8. Lunds universitets » , <i>förslagsvis</i>		22 000		
9. Karolinska sjukhusets » , <i>förslagsvis</i>		75 000		
10. Lotsstyrelsens » , <i>förslagsvis</i>		35 000		4 946 000
Överskott att tillföras riksstatens driftbudget:				
1. Slottsbyggnadernas delfond		1 000		
2. Fångvårdsstyrelsens »		345 000		
3. Beskickningsfastigheternas »		380 000		
4. Medicinalstyrelsens »		1 925 000		
5. Byggnadsstyrelsens »		10 591 000		
6. Generaltullstyrelsens »		75 000		
7. Uppsala universitets »		185 000		
8. Lunds universitets »		265 000		
9. Karolinska sjukhusets »		360 000		
10. Lotsstyrelsens »		55 000		14 182 000
			Summa	33 483 000

Bilaga 23 till

1949 års statsverksproposition.

Kapitalbudgeten.

Investeringsplan.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott
den 3 januari 1949.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter.

Vid 1944 års riksdag beslöts (1944 års statsverksproposition: Kapitalbudgeten: Investeringsplan; riksdagens skrivelse nr 45; proposition nr 276; riksdagens skrivelse nr 464), att kapitalbudgeten skulle fr. o. m. budgetåret 1944/45 erhålla en ändrad utformning av i huvudsak följande innebörd.

För varje statlig kapitalfond fastställs årligen en investeringsstat, på vars ena sida redovisas beloppet av den sammanlagda bruttoinvesteringen i fonden enligt av riksdagen fattade anslagsbeslut och på vars andra sida upptagas dels tillgängliga avskrivningsmedel inom fonden (årsavskrivning), dels avskrivningsmedel anvisade över riksstaten (grundavskrivning), dels övriga för investering disponibla kapitalmedel, dels ock i förekommande fall bidrag från särskilda fonder eller kommuner till investeringsföretagens genomförande. Saldot mellan dessa poster anger det nettotillskott av kapitalmedel, som erfordras för de beslutade bruttoinvesteringarnas genomförande, och betecknas investeringsbemyndigande. Investeringsbemyndigandena för de olika kapitalfonderna sammanställas till en investeringsplan, vars summa, sedan avdrag skett för återbetalning av kapitalmedel över fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster och i förekommande fall även från andra

fonder, utvisar den totala nettoinvestering av lånemedel, som erfordras för genomförandet av samtliga de av riksdagen beslutade investeringarna. Investeringsplanen utgör kapitalbudgetens utgiftssida enligt riksstaten. På kapitalbudgetens inkomstsida upptages under beteckningen lånemedel en balanspost med samma belopp som investeringsplanens slutsumma. I specifikationerna till riksstaten upptagas för kapitalbudgetens del nämnda inkomsttitel, efter angivna grunder upprättade investeringsstater för samtliga kapitalfonder samt fullständiga anslagsspecifikationer till investeringsplanen.

I samband med ifrågavarande omläggning genomfördes även vissa andra förändringar med avseende på kapitalbudgeten. Redovisningen mot riksstaten av kapitalbudgetanslagen överflyttades från riksgäldskontoret till de fondförvaltande myndigheterna, varvid dessa ålades att vid genomförande av investeringarna i första hand anlita avskrivningsmedel och övriga inom resp. fonder disponibla kapitalmedel och att först när dessa förbrukats utnyttja investeringsbemyndigandena för rekvisition av lånemedel från riksgäldskontoret. För de affärsdrivande verken omändrades därjämte förnyelsefonderna till verkliga värdeminskningsskonton, i samband varmed tillgångsvärdena i verkens bokföring underkastades revision. Hos riksgäldskontoret innestående behållningar av särskilt avsatta förnyelsefonds- och pensionsfondsmedel salderades mot verkens kapitalskuld till statsverket. Slutligen beslöts, att avsättningen till pensionsfonder vid de affärsdrivande verken skulle upphöra. Härvid förutsattes, att man vid bestämmandet av de årliga avskrivningarna i stället skulle taga viss hänsyn till de framtida pensionskostnaderna genom en kollektiv avskrivning av investerade kapitalmedel vid sidan av den för bestämda objekt eller objektgrupper erforderliga avsättningen till värdeminskningsskonto.

Genom beslut den 2 november 1945 (SFS nr 699) har Kungl. Maj:t vidare förordnat, att redovisningen vid de affärsdrivande verken utom domänverket skall omläggas från kalenderår till budgetår.

Vid framläggande av slutligt förslag till investeringsplan för budgetåret 1946/47 förordades i anslutning till av riksräkenskapsverket gjort uttalande i samband med förslag till vissa detaljändringar, att den av 1944 års riksdag beslutade, genomgripande omläggningen av kapitalbudgetredovisningen finge i sin nuvarande utformning tillämpas under ett flertal budgetår innan frågan om allmän översyn därav upptoges till prövning. Riksdagen uttalade icke någon erinran däremot.

Enligt bifogade utdrag av statsrådsprotokollet har Kungl. Maj:t denna dag fattat beslut om avlåtande till riksdagen av framställningar om investeringsanslag under olika kapitalfonder med följande totala belopp.

I. Statens affärsverksfonder:	Kronor	Kronor
A. Postverkets fond	2 701 000	
B. Telegrafverkets fond	112 300 000	
C. Statens järnvägars fond	98 780 000	
D. Statens vattenfallsverks fond	142 100 000	
E. Domänverkets fond	200 000	356 081 000
II. Luftfartsfonden		5 000 000
III. Statens allmänna fastighetsfond		24 223 500
IV. Försvarets fonder:		
A. Försvarets fastighetsfond	19 175 000	
B. Försvarets fabriksfond	1 100 000	20 275 000
V. Statens utlåningsfonder		11 180 000
VI. Fonden för låneunderstöd		24 200 000
VII. Fonden för förlag till statsverket		800 000
VIII. Diverse kapitalfonder:		
A. Väg- och vattenbyggnadsverkets förråds- fond	17 101 000	
B. Jordfonden	15 000 000	
C. Statens reproduktionsanstalts fond	64 000	32 165 000
	Summa	473 924 500

De belopp i avskrivningsmedel och övriga likvida medel som enligt i annat sammanhang framlagda anslagsäskanden för avskrivningsändamål och verkställda preliminära beräkningar skulle stå till förfogande för investeringarnas genomförande framgå av följande sammanställning.

I. Statens affärsverksfonder:	Kronor	Kronor
A. Postverkets fond	2 102 000	
B. Telegrafverkets fond	65 901 000	
C. Statens järnvägars fond	61 161 000	
D. Statens vattenfallsverks fond	21 150 000	
E. Domänverkets fond	176 000	150 490 000
II. Luftfartsfonden		426 000
III. Statens allmänna fastighetsfond		15 824 800
IV. Försvarets fonder:		
A. Försvarets fastighetsfond	17 132 500	
B. Försvarets fabriksfond	1 661 000	18 793 500
V. Statens utlåningsfonder		4 742 500
VI. Fonden för låneunderstöd		6 861 000
VII. Fonden för förlag till statsverket		1 000
VIII. Diverse kapitalfonder:		
A. Väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond	5 000 000	
C. Statens reproduktionsanstalts fond	64 000	5 064 000
	Summa	202 202 800

*Statsverkspropositionen: Bil. 23: Kapitalbudgeten:
Investeringsplan.*

Med ledning av dessa uppgifter kunna investeringsbemyndigandena preliminärt beräknas till de belopp som framgå av följande

Förslag till investeringsplan för budgetåret 1949/50.

	Kronor	Kronor
I. Statens affärsverksfonder:		
A. Postverkets fond	599 000	
B. Telegrafverkets fond	46 399 000	
C. Statens järnvägars fond	37 619 000	
D. Statens vattenfallsverks fond	120 950 000	
E. Domänverkets fond	24 000	205 591 000
II. Luftfartsfonden		4 574 000
III. Statens allmänna fastighetsfond		8 398 700
IV. Försvarets fonder:		
A. Försvarets fastighetsfond	2 042 500	
B. Försvarets fabriksfond	— 561 000	1 481 500
V. Statens utlåningsfonder		6 437 500
VI. Fonden för låneunderstöd		17 339 000
VII. Fonden för förslag till statsverket		799 000
VIII. Diverse kapitalfonder:		
A. Väg- och vattenbyggnadsverkets förråds- fond	12 101 000	
B. Jordfonden	15 000 000	27 101 000
		Säger 271 721 700

Avgår kapitalåterbetalning:

Oreglerade kapitalmedelsförluster	25 000 000
	Summa 246 721 700

Slutlig beräkning av investeringsplanen bör anstå i avvaktan på de definitiva äskanden av investeringsanslag, som kunna komma att framläggas under riksdagens lopp.

Stater innefattande specifikation till de sålunda angivna bemyndigandena torde få bifogas statsrådsprotokollet i detta ärende såsom *bihang*.

Med återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avvaktan på särskild proposition i ämnet beräkna investeringsplanen för budgetåret 1949/50 jämte därtill fogade stater i enlighet med här framlagda förslag samt

att i riksstaten för nämnda budgetår å kapitalbudgeten beräkna en mot investeringsplanen svarande inkomsttitel sålunda

Lånemedel kronor 246 721 700.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med
instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt
behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Hans Wenker.

Bihang.

**Förslag till
investeringsstater för budgetåret 1949/50.**

I. Statens affärsverksfonder.

A. Postverkets fond.

Avskrivningsmedel inom		Summa investeringsanslag.	2 701 000
fonden	2 100 000		
Övriga kapitalmedel	2 000		
Investeringsbemyndigande.	599 000		
	2 701 000		2 701 000

B. Telegrafverkets fond.

Avskrivningsmedel från		Summa investeringsanslag.	112 300 000
riksstaten	2 300 000		
Avskrivningsmedel inom			
fonden	63 600 000		
Övriga kapitalmedel	1 000		
Investeringsbemyndigande.	46 399 000		
	112 300 000		112 300 000

C. Statens järnvägars fond.

Avskrivningsmedel från		Summa investeringsanslag.	98 780 000
riksstaten	160 000		
Avskrivningsmedel inom			
fonden	61 000 000		
Övriga kapitalmedel	1 000		
Investeringsbemyndigande.	37 619 000		
	98 780 000		98 780 000

D. Statens vattenfallsverks fond.

Avskrivningsmedel inom		Summa investeringsanslag.	142 100 000
fonden	21 050 000		
Övriga kapitalmedel	100 000		
Investeringsbemyndigande.	120 950 000		
	142 100 000		142 100 000

E. Domänverkets fond.

Avskrivningsmedel inom		Summa investeringsanslag.	200 000
fonden	175 000		
Övriga kapitalmedel	1 000		
Investeringsbemyndigande.	24 000		
	200 000		200 000

II. Luftfartsfonden.

Avskrivningsmedel inom		Summa investeringsanslag.	5 000 000
fonden	425 000		
Övriga kapitalmedel	1 000		
Investeringsbemyndigande.	4 574 000		
	5 000 000		5 000 000

III. Statens allmänna fastighetsfond.

Avskrivningsmedel från		Summa investeringsanslag.	24 223 500
riksstaten	11 209 800		
Avskrivningsmedel inom			
fonden	4 614 000		
Övriga kapitalmedel	1 000		
Investeringsbemyndigande.	8 398 700		
	24 223 500		24 223 500

IV. Försvarets fonder.

A. Försvarets fastighetsfond.

Avskrivningsmedel från		Summa investeringsanslag.	19 175 000
riksstaten	9 337 500		
Avskrivningsmedel inom			
fonden	7 794 000		
Övriga kapitalmedel	1 000		
Investeringsbemyndigande.	2 042 500		
	19 175 000		19 175 000

B. Försvarets fabriksfond.

Avskrivningsmedel inom		Summa investeringsanslag.	1 100 000
fonden	1 660 000		
Övriga kapitalmedel	1 000		
Investeringsbemyndigande.	— 561 000		
	1 100 000		1 100 000

V. Statens utlåningsfonder.

Värnpliktslånefonden.

Avskrivningsmedel från		Investeringsanslag	400 000
riksstaten	400 000		

Statens lånefond för universitetsstudier.

Avskrivningsmedel från		Investeringsanslag	950 000
riksstaten	950 000		

Allmänna studielånefonden.

Avskrivningsmedel från		Investeringsanslag	3 000 000
riksstaten	3 000 000		

Jordbrukets maskinlånefond.

Investeringsbemyndigande	5 000 000	Investeringsanslag	5 000 000
--------------------------	-----------	--------------------------	-----------

**Statsverkspropositionen: Bil. 23: Kapitalbudgeten:
Investeringsplan.**

Fiskerilånefonden.			
Avskrivningsmedel från			
riksstaten	312 500	Investeringsanslag	1 250 000
Investeringsbemyndigande.	937 500		
	<u>1 250 000</u>		<u>1 250 000</u>

Kronotorparnas inventarielånefond.			
Avskrivningsmedel från			
riksstaten	80 000	Investeringsanslag	80 000

Lotsverkets båtlånefond.			
Investeringsbemyndigande.	500 000	Investeringsanslag	500 000
Summa investeringsbemyndigande för statens utlåningsfonder	6 437 500		

VI. Fonden för låneunderstöd.

Avskrivningsmedel från		Summa investeringsanslag.	24 200 000
riksstaten	6 860 000		
Övriga kapitalmedel	1 000		
Investeringsbemyndigande.	17 339 000		
	<u>24 200 000</u>		<u>24 200 000</u>

VII. Fonden för förslag till statsverket.

Övriga kapitalmedel	1 000	Summa investeringsanslag ..	800 000
Investeringsbemyndigande.	799 000		
	<u>800 000</u>		<u>800 000</u>

VIII. Diverse kapitalfonder.

A. Väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond.			
Avskrivningsmedel inom		Summa investeringsanslag.	17 101 000
fonden	4 900 000		
Övriga kapitalmedel	100 000		
Investeringsbemyndigande.	12 101 000		
	<u>17 101 000</u>		<u>17 101 000</u>

B. Jordfonden.			
Investeringsbemyndigande.	15 000 000	Investeringsanslag	15 000 000

C. Statens reproduktionsanstalts fond.			
Avskrivningsmedel inom			
fonden	63 000	Investeringsanslag	64 000
Övriga kapitalmedel	1 000		
	<u>64 000</u>		<u>64 000</u>

Kapitalinvesteringar.

Justitiedepartementet.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 3 januari 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, anmäler härefter under justitiedepartementets handläggning hörande ärenden angående kapitalinvesteringar att föreläggas 1949 års riksdag och yttrar därvid följande.

Statens allmänna fastighetsfond.

I särskilda skrivelser den 26 augusti och den 1 november 1948 har fångvårdsstyrelsen hemställt om anvisande av ett flertal anslag för byggnadsändamål. Sålunda begäras till *nya verkstadsbyggnader vid fångvårdsanstalterna i Uppsala och Mariestad* 66 000 kronor resp. 65 000 kronor, till *förråds- och lagerlokal vid fångvårdsanstalten i Uppsala* 20 000 kronor, till *materialbod vid ungdomsanstalten på Skenäs* 6 600 kronor, till *varmväxthusanläggningar vid ungdomsanstalten på Skenäs samt fångvårdsanstalterna i Uppsala och Ystad* 113 400 kronor, till *bostadshus vid fångkolonien Tygelsjö* 49 500 kronor, till *ekonomibyggnader vid vissa fångvårdsanstalter* 84 200 kronor och till *modernisering av vissa äldre fångvårdsanstalter* 225 000 kronor. På grund av nödvändigheten att för närvarande begränsa medelsanvisningen för byggnadsändamål anser jag mig kunna här upptaga allenast de anslagsfrågor som avse ny verkstadsbyggnad vid fångvårdsanstalten i Uppsala, materialbod vid ungdomsanstalten på Skenäs, bostadshus vid fångkolonien Tygelsjö samt modernisering av vissa äldre fångvårdsanstalter.

[1.] **Verkstadsbyggnad vid fångvårdsanstalten i Uppsala.** Fångvårdsanstalten i Uppsala användes såsom ungdomsanstalt för 35—40 elever. Av dessa kunna 16—18 sysselsättas i anstaltens snickeriverkstad, medan 5—6 sommartid kunna utbildas i trädgårdsskötsel. För övriga elever finnes för närvarande icke möjlighet till yrkesutbildning vid anstalten.

Fångvårdsstyrelsen (skr. 26/8 1948) hemställer om medel för att inrätta en elektromekanisk verkstad vid anstalten. Nuvarande otillräckliga sysselsättningsmöjligheter försvåra behandlingen av de intagna och upprätthållandet av ordningen inom anstalten. Det är vidare angeläget att avhjälpa bristen på verkstadslokaler med hänsyn till att samtliga intagna böra erhålla den yrkesundervisning, som avsetts vid införandet av strafformen ungdomsfängelse.

Kostnaderna för den nya verkstadsbyggnaden beräknas av styrelsens arkitekt på följande sätt.

	Kronor
Byggnadsarbeten	46 500
Värme- och sanitetsanläggning	6 000
Rörkulvert från värmecentralen	2 000
Elektrisk installation, exklusive motorer, etc.	3 500
Målningsarbeten	1 500
Yttre ledningar	500
Oförutsett, ritningar, kontroll etc.	6 000
	Summa kronor 66 000.

Under åberopande härav föreslår fångvårdsstyrelsen, att ett investeringsanslag av 66 000 kronor anvisas för ändamålet.

Byggnadsstyrelsen har icke något att erinra mot de föreslagna byggnadsarbetena och finner de angivna kostnaderna skäligen under förutsättning att fångarbetskraft kan utnyttjas i viss utsträckning.

DEPARTEMENTSCHEFEN.

Av skäl som fångvårdsstyrelsen anfört är det angeläget, att verkstadsdriften vid anstalten i Uppsala med det snaraste utvidgas. Jag tillstyrker därför, att anslag anvisas för att uppföra en ny verkstadsbyggnad därstädes. Denna bör på sätt styrelsen föreslagit avses för elektromekaniskt arbete, vilket visat sig ligga väl till för ungdomsfängelseelevernas håg och fallenhet och jämväl bereder goda möjligheter till arbetsanställning efter utskrivningen. I sin promemoria den 31 december 1947 angående organisationsundersökning vid fångvårdsanstalterna (jfr prop. 220/1948 s. 2 f.) har även statens organisationsnämnd uttalat sig för att en elektromekanisk verkstad inrättas vid denna anstalt. Mot den verkställda kostnadsberäkningen, som slutar på 66 000 kronor, har jag icke något att erinra.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Verkstadsbyggnad vid fångvårdsanstalten i Uppsala* för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 66 000 kronor.

[2.] *Materialbod vid ungdomsanstalten på Skenäs. Fångvårdsstyrelsen* (skr. 26/8 1948) hemställer, att medel anvisas för att uppföra en materialbod vid ungdomsanstalten på Skenäs. För närvarande måste till följd av bristande utrymme i verkstadsbyggnaden vissa av råvarorna för anstaltens verkstadsdrift förvaras i det fria under ett provisoriskt uppställt snedtak, vilket icke ger betryggande skydd mot regn och snö. Värdeförluster på grund av rostskador m. m. kunna därför icke undvikas. Vidare nödvändiggör utrymmesbristen i verkstaden, att större delen av de färdiga artiklarna måst forslas över till en av bostadspaviljongerna för att där förvaras i korridorer. Kostnaderna för den behövliga materialboden beräknas av styrelsens arkitekt till 6 600 kronor. I enlighet härmed föreslås, att ett investeringsanslag av denna storlek anvisas för ändamålet.

Byggnadsstyrelsen har icke något att erinra mot framställningen. Styrelsen förutsätter därvid, att fångarbetskraft i viss utsträckning kan utnyttjas.

DEPARTEMENTSCHEFEN.

I enlighet med fångvårdsstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Materialbod vid ungdomsanstalten på Skenäs* för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 6 600 kronor.

[3.] *Bostadshus vid fångkolonien Tygelsjö.* Den till centralfängelset i Malmö anslutna fångkolonien Tygelsjö tillkom år 1947 och är avsedd för verkställighet av straffarbete och fängelsestraff. Vid kolonien, som har plats för 16 fångar, äro anställda en föreståndare, två yrkesmästare, en överkonstapel, tre vaktkonstaplar och ett ekonomibiträde. För denna personal har bostad inom koloniens område kunnat beredas endast en av yrkesmästarna. Övriga befattningshavare ha måst bosätta sig på mer eller mindre långt avstånd från kolonien.

Fångvårdsstyrelsen (skr. 26/8 1948) hemställer under åberopande av de för koloniens skötsel otillfredsställande former, under vilka befattningshavarna nödgas bo, att medel beräknas för att uppföra ett bostadshus vid kolonien.

Styrelsens arkitekt har uppgjort ritningar till en tvåvåningsbyggnad, innehållande i bottenvåningen tre rum och kök jämte badrum för föreståndaren samt i övre våningen ett rum för ekonomibiträdet vid anstalten.

I enlighet med framlagd kostnadsberäkning begär styrelsen för ändamålet ett investeringsanslag av 49 500 kronor.

Byggnadsstyrelsen finner den beräknade kostnaden skälig men förutsätter, att byggnadsförslaget göres till föremål för ytterligare bearbetning.

DEPARTEMENTSCHEFEN.

Jag tillstyrker, att medel anvisas för uppförande av ifrågavarande bostadshus med begärt belopp. Därvid förutsätter jag, att förslaget omarbetas i samråd med byggnadsstyrelsen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bostadshus vid fångkolonien Tygelsjö* för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 49 500 kronor.

[4.] **Modernisering av vissa äldre fångvårdsanstalter.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag i propositionen 334/1945 (s. 84 f.) anvisade riksdagen på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1945/46 ett investeringsanslag av 250 000 kronor till modernisering av vissa äldre fångvårdsanstalter. Genom beslut den 27 september 1946 och den 7 november 1947 uppdrog Kungl. Maj:t åt fångvårdsstyrelsen att med anlitande av anslaget låta för sammanlagt högst 125 500 kronor utföra särskilt angivna moderniseringsarbeten vid vissa anstalter. En av styrelsen gjord framställning angående disposition av återstående del av anslaget är för närvarande föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

Fångvårdsstyrelsen (skr. 1/11 1948) hemställer nu, att till ytterligare moderniseringsarbeten vid äldre fångvårdsanstalter anvisas ett nytt anslag av 225 000 kronor. Med hänsyn till att nybyggnadsprogrammet för fångvården på grund av rådande förhållanden måste ställas på framtiden, är det icke minst ur arbetsdriftens synpunkt mer angeläget än någonsin att medel beviljas för fortsatta dylika arbeten. Styrelsens förslag omfattar enligt utförliga specifikationer arbeten vid anstalterna i Falun (14 000), Gävle (13 500), Härnösand (40 000), Karlstad (31 000), Mariestad (78 000), Ystad (19 500) och Örebro (5 000), vartill kommer visst belopp för oförutsedda utgifter m. m. (24 000). De föreslagna arbetena avse bl. a. inredande av arbets- och förrådslokaler, isoleringsavdelning, dagrum, matsalar, bad- och tvätttrum m. m., iordningställande av idrottshall, igenläggning av balkongöppningar samt omläggning av värmesystem och elektricitetsnät.

DEPARTEMENTSCHEFEN.

Med det av 1945 års riksdag anvisade anslaget å 250 000 kronor till modernisering av vissa äldre fångvårdsanstalter avsågs att i första hand täcka kostnaderna för sådana arbeten, som av straffverkställighetsreformen mera omedelbart föranleddes vid de anstalter, som enligt strafflagberedningens förslag i ämnet skulle äga bestånd efter reformens genomförande. Då en

del av de anstalter, som av beredningen föreslagits skola nedläggas, förväntades komma att fortfarande användas för straffverkställighet, medräknades härjämte viss kostnad för liknande arbeten vid dem. Emellertid har genom det därefter inträdda läget på byggnadsmarknaden hinder uppkommit för uppförande av de nya anstalter, som förutsatts skola ersätta vissa äldre. På grund härav blir det nödvändigt att tillsvidare bibehålla flertalet av de hittillsvarande anstalterna och att sålunda i ökad utsträckning utföra omändrings- och förbättringsarbeten vid dessa. Ifrågavarande arbeten, vid vilkas utförande fångarbetskraft i görlig mån bör komma till användning, böra — i likhet med vad som åsyftats med det förut anvisade anslaget — huvudsakligen avse sådana byggnadsåtgärder, som äro oundgängligen erforderliga till följd av straffverkställighetsreformen. Det av fångvårdsstyrelsen beräknade medelsbehovet synes fördenskull kunna begränsas, förslagsvis till 125 000 kronor. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att, efter förslag av styrelsen, meddela närmare bestämmelser angående anslagets disposition.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Modernisering av vissa äldre fångvårdsanstalter* för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 125 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Åke Mossler.

Kapitalinvesteringar.

Försvarsdepartementet.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottning-
holms slott den 3 januari 1949.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden
WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG,
NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Voug, anmäler under försvars-
departementets handläggning hörande ärenden angående anslag å kapitalbud-
geten för budgetåret 1949/50 och yttrar därvid följande.

Vid anmälan av motsvarande ärenden i statsverkspropositionen till 1948
års riksdag (Bil. 25) lämnade jag en redogörelse för den förskjutning som
uppstått i balansen mellan beslutade och påbörjade byggnadsföretag för för-
svaret. Jag framhöll också, att den eftersläpning av försvarets byggnadsverk-
samhet, som orsakats av läget på material- och arbetsmarknaden och som för
den närmaste framtiden syntes komma att föranledas jämväl av önskvärdheten
att av penningpolitiska skäl begränsa investeringsverksamheten, komme att
medföra stora olägenheter för försvaret. Särskilt framträdde dessa olägen-
heter i fråga om byggnadsprogrammen för förrådsändamål och för flygfälts-
utvidgningar.

Vid utgången av december 1948 hade byggnadstillstånd icke kunnat med-
givas för av riksdagen beslutade byggnads- och anläggningsarbeten till en kost-
nad av, oavsett vissa prisstegringar, omkring 150 miljoner kronor. Såvitt
nu kan bedömas torde den byggnadskvot som tilldelas försvaret för kalen-
deråret 1949 komma att uppgå till omkring 20 miljoner kronor. Det kan
naturligtvis vid sådant förhållande ifrågasättas, om medel för nya kapital-
investeringar för försvaret överhuvud böra äskas för budgetåret 1949/50. Då
jag nu ändå för nästa budgetår föreslår vissa investeringar utöver vad som
föranledes av inträffade prisstegringar på färdigställda eller under arbete
varande företag eller erfordras för fullföljande av redan beslutade arbeten,
ha skälen därtill varit i huvudsak desamma som föranlett förslag om nyin-
vesteringar under de närmast föregående budgetåren, främst det förhållandet,
att vissa av de arbeten, för vilka medel av myndigheterna äskats för nästa
budgetår, kunna visa sig mera angelägna än vissa av dem, om vilkas utförande
principbeslut redan fattats.

För budgetåret 1949/50 ha såsom kapitalinvesteringar i försvarets fonder
äskats sammanlagt omkring 82 miljoner kronor, varjämte under statens utlå-

ningsfonder äskats 0,4 miljoner kronor såsom investering i värnpliktslånefonden och 0,1 miljoner kronor såsom investering i fonden för låneunderstöd. Av det under försvarets fonder äskade beloppet avse omkring 1,1 miljoner kronor fabriksfonden. Återstoden fördelar sig med, i runda tal, 22,5 miljoner kronor på arbeten å kasernetablisement och förråd under samtliga försvarsgrenars delfonder, 4,9 miljoner kronor på markförvärv m. m. under arméns och flygvapnets delfonder, 17 miljoner kronor på flygfältsarbeten under flygvapnets delfond samt 36,5 miljoner kronor på bergförråd och befästningsanläggningar under befästningars delfond.

I sin i inledningen till anslagsäskandena under fjärde huvudtiteln för nästa budgetår omnämnda skrivelse den 19 november 1948 angående förstärkning av krigsberedskapen har överbefälhavaren i fråga om investeringar anfört, att medelstillgången för dylika ändamål kunde anses i huvudsak tryggad om för budgetåret 1949/50 äskade medel anvisades. Överbefälhavaren har dock ansett ytterligare medel böra anvisas för nya flygfält samt för anläggning av skydd för flygplan och för luftbevakningsradar. Kostnaderna för dessa investeringsbehov ha av vederbörande förvaltningsmyndigheter beräknats till sammanlagt 15,3 miljoner kronor, varav 7,5 miljoner kronor för flygfält, 6,8 miljoner kronor för skyddsanordningar för flygplan m. m. samt 1 miljon kronor för skyddsanordningar för luftbevakningsradar.

Av skäl som framgå av vad jag i det föregående anfört och med hänsyn särskilt till den begränsning av investeringsverksamheten, som under nuvarande förhållanden är nödvändig, har jag ansett mig kunna endast i begränsad omfattning tillstyrka myndigheternas medelsäskanden. Ett flertal angelägna byggnadsarbeten ha således tills vidare måst ställas på framtiden. Det belopp, som av mig i det följande förordas under försvarets fonder, uppgår till omkring 20,3 miljoner kronor. Av detta belopp hänföra sig omkring 6,7 miljoner kronor till arméns delfond av försvarets fastighetsfond, omkring 2,2 miljoner kronor till marinens delfond, 7,5 miljoner kronor till flygvapnets delfond, 2,8 miljoner kronor till befästningars delfond samt 1,1 miljoner kronor till försvarets fabriksfond. Av dessa medel belöpa 4 miljoner kronor på flygfältsarbeten och sammanlagt 3 miljoner kronor på befästningsanläggningar eller därmed jämförliga anordningar av skilda slag. Härjämte har jag förordat anvisande av föreslagna 0,4 miljoner kronor till värnpliktslånefonden och 0,1 miljoner kronor till värnpliktslån.

För befästningsanläggningar finnas under äldre anslag tillgängliga omkring 12 miljoner kronor. Förslag till disposition av dessa medel ha avgivits men beslut om medlens användning har ännu icke meddelats. Jag anser att dessa medel, om läget så påfordrar, i första hand böra tagas i anspråk för den förstärkning av krigsberedskapen som kan finnas påkallad. Med täckning av dessa medel böra arbeten med befästningar och bergförråd kunna igångsättas i rätt betydande omfattning.

Jag övergår nu till behandlingen av de särskilda anslag, som i enlighet med mina förslag böra anvisas eller beräknas under kapitalbudgeten för nästa budgetår.

IV. Försvarets fonder.

A. Försvarets fastighetsfond.

Arméns delfond.

[1.] **Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1948 års statsverksproposition (Bil. 25, s. 4) har riksdagen (skrivelse nr 94) för budgetåret 1948/49 anvisat ett investeringsanslag av 600 000 kronor till smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* hemställt, att för nästa budgetår ett belopp av 700 000 kronor måtte anvisas för ändamålet. Ämbetsverket har därvid anfört följande.

Antalet arbetsobjekt under nu ifrågavarande anslag kunde förväntas komma att framdeles avsevärt öka såsom en följd av det uppskov med byggnadsverksamhetens planenliga fullföljande, som — såvitt nu kunde förutses — jämväl under de närmast kommande åren komme att föränledas av läget på arbets- och materiemarknaden. I ett stort antal fall komme nämligen uppskovet att nödvändiggöra provisoriska åtgärder för avhjälpande av ofta svårartade olägenheter av uppskovet. Ett flertal framställningar om dylika åtgärder hade redan inkommit från vederbörande militära myndigheter. Läget på byggnadsmarknaden syntes i åtskilliga fall komma att medföra överskridande av beräknade kostnader genom att påbörjade arbeten måste avbrytas för att återupptagas vid en senare tidpunkt och planerade arbeten uppdelas i mindre etapper eller utföras vid en senare tidpunkt än ursprungligen beräknats med därav följande högre prisläge. Jämväl dylika smärre kostnadsökningar syntes böra bestridas från nu ifrågavarande anslag. Ehuru en förhållandevis stor höjning av ifrågavarande anslag syntes vara väl motiverad hade fortifikationsförvaltningen med hänsyn till de direktiv om återhållsamhet i anslagsäskanden, som utfärdats, funnit sig böra föreslå en begränsning av anslaget till 700 000 kronor.

Departementschefen. De under arméns, marinens och flygvapnets delfonder av försvarets fastighetsfond anvisade investeringsanslagen till smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m. äro avsedda att möjliggöra mindre nybyggnads- och förändringsarbeten och att tagas i anspråk för förstärkning av de särskilda under vederbörande delfond anvisade byggnadsanslagen i den mån så visar sig oundgängligen nödvändigt på grund av oförutsedda prisstegringar eller av andra orsaker. Anslagen må tagas i anspråk endast efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall och allenast för ändamål, som icke böra tillgodoses med anlitage av vederbörlig å staten för försvarets fastighetsfond uppförd utgiftspost till reparations- och underhållskostnader eller genom medelsanvisning i annan ordning under kapitalbudgeten.

Med hänsyn till den begränsning av investeringsverksamheten som under nuvarande förhållanden är nödvändig har ett flertal angelägna byggnadsarbeten måst tills vidare ställas på framtiden. De arbeten som sålunda i nuvarande läge måste uppskjutas avse i en del fall förbättrings- och istandsättningsarbeten av större omfattning å försvarets delvis föråldrade och

hårt förslitna byggnadsbestånd. Erfarenheten har visat, att det i många fall blir erforderligt att i avvaktan på de slutliga arbetenas utförande vidtaga vissa åtgärder av begränsad omfattning i syfte att möjliggöra byggnadernas fortsatta användning. Även uppskovet med nybyggnader föranleder i många fall, att särskilda åtgärder av mindre räckvidd — provisoriska eller permanenta — måste vidtagas för att trygga tjänstens behöriga gång. I vissa fall kunna mera omfattande byggnadsarbeten bli erforderliga. De åtgärder av olika slag som härvid komma i fråga kunna som regel icke långt i förväg förutses och äro delvis avhängiga av tillgången på arbetskraft m. m. på berörda orter. Byggnadsarbeten som här avses äro av beskaffenhet att böra bekostas av de till smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m. anvisade anslagen, och medelsbehovet under dessa anslag har härigenom kommit att öka. Fortifikationsförvaltningen har med hänsyn härtill föreslagit att anslagen skola höjas med tillhoppa 400 000 kronor.

Den begränsning av de av fortifikationsförvaltningen äskade investeringsanslagen för särskilda byggnadsobjekt, som jag i nuvarande läge nödgas räkna med, torde komma att föranleda, att medelsbehovet under anslagen till smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m. ytterligare ökas. Jag förordar därför att dessa anslag för nästa budgetår — i förhållande till de för innevarande budgetår anvisade anslagen — uppräknas med tillhoppa 1 100 000 kronor, varav 400 000 kronor under arméns delfond.

Jag får alltså föreslå att förevarande anslag uppföres med ett belopp av 1 000 000 kronor och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

[2.] **Prisstegringar å byggnadsarbeten m. m.** För utförande av byggnadsarbeten m. m., som falla inom ramen för 1942 års försvarsbeslut, ha för budgetåren 1943/47 anvisats särskilda investeringsanslag — s. k. kvotanslag — ettbart till beloppet motsvarande ungefär en fjärdedel av de medel, som den 30 juni 1943 återstod att anvisa för respektive försvarsgrens byggnadsarbeten enligt försvarsbeslutet. Till grund för beräkningarna av kostnaderna för dessa arbeten har som regel lagts prisläget den 1 juli 1941. Med stöd av riksdagens bemyndigande ha kvotanslagen fått överskridas med belopp, motsvarande prisstegringar som inträffat efter den 1 juli 1941, i den mån ramen för kvotanslagens sammanlagda belopp icke till följd av sakliga besparingar kan komma att lämna utrymme härför. Det har förutsatts, att för täckning av merkostnader av dylik art särskilda anslag skulle komma att anvisas.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1945, 1946, 1947 och 1948 års statsverkspropositioner har riksdagen (skrivelserna 1945: 154, 1946: 114, 1947: 57 och 1948: 94) såsom särskilda investeringsanslag under arméns, marinens och flygvapnets delfonder av försvarets fastighetsfond anvisat respektive (8 000 000

+ 2 800 000 + 1 700 000 + 1 330 000 =) 13 830 000 kronor, (2 000 000 + 1 600 000 + 700 000 + 440 000 =) 4 740 000 kronor och (6 000 000 + 7 800 000 + 5 100 000 + 1 280 000 =) 20 180 000 kronor till prisstegringar å byggnadsarbeten m. m. Dessa förstärkningsanslag ha omfattat de särskilt angivna belopp, som intill den 1 juli 1947 anvisats från kvotanslagen för merkostnader i anledning av prisstegringar i förhållande till prisläget den 1 juli 1941.

De motsvarande belopp, som anvisats från investeringsanslag under budgetåret 1947/48, uppgå till sammanlagt 2 500 100 kronor med följande fördelning å de olika delfonderna:

arméns	kronor 1 470 300
marinens	» 239 200
flygvapnets	» 790 600

För täckning av dessa merkostnader torde böra för nästa budgetår upptagas särskilda investeringsanslag med, i avrundade belopp, 1 470 000 kronor, 240 000 kronor och 790 000 kronor eller tillhopa 2 500 000 kronor. Dessa anslag äro alltså — liksom de tidigare anvisade — att betrakta som formella förstärkningsanslag, som korrespondera mot de av riksdagen lämnade bemyndigandena att överskrida kvotanslagen och därmed även kostnadsramen med hänsyn till inträffade prisstegringar utöver prisläget den 1 juli 1941.

Under respektive delfonder upptager jag frågan om anvisande av anslag för marinen och flygvapnet. I detta sammanhang får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Prisstegringar å byggnadsarbeten m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 1 470 000 kronor.

[3.] **Anordnande av provisoriska lokaler för försvarets forskningsanstalt.** För vidtagande av vissa provisoriska åtgärder för försvarets forskningsanstalts förläggning anvisade 1947 års riksdag (propositionen nr 130; riksdagens skrivelse nr 327) under riksstatens fjärde huvudtitel för budgetåret 1947/48 ett reservationsanslag av 770 000 kronor.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1948: 126 har riksdagen (skrivelse nr 372) för budgetåret 1948/49 anvisat ett investeringsanslag av 715 000 kronor till anordnande av vissa provisoriska lokaler för forskningsanstalten.

Vid anmälan av sistnämnda proposition upptog jag till behandling, bland annat, förslag om uppförande av två större anläggningar för försöksändamål, den ena avsedd för kemisk-teknisk försöksdrift och kostnadsberäknad till 215 000 kronor, den andra avsedd för teletekniska försök och kostnadsberäknad till 465 000 kronor. Av de för den sistnämnda anläggningen beräknade kostnaderna skulle 75 000 kronor belöpa å luftfartsstyrelsen, varför alltså det erforderliga beloppet beräknades till (465 000 — 75 000 =) 390 000 kronor. För det dåvarande ansåg jag mig icke kunna föreslå, att medel beräknades för båda anläggningarna. Jag föreslog, att för en anläggning för

försöksändamål skulle anvisas det för den kemisk-tekniska försöksanläggningen beräknade beloppet, varvid det skulle ankomma på Kungl. Maj:t att efter ytterligare utredning pröva, om denna anläggning skulle utföras eller om anslagsmedlen i stället borde utnyttjas för påbörjande av den teletekniska försöksstationen.

I skrivelse till fortifikationsförvaltningen den 30 juni 1948 har *försvarets forskningsanstalt* hemställt, att förvaltningen måtte för budgetåret 1949/50 äska medel för vissa ytterligare byggnads- och anläggningsarbeten vid anstalten samt i anslutning därtill beträffande de olika byggnadsobjekten anført i huvudsak följande.

Avdelning 1.

Efter kontakt med försvarsdepartementet hade det alternativet framkommit att påbörja bägge anläggningarna för försöksändamål. Med anledning härav hade uppgjorts en kostnadskalkyl, vilken utvisat, att en första etapp av den kemisk-tekniska byggnaden skulle kunna utföras för 150 000 kronor. Medel erfordrades därför för den andra byggnadsetappen. Därjämte erfordrades medel för uppförande av en för varmförråd avsedd specialinredd barack. Då vidare inom avdelningens område tillkommit flera nya eldfarliga avdelningar, vilka saknade brandalarm, borde en utökning ske av det befintliga automatiska brandalarmsystemet, varjämte tillkomme diverse arbeten, såsom yttre elektriska ledningar, yttre avloppsledningar och ny transformator.

Avdelning 2.

I anslutning till befintlig skjutbana för raketprojektiler erfordrades ett kamerahus, varjämte borde anläggas väg längs skjutbanan ävensom nytt kulfång. Vidare borde komma till utförande ett ballistiskt laboratorium, erforderligt för utnyttjande av krutraketer, varjämte tillbyggnad av den befintliga laboratoriebyggnaden vore nödvändig för ett rationellt bedrivande av verksamheten vid försöksstationen. Slutligen borde utökning ske såväl av det nuvarande krutförrådet som av den befintliga högspänningsledningen ävensom nya vägar anläggas inom försöksfältet och inredningsarbeten vidtagas inom vissa lokaler i Svea artilleriregementes kasernetablissemant.

Avdelning 3.

Arbetena med utförandet av den teletekniska försöksstationen vid Bromma borde fullföljas. Vidare borde tillbyggnad ske av den befintliga laboratoriebyggnaden. Utvidgningen skulle omfatta egentliga byggnadsarbeten, rörtekniska installationer, elektriska installationer samt väg- och planeringsarbeten, vartill komme utbyte av befintlig mellantransformator samt utökning av fördelningscentral. Slutligen erfordrades vissa inredningsarbeten inom nya lokaler vid Svea artilleriregementes kaserner i Stockholm.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* beträffande de av forskningsanstalten föreslagna arbetena anført, att förvaltningen vid granskning av de föreslagna arbetena funnit desamma vara ur byggnadsteknisk synpunkt ändamålsenliga. Kostnaderna för arbetena hade av förvaltningen enligt prisläget den 1 januari 1948 beräknats till nedan angivna belopp.

Avdelning 1.

Byggnad för kemisk-teknisk försöksdrift	235 000	
Värmförråd för maskiner och instrument	47 000	
Brandalarmanordningar	10 500	
Diverse yttre arbeten	18 500	311 000

Avdelning 2.

Lokaler vid försöksstationen.

Kamerahus	112 000	
Ballistiskt laboratorium	198 000	
Tillbyggnad av laboratoriebyggnaden	121 000	
Utökning av krutförråd	5 000	
Utökning av högspänningsledning	35 000	
Nya vägar inom försöksfältet	45 000	

Lokaler i A 1:s etablissement.

Ändringsarbeten inom befintliga lokaler	10 000	
Ändringsarbeten inom nya lokaler	20 000	546 000

Avdelning 3.

Teleteknisk försöksstation vid Bromma	475 000	
Tillbyggnad av laboratoriebyggnaden	195 000	
Utbyte av befintlig mellantransformator samt utökning av fördelningscentral	4 000	
Ändringsarbeten inom nya lokaler vid A 1	25 000	699 000

Summa kronor 1 556 000

Fortifikationsförvaltningen har beträffande kostnadsberäkningarna anført följande.

Av de för anordnande av teleteknisk försöksstation vid Bromma beräknade kostnaderna belöpte 75 000 kronor å luftfartsstyrelsen. Då för denna försöksstation och för byggnad för kemisk-teknisk försöksdrift av hittills anvisade anslag (65 000 + 150 000 =) 215 000 kronor stode till förfogande, uppginge medelsbehovet i fråga om dessa byggnader till (475 000 — 75 000 — 65 000 =) 335 000 kronor respektive (235 000 — 150 000 =) 85 000 kronor.

Då de av forskningsanstalten föreslagna byggnadsarbetena vid Svea artilleriregementes etablissement, kostnadsberäknade till (10 000 + 20 000 + 25 000 =) 55 000 kronor, icke syntes vara av investeringskaraktär, äskades icke medel för desamma i detta sammanhang.

Totala medelsbehovet för de av forskningsanstalten föreslagna anläggningarna m. m. uppginge således till (311 000 — 150 000 + 546 000 — 10 000 — 20 000 + 699 000 — 75 000 — 65 000 — 25 000 =) 1 211 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen har hemställt, att för anordnande av provisoriska lokaler för försvarets forskningsanstalt måtte anvisas ett investeringsanslag av 1 211 000 kronor.

Departementschefen. Såsom av det anförda framgår ha hittills sammanlagt 1 485 000 kronor anvisats för anordnande av lokaler för försvarets forskningsanstalt. Med hänsyn till det ekonomiska läget och bristen på material har en

del av de vidtagna åtgärderna erhållit provisorisk karaktär. Vissa byggnader, vilka beräknats kunna utnyttjas för forskningsanstalten även sedan anstaltens byggnadsfråga blivit definitivt löst, ha dock gjorts permanenta. Ehuru det vore önskvärt, att forskningsanstaltens lokalfrågor nu erhöles en mera definitiv lösning, måste emellertid under nuvarande förhållanden dessa frågor även i fortsättningen i viss mån lösas genom provisoriska åtgärder. För nästa budgetår ha för ifrågavarande ändamål äskats medel om tillhopa 1 211 000 kronor. Vid anmälan tidigare denna dag av medelsbehoven under fjärde huvudtiteln har jag funnit mig nödsakad föreslå en betydande begränsning av den medelsanvisning som forskningsanstalten begärt. Med hänsyn härtill torde även byggnadsprogrammet böra beskäras. Jag föreslår därför, att för ändamålet anvisas ett belopp av 1 000 000 kronor. Jag räknar då med att inom denna kostnadsram de arbeten utväljas bland de i det föregående nämnda företagen, som äro av särskild betydelse för forskningsanstalten då det gäller att fullgöra de forskningsuppgifter, som med den begränsade medelstilldelningen finnas böra i första hand komma till utförande.

Jag vill i detta sammanhang framhålla, att jag i det följande avser att hemställa om anvisande av ett anslag under Befästningars delfond å 300 000 kronor till utförande av en försökstunnel vid forskningsanstalten.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av provisoriska lokaler för försvarets forskningsanstalt* för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

[4.] **Byggnadsåtgärder, erforderliga för effektivisering av värnpliktsutbildningen.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1948: 207 beslöt 1948 års riksdag, i avvakten på ändring i värnpliktslagen, att utbildningstiden för flertalet värnpliktiga skulle minskas med två månader i förhållande till vad som gällde under utbildningsåret 1947/48. Enligt en av chefen för armén i ärendet företagen och i propositionen åberopad utredning skulle för effektivisering av värnpliktsutbildningen vid armén erfordras ett flertal förbättringar i fråga om övningsterräng, skjutbanor m. m. samt anskaffning av tekniska hjälpmedel av olika slag. Medelsbehovet för de mest angelägna ändamålen beräknades enligt utredningen till sammanlagt i runt tal 9 500 000 kronor. Totalkostnaden för samtliga såsom önskvärda angivna utgiftsändamål angavs till omkring 30 500 000 kronor.

Vid anmälan av förenämnda proposition framhöll jag beträffande anslagsmedel för effektivisering av utbildningen, att denna fråga finge bedömas i vanlig ordning i samband med prövning av myndigheternas framställningar om dylika medel.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* anfört, att förvaltningen i samråd med chefen för armén närmare beräknat kostnaderna för sådana till kasernärenden hänförliga effektiviseringsåtgärder,

som direkt föranletts av den beslutade förkortningen av utbildningstiden och som ansåges mest angelägna, till 2 250 000 kronor. Ifrågavarande effektiviseringsåtgärder omfattade i huvudsak nyanläggning av skjutbanor av olika slag, utförande av sådana reparations- och förbättringsarbeten å befintliga skjutbanor, som i första hand ur säkerhetssynpunkt bedömts vara erforderliga, anordnande av markör- och eldledningsskydd i stridsskjutningsterräng, hindergårdar, värmestugor m. m. Fortifikationsförvaltningen har hemställt, att för ifrågavarande byggnadsåtgärder måtte anvisas ett belopp av 2 250 000 kronor.

Departementschefen. Då beslut fattades om att förkorta övningstiden för vissa värnpliktiga, förutsattes, att denna förkortning skulle kompenseras i första hand genom att utbildningen i olika hänseenden effektiviserades. I skilda sammanhang har också starkt understrukits behovet av anslagsmedel för att underlätta denna effektivisering. Jag får i detta sammanhang erinra om att enligt beslut av 1947 års riksdag för armén och marinen skulle få disponeras inemot 4 000 000 kronor för ifrågavarande ändamål. Större delen av detta belopp, omkring 3 600 000 kronor, har ställts till myndigheternas förfogande för vissa utgifter under driftbudgeten, såsom för anskaffning av modern undervisningsmateriel, ökad tilldelning av drivmedel samt förbättrade möjligheter till övningar utom förlägningsorten. Återstoden, omkring 380 000 kronor, avsåg kapitalinvesteringar, såsom skjutbanor, markörskydd m. m. De förslag som fortifikationsförvaltningen i enahanda syfte nu framlagt för arméns del äro väl motiverade, och arbetena böra komma till stånd så snart förhållandena det medgiva. Jag nödgas dock i nuvarande läge föreslå att programmet begränsas och anser mig således icke kunna förorda att mer än 1 500 000 kronor anvisas för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår. Förhållandena torde komma att föranleda, att anordningar av enklare beskaffenhet i första hand komma till utförande.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsåtgärder, erforderliga för effektivisering av värnpliktsutbildningen*, för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 1 500 000 kronor.

[5.] **Byggnadstekniska brandskyddsåtgärder.** I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* hemställt att 1 000 000 kronor måtte anvisas för byggnadstekniska brandskyddsåtgärder och i anslutning härtill anført i huvudsak följande.

Med anledning av att eldsvådefrekvensen å arméns byggnader av olika slag under de senaste åren avsevärt stegrats och med tanke särskilt på att efter beredskapens upphörande avsevärda mängder av dyrbar och i många fall oersättlig materiel sammandragits till förbanden och därvid av ekonomiska skäl måst permanent uppläggas i, bland annat, äldre förrådsbyggnader eller kasernbyggnader som ursprungligen avsetts för andra ändamål eller å kasernvindar m. m. hade fortifikationsförvaltningen funnit det angeläget, att så-

dana brandskyddsåtgärder som redan under fredsförhållanden måste anses oundgängligen erforderliga snarast möjligt bleve vidtagna.

Från de olika militärområdena infordrade utredningar rörande behovet av dylika brandskyddsåtgärder hade givit vid handen, att avsevärda belopp syntes bliva erforderliga för att tillfredsställande tillgodose detta behov. Vid inom förvaltningen företagen närmare granskning av ifrågavarande utredningar, varvid i första hand hänsyn tagits till värdet av den upplagda materielen, förrädsbyggnadernas storlek samt förefintliga möjligheter att utföra sektioneringar, hade kostnaderna för tillgodoseende av de mest angelägna brandskyddsbehoven — främst behovet av sektioneringsåtgärder — beräknats till i runt tal 1 000 000 kronor.

Departementschefen. Det synes mig välbetänkt att särskilt i dagens läge ägna stor uppmärksamhet åt de militära förrådens brandsäkerhet. För att tillgodose de mest angelägna brandskyddsbehoven har nu fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår äskat ett anslag av 1 000 000 kronor. Efter att ha tagit del av de i ärendet åberopade utredningarna anser jag mig böra tillstyrka, att medel anvisas för ändamålet. Jag föreslår dock, att medelsanvisningen för närvarande begränsas till 500 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadstekniska brandskyddsåtgärder* för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

[6.] **Skyddsanordningar vid arméns anläggningar.** I skrivelse den 8 september 1948 till fortifikationsförvaltningen har *överbefälhavaren* anfört, att han, med anledning av att de skyddsanordningar som för närvarande funnes vid försvarets anläggningar icke visat sig vara tillfredsställande, från försvarsgrenscheferna infordrat förslag till förbättringar av skyddet av särskilt betydelsefulla anläggningar. Enligt försvarsgrenschefernas preliminära kostnadsberäkningar erfordrades, utöver tidigare anvisade medel, ytterligare tillhoppa 4 525 000 kronor för vissa skyddsanordningar. Då det emellertid med hänsyn till nuvarande svårigheter att anskaffa materiel m. m. icke syntes vara möjligt att genomföra ifrågavarande i och för sig trängande arbeten under ett år, syntes kostnaderna böra fördelas på flera budgetår. Med utgångspunkt härifrån ansåge *överbefälhavaren*, efter samråd med försvarsgrenscheferna, att arbeten av ifrågavarande slag borde påbörjas under budgetåret 1949/50 inom en för samtliga försvarsgrenar beräknad kostnadsram av 1 810 000 kronor.

Med anledning härav har *fortifikationsförvaltningen* i skrivelse den 23 september 1948 hemställt, att såsom särskilda investeringsanslag under arméns, marinens och flygvapnets delfonder av försvarets fastighetsfond måtte för ifrågavarande ändamål anvisas respektive 1 000 000 kronor, 210 000 kronor och 600 000 kronor, eller tillhoppa 1 810 000 kronor.

Ärendet är av den natur, att en fullständig redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Närmare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som komma att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen. Såsom av det anförda framgår ha för nästa budgetår äskats tillhopa 1 810 000 kronor till vissa skyddsanordningar vid särskilt betydelsefulla försvarsanläggningar. Ehuru jag delar uppfattningen om behovet och nödvändigheten av att arbeten av ifrågavarande slag påbörjas under nästkommande budgetår, anser jag mig med hänsyn till det ekonomiska läget endast delvis kunna tillstyrka fortifikationsförvaltningens förslag. Jag förordar, att för ändamålet anvisas 800 000 kronor, varav 500 000 kronor under arméns, 100 000 kronor under marinens och 200 000 kronor under flygvapnets delfonder.

Under respektive fonder upptager jag frågan om anvisande av anslag för marinen och flygvapnet. I detta sammanhang får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddsanordningar vid arméns anläggningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

[7.] **Anordnande av lokaler för ackumulatorvård m. m.** I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* hemställt om anvisande av medel för anordnande av lokaler för ackumulatorvård m. m. vid truppförbanden och därvid anført i huvudsak följande.

I skrivelse den 14 april 1948 till dåvarande arméns fortifikationsförvaltning hade arméförvaltningens tygavdelning anført, att den stora betydelsen i strategiskt hänseende av att vid truppförbandens verkstäder funnes tillgång till tillfredsställande avdelningar för ackumulatorvård icke finge underskattas. Enligt av tygavdelningen företagen utredning erfordrades ackumulatorladdningsanläggningar och i vissa fall ackumulatorladdningscentraler i första hand vid Södra skånska infanteriregementet, Kronobergs regemente, Dalregementet, Hälsinge regemente, Hallands regemente, Västerbottens regemente, Skånska kavalleriregementet, Smålands artilleriregemente, Bergslagens artilleriregemente, Karlsborgs luftvärnsregemente, Norrlands trängkår, Skånska trängkåren, Gotlands tygstations tygverkstad samt Karlsborgs tygstation. I samband med anordnande av ackumulatoravdelning vid Karlsborgs tygstation borde jämväl inredas vissa personalrum. Yrkesinspektionen hade nämligen vid besiktning framställt anmärkning mot nuvarande personalutrymmen.

Fortifikationsförvaltningen har beräknat de av tygavdelningen ifrågasatta byggnadsåtgärderna till sammanlagt 175 000 kronor och hemställt, att detta belopp måtte anvisas.

Departementschefen. De lokaler, som för närvarande stå till buds för vården av ackumulatorer, äro vid åtskilliga av arméns förband i hög grad otillfredsställande och i flera fall hälsovådliga. Jag finner det därför angeläget, att det av fortifikationsförvaltningen framlagda förslaget genomföres. De för de föreslagna byggnadsåtgärderna beräknade kostnaderna ha icke givit mig anledning till erinran.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av lokaler för ackumulatorvård m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 175 000 kronor.

[8.] Vissa markförvärv.

Utvidgning av Upplands regementes övningsområde. I skrivelse den 17 september 1948 har *fortifikationsförvaltningen* anfört i huvudsak följande.

Chefen för Upplands regemente hade anmält behov av utvidgning av regementets övningsområde för möjliggörande av stridsskjutning i skog och därvid anfört, bland annat, att dylik stridsskjutning för närvarande försigginge huvudsakligast i skogen sydväst om Norby södra med skottriktning mot väster. En genom skogspartiet gående kraftledning inskränkte emellertid skjutmöjligheterna i hög grad, varjämte övriga övningar inom angränsande områden förhindrades under pågående skarpskjutningar. Främst av säkerhetsskäl kunde skjutning i skog icke utföras på annan plats, om projektilerna icke huvudsakligen skulle slå ned utanför regementets område, vilket medförde att man finge tillgripa avlysning och andra säkerhetsåtgärder. Ett sådant förfarande medförde givetvis betydande olägenheter och kostnader. Vid skjutning mot väster inom ett väster om Hågaån beläget terrängparti komme på grund av områdets ringa bredd alltför många nedslag av projektiler att förekomma på regementet icke tillhörig mark. En jämförelsevis ringa breddning av detta område i norra delen skulle visserligen icke helt utesluta risken för rikoschettnedslag väster om gränsen men dock minska risken i avsevärd grad därigenom att inom breddningsområdet förefunnes utmärkta kulfång. En breddning av övningsfältet med ett av regementschefen föreslaget område skulle lämna ett mycket värdefullt tillskott till de särdeles begränsade möjligheter till stridsskjutning i skog, som nu funnes vid regementet.

Chefen för armén hade i skrivelse till fortifikationsförvaltningen förklarat sig anse förvärv av mark i enlighet med det av regementschefen framlagda utvidgningsförslaget vara erforderligt för åstadkommande av rationaliserad utbildning vid regementet.

Fortifikationsförvaltningen hade i anledning härav låtit verkställa närmare utredning, vilken givit vid handen, att stridsskjutning i skog endast kunde ske i skogspartiet sydväst om Norby södra med högst en pluton i sänder. Fortsatt anfall efter stormning österifrån av skogspartiet väster om Hågaån kunde icke fullföljas med skarp ammunition. Orsaken härtil vore säkerhetsområdets ringa djup, vilket även inverkade på stridsskjutningarna i den öppna terrängen. En utökning av fältet i västlig riktning syntes därför vara nödvändig. Denna utvidgning kunde dock begränsas till ett å en till handlingarna i ärendet hörande karta närmare utmärkt område. Utvidgningsområdet vore ur utbildningssynpunkt lämpligt för stridsskjutning i skog. Utvidgningen komme att medgiva stridsskjutning i skog med tre gevärsplutoner samtidigt, vilket bleve till stor fördel för den rationella och koncentrerade utbildningen. Fortifikationsförvaltningen hade funnit sig böra förorda, att övningsfältet breddades med sistnämnda område. Detta innehölle en sammanlagd areal av cirka 128,7 hektar samt utgjordes av bergbunden morän med smärre kärr och mossar samt skog av olika dimensioner och bonitet. Marken ägdes av Uppsala läns landsting, Helga Trefaldighets och Börje församlingars pastorat, Uppsala universitet samt en enskild person. På fortifikationsförvaltningens uppdrag hade jägmästaren Oskar Kollberg i Uppsala verkställt en preliminär värdering av området. Därvid hade värdet av området jämte inom detsamma växande skog uppskattats till sammanlagt 82 600 kronor. Med hänsyn till att värderingen grundats på enbart okulärbesiktning utan vare sig stamräkning eller linjetaxering och att några förhandlingar ännu icke förts med markägarna syntes det fortifikationsförvaltningen erforderligt att räkna

med en säkerhetsmarginal om cirka 20 % jämte 5 000 kronor för bestridande av avstycknings- m. fl. kostnader, varför förvaltningen för närvarande uppskattade förvärvskostnaderna till i runt tal 104 000 kronor. Härtill borde läggas en summa av 15 000 kronor för anskaffande av markörvärn samt 2 000 kronor för gränsmarkering. Det sammanlagda medelsbehovet skulle sålunda uppgå till 121 000 kronor.

Emellertid hade förvaltningen av vissa i skrivelsen närmare angivna försäljningsmedel för utvidgning av regementets övningsfält reserverat ett belopp av 11 708 kronor 24 öre, vilket belopp i första hand syntes böra ianspråktagas för den nu föreslagna utvidgningen. Återstoden eller (121 000—11 708: 24 =) i runt tal 110 000 kronor borde alltså ytterligare anvisas.

Fortifikationsförvaltningen har i anledning härav hemställt, att för utvidgning av Upplands regementes övningsområde måtte anvisas ett belopp av 110 000 kronor.

Sedan Kungl. Maj:t uppdragit åt fortifikationsförvaltningen att förhandla om förvärv för kronans räkning av ifrågavarande markområde, har fortifikationsförvaltningen i skrivelse den 30 november 1948 anfört, bland annat, att förvaltningen låtit i ärendet verkställa närmare utredning och föra erforderliga förhandlingar, varvid följande förekommit.

I samråd med chefen för Upplands regemente och berörda markägare hade viss ändring av gränserna för det ursprungligen föreslagna utvidgningsområdet företagits. Detta hade föranletts av att dels gränsen för den pastoratet tillhöriga delen av utvidgningsområdet tidigare dragits felaktigt (arealen vore beräknad efter den rätta gränsdragningen), dels längst söderut inom den universitetet tillhöriga delen funnes en fornborg av stort arkologiskt värde, dels inom samma del funnes viss växtlighet av intresse för forskningen, dels ock för landstinget föreläge stora svårigheter att avstå så stor areal som ifrågasatts, enär ifrågavarande mark utgjorde den enda skogsmarken till ett lands- tinget tillhörigt arbetshem, vars interner vintertid måste sysselsättas med skogsarbete. Det nu föreslagna utvidgningsområdet vore närmare angivet å kartan. Förvaltningens skjutbaneofficer hade förklarat, att ur utbildnings- och säkerhetssynpunkt intet funnes att erinra mot den nya gränsdragningen. Området innehölle i areal sammanlagt cirka 102,1 hektar, varav cirka 20,7 hektar utgjordes av det s. k. Fäbodskiftet under ecklesiastika lönebostället Prästgården nr 1. Detta skifte disponerade regementet redan i viss begränsad omfattning jämlikt ett tioårigt, år 1943 avslutat arrendekontrakt. Pastoratskyrkorådet hade uttalat, att en försäljning av skiftet skulle vara till avsevärt men för bostället, som därigenom skulle mista sin enda tillgång till husbehovs- virke, och hemställt, att regementets disposition skulle inskränkas till det förefintliga arrendeavtalet. Regementschefen hade emellertid framhållit, att en oinskränkt dispositionsrätt till Fäbodskiftet, i vilket vore avsett att anläggas särskilda banor för övning i skogsstrid, vore oundgängligen nödvändig för att syftet med den föreslagna utvidgningen överhuvud skulle kunna nås. Forti- fikationsförvaltningen, som anslöte sig till regementschefens uppfattning, hade meddelat pastoratskyrkorådet, att en fortsatt nyttjanderätt icke torde vara till fyllest utan att ett förvärv syntes böra ske. Med övriga berörda markägare förda förhandlingar hade givits vid handen, att förutsättningar för frivilliga uppgörelser rörande kronans förvärv av de ifrågasatta områdena på för kronan godtagbara villkor torde föreligga. Några köpeavtal hade emel- lertid ännu icke kunnat avslutas, då samtliga berörda markägare dessför-

innan önskade företaga stamräkning av den inom områdena befintliga skogen. Frågan om försäljning av den till Prästgården nr 1 hörande marken skulle handläggas på sätt som angäves i lagen om försäljning av kyrklig jord. Fortifikationsförvaltningen hade för sin del låtit verkställa noggrann värdering av det nu föreslagna utvidgningsområdet, som därvid jämte växande skog åsatts ett sammanlagt värde av 90 000 kronor. Såsom säkerhetsmarginal och för bestridande av avstycknings- m. fl. kostnader borde räknas med ett tillägg av 15 % eller i runt tal 14 000 kronor. För anskaffande av markörvärn erfordrades 15 000 kronor samt för gränsmarkering ett belopp av 2 000 kronor. De sammanlagda kostnaderna uppginge sålunda till $(90\,000 + 14\,000 + 15\,000 + 2\,000 =)$ 121 000 kronor. Omförmälda reservation syntes i första hand böra ianspråktagas för den föreslagna utvidgningen, varför således i runt tal 110 000 kronor borde ytterligare anvisas för ändamålet.

Fortifikationsförvaltningen har hemställt, att för utvidgning av Upplands regementes övningsområde måtte beräknas ett belopp av 110 000 kronor.

Departementschefen. Såsom av det anförda framgår äro de delar av Upplands regementes övningsfält, som för närvarande utnyttjas för stridsskjutning i skog, icke tillfredsställande vare sig ur skjututbildnings- eller säkerhetssynpunkt. Med anledning härav har fortifikationsförvaltningen föreslagit en utvidgning av övningsfältet genom förvärv av ytterligare omkring 102 hektar mark. Då det med hänsyn till betydelsen av fullgod utbildning i fältmässig skjutning i skog synes önskvärt, att övningsfältet utvidgas, tillstyrker jag, att medel anvisas för förvärv av de föreslagna områdena. Mot fortifikationsförvaltningens kostnadsberäkningar har jag intet att erinra. I enlighet härmed beräknar jag för utvidgning av Upplands regementes övningsområde ett belopp av 110 000 kronor.

Förvärv av skjutfält för Bohusläns regemente. I sina medelsäskanden för innevarande budgetår hemställde dåvarande arméns fortifikationsförvaltning, att ett belopp av 10 000 kronor måtte anvisas för förvärv av skjutfält för Bohusläns regemente samt anförde därvid följande.

Chefen för Bohusläns regemente hade anmält behov av skjutfält för regementet samt därom anfört i huvudsak, att det med hänsyn till säkerhetsförhållandena icke vore möjligt att inom regementets övningsfält vid Bulid utföra anbefallda skarpskjutningar med pansarvärns- och pansarluftvärns-pjäser eller skjutningar mot luftmål. Sådana skjutningar hade under de senaste åren förlagts till trakten vid Ramsvik sydväst om Hunnebostrand. Rekognosceringar hade verkställts längs kusten, men någon lämpligare plats än vid Ramsvik hade icke påträffats. Den huvudsakliga inomskärstrafiken ginge där genom Sotenkanalen, vilken löpte bakom skjutplatsen, varigenom skjutningarna kunde fortgå jämförelsevis ostörda. Hittills hade området kunnat disponeras utan kostnader, och för erforderlig förläggningsplats hade betalats cirka 300 kronor per år. Inom området funnes endast ett boningshus, vilket beboddes blott under sommarmånaderna. Under denna tid vore det icke möjligt att utföra skjutningar. Ytterligare bebyggelse med sommar- och sportstugor kunde emellertid förväntas. Ett förvärvande av området vore därför önskvärt. Större delen av området utgjordes av impediment.

Chefen för armén hade tillstyrkt regementschefens förslag.

Fortifikationsförvaltningen hade låtit verkställa närmare utredning i ärendet, varav framgick, att den föreslagna skjutplatsen omfattade två områden, ett mindre om cirka 1,5 hektar och ett större om cirka 50 hektar. Båda områdena utgjorde del av de i gemensam ägovidd liggande fastigheterna Ramsvik Övergård 1^a och Ramsvik Nedergård 2^a i Askums socken. Områdena omfattades till största delen av icke skogsproduktiv avrösningsjord och vattenområden, varjämte cirka 4,75 hektar utgjorde åker och cirka 0,15 hektar tomtmark.

På fortifikationsförvaltningens uppdrag hade överlantmätaren Erik Ahlberg och häradsskrivaren Sten Brunbäck, båda i Göteborg, verkställt värdering av de till förvärv ifrågasatta områdena, varvid områdenas sammanlagda värde uppskattats till 7 600 kronor, varav 4 000 kronor belöpte å inom områdena befintliga byggnader.

För egen del anslöt sig fortifikationsförvaltningen till de av regementschefen framlagda synpunkterna om behovet av förvärv av skjutplats för regementet och tillstyrkte, att de ifrågasatta områdena förvärvades för ändamålet. Med hänsyn till risken för att områdena komme att exploateras för sommarstugebebyggelse ansåge förvaltningen, att de dittillsvarande förhållandena med en mera löslig dispositionsrätt icke borde fortsätta, särskilt som förvärvet syntes kunna genomföras för en relativt ringa kostnad. Förvaltningen hade icke funnit något att erinra mot den verkställda värderingen. Med hänsyn till att några förhandlingar icke förts med i ärendet berörda markägare syntes en viss reserv behöva beräknas för möjliggörande av frivilliga uppgörelser eller för täckande av eventuellt uppkommande expropriationskostnader, varför förvaltningen tills vidare räknade med att ett avrundat belopp av 10 000 kronor komme att erfordras för förvärvets genomförande.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län förklarade sig i avgivet utlåtande med hänsyn till vissa fiskeriintressen anse de till förvärv föreslagna områdena icke utan verkligt tvingande skäl böra användas för militär skjutning.

Sedan Kungl. Maj:t uppdragit åt fortifikationsförvaltningen att i samråd med lantbruksstyrelsen avgiva förnyat yttrande i ärendet, inhämtade fortifikationsförvaltningen förnyade yttranden från chefen för Bohusläns regemente, militärbefälhavaren för tredje militärområdet och chefen för armén, varvid följande framkommit.

Regementschefen framhöll, att sedan hösten 1943 förband ur regementet vid olika årstider utfört skjutningar vid Ramsvik utan att sjötrafiken alltför mycket störts och utan att fiskarbefolkningen haft några allvarligare erinringar att göra. Avståndet från regementets förläggning i Uddevalla till Ramsvik vore emellertid stort, varför försök hade gjorts att anskaffa ett mera närbeläget skjutfält. Dessa försök hade dock dittills misslyckats.

Militärbefälhavaren samt chefen för armén vidhöllo sina tidigare i ärendet gjorda uttalanden om att området vid Ramsvik borde förvärvas och förklarade sig därvid anse de farhågor för störning av fisket genom skjutningar vara något överdrivna, eftersom skjutningar ägt rum från området sedan år 1943 utan att några allvarligare hinder för fisket anmälts. Vidare framhölls, att intrånget för fisket syntes bliva relativt litet, då skjutningarna icke behövde ske under längre tid än cirka fyra veckor per år fördelade med en vecka per gång och tidpunkten för skjutningarna kunde fastställas i mycket god tid

samt förläggas å sådana tider på dygnet, att vittjning av hummertinor m. m. obehindrat kunde äga rum.

Lantbruksstyrelsen förklarade sig emellertid i ett den 12 januari 1948 dagtecknat yttrande på anförda skäl icke kunna förorda att skjutfält anordnades vid Ramsvik.

Med hänsyn till vad sålunda framkommit fann fortifikationsförvaltningen, att i ärendet borde i detalj undersökas, huruvida skjutningar å Ramsviksområdet kunde bedrivas på sådant sätt, att någon nämnvärd olägenhet icke uppkomme vare sig för den reguljära fartygstrafiken eller för fisket utanför området. Skulle därvid befinnas, att olägenheterna för nämnda näringar bleve för stora, syntes rekognosceringar av annan plats för skjutfält böra verkställas. Under återopande därav återkallade fortifikationsförvaltningen sitt förslag om förvärv av ifrågavarande skjutplats, varjämte förvaltningen förklarade sig hava för avsikt att, sedan berörda utredning slutförts, framlägga förnyat förslag i ärendet.

Genom beslut den 30 juni 1948 fann Kungl. Maj:t ifrågavarande framställning icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* ånyo äskat ett belopp av 10 000 kronor för ändamålet och därvid anfört följande.

Förenämnda utredning, vilken ombesörjts av militärbefälhavaren för tredje militärområdet i samråd med chefen för Bohusläns regemente, fiskerintendenten i Västerhavets distrikt och representanter för Västkustfiskarnas Centralförbunds lokalavdelningar, hade numera slutförts. Av utredningen framgick, att skjutningarna kunde förläggas till sådan tid, att nämnvärd olägenhet icke uppkomme för fisket. Vid sammanträde med nämnda representanter hade dessa förklarat, att ur fiskets synpunkt hinder icke föreläge mot anordnande av det avsedda skjutfältet, därest skjutningarna bedreves på det sätt, varom enighet uppnåtts mellan fiskerirepresentanterna och regementschefen. Därjämte hade fiskerintendenten i särskilt yttrande förklarat sig kunna tillstyrka, att området toges i anspråk för skjutningar.

Chefen för armén och militärbefälhavaren för tredje militärområdet hade förordat ett förvärv av skjutfältet.

Fortifikationsförvaltningen hade även företagit samråd med fiskeristyrelsen, som förklarat sig numera, med hänsyn till resultatet av den verkställda utredningen, icke vilja motsätta sig anordnandet av skjutfält inom de till förvärv föreslagna områdena vid Ramsvik under förutsättning, att skjutövnin-garna komme att bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med den plan, som uppgjorts av regementschefen i samråd med fiskerintendenten och förenämnda fiskerirepresentanter.

Då skjutfältet icke avsåges att tagas i anspråk på annat sätt än som överensstämde med den uppgjorda planen, finge fortifikationsförvaltningen för egen del nu tillstyrka ett förvärv av de ifrågavarande områdena. Vad anginge kostnaderna för förvärvets genomförande räknade förvaltningen, med hänsyn till att några förhandlingar icke förts med berörda markägare, fortfarande med ett belopp av 10 000 kronor.

Sedan Kungl. Maj:t uppdragit åt fortifikationsförvaltningen att förhandla om förvärv för kronans räkning av den mark, som avses för ifrågavarande

ändamål, har fortifikationsförvaltningen i skrivelse den 30 november 1948 anfört, bland annat, att förvaltningen låtit i ärendet verkställa närmare utredning och föra erforderliga förhandlingar, varvid följande förekommit.

Utredningen hade givit vid handen, att inom det mindre av de till förvärv föreslagna områdena funnes en värdefull grusfyndighet, beträffande vilkens utnyttjande det föreläge ett kontrakt mellan markägaren och vägförvaltningen i Göteborgs och Bohus län. Med hänsyn därtill och till det förhållandet, att det mindre området endast vore avsett att utnyttjas såsom plats för tältförläggning, hade fortifikationsförvaltningen efter samråd med chefen för Bohusläns regemente funnit området kunna uteslutas från förvärv och förläggningen i stället kunna anordnas strax utanför det ursprungligen föreslagna skjutfältsområdet. Därvid borde detta utvidgas till att omfatta en sammanlagd areal om cirka 61 hektar med de gränser, som utmärkts å en till handlingarna i ärendet hörande ekonomisk karta. Hela detta utvidgade skjutfältsområde utgjordes, med undantag av 3,25 hektar betesäng, av icke skogsproduktiv avrösningsjord med några för tältförläggning godtagbara ljungbackar. Hela området utgjorde del av de förenämnda fastigheterna Ramsvik Övergård 1^a och Ramsvik Nedergård 2^a samt omfattade därutöver den från dessa fastigheter på senaste tid avstyckade lägenheten Ramsvik 8^a om cirka 0,15 hektar. De enda byggnaderna inom området tillhörde denna lägenhet och hade värderats till sammanlagt 4 000 kronor samt bestode av en i dåligt skick varande sommarstuga med uthus, sjöbodar och stenbryggor. Ägaren hade förklarat sig icke under några omständigheter vara villig att försälja lägenheten till kronan, och expropriationsförfarande syntes därför behöva tillgripas för förvärvets genomförande. Fortifikationsförvaltningen räknade med att kostnaderna därvid icke komme att överstiga 6 000 kronor. Vad anginge området av Ramsvik Övergård 1^a och Ramsvik Nedergård 2^a hade något köpeavtal icke kunnat avslutas på grund av fastighetsägarens bortovaro men hade vid med representanter för denne förda förhandlingar framkommit, att förutsättningar funnes för en frivillig uppgörelse på för kronan godtagbara villkor. Området syntes därvid kunna förväras för en köpeskilling av i runt tal 4 000 kronor. Hela det till förvärv avsedda skjutfältsområdet vore jämte återstoden av fastigheterna besvärat av en den 20 juli 1908 beviljad inteckning till säkerhet för rätt för visst aktiebolag till stentäkt m. m. under femtio år från den 1 maj 1908 enligt ett den 11 april 1908 dagtecknat avtal. Med hänsyn till att för närvarande inga större risker syntes föreligga för områdets utnyttjande för stentäkt under de återstående tio avtalsåren kunde inteckningen tills vidare kvarstå, och en ekonomisk uppgörelse borde träffas med inteckningshavaren först om stentäkt började bedrivas och det därvid visade sig, att detta hindrade områdets utnyttjande såsom skjutfält. På grund därav beräknade förvaltningen för närvarande icke några medel för inlösen av de intecknade rättigheterna.

Fortifikationsförvaltningen har alltså hemställt, att för förvärv av ifrågasvarande markområden måtte anvisas ett belopp av 10 000 kronor.

Departementschefen. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har Bohusläns regemente under de senaste åren utfört skarpskjutningar med pansarvärns- och pansarluftvärnspjäser samt skjutningar mot luftmål i trakten av Ramsvik sydväst om Hunnebostrand. Området har hittills disponerats i i stort sett kostnadsfritt. Med hänsyn till risken för exploatering anser forti-

fikationsförvaltningen, att denna dispositionsrätt icke är tillfyllest, och föreslår därför, att ett område om cirka 61 hektar förvärfvas. Då överenskommelse nu träffats mellan regementschefen och vederbörande fiskerirepresentanter angående sättet och tidpunkterna för skjutövningarnas bedrivande, vill jag ej längre motsätta mig ett förvärfv av de föreslagna områdena. Mot de av fortifikationsförvaltningen gjorda anslagsberäkningarna har jag intet att erinra. De markområden, rörande vilka uppgörelse ej kan träffas, torde böra exproprieras. I anslutning till det anförda tillstyrker jag, att för förvärfv av skjutfält för Bohusläns regemente beräknas 10 000 kronor.

Utvidgning av Göta pansarlivgardes övningsfält. Sedan riksdagen (skrivelse nr 406) i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1943:318 anmält, bland annat, att riksdagen beslutat, att Göta pansarlivgarde skulle förläggas till Enköping, förordnade Kungl. Maj:t genom beslut den 30 juni 1943, att regementet skulle förläggas till nämnda stad, samt uppdrog åt dåvarande arméförvaltningens fortifikationsstyrelse att vidtaga erforderliga åtgärder för möjliggörande av regementets förläggning till staden samt för åstadkommande av ett lämpligt övningsfält.

Genom beslut den 30 juli 1943 godkände Kungl. Maj:t sedermera ett mellan fortifikationsstyrelsen och drätselkammaren i Enköping den 2 juli 1943 träffat avtal om reglering av vissa med Göta pansarlivgardes förläggning till Enköping sammanhängande frågor med ett till avtalet hörande tillägg av den 29 samma månad. Enligt nämnda avtal hade staden förbundit sig att till kronan överlåta vissa å en vid avtalet fogad karta angivna markområden. Sålunda hade staden bland annat åtagit sig — förutom enligt § 1 i avtalet att utan ersättning till kronan överlåta vissa markområden om tillhopa cirka 57,6 hektar — enligt § 2 i avtalet att, därest sådant till rimligt pris kunde ske, förvärva och därefter utan ersättning till kronan överlåta ett å kartan utmärkt markområde med en areal om tillhopa 1 097,7 hektar, dock att från den sålunda avsedda överlåtelsen till kronan skulle undantagas, bland annat, Hällstogens cementgjuteri med tillhörande markområden samt bostadshus och tomt, allt till den omfattning å marken, varom överenskommelse kunde träffas mellan kronan, staden och ägaren av cementgjuteriet och bostadshuset.

Sedan fortifikationsstyrelsen och sedermera arméns fortifikationsförvaltning med staden och ägaren av cementgjuteriet fört erforderliga förhandlingar rörande gränsdragningen av de till undantag avsedda områdena m. m., hemställde fortifikationsförvaltningen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 17 augusti 1945, dels att Kungl. Maj:t måtte godkänna ett vid skrivelsen fogat, under förbehåll av Kungl. Maj:ts godkännande mellan ämbetsverket, drätselkammaren i Enköping samt ägaren av förenämnda cementgjuteri med tillhörande markområden, fabrikören E. Johansson, den 6 april och den 17 augusti 1945 slutet avtal rörande avgränsningen av de områden av fastigheterna Skälby 1⁷ och Skälby 3⁶ som staden skulle äga undantaga, dels ock att erforderliga

medel måtte ställas till ämbetsverkets förfogande för förvärv för kronans räkning av de enligt nyssnämnda avtal undantagna områdena med därå uppförda byggnader.

Genom beslut den 14 september 1945 godkände Kungl. Maj:t förenämnda, den 6 april och den 17 augusti 1945 dagtecknade avtal men fann framställningen i övrigt icke föranleda någon åtgärd.

I sina medelsäskanden för budgetåret 1948/49 hemställde dåvarande arméns fortifikationsförvaltning, att för utvidgning av övningsfältet ett belopp av 205 000 kronor måtte anvisas samt anförde därvid i huvudsak följande.

Någon frivillig överenskommelse om förvärv av de delar av fastigheterna Skälby 1⁷ och 3⁶, som inginge i övningsfältet, hade icke kunnat träffas mellan Enköpings stad och markägaren, varför expropriation av dessa fastighetsdelar blivit erforderlig. I expropriationsmålet hade markägaren framställt yrkande om utvidgning av expropriationen till att avse hela fastigheterna Skälby 1⁷ och 3⁶ med undantag av ett friliggande skogsskifte. Yrkandet hade bestritts från kronans sida. Den i målet tillsatta expropriationsnämnden hade i sitt beslut — under framhållande av att nämnden beaktat en av parterna under hand träffad överenskommelse om att, därest utvidgning av expropriationen komme till stånd, markägaren skulle på egen bekostnad äga borttaga de till fabriksbyggnaderna hörande inmonterade maskinerna, varför nämnden i sin uppskattning av expropriationsersättningen vid en utvidgad expropriation icke medräknat dessa maskiner — uppskattat expropriationsersättningen enligt två alternativ, det ena gällande expropriationens begränsning till de nämnda fastighetsdelarna och det andra gällande utvidgning av expropriationen till att omfatta hela fastigheterna med undantag av förenämnda skogsskifte. Enligt alternativ I hade nämnden bestämt löseskillingen till 39 570 kronor, ersättningen för skada och intrång å återstående delar av fastigheterna till 34 000 kronor och lösen för vissa markägaren tillhörande andelar i ortens elektriska distributionsförening till 80 kronor per andel, varvid så många andelar av kronan skulle lösas som föreningens styrelse bestämde med hänsyn till huru markägarens andelar i föreningen ansåges belöpa på den exproprierade och på den kvarvarande åkerarealen. Enligt alternativ II hade löseskillingen bestämts till 261 120 kronor, ersättningen för skada och intrång, som genom expropriationen åsamkats svaranden särskilt med hänsyn till den å fastigheterna bedrivna fabriksrörelsen, till 13 000 kronor och lösen för samtliga markägaren tillhöriga 48 andelar i den elektriska distributionsföreningen till 3 840 kronor. Vederbörande häradsrätt, som funnit att yrkandet om utvidgning av expropriationen icke lagligen kunde bifallas, hade genom utslag den 24 oktober 1946 fastställt expropriationsnämndens uppskattning enligt alternativ I. Sedan markägaren fullföljt målet till vederbörande hovrätt, hade denna genom dom den 6 maj 1947 fastställt häradsrättens utslag i sakfrågan. Hovrättens dom hade sedermera vunnit laga kraft.

Sedan chefen för armén på anförda skäl anmodat fortifikationsförvaltningen att åter hos Kungl. Maj:t framlägga förslag om förvärv av cementguteriet m. m., hade förvaltningen upptagit nya förhandlingar med fabrikör Johansson. Denne hade därvid förklarat, att de militära övningarna, särskilt med stridsvagnar, å övningsfältet visat sig vara till avsevärt hinder för hans fabriksrörelse och till stor olägenhet för hans bostadsområde, varför han ansett sig nödsakad att i expropriationsmålet yrka utvidgning av expropriationen. Han önskade alltså, att kronan skulle förvärva samtliga undantagna

områden med tillhörande byggnader. Däremot borde icke inlösas det till fastigheterna hörande friliggande skogsskiftet, vilket vore beläget på andra sidan järnvägen Uppsala—Enköping. Johansson vore villig att försälja samtliga enligt 1945 års avtal undantagna områden med tillhörande byggnader av olika slag för en köpeskilling motsvarande skillnaden mellan expropriationsnämndens uppskattning enligt alternativ II och alternativ I, varjämte Johansson önskade borttaga de till fabriksbyggnaderna hörande maskinerna, vilkas värde icke medräknats i expropriationsnämndens uppskattning. Sedan den elektriska distributionsföreningens styrelse bestämt, att 14 andelar i föreningen skulle av kronan lösas, utgjorde skillnaden mellan alternativ II och I (277 960 — 74 690 =) 203 270 kronor. Med hänsyn till att expropriationsnämndens uppskattning grundade sig på av ojäviga personer företagna värderingar och av båda parterna presterade sakkunnigutredningar kunde några erinringar knappast göras mot densamma, varför alltså de sammanlagda kostnaderna med hänsynstagande till erforderlig anslagsmarginal beräknades till i runt tal 205 000 kronor.

För egen del hade fortifikationsförvaltningen efter närmare undersökningar i ärendet funnit, att de undantagna områdena med inom desamma bedriven fabriksrörelse och grustäkt måste anses utgöra ett avsevärt hinder i utnyttjandet av pansarlivgardets övningsfält, särskilt som detta fält icke till fullo kunde militärt utnyttjas, då vissa delar av detsamma på grund av bristande dränering vore ytterligt sankt och tidvis stode under vatten. De undantagna områdena omfattade vissa ur militär övnings synpunkt synnerligen värdefulla höjdparter inom fältet. Vidare hade de gångna årens utnyttjande av fältet givit vid handen, att de militära övningarna åstadkommit avsevärt intrång och medfört stor olägenhet för bedrivandet av fabriksrörelsen. Förvaltningen tillstyrkte därför, att förvärv skulle äga rum av de undantagna områdena och hemställde, att för ändamålet måtte anvisas 205 000 kronor.

Genom beslut den 30 juni 1948 fann Kungl. Maj:t framställningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* ånyo upptagit frågan om utvidgning av pansarlivgardets övningsfält och därvid anfört i huvudsak följande.

Sedan chefen för armén i skrivelse till fortifikationsförvaltningen förklarat sig anse en inlösen av cementgjuteriet i enlighet med det tidigare förslaget vara oundgängligen erforderlig för att åstadkomma rationaliserad utbildning vid pansarregementet och förordat, att medel för inlösen åskades, hade förvaltningen upptagit nya förhandlingar med fabrikören Johansson, som i skrivelse till förvaltningen den 8 juli 1948 bekräftat, att han stode fast vid sitt år 1947 avgivna anbud. Därutöver hade Johansson i skrivelsen framhållit, att från hans sida föreläge ett direkt yrkande på att kronan inlöste cementgjuteriet snarast möjligt, enär ovissheten om en eventuell inlösen och svårigheterna att utveckla företaget med dess nuvarande läge inom pansarregementets övningsområde för honom medförde ekonomiska förluster. Han hade för avsikt att till hösten 1948 utbygga gjuteriet vare sig nu detta komme att ske inom nuvarande området eller, vid en eventuell inlösen, på annan plats, dit han kunde överflytta sin verksamhet. Därest inlösen icke komme att äga rum före utbyggnaden, komme självfallet köpeskillingen vid en eventuell framtida inlösen att ökas.

För egen del hade fortifikationsförvaltningen funnit både militära och ekonomiska skäl tala för att cementgjuteriet snarast möjligt inlöstes, så att någon

utbyggnad av detsamma inom nuvarande område icke hunne komma till stånd. Förvaltningen beräknade fortfarande de sammanlagda kostnaderna för inlösen till i runt tal 205 000 kronor.

Sedan under hand uppdragits åt fortifikationsförvaltningen att med vederbörande markägare förhandla om förvärv för kronans räkning av ifrågavarande område, har fortifikationsförvaltningen i skrivelse den 11 december 1948 anfört, att förvaltningen med vederbörande fastighetsägare avslutat ett kontrakt om förvärv för kronans räkning av fastigheterna Skälby 1⁷ och 3⁶ i Vårfrukyrka socken med undantag av ett till den förstnämnda fastigheten hörande skogsskifte om cirka 1 hektar och beläget friliggande från fastighetens övriga ägor för en köpeskilling av 203 270 kronor samt med rätt för fastighetsägaren att bortföra alla maskiner som tillhörde de å fastigheterna uppförda fabriksbyggnaderna. Tillträdesdagen hade fixerats till den 1 oktober 1949. Kontraktet hade avslutats under förbehåll av Kungl. Maj:ts godkännande före den 1 september 1949. Kostnaderna för utvidgningens genomförande skulle således uppgå till i runt tal 205 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen har hemställt, att för utvidgning av ifrågavarande övningsfält måtte anvisas ett belopp av 205 000 kronor.

Departementschefen. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår utgöra otvivelaktigt de Hållstogens cementgjuteri tillhöriga och å Göta pansarlivgardes övningsfält belägna fastigheterna Skälby 1⁷ och 3⁶ ett avsevärt hinder i utnyttjandet av övningsfältet. De från övningsfältet undantagna områdena omfatta vissa höjdparter, vilka ur utbildningssynpunkt måste anses vara synnerligen värdefulla. Även andra skäl tala för att de ifrågasatta områdena förvärfvas. Sålunda har från Enköpings stads sida under hand förklarats, att det för stadens vidkommande vore synnerligen önskvärt, att en förflyttning av cementgjuteriet kunde komma till stånd, ävensom framhållits, att staden för närvarande hade disponibel en för firman lämplig tomt, vilken emellertid med hänsyn till den stora efterfrågan icke kunde reserveras någon längre tid.

I anslutning till det anförda får jag därför tillstyrka, att medel anvisas för förvärv av de föreslagna fastigheterna. Då det träffade preliminära köpeavtalet synes kunna godkännas, beräknar jag för utvidgning av Göta pansarlivgardes övningsfält ett belopp av i runt tal 205 000 kronor.

Utvidgning av Tofta skjutfält. Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1943:208 anvisade riksdagen (skrivelse nr 323) till Mark till kulspruteskjutbana för Västerbottens regemente m. m. för budgetåret 1943/44 å kapitalbudgeten under försvarsväsendets fastighetsfond, arméförvaltningens delfond, ett investeringsanslag av 400 000 kronor. Genom beslut den 30 juni 1943 fastställde Kungl. Maj:t stat för anslaget, i vilken jämte andra särskilda anslagsposter upptogs en anslagspost å 200 000 kronor för utvidgning av Tofta skjutfält. Av detta belopp togos 37 050 kronor i anspråk för förvärv

av vissa i utvidgningsområdet ingående markområden. Då frivillig uppgörelse icke kunde träffas om markförvärvet i övrigt, förordnade Kungl. Maj:t genom beslut den 10 mars 1944 att i beslutet närmare angivna fastigheter och fastighetsdelar m. m. skulle för att tilläggas Tofta skjutfält avstås till kronan i den ordning lagen den 12 maj 1917 om expropriation stadgade.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* hemställt, att ett belopp av 56 800 kronor måtte anvisas för merkostnader som uppkommit för förvärvet av mark för utvidgning av Tofta skjutfält och därvid anfört i huvudsak följande.

Sedan fortifikationsstyrelsen låtit anhängiggöra talan rörande expropriation av de i beslutet den 10 mars 1944 angivna fastigheterna och fastighetsdelarna, hade vederbörande expropriationsnämnd fastställt expropriationsersättningarna till sammanlagt 207 102 kronor 75 öre. Kostnaderna för expropriationsförfarandet beräknades komma att uppgå till i runt tal 20 000 kronor. Flertalet av de av expropriationen berörda fastigheterna och fastighetsdelarna hade tagits i anspråk av kronan den 1 april 1948. Kostnaden för nämnda dispositionsrätt beräknades till cirka 9 000 kronor. Samtliga kostnader för ifrågavarande expropriation uppginge sålunda i runt tal till $(207\,102: 75 + 20\,000 + 9\,000 =)$ 236 100 kronor. Av anslagsposten å 200 000 kronor kvarstode, sedan förenämnda belopp å 37 050 kronor ävensom vissa utrednings- m. fl. kostnader guldits, i runt tal 157 700 kronor. Enär kostnaderna för ifrågavarande expropriationsvis genomförda markförvärv beräknades uppgå till sammanlagt 236 100 kronor, förefunnes sålunda å anslagsposten en brist om cirka $(236\,100 - 157\,700 =)$ 78 400 kronor.

De markförvärv, som skulle bekostas från övriga i investeringsanslaget ingående anslagsposter, vore numera slutförda — utom såvitt anginge vissa lagfartskostnader — varför den behållning, som uppkommit å dessa anslagsposter, kunde tagas i anspråk för täckande av en del av bristen å anslagsposten för utvidgning av Tofta skjutfält. Den sammanlagda behållningen å dessa övriga anslagsposter uppginge till 21 600 kronor. Om detta belopp fråndroges den angivna bristen om 78 400 kronor, återstode att täcka ett belopp av 56 800 kronor.

Fortifikationsförvaltningen har sedermera i skrivelse den 31 augusti 1948 anmält, att Gotlands domsagas häradsrätt förpliktat kronan att utgiva expropriationsersättning jämte rättegångskostnader m. m. med tillhopp i runt tal 223 750 kronor jämte kostnad för protokoll, varjämte förvaltningen hade att gälda ersättning för ianspråktagande av mark, omkring 7 000 kronor, ävensom vissa utredningskostnader, 1 000 kronor. De sammanlagda kostnaderna för förvärvet utgöra alltså i runt tal 231 800 kronor. Då motsvarande kostnader enligt medelsäskandena beräknats till 236 100 kronor, erfordras sålunda $(236\,100 - 231\,800 =)$ 4 300 kronor mindre än tidigare angivits, eller således $(56\,800 - 4\,300 =)$ 52 500 kronor.

Genom beslut den 3 september 1948 har Kungl. Maj:t bemyndigat fortifikationsförvaltningen att för bestridande av ifrågavarande kostnader för utvidgning av Tofta skjutfält disponera förenämnda besparingar å 21 600 kronor och av omhänderhavande medel för ändamålet förskjuta ett belopp av 52 500 kronor.

Departementschefen. Av det anförda framgår, att de slutliga kostnaderna för ifrågavarande markförvärv med 52 500 kronor överstiga av riksdagen tidigare anvisade, för ändamålet tillgängliga medel. Jag föreslår, att för täckning härav anvisas ett belopp av 52 500 kronor.

Inlösen av vissa samfälligheter inom artilleriskjutfältet i Boden. I sina medels-
äskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* gjort framställning om inlösen av vissa samfälligheter inom artilleriskjutfältet i Boden och därvid anför i huvudsak följande.

Chefen för Bodens artilleriregemente hade anmält, att ersättningskrav framställt av bland andra Eriksbergs byamän för genom skjutningarna å artilleriskjutfältet i Boden uppkommande hinder i deras fiske inom det byalaget tillhöriga Rörträsket och andra för byalaget samfällda inom artilleriskjutfältet belägna mindre vattenområden, samt föreslagit, att byamännens rättigheter till dessa vattenområden måtte förvärfvas av kronan. Därjämte hade byamännen yrkat på uppgörelse snarast möjligt rörande de samfällda områdena, varvid från deras sida framhållits, att genom skjutningarna å fältet fisket i Rörträsket fullständigt förstördes och fiskbeståndet utrotades. Därest en uppgörelse icke kunde komma till stånd, såge sig byamännen nödsakade att förbjuda all skjutning över sjön. Här om hade chefen för Bodens artilleriregemente anført, att artilleriförbanden i Boden tillhållits att om möjligt undvika att förlägga mål i Rörträsket eller dess omedelbara närhet men att det dock knappast kunde undvikas att »ströskott» kunde falla i sjön. Då Rörträsket i sin helhet vore beläget inom skjutfältet och då terrängen såväl norr som söder om sjön utgjorde för artilleriskjutning nödvändiga målområden, kunde från artilleriförbanden i Boden hänsyn icke tagas till något av byamännen uttalat förbud mot skjutning över Rörträsket, därest icke annat likvärdigt skjutfält ställdes till förbandens förfogande.

Militärbefälhavaren för sjätte militärområdet hade framhållit, att det vore nödvändigt att ifrågavarande samfällighet inlöstes av kronan, då den helt vore omgiven av mark, som inginge i artilleriskjutfältet, vilket artilleriförbanden obehindrat måste använda för sina skjutövningar.

Efter framställning av fortifikationsförvaltningen hade lantmäteristyrelsen verkställt utredning rörande fiske- och vattenrätterna till vissa inom artilleriskjutfältet belägna vattendrag. Av en inom lantmäteristyrelsen upprättad promemoria framginge bland annat, att såväl Rörträsket som fisket i det samma utgjorde vid lantmäteriförrättning undantagen samfällighet för Eriksbergs skifteslag, vilket även vore fallet beträffande fisket i ett par mindre vattenområden. Fiskeriintendenten i Övre norra distriktet hade beräknat bruttovärdet av fisket till cirka 200 kronor per år, varav minst hälften borde beräknas såsom kostnad för fisket, d. v. s. slitning av redskap samt arbetskostnad.

Distriktslantmätaren Bertil Lindgren i Luleå hade på fortifikationsförvaltningens uppdrag verkställt ytterligare utredning och därefter anført bland annat, att äganderätten till Rörträsket tillkomme Eriksbergs bys skifteslag, vilket omfattade de enskilda personer tillhöriga fastigheterna Eriksberg 1², 1⁴—1⁷, 1⁹ och 1¹⁰. Sjön vore belägen omkring en mil nordväst om gårdarna i Eriksbergs by. Rörträskets värde för ägarne bestode i möjligheterna att där bedriva fiske, jakt och slätter. Fiskeriintendenten hade uppskattat fiskets nettovärde till 100 kronor per år. Det ekonomiska utbytet av jakten — sjöfågelsjakt — vore mycket ringa och kunde uppskattas till högst 25 kronor för år. Slättern utgjordes av ängsslätter, vars behållna av-

kastning med hänsyn till det avlägsna läget och fodrets mindre goda kvalitet vore mycket låg och kunde uppskattas till högst 25 kronor. Såsom fritidsområde för idkande av jakt och fiske finge Rörträsket anses äga ett visst värde, men detta vore synnerligen vanskligt att uppskatta i pengar. Vid bedömandet av värdet av fisket borde även uppmärksammas, att byamännen i Eriksberg genom ett kronans förvärv av Rörträsket skulle komma att sakna tillgång till annat fiskevatten än i Medsjön, där fiskbeståndet emellertid uppgivits vara praktiskt taget utgånet. Vid förhandlingar med ett flertal byamän i Eriksberg hade dessa icke varit villiga att uppgiva något försäljningspris. Utan att vilja binda sig hade de dock nämnt 42 000 kronor som en skälig köpeskilling. Distriktslantmätaren uppskattade emellertid det sammanlagda värdet till högst 5 000 kronor men förmodade, att någon frivillig uppgörelse icke skulle kunna åstadkommas till sådant belopp utan att expropriationsförfarande skulle behöva tillgripas. En expropriationsnämnd kunde emellertid näppeligen tänkas komma att fastställa högre ersättningsbelopp än 5 000 kronor.

Chefen för armén hade förklarat sig anse det erforderligt, att de Eriksbergs byamän tillhöriga samfälligheterna inom artilleriskjutfältet snarast möjligt inlöstes av kronan.

För egen del finge fortifikationsförvaltningen tillstyrka, att Eriksbergs by tillkommande rätt till de inom artilleriskjutfältet belägna vattenområdena inlöstes av kronan. Mot den verkställda värderingen hade fortifikationsförvaltningen intet att erinra utan beräknade i enlighet därmed värdet till i runt tal 5 000 kronor. Med hänsyn till att expropriationsförfarande syntes bli erforderligt, syntes cirka 20 % böra beräknas såsom säkerhetsmarginal och för täckande av expropriationsomkostnaderna.

Fortifikationsförvaltningen har i anledning härav hemställt, att för inlösen av vissa samfälligheter inom artilleriskjutfältet i Boden måtte anvisas ett belopp av 6 000 kronor.

Departementschefen. Såsom av det anförda framgår äro de Eriksbergs byamän tillhöriga samfälligheterna Rörträsket och andra mindre vattenområden belägna inom artilleriskjutfältet i Boden. De åtgärder, som de militära myndigheterna vidtagit för att minska olägenheterna för byamännen ha av dessa ansetts otillräckliga. Det synes erforderligt, att kronan förvärvar äganderätten till områdena och därigenom tillförsäkras möjlighet att obehindrat disponera områdena för skjutövningar. Jag finner mig därför böra tillstyrka, att den Eriksbergs by tillkommande rätten till de inom artilleriskjutfältet belägna vattenområdena inlöses. Med hänsyn till att frivillig uppgörelse med godtagbara försäljningsvillkor icke torde kunna åstadkommas har jag intet att erinra mot att, på sätt fortifikationsförvaltningen föreslagit, samfälligheterna förvärvas genom expropriation. Den för förvärvet beräknade kostnaden har icke givit mig anledning till erinran. I enlighet härmed beräknar jag för ändamålet ett belopp av 6 000 kronor.

Oförutsedda utgifter för markförvärv. Under senare år har som regel, då medel på en gång beviljats för flera markförvärv, ett särskilt belopp även anvisats för mötande av oförutsedda utgifter i samband med förvärvens genomförande. Det inträffar nämligen icke sällan, att den reserv, som upptages under

varje anslagspost till markförvärv, där expropriation förutses behöva ifrågakomma, befinnes vara otillräcklig i de fall då av expropriationsnämnden fastställd ersättning överstiger det vid anslagsberäkningen uppskattade värdet av expropriationsföremålet. Likaledes kunna prisstegringar inträffa under den tid, som förflyter mellan kostnadsberäkningens uppgörande och förvärvets genomförande. Genom att särskilda belopp anvisats för att möta dylika oförutsedda utgifter, har det i många fall blivit möjligt att undvika den omgång, som skulle bli nödvändig, därest varje — om än obetydlig — brist i en anslagspost för markförvärv måste föranleda särskilt riksdagsäskande. Fortifikationsförvaltningen har nu föreslagit, att för detta ändamål måtte anvisas ett belopp av 100 000 kronor. Med hänsyn till den omfattning i vilken expropriation under senare år måst användas synes det mig lämpligt att nu anvisa ett tämligen stort belopp för oförutsedda utgifter. Jag har därför intet att erinra mot fortifikationsförvaltningens förslag men förordar att beloppet för erhållande av en jämn anslagssumma bestämmes till 116 500 kronor. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om beloppets användning. Hinder torde därvid icke böra möta att utnyttja detsamma även för bestridande av uppkommande kostnader för smärre kompletteringar av försvarets fastighetsbestånd.

I enlighet med vad sålunda anförts beräknar jag för oförutsedda utgifter för markförvärv ett belopp av 116 500 kronor.

Sammanfattning. I enlighet med vad i det föregående anförts rörande markförvärv beräknar jag följande medelsbehov föreligga.

Utvidgning av Upplands regementes övningsområde	kronor	110 000
Förvärv av skjutfält för Bohusläns regemente	»	10 000
Utvidgning av Göta pansarlivgardes övningsfält	»	205 000
Utvidgning av Tofta skjutfält	»	52 500
Inlösen av vissa samfälligheter inom artilleriskjutfältet i Boden	»	6 000
Oförutsedda utgifter för markförvärv för armén	»	116 500

Summa kronor 500 000

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa markförvärv* för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

Marinens delfond.

[9.] **Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1948 års statsverksproposition (Bil. 25, s. 24) har riksdagen (skrivelse nr 94) för budgetåret 1948/49 anvisat ett investeringsanslag av 400 000 kronor till smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* med hänsyn till att antalet arbetsobjekt under anslaget i fråga avsevärt ökats

föreslagit en höjning av anslaget till 600 000 kronor och således hemställt, att detta belopp måtte anvisas för icke specificerade smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.

Departementschefen. Under punkt 1 i det föregående har jag framhållit, att den under nuvarande förhållanden erforderliga begränsningen av investeringsverksamheten av olika skäl föranlett att medelsbehovet under anslagen till smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m. ökat. Den av fortifikationsförvaltningen begärda höjningen av förevarande anslag är med hänsyn till nämnda förhållanden motiverad. Vid mitt ställningstagande till de föreliggande äskandena under marinens delfond har jag funnit mig icke kunna tillstyrka vissa andra av fortifikationsförvaltningen framlagda förslag om medelsanvisningar, såsom till utrustningsdepåer, förrådsinredningar och garage. Det är emellertid sannolikt att vissa av dessa arbeten måste i begränsad omfattning komma till utförande under nästa budgetår, om icke materielen skall taga allvarlig skada. För att tillgodose medelsbehovet för de mest trängande åtgärderna föreslår jag, att anslaget uppräknas med ytterligare 300 000 kronor till 900 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 500 000 kronor.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 900 000 kronor.

[10.] **Prisstegringar å byggnadsarbeten m. m.** Under hänvisning till vad jag under punkt 2 anført får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Prisstegringar å byggnadsarbeten m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 240 000 kronor.

[11.] **Byggnadsåtgärder, erforderliga för effektivisering av värnpliktsutbildningen.** Såsom redan i det föregående anförts beslöt 1948 års riksdag, efter förslag i propositionen nr 207, att utbildningstiden för flertalet värnpliktiga skulle minskas med två månader i förhållande till vad som gällde under utbildningsåret 1947/48. Enligt en av chefen för marinen företagen utredning skulle för effektivisering av värnpliktsutbildningen vid marinen erfordras ett flertal förbättringar i fråga om undervisningslokaler, skjutbanor m. m. Medelsbehovet för de mest angelägna ändamålen skulle enligt utredningen uppgå till 3 264 000 kronor för flottan och 2 700 000 kronor för kustartilleriet eller tillhopa 5 964 000 kronor.

Vid anmälan av förenämnda proposition framhöll jag beträffande anslagsmedel för effektivisering av utbildningen, att denna fråga finge bedömas i vanlig ordning i samband med prövning av myndigheternas framställningar om dylika medel.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* upptagit av chefen för marinen i följande sammanställning såsom erforderliga angivna effektiviseringsåtgärder.

Flottan.

Centralradioanläggning vid värnpliktsskolan i avd. Sparres kaserner i Karlskrona	20 000
Ny skolbyggnad vid Nya Varvet (I etappen)	422 000
Riktövningsbatteri vid Nya Varvet	105 000
Radar- och ubåtsjaktskola vid Berga (I etappen)	1 180 000
Ombyggnad av block 6 i avd. Sparres kaserner, Karlskrona, för att erhålla 14 klassrum m. m. för den centrala värnpliktsskolan	180 000
Vissa ändringsarbeten för att i Skeppsholmens riktövningsbatteri och exercishus anordna övnings- och åskådningsmateriel för tekniska yrkesskolor	56 000
Summa kronor	1 963 000

Kustartilleriet.

Skjutbaneanläggningar m. m.	150 000
Gymnastikbyggnad vid Älvsborgs kustartilleriregemente	635 000
D:o vid Härnösands kustartilleridetachment	505 000
Idrottsplats vid Älvsborgs kustartilleriregemente	110 000
Flyttning av baracker till Åsa m. m.	70 000
Diverse byggnadsobjekt	70 000
Summa kronor	1 540 000

eller tillhoppa 3 503 000 kronor.

Chefen för marinen hade vidare i promemoria till fortifikationsförvaltningen förordnat, att medel tillika borde äskas dels för anordnande av fast förtöjningsplats för fartyg vid Stabboön, dels ock för uppförande av byggnad för cykloramaanläggning vid Berga, samt därom anfört följande.

Å Stabboön i Stabbfjärden finnes en fast skjutplats för fartyg, upprättad för skjutning med utnyttjande av å Stabbfjärden befintlig stereomat- och verografanläggning. Utbyggnad av Stabboön till fast luftvärnsskjutplats påginge. Den nuvarande förtöjningsplatsen å Stabboön bestode av timmerbuntar och vore således endast av provisorisk karaktär. Erfarenheten hade visat, att denna provisoriska förtöjningsplats vore synnerligen otillfredsställande, något som särskilt gjorde sig gällande vid pålandsvind, då förtöjning av fartyg innebure stora svårigheter och grundkörning lätt kunde inträffa. Med de nya kryssarna vore det nästan ogörligt att förtöja med nuvarande provisoriska anordningar. Det vore därför ett önskemål av högsta angelägenhetsgrad, att åtgärder för utförande av en enkel permanent förtöjningsplats å Stabboön snarast möjligt bleve vidtagna.

Beträffande cykloramaanläggningen vid Berga hade denna ursprungligen kostnadsberäknats till 400 000 kronor, varav 80 000 kronor avsetts för en för anläggningen erforderlig byggnad. När marinförvaltningen erhållit dispositionsrätt till nämnda belopp, hade emellertid priset på anläggningen så fördyrats, att nu endast 10 000 kronor kunde avses för byggnaden. Cykloramaapparaturen vore nu under leverans, varför byggnadsfrågan snarast borde lösas. Företagen utredning hade givit vid handen, att apparaturen icke kunde inrymmas i någon befintlig byggnad, utan att nybyggnad för ändamålet oundgäng-

ligen erfordrades. Anläggningen vore att hänföra till högsta angelägenhetsgrad.

Fortifikationsförvaltningen har beräknat kostnaderna för anordnande av fast förtöjningsplats för fartyg å Stabboön till 125 000 kronor samt för uppförande av nybyggnad för cykloramaanläggningen till 310 000 kronor.

Enligt fortifikationsförvaltningens mening borde medel icke äskas för omförmälda gymnastikbyggnader och idrottsplats med hänsyn till att enahanda anläggningar vid vissa andra truppförband ännu icke kunnat komma till utförande till följd av läget på byggnadsmarknaden. Totala medelsbehovet för de föreslagna byggnadsåtgärderna uppginge således till (1 963 000 + 150 000 + 70 000 + 70 000 + 125 000 + 310 000 =) 2 688 000 kronor eller avrundat 2 700 000 kronor. Fortifikationsförvaltningen har hemställt, att detta belopp måtte anvisas.

Departementschefen. Såsom framgår av vad jag anfört under punkt 4 ha medel i betydande omfattning tidigare ställts till förfogande för effektivisering av värnpliktsutbildningen i syfte att kompensera den av riksdagen beslutade förkortningen av övningstiden för vissa värnpliktiga. För marinens del ha nu för skilda effektiviseringsåtgärder äskats medel under kapitalbudgeten om tillhoppa 2 700 000 kronor. Med hänsyn till rådande förhållanden måste dock detta belopp begränsas. Det synes sålunda icke bli möjligt att redan under nästa budgetår igångsätta de mest kostnadskrävande objekten, såsom skolbyggnad å Nya Varvet samt radar- och ubåtsskola å Berga. Möjligen kunna här i stället vissa provisoriska anordningar bli erforderliga. För att tillgodose de mest angelägna behoven i övrigt föreslår jag, att för nästa budgetår anvisas ett belopp av 1 000 000 kronor. Jag vill i detta sammanhang framhålla, att den centrala värnpliktsskolan i Karlskrona nu i allt väsentligt färdigställt och att den grundläggande värnpliktsutbildningen vid flottan nu bedrivs under sådana förhållanden, att den moderna undervisningsmaterielen kommer väl till sin rätt.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsåtgärder, erforderliga för effektivisering av värnpliktsutbildningen*, för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

[12.] **Uppförande av gymnastikbyggnader m. m.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1947 års statsverksproposition (Bil. 25, s. 46) anvisade riksdagen (skrivelse nr 57) för budgetåret 1947/48 ett investeringsanslag av 500 000 kronor till uppförande av den såsom mest angelägen betraktade av två föreslagna gymnastikbyggnader, nämligen vid värnplikts- och underofficerssskolorna vid Berga samt vid Göteborgs örlogsstation, ävensom till utförande av erforderliga planerings- och terrasseringsarbeten för blivande idrottsplats vid Berga.

I sina medelsäskanden för innevarande budgetår gjorde marinförvaltningen

framställning om medel för färdigställande av idrottsplats vid Berga. Ämbetsverket hade nämligen funnit, att de anslagna medlen borde utnyttjas till uppförande av gymnastikbyggnad vid Göteborgs örlogsstation samt därutöver till vissa arbeten med iordningställande av platsen för idrottsanläggningen å Berga. Framställningen föranledde ingen Kungl. Maj:ts åtgärd.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* ånyo hemställt om anvisande av medel för färdigställande av förenämnda idrottsplats. Förvaltningen har beräknat kostnaderna enligt prisläget den 1 januari 1948 för uppförande av gymnastikbyggnaden vid Göteborgs örlogsstation till 485 000 kronor samt för anläggande av idrottsplatsen vid Berga till 160 000 kronor. Av beviljade medel skulle således endast (500 000 — 485 000 =) 15 000 kronor kunna reserveras för idrottsplatsen, varför det ytterligare medelsbehovet för denna anläggning numera uppgår till (160 000 — 15 000 =) 145 000 kronor.

Departementschefen. Med hänsyn till förhållandena på byggnadsmarknaden kan man icke räkna med att gymnastikbyggnaden vid Göteborgs örlogsstation skall kunna komma till utförande under nästa budgetår. Därest det skulle visa sig möjligt att under nämnda budgetår färdigställa idrottsplatsen vid Berga, kunna alltså erforderliga medel härför disponeras av det av 1947 års riksdag anvisade anslaget till uppförande av gymnastikbyggnader m. m., vilket anslag arsetts bland annat för påbörjande av denna idrottsplats. Av anslaget skulle därefter återstå (500 000 — 160 000 =) 340 000 kronor, vilka medel kunna disponeras för att då så blir möjligt påbörja gymnastikbyggnaden. Riksdagens medgivande till den sålunda föreslagna dispositionen av anslaget torde böra inhämtas.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att det av riksdagen såsom kapitalinvestering i försvarets fastighetsfond, marinens delfond, för budgetåret 1947/48 anvisade investeringsanslaget av 500 000 kronor till Uppförande av gymnastikbyggnader m. m. må disponeras för färdigställande av idrottsplats vid Berga.

[13.] **Skyddsanordningar vid marinens anläggningar.** Under hänvisning till vad jag under punkt 6 anført får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddsanordningar vid marinens anläggningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 100 000 kronor.

Flygvapnets delfond.

[14.] **Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1948 års statsverksproposition (Bil. 25, s. 27) har riksdagen (skri-

velse nr 94) för budgetåret 1948/49 under flygvapnets delfond anvisat ett investeringsanslag av 400 000 kronor till smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* meddelat, att chefen för flygvapnet i sina anvisningar till fortifikationsförvaltningen angående anslagsäskanden för budgetåret 1949/50 anmält behov av ett antal smärre nybyggnads- och förändringsarbeten, vilka av förvaltningen beräknades kosta sammanlagt i runt tal 500 000 kronor. De mer betydande av dessa utgjordes av utökning av signalverkstäder vid Västgöta och Hälsinge flygflottiljer, komplettering eller nybyggnad av skjutbanor vid Skaraborgs och Bråvalla flygflottiljer, bassäng för prov och övning med flygräddningsmateriel, tillika branddammare, vid Svea och Bråvalla flygflottiljer, vapenverkstad och förråd vid flygkadettskolan, utökning av garage vid centrala flygverkstaden i Arboga samt ombyggnad av luftvärnstorn till trafikledartorn och permanent beläggning av vägar vid övningsplatsen vid Kiruna.

Fortifikationsförvaltningen har hemställt, att till smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m. under flygvapnets delfond måtte anvisas ett belopp av 500 000 kronor.

Departementschefen. Mot fortifikationsförvaltningens förslag, innebärande en anslagshöjning med 100 000 kronor, har jag intet att erinra. Under hänvisning till vad jag anfört under punkt 1 förordar jag emellertid, att anslaget uppräknas med ytterligare 100 000 kronor till 600 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 200 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 600 000 kronor.

[15.] **Prisstegringar å byggnadsarbeten m. m.** Under hänvisning till vad jag under punkt 2 anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Prisstegringar å byggnadsarbeten m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 790 000 kronor.

[16.] **Vissa flygfältsarbeten m. m.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1946:121 (s. 71) medgav riksdagen (skrivelse nr 206), att för påbörjande av vissa av flygförvaltningen föreslagna flygfältsarbeten vid fem flygflottiljer finge inom den för flygvapnet för femårsperioden 1942/47 beräknade kostnadsramen för byggnadsarbeten tagas i anspråk ett belopp av 8 000 000 kronor.

I sina medelsäskanden för budgetåret 1947/48 framlade flygförvaltningen ett program för fortsatt utbyggnad under budgetåren 1947/50 av vissa an-

givna flygfält för en beräknad kostnad av 72 400 000 kronor, varav i runt tal 23 400 000 kronor hänförde sig till budgetåret 1947/48.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1947 års statsverksproposition (bil. 25 s. 51—60) medgav riksdagen (skrivelse nr 57), att under budgetåret 1947/48 finge igångsättas flygfältsarbeten m. m. inom en kostnadsram av 25 000 000 kronor, varjämte riksdagen för ifrågavarande ändamål anvisade ett investeringsanslag av 15 000 000 kronor för nämnda budgetår.

I sina medelsäskanden för budgetåret 1948/49 föreslog flygförvaltningen, att flygfältsarbetena inom den kostnadsram av 25 000 000 kronor, som 1947 års riksdag godkänt, skulle i första hand fullföljas, för vilket ändamål ytterligare 10 000 000 kronor borde anvisas, varjämte flygförvaltningen föreslog, att därutöver arbeten för en kostnad av 30 000 000 kronor igångsattes under budgetåret 1948/49, för vilka arbeten medelsbehovet under samma budgetår beräknades till 15 000 000 kronor.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1948 års statsverksproposition (bil. 25 s. 28 o. 29) har riksdagen (skrivelse nr 94) medgivit, att under budgetåret 1948/49 finge igångsättas flygfältsarbeten m. m. inom en kostnadsram av 15 000 000 kronor, och anvisade riksdagen för ifrågavarande ändamål ett investeringsanslag av 10 000 000 kronor för nämnda budgetår.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *flygförvaltningen* beträffande medelsbehovet för flygfältsarbeten m. m. anfört i huvudsak följande.

Flygfältsarbeten inom ramen för 3-årsplanen 1947/50.

Med hänsyn till att ifrågavarande flygfältsarbeten vore av stor betydelse ur flygsäkerhetssynpunkt och för flygvapnets krigsduglighet och alltså representerade en hög angelägenhetsgrad vore det synnerligen påkallat, att arbetena i fråga komme till utförande inom planlagd tid. För den fortsatta utbyggnaden beräknade flygförvaltningen att under budgetåret 1949/50 igångsätta ytterligare flygfältsarbeten inom en kostnadsram av 15 000 000 kronor. Med hänsyn till storleken av de medelsbelopp, som vid ingången av budgetåret 1949/50 syntes komma att kvarstå outnyttjade, beräknades medelsbehovet under budgetåret i fråga till 10 000 000 kronor.

Flygfältsarbeten utöver ramen för 3-årsplanen 1947/50.

Vid tidpunkten för uppgörandet av flygförvaltningens i medelsäskandena för budgetåret 1947/48 anmälda utbyggnadsprogram hade saknats erfarenheter från stationstjänsten med reaktionsflygplan. Efter två års basering av reaktionsflygplan vid Bräva flygflottilj hade framkommit, att flygplan försedda med reaktionsmotorer icke kunde uppställas för stationstjänst i omedelbar närhet av byggnader. Vid uppkörning av motorerna med flygplanstjärten vänd mot hangaren och flygplanet uppställt på nu befintlig hangarplatta, som hade ett djup av allenast 20—30 meter, skulle den heta luftströmmen blåsa in i hangaren med påföljd, att arbete icke skulle kunna bedrivas därstädes. Sand och damm skulle virvla in och förstöra motorerna på flygplan i hangaren. Ur brandsynpunkt kunde vidare reaktionsflygplan med i gång varande motorer icke finnas närmare än cirka 40 meter från byggnad. Vid uppkörning med flygplannosen vänd mot hangaren eller andra byggnad-

der, där personal vistades, bleve å andra sidan motorbullrets höga svängningstal inom viss sektor framåt så besvärande, att arbete därstädes praktiskt taget omöjliggjordes. För att förebygga nämnda med flera olägenheter och för att möjliggöra för flygplan att från uppställning köra ut mot fältet för start utan att skada andra uppställda flygplan vore det erforderligt, att hangarplattan gäves ett djup av cirka 80 meter. Flygförvaltningen bedömde det erforderligt med utbyggnad av hangarplattor vid samtliga flygflottiljer utom vid Roslagens flygflottilj och krigsflygskolan, varjämte erfordrades en hangarplatta vid centrala flygverkstaden i Arboga. I vad avsåge Kalmar flygflottilj hade medel för hangarplattor inräknats i 3-årsplanens kostnadsram. Totala kostnaden uppskattade flygförvaltningen till 6 500 000 kronor. Medelsbehovet för budgetåret 1949/50 beräknades till 4 500 000 kronor.

I samband med att Östgöta flygflottilj omvandlades till dagjaktflo tillij komme flottiljen att utrustas med reaktionsdrivna flygplan, varför det bleve nödvändigt att snarast utbygga flottiljflygfältet i samma omfattning som i 3-årsplanen angivits för övriga flottiljflygfält. Flygförvaltningen föresloge en utbyggnad av fältet, omfattande fältutvidgning för ett stråk till 2 000 meter med en rullbana samt tillhörande förbindelsebanor, två friliggande startplattor för ett andra flygstråk samt utökning av flygfältsbelysningen. Kostnaderna beräknades uppgå till 3 400 000 kronor. Då emellertid flygförvaltningen i sina medelsäskanden för budgetåret 1947/48 beträffande Östgöta flygflottilj anmält arbeten kostnadsberäknade till i runt tal 832 000 kronor, vilka kostnader upptagits inom 3-årsplanens kostnadsram, beräknades medelsbehovet under budgetåret 1949/50 för fältutvidgning samt rullbana m. m. vid Östgöta flygflottilj till $(3\,400\,000 - 832\,000 =) 2\,568\,000$ kronor.

Vattenförsörjningen vid övnings- och krigsflygfälten måste i sin helhet genomgås och förbättras för att motsvara de krav, som måste ställas å densamma vid basering i freds- och krigstid. För närvarande vore vattnet hälsovådligt vid en stor del förläggningar. På vissa platser vore vattentillgången otillräcklig, och vattnet måste transporteras lång väg. Med hänsyn härtill borde för budgetåret 1949/50 anvisas medel för undersökningar och förbättringar av de anläggningar, som i första hand vore i behov av förbättrad vattenförsörjning. Medelsbehovet beräknades till 60 000 kronor.

Flygförvaltningen har i anslutning till det anförda hemställt dels om medgivande att under budgetåret 1949/50 få igångsätta ytterligare flygfältsarbeten m. m. inom en kostnadsram av $(15\,000\,000 + 6\,500\,000 + 2\,568\,000 + 60\,000 =)$ 24 128 000 kronor, dels ock att till Vissa flygfältsarbeten m. m. måtte för nämnda budgetår anvisas ett investeringsanslag av $(10\,000\,000 + 4\,500\,000 + 2\,568\,000 + 60\,000 =)$ 17 128 000 kronor.

Departementschefen. Vid anmälan av motsvarande anslagsfråga i 1947 års statsverksproposition lämnades en närmare redogörelse för detaljerna i det treårsprogram för modernisering av de militära flygfälten, som flygförvaltningen framlagt. Jag torde få hänvisa till denna redogörelse. Genom beslut av 1946—1948 års riksdagar ha sammanlagt $(8\,000\,000 + 15\,000\,000 + 10\,000\,000 =)$ 33 000 000 kronor anvisats för påbörjande av ifrågavarande flygfältsarbeten, varjämte enligt medgivande av 1947 och 1948 års riksdagar flygfältsarbeten må igångsättas inom en kostnadsram av ytterligare 15 000 000 kronor.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen har flygförvaltningen för nästa budgetår hemställt om bemyndigande att igångsätta ytterligare flygfältsarbeten m. m. inom en kostnadsram av 24 128 000 kronor. Medelsbehovet för nästa budgetår har beräknats till 17 128 000 kronor. I likhet med vad jag i motsvarande sammanhang tidigare anfört finner jag det vara i hög grad angeläget, att de påbörjade moderniseringsarbetena fortsätts. Med hänsyn till det ekonomiska läget och den därav betingade begränsningen av investeringsverksamheten måste emellertid moderniseringsarbetena utföras avsevärt långsammare än flygförvaltningen förutsatt. Genom de förseningar i programmets genomförande som redan inträtt ha avsevärda reservationer å de hittills anvisade anslagen uppkommit. Med beaktande av vad sålunda anförts räknar jag med att endast 4 000 000 kronor skola behöva anvisas för nästa budgetår. Liksom tidigare bör Kungl. Maj:t beredas möjlighet medgiva, att flygfältsarbeten igångsättas inom en viss kostnadsram utöver anslagsbeloppet, förslagsvis 10 000 000 kronor.

Genom den förutsatta begränsningen av flygfältsarbetena kunna endast de mest angelägna objekten för närvarande komma till utförande. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om byggnadsprogrammets närmare utformning.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) medgiva, att flygfältsarbeten m. m. vid flygvapnet må komma till utförande i av mig angiven omfattning;
- b) till *Vissa flygfältsarbeten m.m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 4 000 000 kronor.

[17.] **Byggnadsåtgärder i samband med ändring i flygvapnets organisation.** I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* äskat medel för, bland annat, utökning av flygverkstäderna m. m. vid Östgöta flygflottilj och Norrbottens flygbaskår samt komplettering av flygfältsbelysning vid Västmanlands och Upplands flygflottiljer.

Beträffande utökningen av flygverkstäderna m. m. vid Östgöta flygflottilj och Norrbottens flygbaskår har fortifikationsförvaltningen anfört i huvudsak följande.

Östgöta flygflottiljs flygverkstad hade nu en monteringshall om 480 kvadratmeter mot normalt 1 200 kvadratmeter vid övriga jaktflottiljer. En med verkstaden sammanbyggd hangar hade hittills kunnat delvis disponeras såsom monteringshall. När flottiljen finge full uppsättning nya plan, erfordrades hela hangaren för vederbörande division. Monteringshallen behövde därför utökas med 720 kvadratmeter. Vidare borde signalverkstaden utökas med 140 kvadratmeter, kontorslokalerna med cirka 70 kvadratmeter samt en sprutmålningshall byggas. Sammanlagda kostnaden beräknades uppgå till 480 000 kronor.

Beslutet att tillföra Norrbottens flygbaskår en spaningsdivision aktualiserade behoven av utökning av kårens flygverkstad samt av dess drivmedels-

anläggning. Flygverkstaden hade för närvarande en 900 kvadratmeter stor monteringshall. Den behövde utvidgas till cirka 1 300 kvadratmeter med anledning av det ökade antalet flygplan vid förbandet samt den mängd snöröjningsmateriel, som underhölles och reparerades vid kåren. Vidare behövde envar av motorverkstaden och smedjan ökas med omkring 60 kvadratmeter, signalverkstaden med cirka 100 kvadratmeter samt en sprutmålningshall uppföras. Sammanlagda byggnadskostnaden beräknades till 350 000 kronor. Flygbaskårens drivmedelstankar om sammanlagt 60 kubikmeter borde kompletteras med 120 kubikmeter tankar och pumphus med elektriskt drivna pumpar. Kostnaden beräknades till 130 000 kronor.

De sammanlagda kostnaderna för ifrågavarande byggnadsåtgärder vid Östgöta flygflottilj och Norrbottens flygbaskår ha således beräknats till (480 000 + 350 000 + 130 000 =) 960 000 kronor.

I fråga om kompletteringen av flygfältsbelysning vid Västmanlands och Upplands flygflottiljer har ämbetsverket anfört följande.

Nattjaktutbildning med flygplan började redan hösten 1948 vid till nattjaktflottilj ombildade Västmanlands flygflottilj. Denna utbildning komme att i stor utsträckning bedrivas under mörker och dåliga väderleksförhållanden. Kraven på olika slag av hjälpmedel för landning i mörker och dålig sikt vore ojämförligt mycket större vid en flottilj av detta slag än vid exempelvis dagjaktförband. Med olika slag av radiotekniska hjälpmedel kunde ett flygplan i regel dirigeras till eller söka sig till närheten av avsedd landningsplats även under sämsta siktförhållanden. Vid sista delen av inflygningen före landning och vid själva landningen erfordrades dock, att dessa hjälpmedel kompletterades med bland annat ljusanläggningar dels i avsedd landningsbanas förlängning åt läsidan och dels utefter banan. Av ekonomiska skäl måste en komplettering av flygfältsbelysningen med ifrågavarande ljusanläggningar inskränkas till den bana, som vanligen användes vid landning i mörker och dålig sikt, den s. k. instrumentbanan. Därutöver borde åtminstone ytterligare ett flygfält erbjuda goda möjligheter som reservlandningsplats för nattjaktförband. Här för lämpade sig Upplands flygflottiljs fält särskilt väl på grund av att nattjaktförbandens taktiska övningar företrädesvis komme att förläggas till Stockholm—Uppsala-området och flygfältet redan hade en start- och landningsbana av betong. Flygfältet vore dessutom reservlandningsplats för den civila luftfarten. Kompletteringen av flygfältsbelysningen vid Upplands flygflottilj kunde på grund av att flygplatsen utgjorde reserv för ordinarie nattjaktbas inskränkas till att omfatta endast banljus utefter en bana.

Kostnaderna för ifrågavarande anläggningar ha beräknats till 900 000 kronor vid Västmanlands flygflottilj och 500 000 kronor vid Upplands flygflottilj eller sammanlagt 1 400 000 kronor.

Kostnaderna för samtliga här avsedda byggnadsåtgärder ha således beräknats till (960 000 + 1 400 000 =) 2 360 000 kronor.

I detta sammanhang får jag erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 6 augusti 1948 bemyndigat flygförvaltningen att med anlitande av medel under det för budgetåret 1944/45 till Vissa byggnadsarbeten m. m. anvisade investeringsanslaget av 27 000 000 kronor intill ett belopp av högst 135 000 kronor låta utföra vissa byggnadsföretag vid Roslagens flygflottilj, som sammanhånga med den ändrade flygvapenorganisationen.

Departementschefen. Såsom av det anförda framgår ha de sammanlagda kostnaderna för de föreslagna byggnadsåtgärderna vid Östgöta flygflottilj och Norrbottens flygbaskår beräknats till 960 000 kronor. Ehuru de anmälda behoven till stor del föränledas av ändring i flygvapnets organisation och synas vara synnerligen angelägna, kan jag med hänsyn till rådande förhållanden endast delvis tillstyrka fortifikationsförvaltningens förslag. Jag föreslår, att för de mest angelägna arbetenas utförande anvisas ett belopp av 500 000 kronor.

Behovet av en komplettering av flygfältsbelysningsanläggningarna vid Västmanlands och Upplands flygflottiljer föränledes av den av 1948 års riksdag beslutade omorganisationen av den förra flottiljen till nattjaktflottilj. De föreslagna ljusanläggningarna måste utföras med högintensitetsljus för att de skola vara effektiva under dåliga siktförhållanden nattetid. Anläggningskostnaderna ha beräknats till sammanlagt 1 400 000 kronor, vilket belopp torde böra anvisas för nästa budgetår. För ifrågavarande arbeten torde byggnadstillstånd erfordras endast för kabellägnings- och vissa monteringsarbeten.

Det sammanlagda medelsbehovet för nu föreslagna byggnadsarbeten uppgår således till $(500\,000 + 1\,400\,000 =) 1\,900\,000$ kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsåtgärder i samband med ändring i flygvapnets organisation* för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 1 900 000 kronor.

[18.] **Skyddsanordningar vid flygvapnets anläggningar.** Under hänvisning till vad jag under punkt 6 anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddsanordningar vid flygvapnets anläggningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 200 000 kronor.

Befästningars delfond.

[19.] **Anordnande av vissa lokaler för luftbevakningen.** I skrivelse den 23 september 1946 gjorde överbefälhavaren framställning om anvisande av medel för att genomföra omorganisation av luftbevakningen i vissa delar av riket. Kostnaderna beräknades till 7 000 000 kronor, varav för byggnader 2 936 000 kronor. Sedan 1947 års riksdag (skrivelse nr 188) efter förslag av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen (Bil. 25, s. 13) för budgetåret 1947/48 anvisat ett investeringsanslag av 750 000 kronor till påbörjande av byggnadsprogrammet, har 1948 års riksdag (skrivelse nr 371) efter förslag av Kungl. Maj:t i

propositionen 1948: 126 (s. 21) för budgetåret 1948/49 anvisat ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor till programmets fortsättande.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* anfört, att kostnaderna för att genomföra omorganisationen av luftbevakningen i sin helhet uppginge till cirka 10 000 000 kronor enligt nuvarande prisläge. Överbefälhavaren hade anmodat fortifikationsförvaltningen att för nästa budgetår beräkna ett anslag av 2 200 000 kronor för uppförande av lokaler inom vissa militärområden. Under åberopande härav har fortifikationsförvaltningen hemställt, att för ändamålet måtte anvisas 2 200 000 kronor.

Ärendet är av den natur att en fullständig redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Närmare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som komma att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen. Såsom av det anförda framgår ha 1947 och 1948 års riksdagar för att påbörja det till omorganisationen av luftbevakningen hörande byggnadsprogrammet anvisat anslag om sammanlagt 1 750 000 kronor. För fortsatt utbyggnad av luftbevakningens lokaler har fortifikationsförvaltningen äskat 2 200 000 kronor. Ehuru jag till fullo inser betydelsen av att den påbörjade moderniseringen och omorganisationen av luftbevakningen fullföljes i snabb takt, anser jag mig för närvarande icke kunna tillstyrka högre medelsanvisning för nästa budgetår än 1 000 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av vissa lokaler för luftbevakningen* för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

[20.] **Anordnande av vissa fartygstunnlar.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1948: 126 (s. 28) har riksdagen (skrivelse nr 371) för budgetåret 1948/49 anvisat ett investeringsanslag av 500 000 kronor till anordnande av vissa fartygstunnlar. Kungl. Maj:ts förslag avsåg påbörjande av en anläggning, som av marinförvaltningen kostnadsberäknats till 3 600 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1946. Anläggningen ingår i ett av marinförvaltningen framlagt större byggnadsprogram, vilket i sin helhet kostnadsberäknats till 14 840 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1946.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 27 augusti 1948 ha 112 000 kronor av anslaget disponerats för komplettering av det markområde, varå anläggningen avses skola uppföras.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* framlagt förslag beträffande de anläggningar, som ansetts böra komma till utförande, samt hemställt, att för nämnda budgetår ett belopp av 4 000 000 kro-

nor måtte anvisas. Byggnadsprogrammet i sin helhet har enligt prisläget den 1 januari 1948 kostnadsberäknats till 16 400 000 kronor.

Ärendet är av den natur att en fullständig redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Närmare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som komma att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen. Anordnandet av fullträffsäkra fartygstunnlar är ett viktigt led i utvecklingen av flottans basorganisation i enlighet med det senaste krigets erfarenheter. För nästa budgetår har fortifikationsförvaltningen begärt 4 000 000 kronor för att fortsätta det av 1948 års riksdag beslutade byggnadsprogrammet. Ehuru jag finner det angeläget att ifrågavarande arbeten så snart ske kan komma till utförande, anser jag mig emellertid med hänsyn till rådande förhållanden endast kunna räkna med ett belopp av 500 000 kronor till fortsatt utbyggnad av den anläggning, för vilkens påbörjande medel redan anvisats. Ifrågavarande anläggning har nu kostnadsberäknats till 4 000 000 kronor enligt prisläget den 1 januari 1948. För anläggningen i fråga ytterligare erforderliga medel torde böra anvisas under påföljande budgetår.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av vissa fartygstunnlar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

[21.] **Berghangarer.** I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* anført, bland annat, att det måste anses som synnerligen angeläget, att hangarutrymmen för flygplan om möjligt bereddes i berggrum. Enär berghangarer medförde relativt stora anläggningskostnader, borde dessa — där terrängförhållandena så medgäve — utnyttjas även för fredsmässig flygstationstjänst. Det ökade behov av hangarutrymme, som den beslutade förstärkningen av dagjaktflyget komme att medföra, borde därför principiellt icke tillgodoses genom att nya hangarer av konventionell typ uppfördes. I anslutning härtill har fortifikationsförvaltningen hemställt, att ett belopp av tillhoppa 4 000 000 kronor måtte anvisas för påbörjande av berghangarer vid två angivna flygflottiljer. Totalkostnaderna för ifrågavarande hangarer ha enligt prisläget den 1 januari 1948 preliminärt beräknats till 5 800 000 kronor respektive 5 600 000 kronor.

Ärendet är av den natur att en fullständig redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Närmare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som komma att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen. För att påbörja vissa berghangarer har fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår äskat ett anslag av 4 000 000 kronor. Jag

finner det vara synnerligen angeläget, att flyghangarer om möjligt anordnas i berg, men anser mig med hänsyn till det ekonomiska läget för nästa budgetår böra räkna med allenast 1 000 000 kronor för påbörjande av en av de föreslagna anläggningarna. För anläggningen i fråga ytterligare erforderliga medel torde böra anvisas för följande budgetår.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Berghangarer* för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

[22.] **Lokaler i berg för förswarets forskningsanstalt.** I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* hemställt, bland annat, att ett belopp av 300 000 kronor måtte anvisas för anläggande av en försökstunnel i berg för förswarets forskningsanstalt.

Ärendet är av den art, att en fullständig redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Närmare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som komma att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen. Under senare år ha omfattande försök utförts för att utröna verkningarna av detonationer i skyddsrum och bergtunnlar. Ehuru kostnaderna härför uppgått till ganska avsevärda belopp, ha resultaten icke varit tillräckligt givande, enär på grundforskning byggda resultat och erfarenheter inom detta område nästan helt saknas. För att skapa möjligheter till sådan grundforskning har föreslagits anläggande av en försökstunnel i berg. Anläggningen är avsedd att utföras vid en av förswarets forskningsanstalts avdelningar. Kostnaderna ha beräknats till 300 000 kronor, i vilket belopp jämväl ingå kostnaderna för ett mindre markområde, som måste förvärvas. Med hänsyn till den stora betydelsen av ifrågavarande forskningsverksamhet anser jag mig böra tillstyrka förslaget. Kostnadsberäkningarna ha icke givit mig anledning till erinran.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lokaler i berg för förswarets forskningsanstalt* för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 300 000 kronor.

B. Försvarets fabriksfond.

[23.] **Anskaffning av maskiner och utrustning m. m. för försvarets fabriksstyrelse.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1948 års statsverksproposition (Bil. 25, s. 30) har riksdagen (skrivelse nr 94) för innevarande budgetår under försvarets fabriksfond för anskaffning av maskiner m. m. anvisat ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

I skrivelse den 19 augusti 1948 angående medelsbehovet för nästa budgetår har *försvarets fabriksstyrelse* anfört, att fabriksstyrelsen även för nästkommande budgetår vore i behov av medel för löpande ersättnings- och nyanskaffningar av maskiner m. m. inom fabriksverket och att någon ändring av anslagsbeloppet icke vore erforderlig.

Departementschefen. Jag har intet att erinra mot att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp. Jag förutsätter, att från anslaget må, i likhet med vad som förutsatts beträffande motsvarande för innevarande budgetår anvisade anslag, bestridas erforderliga utgifter jämväl för anskaffning av maskiner m. m. för inom verket förekommande civiltillverkning.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffning av maskiner och utrustning m. m. för försvarets fabriksstyrelse* för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

[24.] **Försvarets fabriksverks dispositionsanslag.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1948 års statsverksproposition (Bil. 25, s. 31) har riksdagen (skrivelse nr 94) för innevarande budgetår för byggnadsarbeten m. m. vid fabriksverket anvisat ett investeringsanslag av 100 000 kronor, benämnt Försvarets fabriksverks dispositionsanslag.

I skrivelse den 19 augusti 1948 angående medelsbehovet för nästa budgetår har *försvarets fabriksstyrelse* hemställt om oförändrad medelsanvisning.

Departementschefen. Med biträdande av detta förslag får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Försvarets fabriksverks dispositionsanslag* för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 100 000 kronor.

V. Statens utlåningsfonder.

[25.] **Värnpliktslånefonden.** Värnpliktslånefonden inrättades enligt beslut av 1945 års riksdag (skrivelse nr 285) för utgivande av värnpliktslån till värnpliktigt befäl m. fl. ävensom till visst avgående fast anställt manskap. Med stöd av riksdagens bemyndigande meddelade Kungl. Maj:t genom kungörelse den 29 juni 1945 (nr 494) bestämmelser angående lån från värnpliktslånefonden. Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1947: 143 medgav riksdagen, att lån från värnpliktslånefonden skulle få utgå även till under fredsmässig militärtjänstgöring skadade, och bemyndigade riksdagen Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser härom. Sådana bestämmelser ha meddelats genom kungörelse den 20 juni 1947 (nr 258) angående ändring i vissa delar av kungörelsen den 29 juni 1945 (nr 494) angående lån från värnpliktslånefonden. För fondens verksamhet ha för budgetåren 1945/49 anvisats investeringsanslag å tillhoppa 1 300 000 kronor.

I skrivelse den 11 oktober 1948 har *försvarets socialbyrå* hemställt att ytterligare medel för fondens verksamhet måtte anvisas och härvid anført i huvudsak följande.

Intill den 30 juni 1948 hade enligt socialbyråns egna sammanställningar rörande handläggningen av hithörande ärenden värnpliktslån beviljats med belopp om tillhoppa 949 180 kronor, vilket innebure, att vid ifrågavarande tidpunkt lån skulle ha beviljats med belopp, som med 49 180 kronor överstege dämera disponibla medel. Enligt vad byrån inhämtat hade emellertid före utgången av budgetåret 1947/48 till värnpliktslånefonden såsom återbetalning å beviljade lån inbetalats tillhoppa omkring 70 000 kronor, vilket belopp alltså ånyo tillgodoförts fonden. Under första kvartalet av budgetåret 1948/49 hade enligt byråns sammanställning beviljats lån med tillhoppa 113 300 kronor.

Ditintills anvisade investeringsanslag vore sålunda vid utgången av budgetåret 1947/48 praktiskt taget förbrukade, och under första kvartalet av budgetåret 1948/49 hade disponerats för beviljande av lån från värnpliktslånefonden ett belopp, som — beräknat kvartalsvis — något överstege för innevarande budgetår anvisat investeringsanslag om 400 000 kronor. Därest lån under återstående tre kvartal av innevarande budgetår komme att beviljas i enahanda utsträckning som under första kvartalet, skulle alltså, därest icke ny kapitalinvestering gjordes för budgetåret 1949/50, icke annat än till fonden inflytande återbetalningar å tidigare beviljade lån kunna under sistnämnda budgetår disponeras för ny utlåning. Med hänsyn till att flertalet beviljade lån från värnpliktslånefonden avsåge bekostande av mera omfattande studier kunde det emellertid icke förutsättas, att låneverksamheten förrän tidigast om några år skulle kunna bedrivas uteslutande med medel, som i form av återbetalningar å tidigare beviljade lån inflöte till värnpliktslånefonden. Vad anginge behovet av ytterligare kapitalinvestering i värnpliktslånefonden syntes detta med utgångspunkt i det siffermaterial, som i det föregående framlagts, för budgetåret 1949/50 böra beräknas till 400 000 kronor.

Försvarets socialbyrå har med åberopande av det anförda hemställt, att till Värnpliktslånefonden måtte för budgetåret 1949/50 anvisas ett investeringsanslag å 400 000 kronor.

Departementschefen. Av det anförda framgår, att försvarets socialbyrå beräknat behovet av kapitalinvestering för ifrågavarande låneverksamhet under nästkommande budgetår till 400 000 kronor eller samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår. Ehuru det ställer sig vanskligt att mer tillförlitligt bedöma det fortsatta medelsbehovet, anser jag mig kunna godtaga beräkningen. För ändamålet synes således böra anvisas ett investeringsanslag av 400 000 kronor. Fråga om anvisande av häremot svarande avskrivningsanslag torde komma att anmälas av chefen för finansdepartementet.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Värnpliktslånefonden* för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 400 000 kronor.

VI. Fonden för låneunderstöd.

[26.] **Värnpliktslån.** Såsom under nästföregående punkt anförts har enligt beslut av 1945 års riksdag inrättats en särskild lånefond, värnpliktslånefonden, avsedd för värnpliktigt befäl m. fl. samt visst avgående fast anställt manskap. Förutom från denna fond utgivas även värnpliktslån *dels* enligt förordningen den 31 augusti 1940 (nr 824 med ändringar 1942: 522 och 1947: 259) om värnpliktslån, *dels* enligt kungörelsen den 25 maj 1945 (nr 195) om värnpliktslån till viss långtidsinkallad militär personal och *dels* enligt kungörelsen den 29 juni 1945 (nr 495) angående värnpliktslån till vissa under militärtjänst skadade.

Samtliga enligt här berörda författningar beviljade lån bestridas från investeringsanslag till värnpliktslån, som anvisats under fonden för låneunderstöd. För ändamålet ha hittills anvisats anslag å tillhopa 9 700 000 kronor, varav 200 000 kronor för budgetåret 1948/49.

I skrivelse den 11 oktober 1948 har *försvarets socialbyrå* anført, att en inom socialbyrån gjord sammanställning rörande ifrågavarande värnpliktslåneverksamhet utvisade, att under första kvartalet av innevarande budgetår beviljats värnpliktslån med tillhopa 47 610 kronor, varav ett lån om 7 000 kronor enligt kungörelsen 1945: 195 om värnpliktslån till viss långtidsinkallad militär personal. Huvuddelen av de beviljade värnpliktslånen under ifrågavarande kvartal berörde alltså personal, som skadats under militärtjänstgöring. Därest lån till denna personalkategori under återstående del av budgetåret komme att beviljas i ungefär samma omfattning som under budgetårets första kvartal, bleve alltså belastningen under innevarande budgetår omkring 160 000 kronor. För utgivande av värnpliktslån under budgetåret 1949/50 skulle då finnas disponibelt ett belopp av omkring 40 000 kronor, vilket finge anses otillräckligt. En ytterligare kapitalinvestering syntes erforderlig, vilken syntes kunna begränsas till 100 000 kronor.

Försvarets socialbyrå har därför hemställt, att under fonden för låne-

understöd för budgetåret 1949/50 måtte anvisas ett investeringsanslag av 100 000 kronor till värnpliktslån.

Departementschefen. Formellt kunna värnpliktslån fortfarande beviljas enligt de två förstnämnda av de i det föregående omförmälda författningarna, men i praktiken utnyttjas dessa lån numera huvudsakligen av personal, som skadats under militärtjänstgöring. De av försvarets socialbyrå gjorda beräkningarna rörande medelsbehovet för nästa budgetår synas mig kunna godtagas. För här avsedda ändamål torde sålunda böra anvisas ett investeringsanslag av 100 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Värnpliktslån* för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 100 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Magnus T. Möller.

Kapitalinvesteringar.

Socialdepartementet.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 3
januari 1949.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden
WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG,
NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, anmäler följande under socialdepartementets handläggning hörande ärenden angående kapitalinvesteringar för budgetåret 1949/50 och yttrar därvid följande.

Fonden för låneunderstöd.

[1.] Tillägglån till viss bostadsbyggnadsverksamhet. Åberopande vad jag denna dag anfört i samband med beräkning av anslag till Bostadsstyrelsen: Avlöningar (V. p. 54) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Tillägglån till viss bostadsbyggnadsverksamhet* för budgetåret 1949/50 beräkna ett investeringsanslag av 15 000 000 kronor.

[2.] Lån till uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder. Under åberopande av vad jag denna dag anfört i samband med beräkning av anslag till Bostadsstyrelsen: Avlöningar (V. p. 54) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Lån till uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder* för budgetåret 1949/50 beräkna ett investeringsanslag av 5 000 000 kronor.

[3.] **Lån till anordnande av kollektiva tvätterier.** Åberopande vad jag denna dag anført i samband med beräkning av anslag till Bostadsstyrelsen: Avlöningar (V. p. 54) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Lån till anordnande av kollektiva tvätterier* för budgetåret 1949/50 beräkna ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

[4.] **Lån till anordnande av allmänna samlingslokaler.**

[Kungörelse den 11 december 1942 (nr 913) om bidrag och lån av statsmedel för anordnande av allmänna samlingslokaler, ändrad genom kungörelse nr 354/1945.]

Lån till anordnande av allmänna samlingslokaler beviljas bolag, förening eller stiftelse för nybyggnad, ombyggnad eller inköp av äldre byggnad. Lån beviljas jämväl bolag, förening och stiftelse, som är ägare av byggnad inrymmande allmänna samlingslokaler men på grund av ekonomiskt trångmål uppenbarligen har svårigheter att i tillfredsställande ordning hålla lokalerna tillgängliga för föreningslivet.

Till ifrågavarande ändamål ha för budgetåren 1942/43 och 1945/46—1947/48 anvisats anslag å tillhoppa 11 000 000 kronor.

I skrivelse den 10 september 1948 har *statens nämnd för samlingslokaler* anført bl. a. följande.

Nämnden har hittills tillstyrkt låneansökningar till ett belopp, som med blott 1 330 000 kronor understiger anslagssumman. Ansökningar avseende ytterligare tillhoppa 1 570 000 kronor ligga hos nämnden. Om åter reservationernas storlek angives under hänsynstagande till vad Kungl. Maj:t hittills beviljat i lån, uppgår behållningen å anslaget till ca 3 300 000 kronor. Skillnaden mellan vad som tillstyrkts resp. beviljats — ca 2 000 000 kronor — hänför sig till låneansökningar, som vila i avbidan på byggnadstillstånd.

Frågan rörande det fortsatta anvisandet av lånemedel torde tills vidare främst få bedömas med utgångspunkt från storleken av den investeringskvot, som må komma att gälla i avseende å allmänna samlingslokaler. Tilläggas bör emellertid, att vissa låneansökningar, nämligen de som avse inköp av byggnad eller avhjälpande av ekonomiskt trångmål, kunna beviljas oberoende av den allmänna byggnadsregleringen; ansökningar som sist nämnts äro emellertid relativt fåtaliga och oftast föga kapitalkrävande. Om det antages, att under innevarande och nästkommande budgetår byggnadstillstånd för allmänna samlingslokaler skola kunna beviljas i ungefär samma utsträckning som under budgetåret 1947/48, torde låneverksamheten komma att få ungefär samma volym som under sistnämnda budgetår; till följd av den ogynnsamma kostnadsutvecklingen synes man dock böra räkna med att de lånebelopp, som må komma att beviljas under ettbart av budgetåren 1948/49 och 1949/50 bli större än motsvarande belopp för 1947/48. Vidare bör hänsyn tagas till att frekvensen av ansökningar, som avse inköp av äldre byggnader, sannolikt blir större, därest de skärpta restriktionerna för byggnadsverksamheten få en längre varaktighet; även de fall, där lån

tillstyrkes för avhjälpande av ekonomiskt trångmål, torde vid dylikt förhållande bli relativt sett oftare förekommande. Slutligen måste tillses att det behov av ytterligare statslån, som framkommer vid företag, för vilka lån beviljats på grundval av äldre, numera ej hållbara kostnadsberäkningar, kan tillgodoses; erfarenheterna från budgetåret 1947/48 visa att sistnämnda behov vuxit i omfattning.

Nämnden uppskattar därför summan av de lån, som må komma att beviljas under innevarande och nästkommande budgetår, till minst 5 000 000 kronor. På grund härav och då för beviljande av lån f. n. återstå 3 300 000 kronor beräknar nämnden medelsbehovet för budgetåret 1949/50 till 2 000 000 kronor.

Statskontoret har i betraktande av storleken av förefintlig reservation icke kunnat tillstyrka, att i nuvarande läge ytterligare medel ställas till förfogande till lån till anordnande av allmänna samlingslokaler.

Departementschefen. Med hänsyn till storleken av det å tidigare anslag kvarstående outnyttjade beloppet ha ytterligare medel till lån till anordnande av allmänna samlingslokaler icke anvisats för innevarande budgetår. För nästa budgetår synes däremot förnyad medelsanvisning erforderlig. Med hänsyn till den begränsning av byggnadstillståndsgivningen, som är att förutse, torde medelsanvisningen emellertid kunna begränsas i förhållande till det av statens nämnd för samlingslokaler framförda förslaget. Jag förordar, att för ändamålet ett anslag av 1 000 000 kronor äskas.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till anordnande av allmänna samlingslokaler*
för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av
1 000 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med
instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt
behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

J. O. Widman.
